

Förord

Dåvarande finansministern Bosse Ringholm förordnade genom beslut den 28 maj 2004 undertecknade, chefekonomen Per-Olof Edin, generaldirektören Ingemar Hansson och professorn Sven-Olof Lodin, att på hans uppdrag utreda den framtida utformningen av de s.k 3:12-reglerna. Uppdragets närmare inriktning framgick av en promemoria som upprättats i Finansdepartementet och som återfinns som bilaga 1. Vid samma tillfälle förordnades departementsråden Anders Kristoffersson och Hases Per Sjöblom att biträda i arbetet.

Uppdraget skulle enligt den nämnda promemorian vara avslutat i och med oktober månads utgång år 2004. På grund av arbetets komplexitet har det inte varit möjligt att slutföra uppdraget inom den utmätta tiden. Efter samråd med dåvarande finansministern Ringholm och därefter med hans efterträdare, finansminister Pär Nuder, har vi getts tillåtelse att presentera våra överväganden under januari 2005.

Vårt uppdrag har, som nämnts, varit begränsat till 3:12-reglerna och därmed omedelbart sammanhängande frågor. Vi har emellertid vid vårt arbete funnit att det finns anledning att presentera ett mer omfattande förslag. Detta förslag, som utöver reformerade 3:12-regler och avskaffade lättnadsregler, också innehåller förslag om avskaffande av förmögenhetsskatten och av dagens generella nedsättning av socialavgifterna, sträcker sig emellertid längre än vår uppdragsbeskrivning. Därför presenterar vi också ett begränsat alternativförslag som tydligare ligger inom vårt uppdrag och som endast innehåller ändrade 3:12-regler och avskaffade lättnadsregler. Utgångspunkten för båda dessa förslagspaket är uttalandet i budgetpropositionen för 2004 om att regeringen avsatt 1 miljard kronor för en reform på 3:12-området.

Under vårt arbete har vi också biträtts av kansliråden Kaj Håkansson och Erik Zetterström samt departementssekreteraren Tobias Lindhe. Bilaga 2 har författats av Tobias Lindhe.

Vårt uppdrag är härmed slutfört.

Stockholm den 26 januari 2005

Per-Olof Edin

Ingemar Hansson

Sven-Olof Lodin

Innehållsförteckning

Sammanfattning av våra överväganden och förslag.....	5
1 Vårt uppdrag och dess bakgrund	19
1.1 Bakgrunden – den duala inkomstskattemodellens Akilleshäl	19
1.2 3:12-reglerna i korthet.....	21
1.3 Uppdraget.....	23
2 Utgångspunkter för ett reformerat regelverk.....	25
2.1 Schablonen i 3:12-reglerna – kapitalavkastning eller normallön?	25
2.2 Neutral beskattning av riskfyllda investeringar i fåmansföretag i ett strikt proportionellt skattesystem.....	26
2.3 Beskattning av kvalificerade andelar i ett icke- proportionellt skattesystem	28
2.4 Ökad ekonomisk risk med ett ökat antal anställda motiverar extra åtgärder	32
2.5 Behovet av förenklingar.....	33
3 Den allmänna inriktningen av våra förslag – likformiga regler för riskkapitalförsörjningen till alla företag	35
4 En reformerad löneunderlagsregel	41
4.1 Löner till anställda som metod att undanta vissa kvalificerade andelar från 3:12-beskattning.....	41
4.2 En utvidgad löneunderlagsregel.....	42
4.2.1 Löner till anställda påverkar gränsbeloppet direkt	42
4.2.2 Andelar av löner till de anställda vid bestämningen av årets gränsbelopp	43
4.2.3 Kravet på eget löneuttag	45
4.2.4 Kalibreringen av den reformerade löneunderlagsregeln – några exempel	48
5 En kompletterande förenklingsregel – ett schablonbelopp	55
6 Klyvningsränta och ränta på sparade gränsbelopp	57
6.1 Möjligheten till arbitragevinster	57
6.2 Val av klyvnings- och uppräkningsränta	59
7 Kapitalvinstbeskattningen av kvalificerade andelar	61
7.1 Fördelningen mellan kapitalinkomst och tjänsteinkomst	61
7.2 100-basbeloppsregeln	65
8 20 procent skatt för kapitalavkastning på kvalificerade andelar	67
9 En ny inträdesregel.....	71
10 Förslag avseende tillämpningsområdet för 3:12-reglerna	75
10.1 Begreppet samma eller likartad verksamhet när verksamhet flyttas mellan företag	75
10.2 Köpoptioner m.m.	76
11 Avskaffade lättnadsregler	77

12	Avskaffad förmögenhetsskatt	79
13	Avskaffad nedsättning av socialavgifterna.....	83
14	Vårt begränsade alternativförslag – 25 procent skatt på utdelning och kapitalvinst på icke-kvalificerade onoterade andelar m.m	85
15	Offentligfinansiella och övriga effekter av våra förslag.....	89
15.1	Offentligfinansiella effekter.....	89
15.1.1	Aktiva fåmansföretagare, nuläget	89
15.1.2	Nytt regelverk för aktiva ägare	92
15.1.3	Effekten av övriga förslag	98
15.1.4	De sammantagna offentligfinansiella effekterna av förslagen.....	98
15.2	Våra förslags effekter på några typföretag.....	99
16	Hanteringskostnader för skattskyldiga och Skatteverket	107
17	Författningsförslag för vårt huvudförslag	109
17.1	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).....	109
17.2	Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980).....	129
17.3	Förslag till lag om upphävande av lagen (1997:323) om förmögenhetsskatt.....	130
17.4	Förslag till lag om upphävande av lagen (2004:126) om skattereduktion för förmögenhetsskatt.....	131
18	Författningsförslag för vårt begränsade alternativförslag	133
18.1	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).....	133
19	Författningskommentar	139
19.1	Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).....	139
20	Författningskommentar för vårt begränsade alternativförslag.	149
	Bilaga 1 Det fortsatta 3:12-arbetet – ett särskilt uppdrag.....	151
	Bilaga 2 Beskattning av fåmansaktiebolag – en ekonomisk-teoretisk analys	155
	Bilaga 3 En explicit undantagsmodell och dess tillämpningsmöjligheter.....	167
	Bilaga 4 Den reformerade löneunderlagsregeln	171
	Bilaga 5 Fördelning av kapitalvinst på kvalificerade andelar mellan kapital och tjänst.....	177
	Bilaga 6 Förmögenhetsskatt, internationalisering och utflyttning.....	179

Sammanfattning av våra överväganden och förslag

Vi har i uppdrag att föreslå en reformering av skattereglerna för kvalificerade andelar i fåmansföretag, de s.k. 3:12-reglerna. Bakgrunden ges av tidigare utredningsarbete och det första steg i reformen som beslutades av riksdagen hösten 2002. I samband med detta första steg lämnade också regeringen en utfästelse att fullfölja reformen inom en offentligfinansiell ram på 1 miljard kronor. Inriktningen av vårt uppdrag framgår av den uppdragsbeskrivning som lämnades till oss i maj 2004 (bilaga 1).

Bakgrunden till 3:12-reglerna – den duala inkomstskattemodellens Akilleshäla

3:12-reglerna tillhör en av de mest diskuterade delarna i det inkomstskattesystem som introducerades genom 1990 års skattereform. Ett utmärkande drag i detta skattesystem är den tudelade beskattningen av förvärvsinkomster och kapitalinkomster med en progressiv beskattning av förvärvsinkomster (med en högsta marginalsatt på 57 procent vid en kommunalskatt på 32 procent) och en proportionell skatt för kapitalinkomster på 30 procent.

I *avsnitt 1* beskriver vi vilka problem ett skattegap i denna storleksordning ger upphov till vid beskattningen av ägare till fåmansföretag. Problemen har i grunden att göra med att den normala och marknadsmässigt bestämda rollfördelningen mellan ägare, företagsledning och anställda är satt ur spel.

Det avgörande skälet för att ha en särskild beskattning av kvalificerade ägare till fåmansföretag är preventionen. Utan särskilda regler skulle vi få en renodlat skattedriven strukturomvandling där många löntagare skulle kunna undvika den progressiva beskattningen av tjänsteinkomster genom att ”sätta sig på bolag” – något som skulle ge påtagliga samhällsekonomiska effektivitetsförluster.

I *avsnittet* beskriver vi också de nuvarande reglernas huvudsakliga innehåll.

Utgångspunkter för ett reformerat regelverk

Samtidigt som 3:12-reglerna alltså tillhör de mest diskuterade delarna i det svenska inkomstskattesystemet har vi ansett det angeläget att fördjupa analysen av de grundläggande motiven för reglerna. Vi gör detta i *avsnitt 2* där vi lägger fast några centrala utgångspunkter för våra förslag som syftar till att förbättra regelverkets effekter på risktagandet i näringslivet samtidigt som likformigheten skall förstärkas och reglernas preventiva funktion skall bibehållas.

Efter det att vi tagit ställning till förmån för nuvarande grundprinciper där regelverket bygger på en schablonmässigt bestämd kapitalavkastning (till skillnad från s.k. normallönemodeller) tar vi upp frågan vad kravet på neutralitet i beskattningen av riskfyllda investeringar i fåmansföretag skall innebära för skattereglernas utformning. Den grundläggande skattemiljön är här av stor betydelse. I ett strikt proportionellt skatte-

system behandlas vinster och förluster för varje individ skattemässigt lika, dvs. det är samma marginals katt på alla vinster och alla förluster. I ett sådant system kan en hög marginals kattenivå vara risk- och investeringsbefrämjande när en investerare står inför ett investeringsbeslut.

Om skattesystemet inte är proportionellt gäller emellertid inte de positiva effekterna fullt ut. Vid ett icke-proportionellt skattesystem blir marginalbeskattningen av goda utfall ofta högre än den marginella skattelättnaden vid dåliga utfall. Ett tillkommande legitimitetsproblem ligger i att investeringar med mycket hög avkastning kan synas bli alltför högt beskattade i efterhand även om skattereglerna är neutralt utformade när en investerare står inför investeringsbeslutet.

Det svenska inkomstskattesystemet avviker i flera avseenden från ett strikt proportionellt system och vår uppgift har varit att föreslå nya 3:12-regler mot bakgrund av detta. Reglerna skall fungera för alla typer av företagare. Därvidlag betonar vi i första hand den ekonomiska *effektiviteten* – skatternas utformning skall medverka till ekonomiskt optimal användning av landets produktionsresurser. För det andra betonar vi *preventionen* – utformningen skall motverka manipulationer, i första hand att högbeskattade löntagarinkomster omvandlas till lågbeskattade kapitalinkomster. För det tredje betonar vi *legitimiteten* – utformningen skall vara begriplig och uppfattas som rimlig där skattskyldiga framför allt inte skall anse sig sämre behandlade än andra skattskyldiga.

I vår diskussion har vi identifierat tre huvudtyper av företagare som skiljer sig åt i vilken utsträckning de möter ett strikt proportionellt system vid olika avkastning.

En första huvudtyp kännetecknas av hög intjäningsförmåga av eget arbete och verksamheten bedrivs med begränsad kapitalinsats och ett fåtal anställda. För denna typ av företagare är skattesystemet strikt proportionellt – mot en hög marginals katt på goda utfall svarar ett lika stort skattemässigt värde på dåliga utfall eftersom i det senare fallet högbeskattade löneuttag kan ersättas med lågbeskattade uttag som utdelning.

Den andra huvudtypen av företagare kännetecknas av lägre intjäningsförmåga än den första samtidigt som verksamheten är riskfylld och omfattar fem till tio anställda. Den lägre intjäningsförmågan innebär att löneuttag normalt sett inte kommer att medföra någon statlig skatt på förvärvsinkomster. Vid goda utfall kan däremot en del av avkastningen komma att beskattas progressivt medan vid dåliga utfall det skattemässiga värdet blir lägre. Här är skattesystemet långt ifrån strikt proportionellt.

Den tredje huvudtypen av företagare kännetecknas av ett stort antal anställda och där ett stort antal anställda bidrar till stor variation i resultatet. Detta bidrar i sin tur till stora avvikelser från strikt proportionalitet vid beskattningen.

Vår allmänna slutsats är att det finns skäl till tillkommande skattelättnader i förhållande till vad som bör gälla vid ett strikt proportionellt skattesystem, särskilt för den andra och tredje typen av företagare. Samtidigt är det viktigt att lättnaderna utformas så att likformigheten – häri inbegripet den preventiva funktionen – så långt möjligt upprätthålls i de fall skattesystemet i praktiken är strikt proportionellt, dvs. lättnaderna

bör vara mindre för den första typen av företagare. Vid ett icke-proportionellt skattesystem bör skattelättnader bl.a. ges som tillägg till den riskfria räntan när den schablonmässiga kapitalavkastningen bestäms och genom att skatten sätts ned på stora kapitalvinster. Därutöver motiverar den större ekonomiska risken vid stort antal anställda ytterligare åtgärder för att kompensera för att skattesystemet inte är strikt proportionellt samt för att öka systemets legitimitet. I avsnitt 4 om en reformerad löneunderlagsregel återkommer vi till den senare frågan.

Önskemålen om ett enklare regelsystem har varit en sista betydelsefull utgångspunkt för våra förslag.

Likformiga regler för riskkapitalförsörjningen till alla företag

Vi har alltså i uppdrag att föreslå förändringar i 3:12-reglerna som ökar den skattemässiga likformigheten i behandlingen av olika inkomster och som kan förbättra skattebehandlingen av riskfyllda investeringar. 3:12-reglerna bör därvidlag emellertid ses i ett större sammanhang. Att ge kvalificerade ägare till fåmansföretag skatteregler som är likvärdiga med de för ägare till andra bolag är en otydlig målsättning så länge det finns *olika* skattesituationer för ägare till de andra bolagen. Vi anser därför att man bör åstadkomma mer rationella och samhällsekonomiskt effektiva regler för kapitalförsörjningen till alla former av aktiebolag. Som en kompletterande utgångspunkt för våra förslag har alltså gällt att vi vill ”jämna ut spelplanen” för gruppen aktiebolag i dess helhet.

I *avsnitt 3* beskriver vi de skattemässiga villkoren för kapitalförsörjningen till hela gruppen av aktiebolag, de med noterade aktier och de med onoterade aktier och där de senare kan vara kvalificerade – dvs. omfattas av 3:12-reglerna – eller inte. Vi konstaterar att den olikformiga förmögenhetsskatten tillsammans med lättnadsreglerna för onoterade aktier i kombination med 3:12-reglerna innebär betydande olikformigheter som leder till samhällsekonomiska förluster av olika slag. Det är mot denna bakgrund vi senare föreslår ett avskaffande av såväl förmögenhetsskatten som lättnadsreglerna och även av den särskilda nedsättningen av socialavgifter (avsnitten 11, 12 och 13).

Vi är medvetna om att våra förslag om avskaffad förmögenhetsskatt och avskaffad nedsättning av socialavgifterna kan anses gå utöver vårt uppdrag, som gäller förändringar i 3:12-reglerna och de förändringar i lättnadsreglerna som kan vara motiverade av våra förslag i 3:12-delarna. Om vår mer genomgripande ansats inte skulle kunna genomföras presenterar vi därför i avsnitt 14 ett mer begränsat alternativförslag som endast omfattar 3:12-reglerna och följdändringar för lättnadsreglernas utformning för utdelningar och kapitalvinster på onoterade andelar.

En reformerad löneunderlagsregel

Av bl.a. legitimitets- och samhällsekonomiska effektivitetsskäl anser vi det angeläget att reformera gällande regler för hur löner till anställda påverkar beskattningen av kvalificerade andelar så att antalet anställda ges en ökad tyngd.

I vårt uppdrag har särskilt ingått att pröva en s.k. undantagsmodell som bygger på att i sig kvalificerade ägare undantas från 3:12-beskattning om antalet anställda är tillräckligt stort och under förutsättning att ägaren gör ett tillräckligt stort eget löneuttag. Vi har emellertid funnit att en sådan modell bl.a. skulle bli alltför komplicerad och vi avvisar därför en sådan utformning av reglerna.

Vi har i stället valt att reformera den befintliga löneunderlagsregeln på ett sätt som gör att man i praktiken uppnår samma sak som var syftet med undantagsmodellen, nämligen att undanta avkastning på andelar i fåmansföretag med många anställda från tjänsteinkomstbeskattning. Detta sker genom en rad olika förändringar.

En första förändring innebär att löner till anställda under vissa villkor direkt påverkar det högsta belopp som kapitalinkomstbeskattas, det s.k. gränsbeloppet. I stället för att som vid dagens regler addera viss del av lönesumman till kapitalunderlaget på vilket sedan en ränta appliceras skall i stället en fast procentandel, 25 procent, av lönesumman bidra till gränsbeloppet. För den del av lönesumman som överstiger ca 2,4 miljoner (60 inkomstbasbelopp) kronor skall ytterligare 25 procent bidra till gränsbeloppet. Här och i rapporten approximeras som en förenkling inkomstbasbeloppet till 40 000 kronor.

En andra förändring är att löneunderlagsregeln också utvidgas genom att löner till alla anställda får räknas med – alltså även löner till kvalificerade ägare – och genom att dagens avdrag med 10 prisbasbelopp tas bort.

För att det skall vara möjligt att medräkna (vissa andelar) av lönesumman när gränsbeloppet bestäms föreslås vissa förändringar i kraven på eget löneuttag för den kvalificerade ägaren. Vi föreslår ett system där uttagskravet ställs i relation till den samlade lönesumman, dvs. i praktiken företagets storlek, dock med ett högsta krav. Reglerna innebär att en ägare till en kvalificerad andel skall göra ett eget löneuttag som uppgår till 7 inkomstbasbelopp (280 000 kronor) plus 5 procent av företagets lönesumma, dock högst 15 inkomstbasbelopp (600 000 kronor).

När vi kalibrerat löneunderlagsregeln med dess löneuttagskrav har vi sökt att avväga de olika komponenterna så att man i praktiken undantar andelar i företag med många anställda från 3:12-beskattning samtidigt som det preventiva syftet med reglerna uppfylls, att samhällsekonomisk neutralitet upprätthålls även i andra avseenden och att företagare med låg intjäningsförmåga och litet antal anställda får ett rimligt utfall.

En alternativ förenklingsregel – ett schablonbelopp

3:12-reglerna måste med nödvändighet innehålla förhållandevis många komplicerande inslag även om vi sökt att åstadkomma förenklingar. Komplicerade inslag kan vara godtagbara för sådana skattskyldiga där reglerna har stor betydelse för det skattemässiga resultatet.

Däremot är det inte önskvärt att skattskyldiga tvingas in i ett komplicerat regelverk som har begränsad effekt på deras ekonomiska förhållanden. Detta gäller exempelvis nystartade företag men även företag med ett litet kapital och ett fåtal anställda. Som en förenkling för ägarna till dessa företag – och då löneunderlagsregeln genom det förhållandevis högt satta kravet på eget löneuttag har ett begränsat värde

för dessa ägare – föreslår vi därför i *avsnitt 5* en alternativ schablonregel som får användas för att fastställa årets gränsbelopp. Schablonregeln innebär att en kvalificerad ägare som ett alternativt gränsbelopp får använda 75 procent av ett inkomstbasbelopp, 30 000 kronor.

Klyvningsräntan och ränta på sparade gränsbelopp

Då inkomstskatten inte är strikt proportionell bör den ränta som bestämmer den schablonmässiga kapitalavkastningen på kvalificerade andelar väljas högre än en riskfri ränta motsvarande statslåneräntan. För närvarande görs ett tillägg med 7 procentenheter. Utmärkande för dagens regler är att denna s.k. klyvningsränta inte bara – tillsammans med kapitalunderlag och löneunderlag – bestämmer årets gränsbelopp utan också är den ränta med vilken sparade gränsbelopp – de gränsbelopp som inte utnyttjats vid utdelning eller försäljning av andelar tidigare år – räknas upp. Enligt vad vi utvecklar i *avsnitt 6* finns anledning att tillämpa två skilda räntesatser, en vid fastställande av årets gränsbelopp, klyvningsräntan, och en annan, uppräkningsräntan, vid uppräkningsräntan av sparade gränsbelopp.

En för hög uppräkningsränta ger starka incitament för att hålla kvar vinster i bolag även om dessa inte behövs för verksamheten. Den ökar också utrymmet för långsiktigt skattearbitrage. En isolerad sänkning av uppräkningsräntan skulle emellertid ge en skatteskärpning varför detta bör balanseras med en höjning av klyvningsräntan. Vi föreslår därför att klyvningsräntan skall utgöras av statslåneräntan med ett tillägg på 9 procentenheter och att uppräkningsräntan skall utgöras av statslåneräntan med ett tillägg på 3 procentenheter. Vid en statslåneränta på 5 procent ger detta en klyvningsränta på 14 procent och en uppräkningsränta på 8 procent.

Kapitalvinstbeskattningen av kvalificerade andelar

Vid gällande skatteregler sker en hälftindelning av kapitalvinst överstigande sparade gränsbelopp genom att 50 procent beskattas i inkomstslaget kapital och resterande del i inkomstslaget tjänst. Denna regel infördes i och med 1990 års skattereform och sedan dess har förändringar skett, bl.a. en höjning av den högsta marginalskatten på tjänsteinkomster. Vidare är det i dag i normala fall möjligt att avyttra andelar i bolag till det fulla värdet av bolagets vinstmedel. Som ett alternativ har vi prövat en mer begränsad höjning av den andel som skall beskattas som tjänsteinkomst i kombination med en särreglering av interna aktieöverlåtelser. En sådan särreglering – som är nödvändig för att motverka frekvent förekommande skatteplanering – riskerar emellertid att bli mycket komplicerad med olika slag av gränsdragningsproblem i lagstiftning och vid tillämpningen. I *avsnitt 7* föreslår vi därför i stället att hela kapitalvinsten utöver gränsbelopp beskattas som tjänsteinkomst inom ramen för 100-basbeloppsregeln. För att underlätta övergången för ägare till kvalificerade andelar i mindre företag föreslår vi också en särskild övergångsregel som innebär en möjlighet att beräkna gräns-

belopp på ett alternativt sätt vid avyttringar under beskattningsåren 2006-2010.

En nedsättning av skatten genom att som enligt gällande regler endast 50 procent av kapitalvinsten utöver gränsbeloppet beskattas i inkomstslaget tjänst skulle med hänsyn till våra övriga förslag inte rymmas inom det offentligfinansiella utrymmet och är heller inte försvarbar ur likformighets- eller legitimitetssynvinkel. Som redovisas i avsnitt 2 uppnås, vid strikt proportionell beskattning, likformighet mellan kvalificerade och andra andelar om och endast om klyvningsräntan är lika med statslåneräntan och all överskjutande utdelning och kapitalvinst beskattas i inkomstslaget tjänst. Våra övriga förslag innebär att avvikelserna från strikt proportionalitet kompenseras genom

- 1) att klyvningsräntan överstiger statslåneräntan med 9 procentenheter,
- 2) att uppräkningsräntan överstiger statslåneräntan med 3 procentenheter,
- 3) att lönesumman ger ett mycket stort tillkommande utrymme för kapitalbeskattad inkomst på 25-50 procent av lönesumman (jämfört med gällande regler sker förändringar genom att procentsatsen höjs samt genom att företagsledarens lön och ytterligare 10 prisbasbelopp får ingå i basen),
- 4) att årets gränsbelopp alternativt får beräknas enligt schablonregel,
- 5) att beskattningen av kapitalvinster i inkomstslaget tjänst maximeras till 100 inkomstbasbelopp samt
- 6) att utdelningar samt kapitalvinster upp till gränsbeloppet beskattas med 20 i stället för 30 procent.

Avvikelserna från strikt proportionalitet är små för företagare av typfall ett (ensamföretag av typ konsultföretag) men betydligt större för såväl företagare av typfall två (med några anställda och ganska hög risk) som typfall tre (många anställda och därmed hög risk). Ur likformighetssynvinkel är det därför motiverat med ganska stora balanserande skattelättnader särskilt för företag av typfall två och tre. De sex lättnaderna är också utformade för att ge lättnader åt dessa företag medan lättnaderna är, och bör vara, mera begränsade för företag av typfall ett. Trots att avvikelserna från strikt proportionalitet är påtagliga för många företag är enligt vår bedömning dessa sex skattelättnader sammantagna fullt tillräckliga för att kompensera för avvikelserna från strikt proportionalitet.

Sammantaget är de föreslagna reglerna för kvalificerade andelar så pass förmånliga att många aktieägare kan väntas föredra dessa regler jämfört med reglerna för icke-kvalificerade andelar. Bl.a. vårt förslag om att kapitalavkastning på kvalificerade andelar beskattas med 20 procent innebär att det för vissa ägare till aktiebolag, även om de inte är kvalificerade ägare till ett fåmansföretag, kan vara fördelaktigt att beskattas enligt 3:12-reglerna. Skatteverkets uppgift blir därmed inte bara att säkerställa att de som enligt lagen skall beskattas som kvalificerade ägare också blir det utan också att säkerställa att de som ej är kvalificerade ägare inte kommer att omfattas av 3:12-reglerna.

Till kapitalvinstreglerna för kvalificerade andelar hör också den s.k. 100-basbeloppsregeln som innebär att maximalt 100 prisbasbelopp av en kapitalvinst (regeln tillämpas för vinster under en sexårsperiod) skall tjänsteinkomstbeskattas. I vårt uppdrag har ingått att pröva möjligheterna

att utvidga denna regel så att även annan tjänstebeskattnad inkomst från fåmansföretag, nämligen överutdelning (utdelning överstigande gränsbeloppet) och löneuttag, skulle räknas med. Vi anser dock att en sådan utvidgning skulle komplicera reglerna även om det i och för sig skulle motverka incitamenten att tillgodogöra sig bolagsinkomster genom avyttring i stället för som utdelning. Vår bedömning i denna fråga skall också ses i relation till våra förslag om en reformerad löneunderlagsregel och om att hela kapitalvinsten utöver gränsbelopp beskattas som tjänsteinkomst inom ramen för just 100-basbeloppsregeln.

20 procent skatt för kapitalavkastning på kvalificerade andelar och behandlingen av kapitalförluster

Vid dagens skatteregler beskattas kapitalavkastning på kvalificerade andelar med den fulla kapitalskattesatsen, 30 procent. Samtidigt innebär lättnadsreglerna att viss del av kapitalavkastningen, vid utdelning och vid avyttring av andelar, är skattefri. För att uppnå en bättre likformighet vid beskattning föreslår vi emellertid i avsnitt 11 att lättnadsreglerna avskaffas. Detta tillsammans med avvikelserna från en strikt proportionalitet vid beskattningen motiverar enligt vår mening ytterligare en kompenserande skattelättnad för kvalificerade andelar. Vi föreslår därför i *avsnitt 8* att utdelningar och kapitalvinster som svarar mot gränsbeloppet beskattas med 20 procent (tekniskt åstadkoms detta genom att 2/3-delar tas upp till beskattning).

En ny inträdesregel

I *avsnitt 9* behandlar vi vad som skall gälla när en andel i ett fåmansföretag övergår från att vara icke-kvalificerad till att bli kvalificerad. En sådan övergång kan ske genom att ägaren blivit verksam i företaget eller genom att utomstående ägare sålt andelar så att den s.k. utomstående regeln inte längre gäller.

Vår utgångspunkt har varit att skattereglerna bör jämställa en nybliven aktiv ägare som under en period varit passiv med en ägare som under samma period varit aktiv. Den tidigare passive ägaren bör varken ha ett väsentligt högre eller ett väsentligt lägre utrymme för kapitalbeskattad avkastning än vad den aktive ägaren har. För att motverka skatteplanering bör det inte vara möjligt att inträda i 3:12-systemet med ett i ekonomiskt hänseende för högt kapitalunderlag.

Vi föreslår därför en inträdesregel som baseras på aktiernas anskaffningsvärde med en viss justering. Justeringen innebär att man retroaktivt beräknar ett gränsbelopp – reducerat med för under tiden erhållna utdelningar – för de innehavsår som föregått inträdet i 3:12-reglerna, dock högst under 5 år. Av förenklingsskäl skall i princip inträdesårets regler tillämpas.

Skattereglerna vid likartad verksamhet och för köpoptioner m.m.

För att förstärka 3:12-reglernas preventiva funktion gör vi i *avsnitt 10* ett klagörande som innebär att det inte skall vara möjligt att undgå 3:12-

beskattning genom att verksamhet flyttas från ett företag till ett annat. Vi föreslår också förändringar i skattereglerna för köpoptioner och andra derivat avseende fåmansföretag.

Avskaffade lättnadsregler

De s.k. lättnadsreglerna innebär att viss avkastning på onoterade andelar är skattefri och att det skattefria utrymmet, lättnadsbeloppet, i princip bestäms på samma sätt som det kapitalbeskattade utrymmet, gränsbeloppet, i 3:12-reglerna. Ett kapitalunderlag används och löner till anställda får också räknas med. Däremot tillämpas en betydligt lägre klyvnings- och uppräkningsränta.

Enligt vår mening finns starka samhällsekonomiska skäl mot att ha särregler för onoterade företag. Lättnadsreglerna utgör också en komplikation för ägare till onoterade företag, såväl för passiva ägare som för ägare till kvalificerade andelar som också skall tillämpa 3:12-reglerna. Vid den i avsnitt 4 föreslagna reformerade löneunderlagsregeln skulle reglerna bli än mer komplicerade eftersom lättnadsreglerna nödvändigtvis skulle behöva baseras på en annan lönesumma än vad som gäller för bestämningen av gränsbeloppet. Detta i förening med osäkerheten kring om regelverket över huvud taget haft några positiva effekter gör att vi i *avsnitt 11* föreslår att lättnadsreglerna avskaffas. Vårt förslag i denna del skall också ses i relation till våra övriga förslag, bl.a. förslaget om avskaffad förmögenhetsskatt i avsnitt 12 och förslaget i avsnitt 8 att kapitalavkastning på kvalificerade andelar beskattas med 20 i stället för 30 procent.

Avskaffad förmögenhetsskatt

Vid sidan av lättnadsreglerna är förmögenhetsskatten den skatt som mest bidrar till olikformigheten i kapitalförsörjning till olika slag av aktiebolag. Detta är huvudskälet till att vi i *avsnitt 12* föreslår att förmögenhetsskatten avskaffas. Vi gör detta trots skattens fiskala betydelse och att den förbättrar den vertikala rättvisan – fördelningen mellan individer som lever under olika ekonomiska förhållanden – i samhället. Skattens olikformighet gör dock att dess utjämnande funktion är mindre än vid en mer likformig skatt och dess effekter på den horisontella rättvisan – som gäller behandlingen av individer som lever under samma ekonomiska förhållanden – är starkt negativ. Vi anser också att möjligheterna att åstadkomma mer substantiella basbreddningar – olika försök har gjorts genom åren – i syfte att förbättra skattens likformighet är starkt begränsade. Vi anser att de samhällsekonomiska snedvridningar samt de negativa effekterna på den horisontella rättvisan och därmed på skattens legitimitet är så allvarliga att dessa dominerar över de negativa effekterna på den vertikala rättvisan om skatten avskaffas.

I fördelningspolitiskt avseende skall ett avskaffande av förmögenhetsskatten också ses i relation till vårt förslag om att avskaffa lättnadsreglerna som till betydande del torde beröra personer med stora förmögenheter.

Den olikformiga förmögenhetsskatten ger upphov till olika slag av effektivitetsförluster genom att förmögenheter kanaliseras till skattebefriade områden. Till detta kommer skatteplaneringstransaktioner av mer kortsiktigt slag. Utrymmet härför har från år 2005 ökat väsentligt genom avskaffandet av arvs- och gåvobeskattningen och införandet av möjligheten till förmögenhetsskattefria kapitalförsäkringar.

I ett internationellt perspektiv ger förmögenhetsskatten starka incitament till placeringar i utlandet och i Sverige bosatta personers förmögenheter i utlandet är betydande. Till detta kommer förmögenheter hos personer som flyttat ut från landet. Det senare gäller bl.a. företagare som sålt sina företag. På senare år har också kombinationen av 3:12-regler och förmögenhetsskatt bidragit till ett nytt slag av utflyttning. Den internationella utvecklingen med avskaffade förmögenhetsskatter ökar de ekonomiska nackdelarna med att behålla den svenska förmögenhetsskatten. Till detta kommer att det av kontrollskäl blir allt svårare att upprätthålla beskattningen. Som färskt exempel på den internationella trenden kan nämnas att förmögenhetsskatten i Finland är avskaffad sedan den 1 januari 2005 och att den isländska regeringen aviserat ett avskaffande av skatten.

Ett avskaffande av förmögenhetsskatten skulle minska skattefusk och skatteflykt samt eliminera skattens effektivitetshämmande snedvridningar för kapitalallokeringen. Härigenom skulle också tillväxtpotentialerna öka.

Vi vill också framhålla att avskaffandet av förmögenhetsskatten i vårt samlade förslag helt finansieras inom företags- och företagsägarsektorn.

Avskaffad nedsättning av socialavgifterna

Den generella nedsättningen av socialavgifterna i syfte att stimulera arbetskraftsefterfrågan – efter den senaste förändringen med 5 procent av lönesumman upp till 741 600 kronor – är ett regelverk med en mycket låg verkningsgrad då nedsättningen till betydande del tillfaller företag med höga lönesummor utan att därför arbetskraftsefterfrågan påverkas positivt. Denna ineffektivitet har tidigare kritiserats av Riksdagens revisorer som också påtalade att det handlar om en s.k. skatteutgift som inte prövas på samma sätt som vanliga utgifter. Den s.k. dödviktskostnaden, dvs. kostnaden för den del av nedsättningen som tillfaller företag med lönesumma överstigande det maximala underlaget för nedsättning, kan uppskattas till inte mindre än 2,2 miljarder kronor. Vi föreslår därför i *avsnitt 13* att denna nedsättning avskaffas.

Vårt förslag skall ses i relation till förslaget om en reformerad löneunderlagsregel i *avsnitt 4*. Detta förslag innebär att utrymmet för kapitalbeskattad inkomst ökar väsentligt för företagare med hög intjäningsförmåga och med ett fåtal anställda. Det är varken ur offentligfinansiell eller preventionssynvinkel möjligt att införa denna löneunderlagsregel, som minst lika effektivt som nedsättningen av socialavgifterna men till betydligt lägre kostnad stimulerar arbetskraftsefterfrågan, om denna nedsättning behålls.

Vårt förslag om att avskaffa den generella nedsättningen berör även enskilda näringsidkare som inte påverkas av våra övriga förslag. I våra

offentligfinansiella kalkyler har vi dock förutsatt att skattehöjningen för enskilda näringsidkare balanseras av någon annan lättnad.

Vårt begränsade alternativförslag

I *avsnitt 14* presenterar vi de modifieringar av vårt huvudförslag som nödvändiggörs om förmögenhetsskatten och den generella nedsättningen av socialavgifter skall lämnas oförändrade. Härigenom blir det möjligt att genomföra huvuddelen av våra förslag i 3:12-delarna och att avskaffa lättnadsreglerna.

När lättnadsreglerna avskaffas kommer skatteuttaget att öka för onoterade andelar där ägarna inte är kvalificerade ägare. För att balansera detta föreslår vi att utdelning och kapitalvinst på andelar som inte är kvalificerade beskattas med 25 procent (i tekniskt avseende tas 5/6-delar upp till beskattning).

Om den generella nedsättningen av socialavgifterna bibehålls bör, för att det preventiva syftet med 3:12-reglerna skall uppfyllas, löneunderlagsregeln utformas mer restriktivt än i huvudförslaget. Det i dag gällande avdraget med 10 prisbasbelopp bör bibehållas, dock att prisbasbelopp ersätts med inkomstbasbelopp. Därtill bör utrymmet för kapitalbeskattad inkomst beräknas som 20 i stället för 25 procent av lönesumman upp till 60 inkomstbasbelopp.

Vi vill dock framhålla att man vid denna mer begränsade reform inte kommer att uppnå samma samhällsekonomiska effektivitetsvinster som genom vårt huvudförslag med dess mer likformiga ägarbeskattning och med dess förbättringar av kapitalmarknadens funktionssätt. Vårt huvudförslag innebär också ett mer fullständigt avskaffande av ineffektiva och snedvridande subventionsformer med onödiga skattebortfall.

Våra förslag i sammanfattning

I *tabell 1* sammanfattar vi våra förslag såväl de som ingår i huvudförslaget som de i det begränsade alternativförslaget. Som jämförelse redovisar vi också gällande regler i relevanta delar.

Tabell 1: Våra förslag i jämförelse med gällande regler

	Huvudförslag	Begränsat alternativförslag – avvikelser i förhållande till huvudförslag	Gällande regler
3:12-reglerna			
Löneunderlaget	25 % av alla löner, 25 % för lönesumma > 60 inkomstbasbelopp	20 % av alla löner, 30 % för lönesumma > 60 inkomstbasbelopp och avdrag med 10 inkomstbasbelopp	Löner till anställda (exkl. till kvalificerade ägare) > 10 prisbasbelopp
Löneuttagskrav	Det minsta av 15 inkomstbasbelopp och summan av 7 inkomstbasbelopp och 5 % av lönesumman	-	Det minsta av 10 prisbasbelopp och 120 % av lön till högst avlönad anställd
Schablonbelopp	75 % av ett inkomstbasbelopp	-	-
Klyvningsränta	Statslåneräntan + 9 procentenheter	-	Statslåneräntan + 7 procentenheter
Uppräkningsränta	Statslåneräntan + 3 procentenheter	-	Statslåneräntan + 7 procentenheter
Fördelning av kapitalvinst mellan tjänst och kapital	100 % i tjänst	-	50 % tjänst och 50 % i kapital
Skatt på kapitalavkastning motsvarande gränsbelopp	20 %	-	30 %
Kapitalförluster på kvalificerade andelar	Kvoterar till 2/3-delar och kan kvittas mot andra kapitalvinster enligt allmänna regler och med ev. efterföljande kvoteringar	-	Ej kvotering och kan kvittas mot andra kapitalvinster enligt allmänna regler och med ev. efterföljande kvoteringar
Inträdesregel	Generell regel med obligatorisk beräkning av historiska gränsbelopp	-	Inga särskilda regler
Lättnadsregler	Nej	-	Ja
Förmögenhetsskatt	Nej	Ja	Ja
Nedsättning socialavgifter	Nej	Ja	Ja
Skatt utdelning och kapitalvinst onoterade ickekvalificerade andelar	30 %	25 %	30 % på belopp överstigande lättnadsbelopp

Offentligfinansiella effekter

De offentligfinansiella effekterna av vårt huvudförslag framgår av *tabell 2* med uppdelning på olika komponenter vid ikraftträdande den 1 januari 2006.

Tabell 2 Offentligfinansiella effekter av huvudförslaget. Periodiserade kalendersårseffekter och varaktiga effekter. Miljarder kronor i 2005 års ekonomiska förhållanden.

	2006	2007	2008	Varaktig effekt
Åtgärder för kvalificerade ägare	-0,3	-0,3	-0,3	-1,5
Avskaffade lätt-nadsregler övriga ägare onoterade andelar	0,8	0,8	0,8	1,6
Avskaffad förmögenhetsskatt	-4,6	-4,6	-4,6	-4,6
Avskaffad ned-sättning social-avgifter	3,5	3,5	3,5	3,5
Summa	-0,6	-0,6	-0,6	-1,0

Av *tabell 3* framgår de finansiella effekterna för vårt begränsade alternativförslag.

Tabell 3 Offentligfinansiella effekter av det begränsade alternativförslaget. Periodiserade kalendersårseffekter och varaktiga effekter. Miljarder kronor i 2005 års ekonomiska förhållanden..

	2006	2007	2008	Varaktig effekt
Åtgärder för kvalificerade ägare	-0,1	-0,1	-0,1	-0,8
Avskaffade lätt-nadsregler övriga ägare onoterade andelar	0,8	0,8	0,8	1,6
25 % skatt övriga ägare onoterade andelar	-0,8	-0,8	-0,8	-1,6
Summa	-0,1	-0,1	-0,1	-0,8

Härigenom ligger såväl vårt huvudförslag som vårt begränsade alternativförslag inom den oss tilldelade offentligfinansiella ramen på 1 miljard kronor.

Hanteringskostnader för skattskyldiga och Skatteverket

En utgångspunkt för vårt arbete har varit önskemålet om ett enklare regelsystem som medför förenklingar och lägre hanteringskostnader för de skattskyldiga men även för Skatteverket. Rent allmänt gäller att vi utformat våra förslag så att alla uppgifter – förutom årets utdelning – som i normalfallet behövs för den skattskyldiges beräkningar vid

deklarationen kan förtryckas på deklaraionsblanketten. För de olika delarna av vårt huvudförslag vill vi särskilt framhålla följande.

Löneunderlagsregeln utvidgas och görs mindre komplicerad. Den alternativa förenklingsregeln som främst riktar sig till företag med litet kapital och ett fåtal anställda innebär att en kvalificerad ägare som ett alternativt gränsbelopp får använda 75 procent av ett inkomstbasbelopp, 30 000 kr. En väsentlig förenkling uppnås genom borttagandet av lättnadsreglerna som särskilt för ägare till kvalificerade andelar är komplicerade att tillämpa samtidigt med 3:12-reglerna.

Vidare medför borttagandet av förmögenhetsskatten enklare regler för de skattskyldiga men också stora administrativa lättnader för Skatteverket främst vad gäller kontrollen men även beträffande vilka uppgifter som behövs i datasystemen. De problem som haft att göra med sambeskattningen av förmögenhet försvinner till stor del. Även förslaget om att avskaffa nedsättning av socialavgifterna innebär att reglerna blir enklare.

De delar av våra andra förslag som kan uppfattas som komplicerade, t.ex. den nya inträdesregeln, torde röra sig om förhållandevis få fall. De allra flesta fåmansföretagare berörs inte av dessa förslag. Sammantaget bedömer vi att våra förslag medför betydande förenklingar både för de skattskyldiga och för Skatteverket.

Vad gäller vårt begränsade alternativförslag bedömer vi att detta sammantaget medför förenklingar för det stora flertalet fåmansföretagare liksom för Skatteverket. Förenklingsvinsterna är dock inte så stora som i vårt huvudförslag.

1 Vårt uppdrag och dess bakgrund

1.1 Bakgrunden – den duala inkomstskattemodellens Akilleshä

Vårt uppdrag har sin bakgrund i 1991 års skattereform och i den då introducerade s.k. duala inkomstskattemodellen. Denna duala – tudelade – modell innebär att **förvärvsinkomster**, t.ex. löner beskattas enligt en progressiv skatteskala med en högsta marginalskatt på 57 procent (vid en kommunalskatt på 32 procent). **Kapitalinkomster**, däribland utdelningsinkomster och kapitalvinster, beskattas däremot separat och proportionellt med en skattesats på 30 procent.

Det duala inkomstskattesystemets Akilleshä illustreras i siffror i nedanstående tablå. Där beskriver vi skatteuttaget vid uttag av inkomster i bolaget som **lön** respektive **utdelning** vid högsta marginalskatten på lön (57 procent). I tablåen anges skatteuttaget för de olika uttagsalternativen med uppdelning på de två leden i respektive skatteuttag, uttag av socialavgifter och bolagsskatt i det första ledet (bolagsnivå) och uttag av skatt på förvärvsinkomster respektive kapitalinkomster i det andra ledet (ägarnivå).

Uttag som	Lön	Utdelning
Skatteuttag i led 1	24,6 %	28 %
Skatteuttag i led 2	57 %	30 %
Totalt skatteuttag	67,6 %	49,6 %

Medan skatteuttagen i det första ledet ligger på ungefär samma nivå¹ ligger den stora avvikelser i det andra ledet. Där föreligger ett gap mellan skatteuttaget på lön (57 procent) och skatteuttaget på utdelning (30 procent). Om effekterna av båda leden beaktas är skillnaden i totalt skatteuttag 18 procentenheter.

I fåmansföretag förorsakar denna skillnad problem därför att de relationer som i normalfallet gäller i ett företag mellan löntagarna (inkl. företagsledningen) och företagets finansiärer, ägarna och långivarna, är satta ur spel.

I normalfallet fördelas det förädlingsvärde som skapas i ett företag som inkomster till löntagarna, ägarna och långivarna och denna fördelning sker på marknadsmässiga grunder. När de tre aktörerna är oberoende av varandra och har skilda intressen kan man också i skattesammanhang utgå från att det sker en marknadsmässig bestämning av vad som är att betrakta som arbetsinkomst respektive kapitalinkomst. I detta normalfall är också företagsledningen oberoende av ägarna och erhåller en marknadsmässig ersättning för sitt arbete.

¹ I sammanhanget bör noteras att för en person som möter en marginalskatt i beskattningen på förvärvsinkomster på 57 procent ligger det bakomliggande socialavgiftsuttaget klart över förmånstaken i socialförsäkringssystemen varför socialavgifterna i sin helhet utgörs av skatt. Noteras bör också att socialavgiftsuttaget uttrycks som procent av inkomsten före socialavgifter för att uttaget skall uttryckas på samma sätt som uttaget av bolagsskatt. Denna inklusivedefinition ges av uttrycket 32,70/132,70 där 32,70 är arbetsgivaravgiftsuttaget.

I de fall där företagets VD och ägare är en och samma person kan man snarare förvänta sig att hon väljer den fördelning mellan egen lön och vinst, som framstår som mest fördelaktig ur skattemässig synpunkt. Det är ju fullt möjligt t.ex. för ett enmansaktiebolag, där VD:n/ägaren har höga arbetsinkomster och mycket små kapitalinkomster, att avstå från eget löneuttag. Då blir hela bruttoinkomsten beskattad som vinst i bolaget och därefter kan VD:n/ägaren tillgodogöra sig nettot i form av utdelning eller genom att sälja bolaget.

I frånvaro av särskilda regler skulle man i denna situation helt kunna undgå den progressiva beskattningen av förvärvsinkomster, även i de fall det handlar om typiska arbetsinkomster. Därtill skulle det skapas mycket starka drivkrafter för stora grupper löntagare, med idag progressivt beskattade inkomster, att "sätta sig på bolag". Inte för att detta skulle vara samhällsekonomiskt effektivt utan enbart för att det innebär en skattemässigt gynnsam behandling. Förutom den orättvisa som skulle uppstå, mellan de höginkomsttagare som kan respektive inte kan sätta sig på bolag, skulle Sverige få en näringslivsstruktur som var påtagligt snedvriden av skattesystemet.

Detta är det ekonomiska resonemang som ligger till grund för de s.k. **3:12-reglerna**. Sin benämning har de fått därför att de i och med 1991 års skattereform infördes i 3 § 12 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt. Numera finns reglerna i 57 kap. inkomstskattelagen (1999:1229). Dess huvudsyfte är alltså preventivt – att förhindra en potentiellt stor mängd ombildningar av löntagaranställningar till konsultbolag och liknande som skulle vara ekonomiskt orationella och skapa orättvisor.

Det är också förhållandevis enkelt för personer med hög intjäningsförmåga på arbetsmarknaden att "sätta sig på bolag". Enligt bl.a. de analyser som gjordes av 3:12-utredningen (SOU 2002:52) godtas också detta i stor utsträckning enligt gällande rätt. Visserligen kan förändringar i personens ställning på arbetsmarknaden verka återhållande men skattegapets storlek gör det ändå attraktivt.

3:12-reglerna har alltså en preventiv funktion. Samtidigt är det viktigt att preventionen koncentreras till de fall där den är nödvändig och att reglerna utformas så att de varken diskriminerar eller gynnar investeringar i fåmansföretag jämfört med investeringar i andra företag.

I avsnitt 2 preciserar vi våra utgångspunkter för den reformering av 3:12-reglerna som vi föreslår i denna rapport och som på ett bättre sätt än vid dagens regler förenar kravet på prevention och samhällsekonomisk neutralitet.

Det finns två mycket långtgående alternativ att hantera det duala inkomstskattesystemets centrala problem. Det första alternativet skulle vara att fullständigt avskaffa den statliga skatten på förvärvsinkomster. Därigenom skulle – vid en kommunalskatt på förvärvsinkomster på drygt 30 procent – skillnaden i skatteuttaget i det andra ledet i allt väsentligt elimineras.

Det andra alternativet skulle innebära att man balanserade det högre skatteuttaget på löner i det andra ledet med ett lägre skatteuttag på löner i det första ledet genom att uttaget av socialavgifter utöver förmånstaket vid 7,5 inkomstbasbelopp avskaffades. En sådan asymmetri skulle

krympa den maximala skillnaden i det totala skatteuttaget till drygt 7 procentenheter (57-49,6).

Ända sedan 1991 års skattereform har dessa två lösningar av olika skäl saknat aktualitet och vårt uppdrag är att lämna förslag vid oförändrade förutsättningar i dessa avseenden. Därmed behövs 3:12-reglerna och uppgiften är att förena kraven på prevention och samhällsekonomisk neutralitet på ett så enkelt sätt som möjligt. En central fråga gäller bl.a. önskemålet om neutralitet eller likabehandlingen av investeringsalternativ med olika riskprofil för en ägare som omfattas av 3:12-reglerna men också likabehandlingen i förhållande till investeringar i andra onoterade och noterade företag. Till dessa frågor återkommer vi mer i detalj av avsnitt 2 och 3.

Som en bakgrund till våra fortsatta överväganden och förslag beskriver vi i avsnitt 1.2 kortfattat och översiktligt de nuvarande 3:12-reglernas konstruktion. För en utförlig beskrivning av regler och praxis hänvisar vi till betänkandet från 3:12-utredningen. Härigenom riskerar systemet att framstå som enklare än vad det i själva verket är och i stora delar måste vara. Det problem som skall hanteras är stort och lagstiftningen skall vara heltäckande och reglera ett stort antal situationer. När vi redovisar våra förslag behandlas regelverket mer i detalj när så är motiverat.

1.2 3:12-reglerna i korthet

3:12-reglerna består dels av regler som avgör vilka ägare som berörs, dels av regler om hur skatten skall beräknas.

För att ägarna skall beröras skall, för det första, ägandet avse s.k. **fåmansföretag** – dvs. ett aktieföretag eller en ekonomisk förening som har ett fåtal ägare. För det andra ska ägaren ha varit verksam (aktiv) i företaget i betydande omfattning någon gång under de senaste 5 åren. Den aktive ägarens familj blir också ”smittad” och vi använder här och i fortsättningen benämningarna **aktiva ägare** eller **kvalificerade ägare**. När det handlar om innehavet talar vi om **kvalificerade andelar**.

3:12-reglerna är en s.k. uttagsmodell, dvs. reglerna tar sikte på beskattningen av ägarnas bolagsinkomster när de tas ut från företaget i form av utdelning, eller vid försäljning av aktier/andelar i företaget².

3:12-reglerna innebär att man först, schablonmässigt, bestämmer det maximala belopp som skall beskattas som kapitalinkomst. Om ägaren mottagit utdelningsinkomster och/eller försäljningsvinster utöver detta schablonmässiga belopp beskattas det överskjutande beloppet som arbetsinkomst.

Grundtanken bakom beräkningen av den schablonmässiga kapitalinkomsten är att ägaren varje år ska kunna få bli kapitalinkomstbeskattad dels med ett belopp som beror på hur mycket kapital som hon tillfört företaget, dels på hur mycket sysselsättning som företaget skapar.

Det s.k. **kapitalunderlaget** utgörs av anskaffningsvärdet på ägarens aktier/andelar. En grundläggande princip i regelverket är att kapitalunderlaget skall utgöras av dubbelbeskattat kapital – dvs. kapital som

² Alternativet till en uttagsmodell är en s.k. källmodell där skatteuttaget görs oberoende av om inkomsten tas ut från företaget eller om den sparas i företaget.

utöver bolagsskatt även belastats med personlig inkomstskatt. Om kapitalet enbart belastats med bolagsskatt talar man om enkel- eller bolagsbeskattat kapital.

Anskaffningsvärdet är i princip det sammanlagda värdet av vad ägaren dels betalt vid sitt förvärv av aktierna, dels tillskjutit vid eventuella nyemissioner. För aktier/andelar som anskaffats före 1990 respektive 1992 finns två alternativ till anskaffningsvärdet. Den ena är den s.k. **indexregeln**, den andra är den regel som ibland kallas **1992-regeln**. Vid den senare regeln utgörs kapitalunderlaget i princip av det enkelbeskattade kapitalet vid utgången av 1992. Denna regel är alltså ett avsteg från grundprincipen om att kapitalunderlaget skall utgöras av dubbelbeskattat kapital.

Det sysselsättningsberoende underlaget – det s.k. **löneunderlaget** - består av löner till anställda (exkl. löner till kvalificerade ägare) till den del dessa överstiger 10 prisbasbelopp. Löneunderlaget får räknas med, endast under förutsättning att den kvalificerade ägarens **eget löneuttag** överstiger vissa gränser.

Om ägaren ett visst år inte utnyttjar hela sitt utrymme för kapitalinkomstbeskattning kan hon spara detta, i form av det som i gällande rätt kallas sparade utdelningsutrymme, och utnyttja detta under ett senare år. I fortsättningen och i våra förslag benämner vi detta utrymme **sparat gränsbelopp**.

På det **sammanlagda underlaget**, bestående av kapital- och löneunderlaget plus eventuellt sparade gränsbelopp, tillämpas sedan den s.k. **klyvningsräntan**. Denna utgörs av statslåneräntan med ett visst tillägg, som ofta har kallats riskpremie. För närvarande uppgår tillägget till 7 procentenheter efter den höjning med två procentenheter som skett fr.o.m. 2005 års taxering.

När klyvningsräntan multipliceras med det sammanlagda underlaget erhålls det s.k. **gränsbeloppet** som utgör det maximala belopp som en ägare, som äger hela företaget, kan få ta upp till kapitalinkomstbeskattning. En ägare, som äger del av företaget, skall beräkna gränsbeloppet utifrån sin ägarandel. Om ägaren har utdelningsinkomster som överstiger gränsbeloppet, där den överskjutande delen kallas **överutdelning**, ”klyvs” inkomsterna och överutdelningen beskattas som arbetsinkomst (därav benämningen klyvningsränta).

Reglerna innebär att det sparade gränsbeloppet varje år uppräknas med en **uppräkningsränta**. Med den i dag använda och ovan beskrivna tekniken blir denna uppräkningsränta densamma som klyvningsräntan.

När en kvalificerad ägare säljer aktier finns två regler som ytterligare begränsar den inkomst som arbetsinkomstbeskattas. Om kapitalvinsten (reavinsten) blir så stor att den inte ryms inom det sparade gränsbeloppet fördelas endast hälften av det överskjutande beloppet till tjänsteinkomst, medan den andra halvan beskattas som kapitalinkomst, något vi kallar **50/50-regeln**. Dessutom behöver under en sexårsperiod maximalt 100 prisbasbelopp av kapitalvinster tjänsteinkomstbeskattas (ca 4 miljoner kronor) – denna regel kallar vi **100-basbeloppsregeln**.

Lättnadsreglerna

Alla kvalificerade andelar omfattas också av **lättnadsreglerna**, som innebär att viss del av utdelningar och kapitalvinster är skattefria för mottagaren. Underlaget för att beräkna det skattefria beloppet – det s.k. **lättnadsbeloppet** – är identiskt med det som gäller enligt 3:12-reglerna, förutom att sparat gränsbelopp ersätts med sparat lättnadsutrymme. På detta underlag tillämpas en ränta, som är 70 procent av statslåneräntan, dvs. en betydligt lägre nivå än klyvningsräntan.

Lättnadsreglerna omfattar, förutom de kvalificerade andelarna, även övriga onoterade andelar. Det innebär exempelvis att passiva ägare i företag där det finns aktiva ägare omfattas liksom alla ägare till onoterade företag där det inte finns några aktiva ägare.

3:12-utredningen och dess förslag

3:12-reglerna har nyligen varit föremål för en särskild utredning som lämnade sitt betänkande i juni 2002. I beskrivningen av vårt uppdrag (se bilaga 1) framgår hur vi skall förhålla oss till huvudförslagen i den utredningen.

1.3 Uppdraget

Enligt uppdragsbeskrivningen skall vi pröva och lämna förslag till förändrade 3:12-regler. Förslagen skall utformas så att reglerna bl.a. bättre än i dag tillgodoser kravet på neutralitet mellan investeringar med olika risk. Samtidigt skall reglernas preventiva funktion bibehållas.

I uppdragsbeskrivningen framhålls särskilt två möjliga åtgärder. Den första handlar om en modell där 3:12-reglerna inte skulle tillämpas för det fall antalet anställda och/eller lönerna till de anställda överstiger en viss nivå och där samtidigt de kvalificerade ägarna gör egna löneuttag över viss nivå.

Den andra möjliga åtgärd som lyfts fram i uppdragsbeskrivningen är att utvidga den s.k. 100-basbeloppsregeln till att även omfatta tjänste-beskattade utdelningar och löner från 3:12-företag.

Utöver de just nämnda frågorna har vi emellertid också enligt uppdragsbeskrivningen haft möjlighet att pröva förändringar av andra delar av regelverket, exempelvis klyvningsräntans höjd, som är betydelsefulla för beskattningen av kvalificerade andelar, inklusive lättnadsreglerna.

När vi utformar våra förslag skall vi beakta den ram om en skatte-lättnad på 1 miljard kronor som avsattes genom förslag i budgetpropositionen för 2004. Denna ram har redan till viss del använts för att finansiera den tidigare beslutade höjningen av klyvningsräntan med 2 procentenheter. Om våra förslag skulle överskrida ramen skall dessa finansieras genom åtgärder som berör de aktuella företagen och deras finansärer.

2 Utgångspunkter för ett reformerat regelverk

Enligt vårt uppdrag skall vi pröva och lämna förslag till förändrade 3:12-regler bland annat för att förbättra regelverkets effekter på risktagandet i näringslivet. Samtidigt skall reglernas preventiva funktion bibehållas. För vår del är det också viktigt att 3:12-reglerna så långt möjligt är neutrala och att ersättning för utfört arbete och investerat kapital beskattas på samma sätt oavsett om arbetet och investeringarna sker i det egna företaget eller på den öppna marknaden. Det är också önskvärt att reglerna blir enklare.

I detta avsnitt vidareutvecklar vi de centrala momenten i uppdragsbeskrivningen och preciserar utgångspunkterna för våra förslag.

2.1 Schablonen i 3:12-reglerna – kapitalavkastning eller normallön?

3:12-reglerna syftar till att dela upp inkomsten från ett fåmansföretag i vad som kan hänföras till kapital- respektive arbetsinkomst. Det finns i princip två olika sätt att göra detta på, antingen genom att bestämma en normallön eller genom att bestämma en normal kapitalavkastning.

I princip fungerar en normallönemodell så att alla utbetalningar från företaget till ägarna upp till ett visst takbelopp karaktäriseras som arbetsinkomst och beskattas som sådan. Överskjutande belopp anses vara utdelning och beskattas som kapitalinkomst.

Utredningen om reformerad företagsbeskattning (URF; SOU 1989:34), liksom den mer aktuella 3:12-utredningen (SOU 2002:52), avfärdade normallönemodellen. De motiv som har framhävts är för det första att det är svårt att definiera vad en normallön är. Vad som är ”normalt” är ju beroende av en rad svårbedömda faktorer såsom kompetens, arbetets beskaffenhet m.m. För det andra skulle modellen i praktiken innebära att den statliga inkomstskatten för företagare som driver sin verksamhet i aktiebolagsform ofta skulle avskaffas men att den bibehålls för löntagarnas arbetsinkomster över viss nivå. Men den skulle också medföra att man vid låg utdelning och ingen lön skulle beskatta faktiska kapitalinkomster som arbetsinkomster. Det är motiv av detta slag som gjort att andra länder med ett dualt inkomstskattesystem inte heller använder en normallönemodell.

Vi delar de olika utredningarnas bedömningar angående normallönemodellen och utgår således från att regelverket skall baseras på en kapitalavkastningsmodell, där man på ett schablonmässigt sätt bestämmer kapitalinkomsten och där uttag över denna nivå beskattas som arbetsinkomst.

Enligt vår mening skall den schablonmässigt bestämda kapitalinkomsten i princip baseras på det kapital som ägaren har tillskjutit, dvs. dubbelbeskattat kapital. Sedan är det en annan sak att lagstiftaren av olika skäl infört alternativa värderingsregler, bl.a. är det möjligt för ägare till kvalificerade andelar att under vissa förutsättningar använda sig av det enkelbeskattade kapitalet vid utgången av 1992. Av vårt uppdrag framgår också att den s.k. BEK-modellen, som innebär att delar av det

enkelbeskattade kapitalet löpande kan utgöra underlag för att bestämma kapitalinkomsten, inte är ett aktuellt reformalternativ.

2.2 Neutral beskattning av riskfyllda investeringar i fåmansföretag i ett strikt proportionellt skattesystem

3:12-reglerna skall vara väl avvägda och anpassade till rådande skattesystem för individer och företag. Ett för denna analys avgörande förhållande är att rådande skattesystem inte är strikt proportionellt. I ett strikt proportionellt skattesystem beskattas hög och låg avkastning med en och samma skattesats. Det innebär att en skatt på positiva utfall på exempelvis 30 procent också medför en negativ skatt (avdrag eller återbäring) på 30 procent vid negativa utfall. Avsaknad av proportionalitet innebär att goda och dåliga utfall behandlas skattemässigt olika. Vid riktigt hög avkastning kan skatteuttaget i ägarledet uppgå till 57 procent, medan låg (negativ) avkastning i vissa fall endast medför en skattelättnad på cirka 15 procent eller, i extremfallet, ingen skattelättnad alls.

I våra överväganden har vi också att beakta reglernas inverkan på ägarens risktagande. Med risk avses här den osäkerhet som råder om de framtida utfallen av en investering. Typiskt sett tas investeringsbeslut under osäkerhet, dvs. när investeraren fattar sina beslut vet hon inte vilken avkastning som investeringen kommer att ge. Enligt ekonomisk teori skall man därför bedöma skattens inverkan på förhand, dvs. hur skatten ter sig i beslutsögonblicket, innan investeraren känner utfallet. Det innebär att vid riskfyllda investeringar skall investeraren inte bara tänka på hur mycket skatten blir vid ett bra utfall, utan också hur mycket negativ skatt (avdragseffekt) som eventuella dåliga utfall (förlust) kan ge. En strikt proportionell skatt innebär att marginalbeskattningen är konstant och densamma både vid vinster och vid förluster. Ju högre skattesatsen är i ett strikt proportionellt system desto mer reduceras investerarens risk. Ett exempel illustrerar detta.

En investerare skall satsa 100 kronor. Hon är beredd att förlora hela kapitalet, för hon vet att av 10 investeringsalternativ innebär 9 en totalförlust. Hon har dock 1 chans på 10 till ett starkt positivt utfall – nämligen att vinsten blir tiofaldig, dvs. 1 000 kronor. I långa loppet kan man förvänta sig att av 10 investeringar blir det 9 förluster på sammanlagt 900 och 1 vinst på 1 000 kronor – alltså en nettovinst på 100 kronor på satsade 1 000 kronor. Det betyder att den förväntade avkastningen – i ett system utan skatt – är 10 procent.

Om vi sedan tänker oss att vi inför en strikt proportionell skatt på 75 procent innebär det att man inte kan förlora hela det satsade kapitalet. Den negativa skatten tar ju hand om tre fjärdedelar av bruttoförlusten. En investerare som är beredd att förlora 100 kronor kan i ett system med en 75-procentig skatt istället satsa 400 kronor. Det innebär att man 9 gånger av 10 gör en nettoförlust på 100 kronor, men den tionde gången vinner man det tiofaldiga beloppet, dvs. 4 000 kronor brutto. Efter skatt blir det kvar 1 000 kronor i ägarens hand. Om en investerare satsar fyrdubbelt mer i ett 75-procentigt skattesystem – jämför med en skattefri miljö – möter hon alltså exakt samma risk och exakt samma förväntade nettoavkastning som i ett system utan risk.

Exemplet illustrerar den riskreducerande effekt som skattesystemet kan innebära. Om man gör experimentet att beskattningen på kapitalavkastningen både i 3:12-företag och i övriga företag vore strikt proportionell kan man beskriva deras inbördes relation som att:

- 3:12-ägarna möter en konstant 57-procentig marginalskatt på avkastningen, medan andra aktieägares marginalskatt är 30 procent.
- Vid en kapitalavkastning på 12 procent (nuvarande klyvningsränta) betalar bägge ägartyperna lika mycket skatt. 3:12-ägarna betalar mindre skatt än andra om avkastningen blir lägre än så, men mera skatt om avkastningen blir högre än klyvningsräntan.
- En riskfri investering kan förväntas ge en avkastning i nivå med statslåneräntan, dvs. 7 procentenheter under klyvningsräntan med nuvarande regler. Det innebär att riskfria investeringar och lågrisk-satsningar har en gynnsam beskattning i 3:12-bolag.
- Men även vid investeringar med hög risk, och därmed hög förväntad avkastning, framstår 3:12-beskattningen som fördelaktig på förhand. Detta beror dels på den höga marginalskattens riskreducerande effekt (mekanismen beskrevs i exemplet ovan), dels på att klyvningsräntan ligger långt över den riskfria räntan. Det innebär att ett 3:12-bolag med samma "nettorisk" som ett annat företag har en högre förväntad avkastning efter ägarskatter i ett strikt proportionellt skattesystem.
- Likväl upplever 3:12-ägare som lyckats uppnå en hög avkastning att de blir orättvist behandlade, just beroende på att skatten betalas i efterskott på det faktiska utfallet. Det faktum att mindre lyckosamma investeringar får desto lägre skatt utgör föga tröst.

Det finns alltså en hållbar teori och analys som, under förutsättningen om strikt proportionalitet, innebär att nuvarande 3:12-beskattning snarast är risk- och investeringsvänligare än traditionell beskattning. Men det faktum att investeringar med en mycket hög avkastning i efterskott beskattas hårdare hos dess ägare skapar ett trovärdighets- och legitimitetsproblem.

Att skapa regler utifrån teorin som i ett förhandsperspektiv och vid strikt proportionalitet beaktar risk och som samtidigt uppfyller kraven på prevention och neutralitet är i sig inget större problem eftersom detta uppnås genom att klyvningsräntan sätts lika med statslåneräntan. Däremot är det svårare att vid avsaknad av strikt proportionalitet konstruera ett system som kan få bred acceptans och legitimitet i efterhand, dvs. efter det att utfallen av olika investeringar är kända, särskilt som skattesystemet i övrigt är uppbyggt för att beskatta verkliga utfall. Här ställs vi inför en avvägning mellan å ena sidan kraven på prevention och neutral behandling av olika framtidsalternativ och å andra sidan kravet på acceptans för regelverket vid beskattningen av faktiska utfall.

I 1991 års skattereform betonades starkt principen om neutral beskattning. Denna innebär att olika ekonomiska aktörers beteende i så liten utsträckning som möjligt skall påverkas av skattesystemet. Neutralitetsaspekter uppkommer i flera olika sammanhang, både vad gäller mellan olika former av företag såsom fåmansföretag och företag med ett spritt ägande, noterade och onoterade företag, små och stora företag, etc. liksom inom ett företag, t.ex. val av olika investeringsalternativ och val mellan att ta ut utdelning eller spara den i företaget.

Ett vanligt förekommande mått på graden av neutralitet mellan olika företagsformer bygger på att man jämför de kapitalkostnader olika företag möter. Kapitalkostnaden visar den lägsta acceptabla avkastningen före skatt på en marginell nyinvestering. Vid bedömningen av skatte-reglernas inverkan på investeringar i fåmansföretag där ägarna innehar kvalificerade andelar har i många sammanhang kapitalkostnaden i aktiebolag med ett spritt ägande fått utgöra referensramen. Med denna referensram kan sedan huvuddragen i kapitalavkastningsmodellen beaktas. Detta ger oss en utgångspunkt för hur 3:12-regelverket bör vara utformat.

I bilaga 2 redovisas en ekonomisk-teoretisk modell som visar hur klyvningsreglerna i kapitalavkastningsmodellen påverkar kapitalkostnaden i fåmansföretag. Som en första utgångspunkt gäller att i en teoretisk värld med ett strikt proportionellt skattesystem och utan osäkerhet om utfallet av framtida investeringar skall klyvningsräntan sättas lika med en riskfri ränta. Dessutom skall underlaget vara lika med det av ägaren insatta dubbelbeskattade kapitalet. Därigenom uppnås vid nämnda förutsättningar neutralitet mellan fåmansföretag och aktiebolag med ett spritt ägande. Detta gäller även vid osäkerhet så länge skattessystemet är strikt proportionellt och således behandlar vinster och förluster skattemässigt lika. I ett sådant system är det också principiellt alltid korrekt att beskatta även mycket höga utfall i inkomstlaget tjänst för att uppnå neutralitet, vilket illustreras i ett numeriskt exempel i bilaga 2.

Som framgår av nästa avsnitt finns emellertid anledning att beakta att skattesystemet inte är strikt proportionellt.

2.3 Beskattning av kvalificerade andelar i ett icke-proportionellt skattesystem

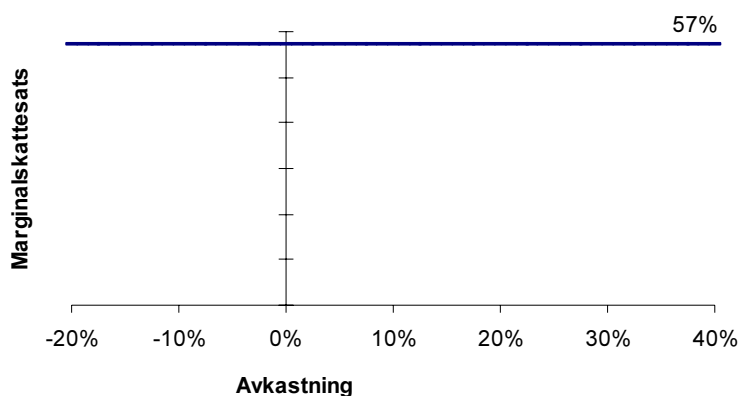
Av neutralitetsskäl är det nödvändigt att beakta att skattesystemet avviker från vad som förutsätts i de teoretiska modeller som ofta används vid analysen av dessa frågor. När vi nu skall föreslå 3:12-regler anpassade till den verklighet som en företagare möter ser vi tre olika typer av företagare framför oss. Med utgångspunkt i de olika typföretagen kan vi bl.a. diskutera när behovet av prevention är som störst. Detta skall ställas mot de skattelättnader vi föreslår för att uppnå samhällsekonomisk neutralitet i ett icke-proportionellt skattesystem.

Det *första* typfallet är en företagare som – exempelvis tack vare egen expertkunskap, typ konsulten – har hög intjäningsförmåga av eget arbete, där intjäningsförmågan skall ses som den marknadsmässiga ersättning som en extern person kräver för att utföra arbetsuppgiften. Verksamheten bedrivs med en begränsad kapitalinsats och ett fåtal anställda. Vid en god avkastning på kapitalet möter ägarens/konsultens övriga inkomster en hög marginals katt. Om kapitalet däremot har låg eller negativ avkastning kan ändå denna företagare tillgodogöra sig maximalt kapitalinkomstbeskattade inkomster. Hon minskar helt enkelt sitt högbeskattade löneuttag. Det betyder att kapitalets underavkastning (dvs. det som understiger en efter-skatt-avkastning lika med klyvningsräntan) har ett skattemässigt värde som sammanfaller med den höga marginals katten. För

dessa företagare fungerar alltså skattesystemet strikt proportionellt. Det betyder att marginals-katten för både arbets- och kapitalinkomster visserligen är hög, men kapitalförluster kan kvittas mot arbetsinkomster och får därmed motsvarande höga skattevärde – skattevärdet av en förlust överensstämmer med skattebelastningen på en vinst. Preventions-effekten är särskilt viktig för denna typföretagare eftersom det är främst denna grupp företagare som har möjligheten ”att sätta sig på bolag” i syfte att undkomma den progressiva tjänsteinkomstbeskattningen.

Den strikta proportionaliteten illustreras schematiskt i *diagram 2.1*, där vi antar en marginals-katt på 57 procent. För att uppnå samhälls-ekonomisk neutral beskattning under dessa förutsättningar krävs i princip att klyvningsräntan sätts lika med den riskfria räntan och att överskjutande avkastning helt beskattas i inkomstslaget tjänst.

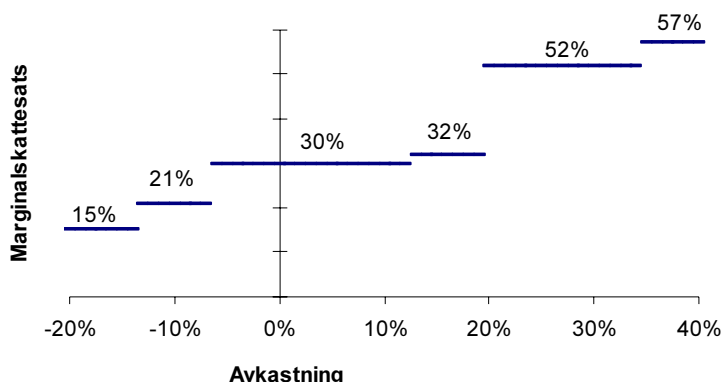
Diagram 2.1. Marginals-kattesats vid liten variation i totalinkomsten i förhållande till ägarens intjäningsförmåga.

Det *andra* typfallet är en företagare som driver en förhållandevis riskfylld verksamhet med fem till tio anställda och där ägaren har en lägre intjäningsförmåga än i det första fallet, vilket innebär att ägaren inte alltid kan ta ut en hög lön. Ägarens löneuttag varierar i stället beroende på hur verksamheten går. Denna företagare möter en större osäkerhet jämfört med det första typfallet av företagare. Avkastningen från verksamheten ryms i normalfallet inom gränsbeloppet, vilket innebär att den kapitalinkomstbeskattas, och vi tänker oss att verksamheten medger en ägarlön som normalt understiger brytpunkten för statlig inkomstskatt. Vid goda utfall, däremot, är avkastningen så pass hög att en viss del av avkastningen beskattas med progressiv arbetsinkomstskatt. Dåliga utfall kan, å andra sidan, leda till underskott, som beroende på vilken inkomst den kan kvittas mot har olika skattemässigt värde. Till skillnad mot det första fallet möter denna ägare ett skattesystem som inte är strikt proportionellt. *Diagram 2.2* illustrerar på ett schablonmässigt sätt avsaknaden av strikt proportionalitet, där företagaren kan tänkas möta en rad olika skattesatser beroende på avkastningen från företaget.¹

¹ Exemplet skall endast ses som en illustration som utgår från en viss given arbetsinkomst understigande brytpunkten för statlig inkomstskatt. Arbetsinkomsten ökar vid goda utfall då avkastningen överstiger gränsbeloppet men sjunker inte vid dåliga utfall. Kapitalskatten är 30 procent, kommunalskatten är 32 procent och den statliga inkomstskatten är 20 eller 25 procent. Då grundavdraget varierar med inkomsten finns det i praktiken betydligt fler

Diagram 2.2. Marginalskattesats vid stor variation i totalinkomsten i förhållande till ägarens intjäningsförmåga.

Den avsaknad av strikt proportionalitet som illustreras i diagram 2.2 har givetvis sin huvudsakliga förklaring i skattesystemets progressivitet och att vinster och förluster inte behandlas skattemässigt lika. Men även i ett sådant skattesystem kan ändå reglerna anses strikt proportionella för vissa företagartypfall – företagare med en hög egen intjäningsförmåga, dvs. typfall 1. Alla företagare befinner sig dock inte i denna situation på grund av en lägre intjäningsförmåga, vilket medför att resultatet av verksamheten varierar mer. En orsak till den större variationen (i relation till det av ägaren satsade kapitalet) är att det finns fler anställda. Andra viktiga faktorer är grad av soliditet och grad av likviditet. I praktiken är det inte möjligt att beakta alla relevanta faktorer som därmed bidrar till variationen i resultatet och som påverkar graden av proportionalitet i skattesystemet för olika företagare. Vi har därför valt att använda antalet anställda (lönesumman) som sammanfattande mått. Vi vill dock understryka att antalet anställda alltså skall ses som en ”samlingsfaktor” för ett flertal olika faktorer som påverkar variationen i resultatet.

För den andra typföretagaren är inte kravet på preventiva regler lika starkt som för den första typföretagaren. I stället finner vi skäl – avsaknad av strikt proportionalitet illustrerat i diagram 2.2 – att medge skattelättnader för att uppnå neutralitet. Sådana skattelättnader innebär dock en urholkad preventionseffekt för den första typföretagaren, vilket visar på den målkonflikt 3:12-regelverket har att hantera.

Den tredje typföretagaren äger ett företag med många anställda, vilket betyder att även denna företagare möter ett icke-proportionellt skattesystem i enlighet med diagram 2.2. Det finns skäl att tro att ju fler antalet anställda är desto större är variationen i resultatet, vilket då skulle innebära ett än större problem med att skattesystemet inte är strikt proportionellt för dessa företagare. Detta beror på att det schablonmässiga tillägget till den riskfria räntan – vilket vi föreslår här nedan och vars syfte är att kompensera för avsaknad av strikt proportionalitet – blir alltför grov. Vi återkommer till detta i nästa avsnitt. För den tredje typföretagaren anser vi att kravet på prevention vara av än mindre betydelse än för de två föregående typfallen. Reglerna skall i detta fall i

marginalskattesatser än vad som redovisas i diagrammet. Inte heller beaktas skatteuttaget på företagsnivå genom bolagsskatt och uttag av arbetsgivaravgifter (det varierande skatteinnehållet i arbetsgivaravgifterna ger också fler marginalskatter).

stället säkerställa att inte en alltför stor del av inkomsten kommer att beskattas som inkomst av tjänst.

Det är alltså klart att det högre skatteuttaget vid goda utfall inte alltid motsvaras av samma skattelättnad vid dåliga utfall. För att uppnå neutralitet, dvs. balansera icke-proportionaliteten, krävs en eller flera skattelättnader. En lämplig metod är ett tillägg till den riskfria räntan vid bestämmande av klyvningsräntan. Ett tillägg kommer givetvis alla företagare tillgodo eftersom det i praktiken är omöjligt att arbeta med särregler för de olika typföretagarna. På det sättet kommer reglerna att bli omotiverat gynnsamma för den första typföretagaren, där ju skattesystemet fungerar som strikt proportionellt.

Ett andra skäl för någon form av skattelättnad för ägare av kvalificerade andelar är att det inte alltid råder en total slumpmässighet om utfallet av en investering. Om alla utfall var slumpmässiga är icke-proportionaliteten i skattesystemet det enda egentliga samhälls-ekonomiska skälet för en lättnad. Nu kan man dock tänka sig fall, exempelvis vid en god affärsidé eller uppfinning, där ägaren på förhand har skäl att veta, dvs. oberoende av slumpen, att den faktiska avkastningen blir betydligt högre än den schablonbestämda klyvningsräntan. I det fallet vore det under vissa förutsättningar lönsamt för ägaren att anställa en extern operativ chef i företaget för att istället själv bli en passiv ägare och därmed skulle hon inte omfattas av 3:12-reglerna. För att undvika en sådan snedvridning till förmån för passivt ägande kan det vara motiverat att göra ett tillägg till den riskfria räntan eller minska skatteuttaget på andra sätt.

Ett tredje skäl för skattelättnad är att 3:12-regelverkets med nödvändighet schablonmässiga karaktär innebär att det liksom vid andra schablonmetoder uppkommer fall där i någon mening alltför mycket eller alltför lite beskattas som inkomst av tjänst. Ägare till företag med en faktisk avkastning understigande klyvningsräntan gynnas ofta av schablonmetoden eftersom inkomst som borde beskattas som inkomst av tjänst i stället kommer att kapitalinkomstbeskattas, medan ägare till företag som faktiskt avkastar mer än klyvningsräntan missgynnas. Vi anser att regelverket bör vara utformat så att även mycket höga faktiska vinster – som i många fall kan härröra från annat än ägarens arbetsinsats – i praktiken inte kommer att beskattas fullt ut som arbetsinkomst.

Att medge skattelättnader – i form av tillägg till den riskfria räntan eller nedsättning av skatten på stora kapitalvinster – är således nödvändigt för att skapa samhällsekonomisk neutralitet eftersom skattesystemet inte är strikt proportionellt. Vi anser det dock vara motiverat att gå ett steg längre och medge skattelättnader i en storleksordning som i sig inte kan motiveras utifrån neutralitetshänsyn, utan istället utifrån legitimitetsöverväganden. Det är önskvärt att beskattningen av faktiska utfall i så stor utsträckning som möjligt uppfattas som legitim av företagarna och vi finner det därför motiverat med ett regelverk som, ur ett neutralitetshänseende, kommer att gynna investeringar i företag med kvalificerade ägare jämfört med investeringar i andra företag. Så bör ske för att man skall undvika en alltför hög beskattning av ägare till företag med mycket hög avkastning. Vi vidareutvecklar detta i nästa avsnitt.

Omfattningen av olika skattelättnader måste dock avvägas mot risken att reglerna möjliggör rena arbitrageaffärer i en oacceptabel omfattning

eller att avvikelserna från samhällsekonomisk neutralitet blir alltför stora. Vi återkommer till dessa överväganden när vi i avsnitt 6 behandlar storleken på tillägget vid bestämmande av klyvnings- och uppräkningsröntan. Speciella regler för att sätta ned skatten vid stora kapitalvinster och utdelningar behandlas i avsnitten 7 och 8.

Vi vill avslutningsvis framhålla att det inom en generell lagstiftning av fåmansföretagarreglernas art, som skall reglera beskattningen för mer än 200 000 ägare av andelar i fåmansföretag, inte är möjligt att beakta de speciella omständigheter som råder för olika företagsgrupper annat än i grova drag. I den utsträckning det för speciella branscher, t.ex. uppfinnarverksamhet, skulle anses föreligga behov av särskilda hänsynstaganden får det ske i annan ordning.

2.4 Ökad ekonomisk risk med ett ökat antal anställda motiverar extra åtgärder

Av neutralitets- och legitimitetsskäl anser vi det alltså vara motiverat att medge olika former av lättnader, exempelvis ett tillägg till den riskfria röntan vid bestämningen av klyvningsröntan eller nedsättning av skatten vid stora kapitalvinster. Vi anser att det även är motiverat att medge skattelättnad genom att öka utrymmet för kapitalbeskattad inkomst i relation till antalet anställda. För det första innebär anställning av personal en rad långsiktiga förpliktelser som i sig medför risk. För det andra finns skäl att tro att proportionaliteten i skattesystemet minskar med antalet anställda. I två företag med i övrigt identiska ägarförhållanden (ägarlön, ägarens kapitalinsats, etc.) som är verksamma inom samma bransch bör resultatet i företaget med flest antal anställda variera mer (mer volatilt resultat, dvs. större spridning) än i företaget med färre anställda. Det innebär vidare en ökad spridning i ägarens avkastning – i förhållande till insatt kapital – i företaget med fler antal anställda. Detta förhållande innebär stora avvikelser från strikt proportionalitet, vilket i sin tur ökar behovet av lättnader utifrån de neutralitetsskäl som vi tidigare diskuterat.

Då proportionaliteten minskar då antalet anställda ökar ges en möjlighet att använda lönesumman för att förstärka reglernas legitimitet. Tillägget till statslåneröntan kan i fallet med många anställda anses vara en för grov schablon för att kompensera för icke-proportionaliteten. En företagare som relativt det satsade kapitalet haft en avkastning i sitt företag – en avkastning som möjliggjorts genom att ha många anställda – som över tiden markant överstiger den schablonbestämda avkastningen uppfattar ofta inte skattesystemet som legitimt. Att detta vid strikt proportionalitet skulle vara den mest korrekta beskattningen även när det råder osäkerhet – företaget hade ju lika gärna kunnat ha en låg (negativ) avkastning och på så sätt gynnas av regelsystemet – menar vi vara av underordnad betydelse i detta fall. Regelsystemet måste uppfattas som legitimt även i situationer med extremt hög avkastning.

Enligt vår mening är det också angeläget att begränsa tillämpningsområdet av 3:12-reglerna så långt som möjligt utan att ge avkall på det preventiva syftet. Det finns exempelvis företag som är fåmansföretag, dvs. har en koncentrerad ägarstruktur, men som i övrigt uppvisar samma

särdrag som ett företag med spritt ägande (den tredje typföretagaren ovan). Med antalet anställda ökar kravet på en organisationsstruktur som påminner om företag med ett spritt ägande. Om ägaren därtill tar ut en marknadsmässig lön i samma storleksordning som en extern verkställande direktör anser vi att de speciella reglerna för fåmansföretag i praktiken inte bör tillämpas.

Vi anser alltså att det finns skäl att beakta lönesumman vid bestämningen av vad som skall beskattas som kapitalinkomst. Närmare argument för detta redovisas i avsnitt 4 där vi presenterar vårt förslag till en reformerad löneunderlagsregel.

2.5 Behovet av förenklingar

En ytterligare utgångspunkt är att det är önskvärt med ett enklare regelsystem. Dagens 3:12-regler uppfattas som komplicerade av såväl skattskyldiga som skatteförvaltningen. Detta gäller allt från reglernas materiella innehåll till den information som skall lämnas på deklarationsblanketterna. På grund av det skattesystematiska problem som skall hanteras – med grund i den duala inkomstskattemodellen – är dock en viss komplexitet oundviklig. Vår ambition har varit att så långt som möjligt utnyttja det utrymme för förenklingar som ändå finns. Särskilt gäller detta för det stora antalet mindre företag – med såväl ett litet kapital som få anställda – som har att tillämpa reglerna. För dessa föreslår vi i avsnitt 5 en kompletterande förenklingsregel i form av ett schablonbelopp.

3 Den allmänna inriktningen av våra förslag – likformiga regler för riskkapitalförsörjningen till alla företag

Enligt uppdragsbeskrivningen skall vi föreslå sådana förändringar av 3:12-reglerna som kan öka den skattemässiga likformigheten i behandlingen av olika inkomster och som kan förbättra den skattemässiga behandlingen av riskfyllda investeringar. Baserat på utgångspunkterna i avsnitt 2 presenterar vi förslagen om förändrade 3:12-regler i avsnitten 4-10.

Vi anser dock att förändringarna för ägarna som omfattas av 3:12-reglerna skall ses i ett större sammanhang. Det är önskvärt att åstadkomma mer rationella och samhällsekonomiskt effektiva regler för riskkapitalförsörjningen till alla former av aktiebolag. Olikformiga skatteregler leder till att sparandet i riskkapital kommer att fördelas på ett samhällsekonomiskt ineffektivt sätt. Vissa grupper av företag får för mycket kapital, andra grupper för lite kapital, i relation till fallet där kapitalet fördelats efter grundläggande produktions- och lönsamhetsförutsättningar i frånvaro av snedvridande skatter. Olika skatteklilar för sparandet i olika former av aktiebolag skapar därmed samhällsekonomiska förluster i form av mindre total produktion.

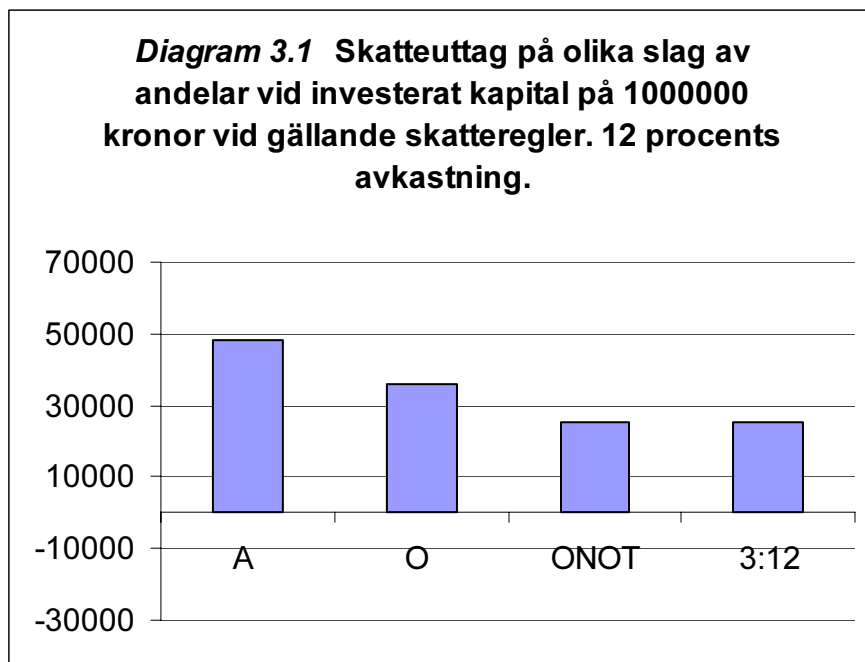
Utöver de utgångspunkter vi redovisat i föregående avsnitt och som direkt tagit sikte på de kvalificerade ägarna har därför en annan utgångspunkt varit att ”jämna ut spelplanen” för gruppen aktiebolag i dess helhet. Vi har alltså valt en bredare reformansats där våra förslag påverkar inte bara kvalificerade ägare utan även ägare till övriga onoterade företag och ägare till noterade företag. Därigenom blir de samhällsekonomiska effektivitetsvinsterna större än om förslagen enbart koncentreras till beskattningen av kvalificerade andelar.

Hur är då utgångsläget när det gäller de skattemässiga villkoren för riskkapitalförsörjningen till olika grupper av aktiebolag? Bolagsskatte-reglerna är redan enhetliga och likformiga och vår diskussion gäller därför främst de skatter som tas ut i ägarledet, dvs. inkomstskatten på utdelningar och kapitalvinster och förmögenhetsskatten.

I *diagram 3.1-3* beskriver vi med enkla räkneexempel skatteuttaget för de olika grupperna av aktiebolag. Vi har tagit med inkomstskatten på utdelningar och kapitalvinster, förmögenhetsskatten, lättnadsreglerna och 3:12-reglerna. För 3:12- och lättnadsreglerna har vi dock enbart beaktat gräns- och lättnadsbelopp som baseras på kapitalunderlag, ej på löneunderlag. Exempelen är starkt förenklade där en kapitalplacerare antas välja att placera 1 miljon kronor antingen i A-listeaktier, O-listeaktier, andelar i onoterade bolag eller kvalificerade andelar. För de skilda placeringsalternativen beräknas skatteuttaget¹ för tre olika nivåer på avkastningen efter bolagsskatt men före ägarskatter.

¹ En stark förenkling har gjorts vid beräkningen av skatten på kapitalinkomstert genom att hela avkastningen antas beskattas som utdelning. Vid en mer sofistikerad kalkyl skulle totalavkastningen delats upp i direktavkastning i form av utdelning och i (realiserad) värdeökning i form av kapitalvinster med tillämpning av effektiva skattesatser på de senare. En sådan uppdelning skulle dock inte ändra jämförelsen på något väsentligt sätt.

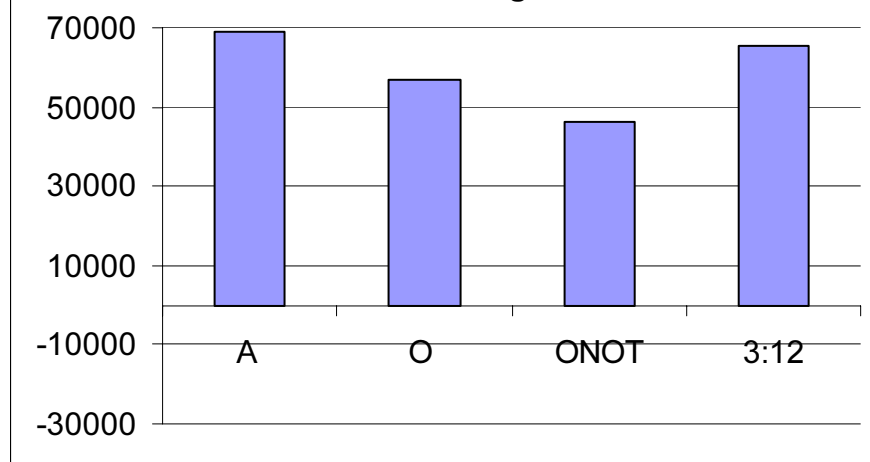
I *diagram 3.1* antas avkastningen sammanfalla med gällande klyvningsränta för en kvalificerad ägare (12 procent vid en statslåneränta på 5 procent).

I detta fall är skatteuttaget högre för A-listeaktier, något lägre för O-listeaktier och lägst för onoterade andelar inklusive kvalificerade andelar. Detta förklaras av att endast A-listeaktier är förmögenhetsskattepliktiga vilket ger ett lägre totalt skatteuttag för O-listeaktier än för A-listeaktier. Avvikelsen nedåt för de onoterade andelarna förklaras av lättnadsreglerna som ju innebär att viss del av avkastningen på onoterade andelar inte beskattas.

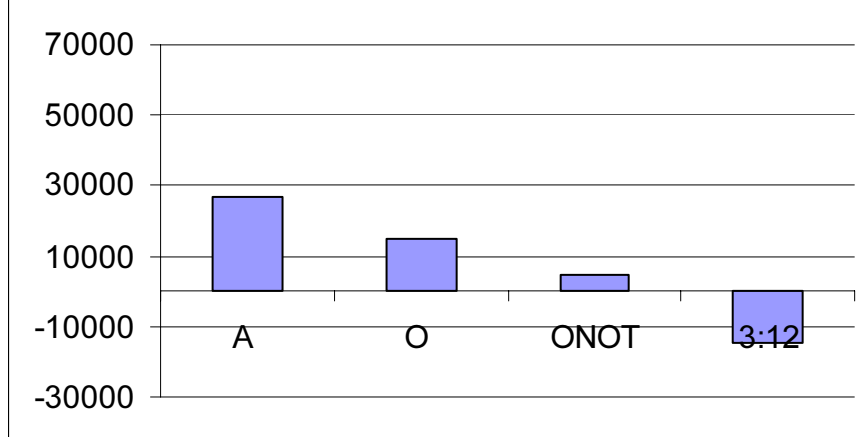
Det finns alltså en olikformighet i beskattningen av olika aktier för den avkastningsnivå vi just studerat. I *diagram 3.2* beskriver vi skatteuttagen vid en högre avkastningsnivå än klyvningsräntan (19 procent). För detta fall är bilden, förutom för kvalificerade andelar, densamma som i det tidigare fallet, vilket återigen beror på förmögenhetsskatten och lättnadsreglerna. För de kvalificerade andelarna däremot, är skatteuttaget högre än för övriga onoterade andelar men även något högre än för O-listeaktier. Detta beror på att i detta fall beskattas en viss del av avkastningen på kvalificerade andelar som tjänsteinkomst.

**Diagram 3.2 Skatteuttag på olika slag
avandelar vid investerat kapital på 1000000
kronor vid gällande skatteregler. 19 procents
avkastning**

Det högre skatteuttaget för kvalificerade andelar vid hög avkastningsnivå – om än lägre än för A-listeaktier – torde vara det som ligger bakom påståenden om att 3:12-reglerna generellt sett innebär en överbeskattning av kvalificerade ägare. Detta gäller emellertid inte generellt vilket illustreras av *diagram 3.3* där avkastningen i stället antas ligga under klyvningsräntan (5 procent). För detta fall gäller samma rangordning som för fallet med 12 procents avkastning med undantag för att skatteuttaget på kvalificerade andelar nu är lägre än för övriga onoterade andelar. Vid en avkastning på 5 procent är skatteuttaget t.o.m. negativt. Detta förklaras av att 3:12-reglerna vid avkastningsnivåer under klyvningsräntan erbjuder en indirekt kvittningsmöjlighet där outnyttjade gränsbelopp gör det möjligt att kanalisera annars högre beskattade arbetsinkomster till lägre beskattade kapitalinkomster. I exemplet har antagits att den kvalificerade ägaren har en sådan intjäningsförmåga att hon möter en marginals katt på tjänsteinkomster på 57 procent.

Diagram 3.3 Skatteuttag på olika slag av andelar vid investerat kapital på 1000000 kronor vid gällande skatteregler. 5 procents avkastning

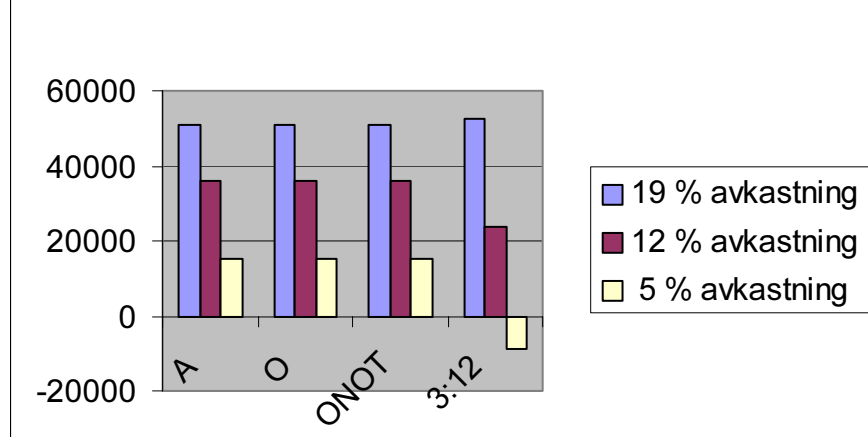
Våra räkneexempel visar att det finns en betydande olikformighet i skattereglerna. Våra förslag syftar sammantagna till att eliminera en stor del av denna olikformighet.

Olikformigheten mellan noterade och onoterade andelar motiverar enligt vår mening att lättnadsreglerna avskaffas. Vi behandlar denna fråga i avsnitt 11.

Lättnadsreglerna berör såväl ägare till kvalificerade andelar som övriga ägare till onoterade andelar. Ett avskaffande bidrar till en större likformighet mellan onoterade och noterade andelar. Den kvarvarande olikformigheten mellan dessa slag av andelar – och mellan olika slag av noterade aktier – beror på förmögenhetsskatten. I avsnitt 12 föreslår vi därför att denna skatt avskaffas.

Effekterna på likformigheten i skatteuttaget mellan olika former av aktiebolag av våra förslag, för kvalificerade andelar och i övrigt, redovisas i *diagram 3.4*. Vid redovisningen beaktas dock inte vårt förslag i avsnitt 6 om en höjd klyvningsränta. I övrigt bygger dock exemplet på samma förutsättningar som det tidigare räkneexemplet och där vi samlat resultaten för de olika avkastningsnivåerna i ett diagram. Likformigheten har ökat i väsentliga avseenden och det kan noteras att utanför kretsen av kvalificerade ägare gäller lika skattemässiga villkor för riskkapitalförsörjningen till alla aktiebolag.

Diagram 4. Skatteuttag på olika slag av andelar för olika avkastning vid investerat kapital på 1 000 000 kronor. Förslag.

Undantaget utgörs av de kvalificerade andelarna där skatteuttaget avviker från vad som gäller för andelar i övriga former av aktiebolag. Detta beror på att hög avkastning på kvalificerade andelar delvis beskattas som arbetsinkomst samtidigt som vid låg avkastning arbetsinkomster beskattas för lågt. För de kvalificerade andelarna kan särskilt noteras att skatteuttaget vid en avkastning som svarar mot klyvningsräntan ligger lägre än skatteuttaget för de andra formerna av andelar. Detta följer av vårt förslag att sänka skatteuttaget på kapitalavkastning till kvalificerade ägare (se avsnitt 7). Detta förslag skall ses i relation till våra tidigare överväganden i avsnitt 2. Vid dagens inkomstskattesystem finns skäl att vidta kompletterande åtgärder för kvalificerade ägare som kan öka systemets legitimitet och acceptansen för det.

Våra förslag berör alltså kapitalbeskattningen i vid mening. Av neutralitets- och förenklingsskäl samt för att skapa finansiellt utrymme för våra samlade förslag föreslår vi också ytterligare en förändring. Det gäller ett avskaffande av den särskilda nedsättning av socialavgifterna som infördes 1997, en nedsättning som för andra än de allra minsta företagen utgör en ren subvention utan positiva incitamenteffekter. Våra förslag till förändrade 3:12-regler med förstärkta skattelättnader kopplade till anställdas löner ger starkare incitament till anställning. Vårt förslag om avskaffad nedsättning av socialavgifter finns i avsnitt 13.

Våra förslag innebär sammantagna att vi föreslår förändringar av skattereglerna som kan anses gå utöver det uppdrag vi haft, nämligen att lämna förslag till förändrade 3:12-regler och sådana förändringar i lättnadsreglerna som kan vara motiverade av våra förslag i 3:12-delen. Även om vi anser att denna ansats har klara fördelar när det gäller att skapa en samhällsekonomiskt effektivare beskattning av olika slag av riskkapital är det också vår mening att förslagen till förändrade 3:12-regler i sig innebär mer väl avvägda och precisa regler.

För att det vid en mer begränsad reformansats skall vara möjligt att genomföra 3:12-delen av våra förslag utan att avskaffa förmögenhetsskatten och nedsättningen av socialavgifterna föreslår vi i avsnitt 14 –

som ett komplement till förslagen i 3:12-delarna och om avskaffandet av lättnadsreglerna i avsnitt 4-11 – en viss förändring i beskattningen av avkastningen på sådana onoterade andelar som inte är kvalificerade och vissa modifieringar av löneunderlagsregeln. Vi vill dock framhålla att man vid denna mer begränsade reform inte kommer att uppnå samma samhällsekonomiska effektivitetsvinster som genom vårt huvudförslag med dess mer likformiga ägarbeskattning och med dess förbättringar av kapitalmarknadens funktionssätt. Vårt huvudförslag innebär också ett mer fullständigt avskaffande av ineffektiva och snedvridande subventionsformer med onödiga skattebortfall.

4 En reformerad löneunderlagsregel

4.1 Löner till anställda som metod att undanta vissa kvalificerade andelar från 3:12-beskattning

Vår bedömning: Reglerna för hur löner till anställda skall påverka utrymmet för kapitalbeskattad inkomst ges en ökad tyngd. En undantagsmodell, där 3:12-reglerna inte skulle tillämpas under förutsättning av ett visst minsta antal anställda, avvisas.

Skälen till vår bedömning: Dagens 3:12-regler innebär att gränsvärdet under vissa förutsättningar påverkas av löner till anställda i företaget.

Vi anser att löneunderlagsreglerna bör förändras så att ägare till kvalificerade andelar under vissa förutsättningar i praktiken inte beskattas i inkomstslaget tjänst. Detta kan ske antingen direkt genom nya, särskilda regler eller genom att befintliga regler ändras i olika avseenden. Oavsett vilken metod som används skall dock 3:12-reglernas preventiva funktion upprätthållas.

En modell där undantag ges direkt genom särskilda regler presenterades år 2003 av Svenskt Näringsliv. Modellen innebär att 3:12-reglerna inte skall tillämpas under förutsättning att de anställda under en följd av år överstiger ett visst antal och att ägaren till kvalificerade andelar, också under ett visst antal år, gjort egna löneuttag över en viss nivå. I så fall skall utdelningar och kapitalvinster i sin helhet beskattas som kapitalinkomst.

Denna s.k. undantagsmodell är ett av de reformalternativ som vi har i uppdrag att undersöka. Vi har därför preciserat en sådan undantagsmodell för att kunna pröva dess egenskaper och, framför allt, möjligheterna att tillämpa modellen. Av olika skäl har vi emellertid funnit att en undantagsmodell bl.a. skulle bli alltför komplicerad att tillämpa. Vi avvisar därför en sådan utformning av reglerna. Vår bedömning av undantagsmodellen redovisas i bilaga 3.

Därmed återstår att åstadkomma de önskvärda effekterna genom förändringar i det befintliga regelverket. I avsnitt 2 har vi identifierat ett antal motiv för att undantag från 3:12-reglerna i vissa fall kan vara berättigade. Dessa motiv är starkt knutna till det förhållandet att det finns många anställda i företagen.

I avsnitt 2 har vi också konstaterat att det allmänna syftet med 3:12-reglerna är att dessa skall fungera preventivt och motverka skattebetingad inkomstomvandling samt ge samhällsekonomisk neutralitet även i andra avseenden. Detta gäller särskilt i de fall ”normala” motverkande balansförhållanden inte finns. Det kan exempelvis saknas starka utomstående ägare. Det typiska tillämpningsområdet är också den situation där företagsledaren även också är dominerande ägare till företaget. Denna aspekt illustreras av den regel som i princip innebär att 3:12-reglerna inte skall tillämpas för det fall det finns utomstående ägare som äger mer än 30 procent av aktierna.

Som vi framhållit i avsnitt 1 skall 3:12-reglerna också säkerställa en korrekt beskattning av det förädlingsvärde som skapas i företaget. Ett annat önskemål är att arbetsinkomster från s.k. levebrödsföretag med en

eller flera aktiva personer skall beskattas på samma sätt som anställdas arbetsinkomster.

Mot denna bakgrund är två förhållanden av betydelse för 3:12-reglernas tillämpningsområde. Den första handlar om att den aktive ägarens arbetsinsats får en korrekt beskattning.

Det andra förhållandet handlar om antalet anställda och lönerna till dessa. I dag finns de s.k. löneunderlagsreglerna som till sin konstruktion beaktar löner till de anställda men även företagsledningens löneuttag i form av krav på de senare. Kravet på eget löneuttag i nuvarande löneunderlagsregler behövs för att säkerställa att det som är att se som företagsledarens arbetsinkomst från bolaget får en korrekt beskattning.

I avsnitt 2 har vi också diskuterat huruvida 3:12-reglerna behandlar risktagande på ett neutralt sätt. Vår slutsats där var bl.a. att regelverket ”på förhand”, när en företagare skall välja företagsform och investeringar inför en osäker framtid, är väl avvägt. Däremot kan det faktiska beskattningsresultatet i efterhand i vissa fall uppfattas som alltför högt. Det handlar om situationer där det egna kapitalet i företaget är förhållandevis litet, där det därmed finns en stor variation i faktiska resultat och där gällande regler innebär att en betydande del av resultatet vid hög faktisk avkastning kommer att beskattas som tjänsteinkomst. Detta gäller särskilt i företag med stor lönesumma och när kapitalavkastningen beskattas med högst varierande marginalskatter – jfr. vår diskussion av situationen för den andra typen av företagare i avsnitt 2.

I de just beskrivna situationerna är det av neutralitetsskäl motiverat med skattelättnader samtidigt som en hög lönesumma försvagar preventionens argumentet. Dessa skattelättnader kan åstadkommas genom att man tar hänsyn till de anställdas löner på i princip det sätt som sker i dagens löneunderlagsregel.

I det förslag till reformerade löneunderlagsregler som presenteras i nästa avsnitt bygger vi alltså vidare på de regler som redan gäller.

4.2 En utvidgad löneunderlagsregel

I detta avsnitt redovisar vi vårt förslag till en utvidgad löneunderlagsregel. I avsnitt 4.2.1 anger vi den allmänna inriktningen. Därefter behandlar vi i avsnitt 4.2.2 hur utbetalda löner skall påverka gränsbeloppen och i avsnitt 4.2.3 vilka krav på egna löneuttag som skall vara uppfyllda för ägare till kvalificerade andelar för att dessa skall kunna tillgodoräkna sig utbetalda löner vid bestämningen av gränsbeloppet. I avsnitt 4.2.4 redovisar vi mer i detalj de avvägningar vi gjort mellan olika mål vid kalibreringen av modellen.

4.2.1 Löner till anställda påverkar gränsbeloppet direkt

<p>Vår bedömning: Löneunderlagsregeln utvidgas genom att utbetalda löner till alla anställda direkt påverkar gränsbeloppet samtidigt som kravet på eget löneuttag förenklas.</p>

Skälen till vår bedömning: Nuvarande löneunderlagsregel innebär att löner till anställda exklusive löner till kvalificerade ägare under året före

beskattningsåret under vissa villkor får adderas till kapitalunderlaget. Därefter beräknas ett gränsbelopp genom att det sammanlagda underlaget multipliceras med klyvningsräntan. För bestämningen av lättnadsbeloppet enligt lättnadsreglerna gäller i princip samma regler.

För att löner till anställda (exkl. lön till kvalificerade ägare) skall få läggas till kapitalunderlaget för en ägare med en kvalificerad andel krävs att ägaren gör ett visst eget löneuttag under året före beskattningsåret. Ägaren skall som egen lön ta ut ett belopp som överstiger det minsta av två belopp, nämligen 10 prisbasbelopp (394 000 kronor i 2005 års förhållanden) eller 120 procent av lönen till den högst betalde bland de anställda i företaget.

Det finns också regler som begränsar hur stor del av lönerna till anställda som får läggas till kapitalunderlaget. För det första gäller att löner motsvarande 10 prisbelopp inte får räknas med. Detta innebär att de första 394 000 kronorna i lönesumma dras av från faktiskt utbetalda löner. För det andra gäller att löner till anställda som överstiger ett belopp motsvarande 50 gånger ägarens eget löneuttag inte får räknas med.

Gällande regler är komplicerade och innebär också att löner till de anställda på ett indirekt sätt påverkar gränsbeloppet via adderingen till kapitalunderlaget och därpå följande ränteberäkningen. Enligt vår mening finns anledning att förenkla reglerna så långt möjligt och samtidigt låta de anställdas löner på ett mer direkt sätt påverka gränsbeloppet.

Att löner till de anställda skall påverka hur uttag av inkomster från företaget – som utdelning eller genom försäljning av andelar – skall fördelas mellan kapitalinkomst och tjänsteinkomst har inte någon självklar ekonomisk motivering vid ett strikt proportionellt skattesystem. Nu är emellertid inte skattesystemet strikt proportionellt och som vi redovisat i avsnitt 4.1 finns skäl att låta lönesumman påverka beskattningen av kapitalavkastningen i företaget. För vår del handlar det om att förändra reglerna så att man uppnår ungefär det som skulle uppnås med den av oss tidigare avvisade undantagsmodellen.

Kraven på eget löneuttag är alltså vid gällande regler förhållandevis komplicerade. För att upprätthålla kraven på en tillfredsställande beskattning av det som ändå är att betrakta som arbetsinkomster är det ändå nödvändigt att behålla vissa krav på eget löneuttag.

4.2.2 Andelar av löner till de anställda vid bestämningen av årets gränsbelopp

Vårt förslag: Vid bestämningen av årets gränsbelopp för en ägare till kvalificerade andelar får under vissa villkor (se avsnitt 4.2.3) läggas ett belopp motsvarande ägarens andel av totala antalet andelar i företaget multiplicerat med summan av 25 procent av totalt utbetalda löner från företaget och 25 procent av totalt utbetalda löner överstigande 60 inkomstbasbelopp. Med utbetalda löner avses lönerna under året före beskattningsåret. Lönerna i dotterföretag medräknas i proportion till ägandets storlek.

Skälen för vårt förslag: Vid en utvidgning av gällande löneunderlagsregel aktualiseras en avvägning mellan å ena sidan önskemålet att undvika skattebetingad inkomstomvandling, å andra sidan önskemålet att från 3:12-reglernas tillämpning undanta företag med tillräckligt stora löneutbetalningar. Detta avvägningsproblem bör lösas genom att man bestämmer vilka andelar av löner till anställda som kan läggas till årets gränsbelopp och vilka krav på eget löneuttag som skall ställas på ägare till kvalificerade andelar för att löneunderlaget skall påverka årets gränsbelopp.

Kalibreringen av vilka andelar av lönesumman som skall läggas till årets gränsbelopp och kalibreringen av löneuttagskravet kan inte ske oberoende av varandra. Som ett underlag för denna samtidiga bestämning av de olika delarna av regelverket har vi studerat hur olika kombinationer av regler påverkar skatteutfallet för olika kombinationer av marknadsmässig intjäningsförmåga hos ägaren och antal anställda med vissa löner. Effekterna av vårt förslag redovisas i avsnitt 4.2.4 och samspelet mellan de olika faktorerna beskrivs i bilaga 4. I detta avsnitt koncentrerar vi oss emellertid på de regler som skall gälla för vilka andelar av löner som skall läggas till gränsbelopp även om bestämningen av dessa och lönekraven alltså i viss mening skett samtidigt.

Vid dagens regler gäller att löner till anställda understigande 10 prisbasbelopp – ungefär 400 000 kronor – inte får medräknas i underlaget. Av förenklingskäl bör denna begränsning avskaffas.

Vid dagens regler gäller också att löner till kvalificerade ägare utesluts från underlaget. Även detta undantag bör avskaffas av förenklingskäl.

Vid dagens regler gäller också att den del av löneunderlaget som får tillgodoräknas inte får vara större än 50 gånger det egna löneuttaget. Även denna begränsning bör avskaffas av förenklingskäl.

En utvidgad löneunderlagsregel skall som i dag beakta förhållanden under året före beskattningsåret. Enligt vår mening kan för en lönesumma överstigande 60 inkomstbasbelopp (motsvarande 2,4 miljoner kronor vid ett inkomstbasbelopp på 40 000 kronor som fortsättningsvis används som en förenkling) löneunderlagsregeln utformas på ett särskilt generöst sätt. Vid en marknadsmässig intjäningsförmåga hos ägaren på 400 000 kronor och vid en genomsnittslön till de anställda på 250 000 kronor kommer detta att gälla för företag med drygt 8 heltidsanställda. För lönesummor under 2,4 miljoner kronor bör reglerna vara mer restriktiva.

Mot denna bakgrund föreslår vi att för den del av den totala lönesumman året före beskattningsåret som understiger 2,4 miljoner kronor får 25 procent läggas till gränsbeloppet. I förhållande till dagens regler – som vid en statslåneränta på 5 procent ger en klyvningsränta på 12 procent – innebär detta en ökning med 13 procentenheter utöver att avdraget om 10 prisbasbelopp och exkluderandet av löner till kvalificerade ägare avskaffas.

För den del av den totala lönesumman året före beskattningsåret som överstiger 2,4 miljoner kronor föreslår vi att en betydligt högre andel, nämligen 50 procent, får läggas till gränsbeloppet. Detta procenttal är valt så att utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar vid mycket höga lönesummor i praktiken till helt dominerande del kommer att undantas från tjänsteinkomstbeskattning.

För att tydliggöra trappan i löneunderlagsregeln föreslår vi att regeln utformas så att 25 procent av hela lönesumman får läggas till gränsbeloppet och att för den del av lönesumman som överstiger 2,4 miljoner får ytterligare 25 procent tas med.

Vårt förslag innebär att det är lönesummorna för anställda året före beskattningsåret som utgör underlaget. Det hade varit önskvärt att låta årets lönesummor utgöra underlag men det skulle ställt nya krav på hanteringen av kontrolluppgifter. En fördel med att använda föregående års lönesumma är också att det före inkomst- och beskattningsåret råder säkerhet om vilket årets gränsbelopp kommer att bli.

Löner i dotterföretag skall räknas med i förhållande till moderbolagets ägarandel i det indirekt ägda bolaget.

Vårt förslag innebär att gränsen mellan det nedre lönesummeskiktet och det övre knyts till utvecklingen av inkomstbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension. Genom denna koppling beaktas realinkomstutvecklingen i samhället. Vi föreslår att man i enlighet med den teknik som har gällt för fastställandet av skiktgränser vid uttag av statlig skatt på förvärvsinkomster för det första året fastställer ett belopp i kronor baserat på detta års inkomstbasbelopp. För efterföljande år räknas sedan detta belopp med förändringen i inkomstbasbeloppet och fastställs i en förordning under hösten året före beskattningsåret.

4.2.3 Kravet på eget löneuttag

Vårt förslag: För att löner till anställda skall kunna läggas till gränsbeloppet för en viss närståendekrets skall minst en person i närståendekretsen under året före beskattningsåret ha gjort ett eget löneuttag med ett belopp motsvarande det minsta av 7 inkomstbasbelopp med tillägg för 5 procent av totalt utbetalda löner från företaget och 15 inkomstbasbelopp. Löner i dotterföretag medräknas i proportion till ägandets storlek.

Skälen för vårt förslag: I dagens regler om löneunderlag krävs att ägaren till kvalificerade andelar gör eget löneuttag över en viss nivå för att löneunderlaget skall kunna beaktas vid beräkning av gränsbelopp (och lätttnadsbelopp). Även vid en reformerad lönesummeregulering krävs ett sådant uttagskrav. I frånvaro av ett sådant krav skulle det vara möjligt för en aktiv ägare för ett företag med ett fåtal anställda att omvandla ersättningen för den egna arbetsinsatsen till lägre beskattad kapitalinkomst.

En grundläggande fråga är förstas vad som skall anses vara ersättning för den egna arbetsinsatsen. I de exempel som redovisas i avsnitt 4.2.4 arbetar vi med begreppet marknadsmässig intjäningsförmåga hos en företagsledare. Denna marknadslön varierar naturligtvis från företag till företag där det bl.a. är rimligt att anta att den beror av antalet anställda i företaget och lönerna till dessa.

En första utgångspunkt för att formulera uttagskravet är att det vid ett stort antal anställda är angeläget att en tillräckligt stor del av företagsledarens marknadslön blir föremål för progressiv beskattning som arbetsinkomst. Vår tolkning av detta är att företagsledaren i tillräcklig

omfattning skall betala statlig skatt på sina förvärvsinkomster. Enligt skatteskalen för 2005 ligger den nedre brytpunkten för uttag av statlig skatt vid 313 000 kronor i årsinkomst medan den övre brytpunkten – över vilken inkomsten träffas av 25 procent i statlig skatt – ligger på 465 200 kronor. Enligt vår mening bör uttagskravet för större företag innebära att det egna löneuttaget skall ligga klart över denna övre brytpunkt. Vårt förslag är att gränsen sätts till 15 inkomstbasbelopp vilket svarar mot en årsinkomst på 600 000 kronor. För tillräckligt stora lönesummor i företaget kommer därmed ägaren att redovisa arbetsinkomstbeskattad inkomst på en nivå som ligger på ungefär den dubbla nedre brytpunkten och i ungefärlig nivå med en fristående VD:s marknadslön.

Att enbart arbeta med ett uttagskrav på minst 15 inkomstbasbelopp skulle dock medföra att en betydande del av ägarna till kvalificerade andelar inte skulle kunna tillgodoräkna sig något löneunderlag. Vi vill här erinra om vår diskussion i avsnitt 2 om bl.a de avvikelser från strikt proportionalitet som vår andra typföretagare möter med en stor variation i marginalskatterna på vinster och förluster. Det gäller exempelvis sådana företagare vars marknadsmässiga intjäningsförmåga i dag ligger under 15 inkomstbasbelopp men där företaget har framtida utvecklingsmöjligheter och där det redan i startfasen finns anledning att skapa ett utrymme så att framtida kapitalvinster inte till betydande del kommer att beskattas som arbetsinkomst. Det behövs alltså ett alternativ till kravet på uttag av 15 inkomstbasbelopp.

En utgångspunkt för en alternativ uttagsregel för mindre företag kan tas i dagens utformning av socialförsäkringssystemet. Den innebär bl.a. att löner upp till en nivå på 7,5 inkomstbasbelopp ger tillkommande sociala förmåner i form av framtida allmän pension. Det är rimligt att anta att aktiva ägare i fåmansföretag söker ta ut löner upp till denna nivå – under förutsättning att den marknadsmässiga intjäningsförmågan är minst så hög.

Den alternativa uttagsregeln bör alltså som en av flera komponenter innehålla ett krav på löneuttag i nivå med det nuvarande förmånstaket. Ett sådant krav kan ses som en ungefärlig skattemässig kodifiering av de incitament som redan dagens socialförsäkringssystem ger. Vi föreslår att den alternativa uttagsregeln skall innehålla ett fast belopp på 7 inkomstbasbelopp.

I sammanhanget kan noteras att ett uttagskrav på 7 inkomstbasbelopp ligger under den nivå som finns i dagens löneunderlagsregel där det krävs ett löneuttag på 10 prisbasbelopp. Dock innehåller dagens regler också den kompletterande regeln att det alternativt krävs att löneuttag överstiger 120 procent av lönen till den högst avlönade anställde.

Det skulle dock vara otillräckligt att i den alternativa regeln enbart arbeta med ett krav på 7 inkomstbasbelopp. Detta skulle ju omedelbart urholka kravet att de ägare med högre marknadsmässig intjäningsförmåga skall betala statlig skatt på sina arbetsinkomster i tillräcklig omfattning, det som tagit sig uttryck i regeln om uttag med minst 15 inkomstbasbelopp.

Alternativregeln måste byggas ut så att en sådan urholkning undviks. Detta kan ske genom att man utöver ett krav på uttag med 7 inkomstbasbelopp också kräver att det egna löneuttaget skall utgöra en viss del

av företagets totala lönesumma. Därigenom kommer kravet på eget löneuttag att bli beroende av förhållandena i det enskilda företaget. Löneuttagskravet kommer på det sättet att ligga högre för ett företag med många anställda och stor lönesumma än för företag med ett mindre antal anställda med mindre lönesumma. En sådan regel svarar mot det förhållandet att den marknadsmässiga ersättningen till företagsledare i allmänhet är högre vid fler antal anställda.

Hur stark samvariationen mellan löner till företagsledning och lönesumman till de anställda är kan diskuteras. Vi har dock stannat för att kopplingen mellan det egna löneuttagskravet och löner till anställda skall göras så att 5 procent av löner till anställda skall läggas till "baskravet" på 7 inkomstbasbelopp.

I dagens löneunderlagsregler gäller att man före det att löner till anställda läggs till kapitalunderlaget bl.a. exkluderar löner till kvalificerade ägare. I avsnitt 4.2.1 har vi av förenklings skull tagit bort detta undantag. Vi anser att förenklings skull talar för att man även i den alternativa löneuttagsregeln inte skall reducera för löner till kvalificerade ägare.

Sammanfattningsvis innebär den alternativa löneuttagsregeln att ägare till kvalificerade andelar skall ta ut minst summan av 7 inkomstbasbelopp och 5 procent av löner till anställda. Denna alternativregel samordnas med det fasta kravet om ett uttag på minst 15 inkomstbasbelopp på följande sätt: En ägare till kvalificerade andelar skall göra ett eget löneuttag som minst uppgår till det minsta av (1) summan av 7 inkomstbasbelopp med tillägg av 5 procent av löner till anställda och (2) 15 inkomstbasbelopp.

Vid stor lönesumma i företaget utgör beloppet på 15 inkomstbasbelopp ett tak för hur stort löneuttaget behöver vara. Vid mindre lönesumma är det i stället alternativregeln som bestämmer uttagskravet. Detta gäller när lönesumman är mindre än 160 inkomstbasbelopp (6,4 miljoner kronor)¹.

Mekanismerna i löneuttagskravet liksom samspelet mellan detta och reglerna om vilka andelar av lönesumman som får läggas till årets gränsbelopp analyseras mer detaljerat i bilaga 4.

I ett företag kan finnas flera ägare till kvalificerade andelar och dessa olika ägare kan ingå i olika närståendekretsar. Frågan är då hur löneuttagskravet skall formuleras i dessa fall. Här är det önskvärt att varje närståendekrets behandlas var för sig eftersom det för en ägare tillhörande en viss närståendekrets kan vara svårt och även olämpligt att skaffa sig information om löner till personer i andra närståendekretsar. Frågan är då hur löneuttagen i en viss närståendekrets skall behandlas.

Vårt förslag är att löneunderlaget skall tillgodoräknas för alla medlemmar i en närståendekrets, i proportion till varje enskilds medlems andel av det totala antalet andelar i företaget, om minst en medlem i närståendekretsen uppfyller löneuttagskravet. För det fall ingen person i en viss närståendekrets uppfyller uttagskravet kan inte någon person i denna krets tillgodoräkna sig något löneunderlag.

¹ De båda kraven sammanfaller när $7\text{IBB} + 0,05 \cdot L = 15\text{IBB}$, där IBB står för inkomstbasbelopp och L står för de totala lönerna. Från detta samband kan L bestämmas till just 160IBB.

Även om det finns fler närståendekretsar föreslår vi att löneuttagskravet skall styras av hela lönesumman i företaget, dvs. utan någon form av proportionering baserad på ägarandelar. Vårt förslag i denna del motiveras främst av förenklingsskäl.

För dotterföretag uppkommer frågan hur löner till anställda i dessa företag skall beaktas. Vårt förslag är att detta skall ske genom en proportionering på så sätt att löner till anställda räknas med i förhållande till ägarandelen i dotterföretaget.

Av samma skäl som gäller för förslaget om justerad löneunderlagsregel i avsnitt 4.2.1 avser kravet på löneuttag förhållandena året före beskattningsåret, dvs. i denna del sker ingen förändring i förhållande till gällande regler.

Vårt förslag innebär att reglerna om minsta löneuttag kopplas till inkomstbasbeloppet. Våra motiv för detta har redovisats i avsnitt 4.2.1 och vi föreslår också samma teknik för hur de olika uttagsgränserna skall fastställas.

Våra förslag om en reformerad löneunderlagsregel föranleder nya regler i 57 kap. 25–28 §§ inkomstskattelagen (1999:1229).

4.2.4 Kalibreringen av den reformerade löneunderlagsregeln – några exempel

Vi skall i detta avsnitt illustrera innebörden av den föreslagna löneunderlagsregeln. Som framgått av avsnitt 4.2.2 kan de olika delarna inte ses var för sig utan måste bedömas i ett sammanhang. För en mer formell analys av denna fråga hänvisar vi till bilaga 4. För en redovisning av vårt förslags effekter på ett antal typföretag, där även andra förslag än de som gäller den reformerade löneunderlagsregeln beaktas, hänvisar vi till avsnitt 15.2.

Huvudfrågan för den samtidiga kalibreringen har gällt hur regeln skall kunna utvidgas så att företag med ”många” anställda i praktiken undantas från 3:12-reglerna samtidigt som (a) det preventiva syftet med reglerna uppfylls, (b) att samhällsekonomisk neutralitet upprätthålls även i andra avseenden samt (c) att företagare med låg intjäningsförmåga och litet antal anställda får ett lämpligt utfall.

Det preventiva kravet gör sig särskilt gällande för situationer där företagsledaren/ägaren har en förhållandevis hög intjäningsförmåga på arbetsmarknaden och ett fåtal anställda. I dessa situationer är det angeläget att reglerna inte utformas på ett sätt som gör att den progressiva arbetsinkomstbeskattningen urholkas alltför mycket.

De avvägningar vi gjort kan illustreras med ett antal räkneexempel där vi arbetar med olika kombinationer av intjäningsförmåga hos ägaren/företagsledaren och lönesumma till de anställda. Intjäningsförmågan kan närmast tolkas som marknadslönen för en verkställande direktör för företaget.

I de olika räkneexemplen tänker vi oss en situation där ägaren söker tillgodogöra sig inkomster från företaget som utdelning eller genom löneuttag på ett så skattebilligt sätt som möjligt. Detta innebär att hon gör uttagen i första hand som utdelning inom ramen för gränsbeloppet och att resterande del tas ut som lön. Vi utesluter alltså uttag som överutdelning

eftersom det totala skatteuttaget för personer som har förvärvsinkomster över den nedre brytpunkten och samtidigt över förmånstaket i socialförsäkringarna är högre för tjänstebeskattad överutdelning än för uttag som lön. Detta beror på att förstaledsskatten på löneuttag genom socialavgifter (i sin helhet skatt) för en sådan person är lägre än bolagsskatten².

Eftersom vårt intresse koncentreras på effekterna av den nya löneunderlagsregeln bortser från att det kan finnas kapitalunderlag i företaget. I våra exempel beror alltså gränsbeloppen bara på löneunderlaget.

Som en förenkling antar vi också att företaget bara har en ägare som också är VD.

Genomgående redovisar vi utfallet vid föreslagna regler. Dock stannar vi upp vid fördelningen av uttaget på utdelning och lön som ju rör den centrala avvägningsfrågan. Däremot redovisar vi i allmänhet inga skatteberäkningar.

Förutom fördelningen av den tänkta intjäningsförmågan hos VD på uttag som utdelning och lön redovisar vi också storleken på eventuella sparade gränsbelopp. Vi får därmed en fullständigare bild av vad de nya reglerna innebär. Inte heller i detta fall gör vi någon skatteberäkning. En sådan skulle kräva ett antagande om hur de sparade gränsbeloppen utnyttjas under framtida år, som utdelning eller som kapitalvinst, men också ett antagande om huruvida det finns sparade vinstmedel i företaget som motsvarar de sparade gränsbeloppen.

Vi koncentrerar oss alltså på ett enskilt år där ägaren sammantaget antas ta ut en inkomst motsvarande marknadslönen. I praktiken är det förstås möjligt och i många fall också troligt att en person väljer att göra ett lägre löneuttag ett visst år för att under ett senare år höja löneuttaget så att uttagskraven uppfylls. Denna flexibilitet i regelverket har vi alltså inte beaktat i våra enkla exempel vilket har betydelse vid tolkningen av resultaten.

I *tabell 4.1* beskrivs de analyserade alternativen. Vi arbetar alltså med tre olika nivåer för intjäningsförmåga hos VD. Till dessa nivåer kopplas ett antal lönesummor till anställda och därigenom fångas upp en skala av företag med olika antal anställda. Frånsett ”enpersons företaget” utan anställda varierar antalet anställda – vid en tänkt genomsnittslön för dessa på 250 000 kronor – mellan knappt tre personer och upp till ca drygt 23 personer.

Tabell 4.1 Analyserade alternativ. VD:s intjäningsförmåga och löner till anställda. Kronor.

Intjäningsförmåga	350 000	500 000	650 000
Lön till anställda	0	0	0
	700 000	1 000 000	1 300 000
	1 400 000	2 000 000	2 600 000
	3 150 000	4 500 000	5 850 000

² De sammanlagda socialavgifterna med tillägg för allmän löneavgift uppgår till 32,70 procent räknat som påslag på lönen. Om denna avgiftssats omvandlas till en avgiftssats på lönen inklusive avgiften – så att det skall bli möjligt att direkt jämföra med vinstbeskattningen – erhålls 24,26 procent (=32,70/132,70) som är lägre än bolagsskattesatsen på 28 procent.

Hur ägarens uttag från företaget fördelas mellan utdelning och lön liksom förekomsten av eventuella sparade gränsbelopp beror på samspelet mellan å ena sidan den regel som styr gränsbeloppets storlek (25 eller 50 procent av lönesumman), å andra sidan löneuttagskraven. För en diagrammatisk illustration och en mer formell analys hänvisar vi till bilaga 4.

Vi övergår nu till att mer detalj redovisa resultatet för mellanalternativet i tabell 4.1, dvs. fallet med en intjäningsförmåga på 500 000 kronor. I detta alternativ har ägaren en förhållandevis god intjäningsförmåga på marknaden. Då är det av intresse att studera utfallet vid ett fåtal anställda i företaget eftersom detta indikerar hur väl det preventiva syftet med reglerna uppnås.

Frågan är hur ägaren väljer att tillgodogöra sig de 500 000 kronorna genom uttag som arbetsinkomstbeskattad lön respektive uttag som kapitalbeskattad utdelning. Hur uttagen fördelar sig mellan de olika inkomstslagen beror på hur stor lönesumman i företagen är och hur denna lönesumma bestämmer dels vilka gränsbelopp som kan tillgodoräknas, dels kraven på eget löneuttag.

Av analysen i bilaga 4 framgår att vid låg lönesumma i företaget kommer att löneuttaget bestämmas av den regel som styr gränsbeloppets storlek (25 procent av lönesumman). Detta beror på att ägaren antas undvika uttag som högre beskattad överutdelning. Vid höga lönesummor, däremot, är det löneuttagskraven som bestämmer löneuttaget. Det visar sig att den ur preventionssynvinkel kritiska situationen – den som ger maximal kapitalbeskattad utdelning – uppkommer när de båda kraven sammanfaller. Vid en intjäningsförmåga på 500 000 kronor inträffar detta vid en lönesumma på 733 000 kronor. Vid denna lönesumma blir årets gränsbelopp 183 000 kronor, vilket betyder att denna del av intjäningsförmågan tas ut som kapitalbeskattad utdelning medan resterande del, 317 000 kronor, kommer att tas ut som lön och beskattas som sådan.

Man kan notera att vid ett ägarlöneuttag på 317 000 kronor är vid en total lönesumma på 733 000 kronor lönerna till andra anställda 416 000 kronor. Vid en genomsnittslön till de anställda på 250 000 kronor beskriver alltså exemplet situationen för ett enpersonersägt företag med knappt två anställda.

Frågan gäller hur man skall bedöma möjligheten för denna företagare att få över en tredjedel av sin intjäningsförmåga beskattad som kapitalinkomst. Som norm kan användas skatteuttaget när hela intjäningsförmågan tas ut som lön. I förhållande till den normen uppgår skattelättnaden vid ett gränsbelopp på 183 000 kronor till i runda tal 57 000 kronor $(=(0,5-0,2)*143\ 000+(0,55-0,2)*40\ 000)$.³

Skattelättnaden på 57 000 kronor skall jämföras med skattelättnaden vid dagens regler. Gränsbeloppet på löneunderlaget blir vid samma antagande om löner till andra anställda, dvs. 416 000 kronor, ca 3 100 kronor $(=0,12*(416\ 000 - 390\ 000))$.⁴ Till detta kommer ett lättnadsbelopp

³ Vi nöjer oss här och i fortsättningen av exemplet med en överslagsberäkning där vi av förenklingskäl använder vissa schabloner. Exempelvis antas genomgående kommunal-skatten uppgå till 30 procent.

⁴ Statslåneräntan antas uppgå till 5 procent vilket ger en klyvningsränta på 12 procent.

på 900 kronor ($=0,7*0,05*(416\ 000 - 390\ 000)$)⁵. Detta ger en sammanlagd skattelättnad genom gräns- och lättnadsbelopp på 800 kronor ($=(0,55-0,3)*(3\ 100 - 900) + 0,3*900$). Tillsammans med skattelättnaden genom nedsatta socialavgifter på ca 18 700 kronor⁶ ger detta en total skattelättnad vid gällande regler på 19 500 kronor. De nya reglerna ger alltså en tillkommande skattelättnad på ca 37 500 kronor i förhållande till gällande skatteregler.

Exemplet reflekterar bl.a. det förhållandet att regeln om att gränsbeloppet ökar med 25 procent av lönesumman möjliggör för en ensamföretagare som ökar sin arbetsinsats att ta ut en del av ersättningen som högre lön och en del som högre utdelning. Om den ökade arbetsinsatsen exempelvis medför att inkomsten i bolaget före alla skatter ökar med 1000 kronor kan löneuttaget öka med ca 600 kronor och uttaget som utdelning med ca 150 kronor. Därvid har effekter på socialavgifter och bolagsskatt beaktats och vidare förutsätts ensamföretagaren undvika överutdelning. Vid en intjäningsförmåga där marginalskatten i inkomstlaget tjänst uppgår till 57 procent kan ökningen av det samlade skatte- och avgiftsuttaget – som påverkas av förändringar i socialavgifterna, inkomstskatten på tjänsteinkomster, bolagsskatten och skatten på utdelning (med 20 procent) – beräknas till 624 kronor. Den samlade marginaleffekten för ensamföretagarens extra arbetsinsats uppgår alltså till 62,4 procent medan motsvarande marginaleffekt för en löntagare uppgår till 67,6 procent.

Exemplet illustrerar att det i fallet med hög intjäningsförmåga och ett fåtal anställda kan diskuteras huruvida förslaget innebär att preventionstyftet är uppfyllt eftersom skattelättnaden i förhållande till normen uppgår till drygt 10 procent ($=57\ 000/500\ 000$). För vår förste typföretagare med hög intjäningsförmåga och där risken i verksamheten är begränsad och som i praktiken arbetar under ett i det närmast strikt proportionellt skattesystem är preventionen knappast tillfredsställande. Det illustrerar emellertid att generella regler – särregler för ex. den förste typföretagaren skulle ju i praktiken vara omöjliga att tillämpa – som sammantaget skall ge ett tillfredsställande utfall inte kan ge tillfredsställande måluppfyllelse vad gäller alla mål i alla enskilda fall.

Vad gäller preventionen skall också beaktas vårt förslag i avsnitt 7 om att överskjutande kapitalvinst inom ramen för 100-basbeloppsregeln i sin helhet skall beskattas som tjänsteinkomst. Detta förslag i kombination med den här aktuella löneunderlagsregeln och vårt förslag om en lägre uppräkningsränta i avsnitt 6 kommer också allmänt sett att öka incitamenten för omedelbart löneuttag i förhållande till gällande regler där det finns incitament att spara vinstmedel i bolaget utöver vad som behövs för verksamheten.

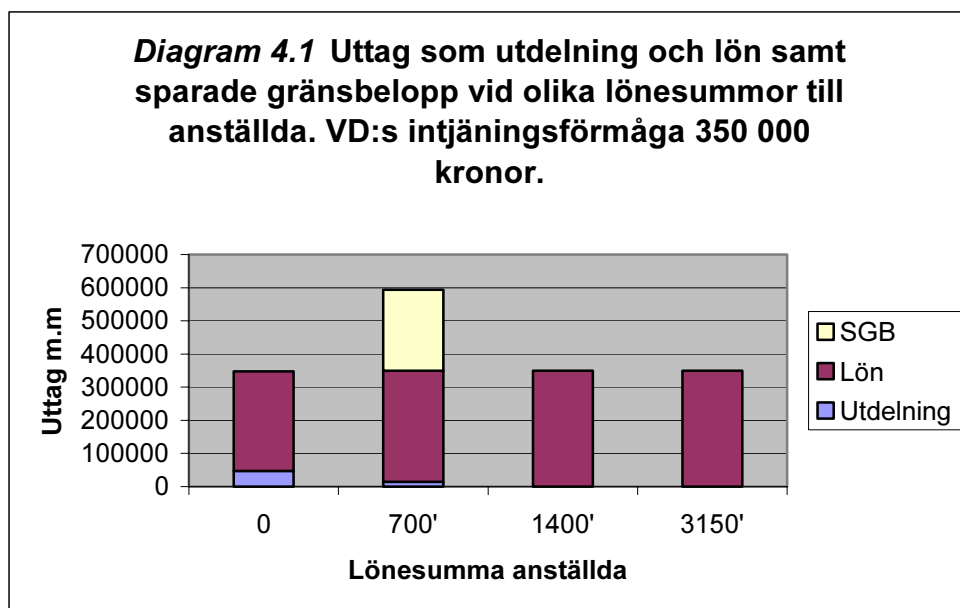
Låt oss avsluta med att i *diagram 4.1-4.3* beskriva utfallen för de tre olika alternativen enligt tabell 4.1. För de olika nivåerna på VD:s

⁵ Som en förenkling antar vi att mot en inkomstbasbelopp på 40 000 kronor svarar ett prisbasbelopp på 39 000 kronor.

⁶ Gällande regler innebär att socialavgifterna reduceras med 37080 kronor ($0,05*741\ 600$). De reducerade avgifterna ökar emellertid underlaget för bolagsskatt (28 procent) och på nettot av efter bolagsskatt finns en latent kapitalskattefordran (30 procent). Detta ger en nettobehållning på 18 700 ($=(1-0,28)*(1-0,3)*37\ 080$).

intjäningsförmåga redovisas där storleken på utdelning och lön samt eventuella sparade gränobelopp för olika lönesummor till de anställda.

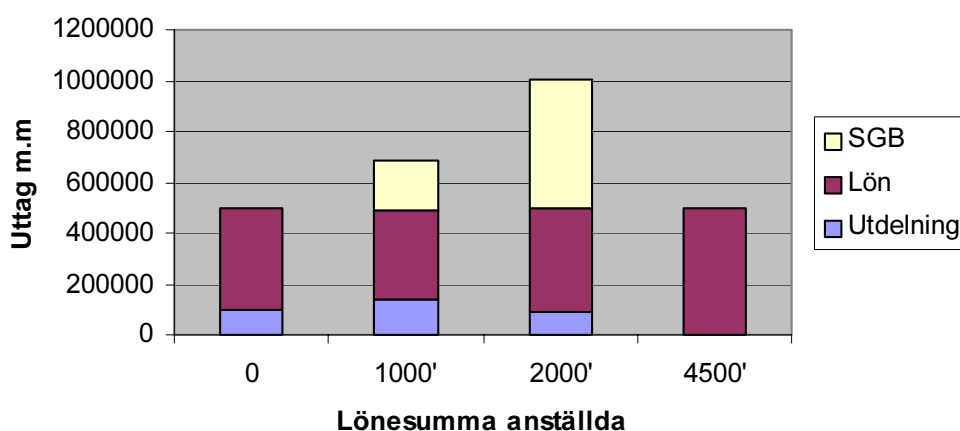
I *diagram 4.1* illustreras resultaten för fallet med en intjäningsförmåga på 350 000 kronor. Om det i det aktuella företaget inte finns några anställda finns ändå – till skillnad från vad som gäller i dag – viss begränsad möjlighet att tillgodogöra sig gränobelopp på lönesumman och ett visst begränsat uttag som kapitalbeskattad utdelning under året. Vid högre lönesumma är utrymmet för uttag som utdelning mindre men å andra sidan uppkommer att sparade gränobelopp (SGB), något som illustreras i fallet där lönesumman till anställda uppgår till 700 000 kronor. Vid än högre lönesummor kommer dock kravet på löneuttag att ligga över intjäningsförmågan vilket innebär att något gränobelopp på lönesumman inte kan tillgodoräknas.

I *diagram 4.2* är intjäningsförmågan i stället 500 000 kronor. Med den högre intjäningsförmågan möjliggör reglerna större uttag som kapitalbeskattad utdelning och vidare blir de sparade gränobeloppen (SGB) större så länge kravet på löneuttag ligger under intjäningsförmågan (jfr. föregående fall med intjäningsförmåga på 350 000 kronor).

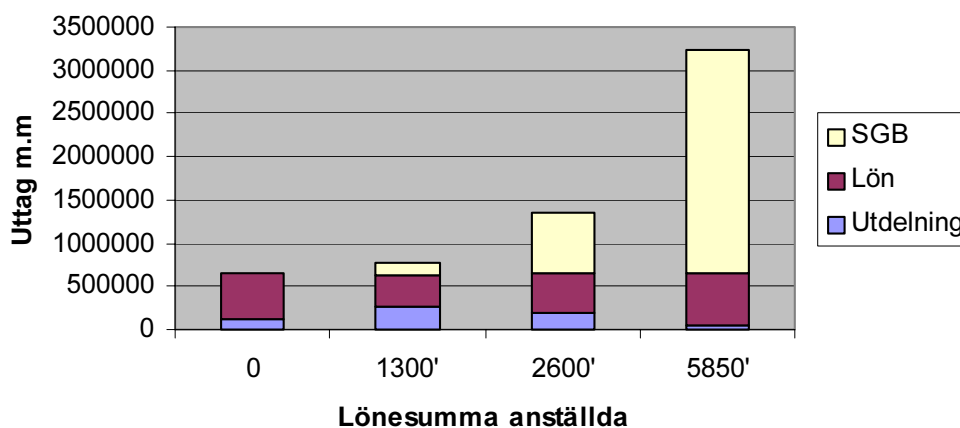
Att möjligheten att tillgodogöra sig gränobelopp på lönesumman ”försvinner” när lönesumman överstiger en viss nivå beror till stor del på att vi förutsätter att hela intjäningsförmågan tas ut under det aktuella året. Om uttagen i stället varierar och för vissa år uttagen är mindre än intjäningsförmågan och under andra år är större finns det möjlighet att långsiktigt bygga upp sparade gränobelopp under år med stora uttag.

Diagram 4.2 Uttag som utdelning och lön samt sparade gränsbelopp vid olika lönesummor till anställda. VD:s intjäningsförmåga 500 000 kronor.

I det sista diagrammet, *diagram 4.3*, är intjäningsförmågan 650 000 kronor. Eftersom intjäningsförmågan i detta fall – jämför de två tidigare fallen – överstiger 15 inkomstbasbelopp kommer vid tillräckligt stor lönesumma i företaget den nya löneunderlagsregeln att resultera i stora sparade gränsbelopp (SGB). I diagrammet illustreras detta av situationen vid en lönesumma till anställda på 5 850 000 miljoner kronor. Där uppkommer ett sparat gränsbelopp på i storleksordningen 2,5 miljoner kronor.

Diagram 4.3 Uttag som utdelning och lön samt sparade gränsbelopp vid olika lönesummor till anställda. VD:s intjäningsförmåga 650 000 kronor.

5 En kompletterande förenklingsregel – ett schablonbelopp

Vårt förslag: Som ett alternativ till reglerna om kapitalunderlag och löneunderlag får ägare av kvalificerad andel som årets gränsbelopp använda ett belopp motsvarande 75 procent av inkomstbasbeloppet multiplicerat med hennes ägarandel i företaget.

Skälen för vårt förslag: En del av våra förslag innebär klara förenklningar för de skattskyldiga samtidigt som andra delar utgör tillkommande komplikationer. Vi har redan i avsnitt 1 konstaterat att 3:12-regelverket som sådant oundvikligen måste innehålla komplicerande inslag på grund av komplexiteten hos de förhållanden reglerna skall hantera. För skattskyldiga för vilka reglerna har en stor betydelse för det skattemässiga resultatet och som har resurser att hantera de olika komplikationerna är detta acceptabelt.

Situationen är annorlunda för de företagare som har ett litet kapital och ett fåtal anställda. Detta gäller bl.a. för många nystartade företag. Enligt vår mening är det inte önskvärt att dessa skall tvingas in i ett med nödvändighet förhållandevis komplicerat regelverk som har begränsad effekt på deras ekonomiska förhållanden. Av förenklings-skäl bör regelverket därför kompletteras med någon form av schablonregel.

Ytterligare ett skäl till en kompletterande regel för denna grupp av företagare är att den föreslagna löneunderlagsregeln har ett begränsat värde för denna grupp då kravet på eget löneuttag ligger förhållandevis högt. För denna grupp av företagare är ofta marknadslönen för den egna arbetsinsatsen inte så hög, särskilt inte i ett start- eller expansions-skede. Ett betydande antal företagare kan alltså inte utnyttja löneunderlagsregeln och kapitalunderlaget är också litet för många företagare.

Frågan är då hur en kompletterande regel skall se ut. För det första bör man inte göra avkall på de grundläggande kvalifikationsreglerna om att företaget skall vara ett fåmansföretag och att ägaren skall vara aktiv i företaget. Därutöver bör man beakta att många företag ju kommer att växa med en ökning både av kapitalunderlag och antal anställda och då kommer de ”normala” 3:12-reglerna att få ökad betydelse. Av detta följer också att en kompletteringsregel skall infogas i regelverket så att det kan fungera under växlande förhållanden.

3:12-utredningen föreslog i sitt betänkande att ägare till kvalificerade andelar skulle kunna få ett schablonmässigt bestämt gränsbelopp. Denna regel var ett alternativ till de normala reglerna där gränsbeloppet bestäms utifrån kapital- och löneunderlagen. För 3:12-utredningen motiverades denna regel i första hand av förenklings-skäl. Vi anser att utredningens förslag utgör en bra modell för en kompletteringsregel.

Frågan är då vilken nivå som skall väljas för det schablonmässiga beloppet. En utgångspunkt är den situation som gäller för en företagare som äger ett företag med minsta möjliga aktiekapital dvs. 100 000 kronor. Om detta företag saknar anställda kommer vid en statslåneränta på 5 procent gränsbeloppet att bli 14 000 kronor ($=100\ 000 \cdot (0,05 + 0,09)$)¹. Detta belopp ger en undre gräns för det schablonmässiga beloppet. Enligt vår

¹ I exemplet beaktas vårt förslag i avsnitt 6 om en höjning av tillägget till den riskfria räntan från 7 till 9 procentenheter.

mening bör det schablonmässiga beloppet ligga klart över denna nivå och vi anser att en lämplig nivå ligger vid 30 000 kronor eller 75 procent av ett inkomstbasbelopp. Härigenom mildras tröskeeffekten av det löneuttagskrav som ställs för att löneunderlagsregeln skall kunna utnyttjas. Detta är betydelsefullt för den som under ett enskilt år inte har möjlighet att uppfylla löneuttagskravet. Vid den föreslagna nivån kommer den maximala skattelättnaden genom att ägaren använder schablonregeln att uppgå till drygt 5 920² kronor, nämligen om ägaren har en marginals katt på 57 procent. Med tanke på att det är förenat med vissa kostnader att bilda ett bolag bedömer vi att negativa återverkningar i form av ökade skatteplaneringsmöjligheter är begränsade.

3:12-utredningens förslag innebar att det schablonmässiga beloppet skulle avse hela företaget och att en delägare skall erhålla ett belopp motsvarande sin ägarandel. En ägare måste använda en och samma regel för hela sitt aktieinnehav. Det skall alltså inte vara möjligt att använda normala regler för en del av innehavet och schablonregeln för den resterande delen. Vi delar 3:12-utredningens bedömningar och föreslår samma lösningar i dessa delar.

Schablonregeln är ett alternativt sätt att beräkna årets gränsbelopp. Reglerna för sparade gränsbelopp är oberoende av om årets gränsbelopp beräknas enligt huvudregeln eller schablonregeln.

Vårt förslag om en kompletterande förenklingsregel föranleder förändringar i 57 kap. 10 § inkomstskattelagen (1999:1229).

² Med ett skattesats på förvärvsinkomster på 57 procent och vid den av oss i avsnitt 7 föreslagna skattenivån om 20 procent för utdelningar och kapitalvinster som motsvaras av gränsbelopp uppgår skattevinsten till 37 procentenheter vilket ger 5 920 (0,37*16 000).

6 Klyvningsränta och ränta på sparade gränsbelopp

Vårt förslag: Årets gränsbelopp, förutom det lönebaserade beloppet, beräknas som ägarens omkostnadsbelopp multiplicerat med en klyvningsränta som skall utgöras av statslåneräntan med ett tillägg på 9 procentenheter. Uppräkningsräntan, dvs. den räntesats som från föregående år sparade gränsbelopp räknas upp med, skall vara lika med statslåneräntan med ett tillägg på 3 procentenheter.

Skälen för vårt förslag: Som framgår av avsnitt 4 är den föreslagna reformerade lönesummeregeln ett resultat av en avvägning mellan att å ena sidan uppfylla samhällsekonomisk effektivitet inklusive kravet på att undvika skattemotiverad inkomstomvandling och, å den andra sidan, önskemålet att undanta företag med många anställda från 3:12-reglerna. Kalibreringen av den föreslagna lönesummeregeln utgår från förhållandena ett visst givet år.

En närliggande fråga är på vilket sätt ett sparat gränsbeloppet skall räknas upp till kommande år. För det första skulle en för hög uppräkningsränta innebära starka incitament att kvarhålla vinstmedel i företaget i syfte att minska skattebördan. För det andra skulle en för hög uppräkningsränta kunna urholka den avvägning beträffande skattemotiverad inkomstomvandling som gjorts vid kalibreringen av lönesummeregeln ett visst givet år. För det tredje ökar risken för rena arbitrageaffärer med nivån på uppräkningsräntan. Samtidigt är det önskvärt att uppräkningsräntan inte är så låg att den därmed leder till en i ett samhällsekonomiskt perspektiv alltför hög vinstutdelning. I princip bör skattereglerna utformas så att utdelningar i dag beskattas på samma sätt som utdelningar och avyttringar i framtiden.

Det finns i och för sig flera faktorer som kan beaktas vid fastställande av klyvnings- och uppräkningsräntornas relativa nivåer. En utgångspunkt kan vara ett företags kostnad för olika finansieringsalternativ. En annan och för oss viktigare jämförelse är hur respektive nivå på klyvningsränta och uppräkningsränta påverkar beteende och neutraliteten inom 3:12-systemet, och då främst möjligheten till rena arbitrageaffärer.

Vad gäller utrymmet för skattearbitrage visar det sig att uppräkningsräntan har stor betydelse. Dagens nivå ger starka incitament att behålla kapital i bolaget. För att undvika skatteskärpningar har vi valt att sänka uppräkningsräntan men samtidigt höja klyvningsräntan något, vilket sammantaget ger i stort sett samma skatteuttag som nuvarande system men där den sänkta uppräkningsräntan minskar utrymmet för långsiktigt skattearbitrage.

6.1 Möjligheten till arbitragevinster

Eftersom klyvnings- och uppräkningsräntorna bestämmer den del av ägarens inkomst som skall beskattas som inkomst av kapital utgör dessa instrument för att avväga beskattningens nivå. Högre räntesatser - minskar skatteuttaget men leder samtidigt till att möjligheten att göra arbitragevinster genom sparande i bolaget ökar förutom att skatteuttaget

riskerar att bli alltför lågt med hänsyn till kraven på prevention och samhällsekonomisk neutralitet. Som ett underlag för våra bedömningar har vi gjort simuleringar för att analysera arbitragemöjligheterna.

Simuleringarna syftar till att kvantifiera den arbitragemöjlighet som uppkommer i det fall ägaren till ett fåmansföretag köper riskfria räntebärande tillgångar, exempelvis statsobligationer, genom sitt företag istället för att köpa dessa som privatperson. En arbitragevinst uppkommer vid sparande via företaget därför att ett sådant sparande genererar både lätttnads- och gränsbelopp, vilket sänker skatteuttaget, och att effekten av detta blir större ju högre klyvnings- och uppräkningsräntorna är. Metodiken för att bestämma den ettåriga arbitragevinsten i enlighet med nuvarande regelverk är som följer.

Låt oss anta att företagaren placerar 100 000 kr i företaget och att företaget köper statsobligationer för dessa. Obligationerna genererar en avkastning på 5 000 kr (5 procent). Efter bolagsskatt på 28 procent återstår 3 600 kr. Om statslåneräntan antas vara 5 procent blir lätttnadsbeloppet 3 500 kr ($=0,7*0,05*100000$), ett belopp som ägaren kan ta ut som skattefri utdelning. Det återstår således 100 kr av avkastningen som kapitalbeskattas till 30 procent, dvs. 70 kronor efter skatt. Nettobehållningen för ägaren av de 5 000 kronorna blir alltså 3 570 kronor då förräntningen sker inom företaget och utbetalning sker som utdelning. Detta skall jämföras med fallet då ägaren placerar 100 000 kronor i statsobligationer. Med en avkastning på 5 procent och en kapitalskatt på 30 procent blir nettobehållningen 3 500 kronor. Det innebär alltså att avkastningen på de 100 000 kronorna som placeras via företaget ger en nettobehållning som är 70 kronor ($=3570-3500$) högre än via direkt sparande.

Denna effekt förstärks av det faktum att medel placerade i företaget också genererar ett gränsbelopp på 12 000 kronor vid en klyvningsränta på 12 procent. Eftersom lätttnadsbeloppet utgör en del av gränsbeloppet återstår ett underlag på 8 400 kronor ($=12\ 000-3\ 600$). En företagare som idag tar ut lönebeskattad inkomst över brytpunkten (dvs. till 57 procent skatt) kan alltså sänka skatten genom att 8 400 kronor nu istället beskattas som inkomst av kapital, dvs. ägaren erhåller 5 880 kronor efter skatt ($=0,7*8\ 400$). En utbetalning på 8 400 kronor motsvarar en löneutbetalning i företaget på 11 667 kronor ($=8\ 400/0,28$) eftersom lönekostnad – till skillnad mot utdelning – är avdragsgill. På detta belopp betalar å andra sidan företaget arbetsgivaravgifter, vilket innebär en total löneskatt på 68 procent, dvs. ägaren erhåller 3 733 kronor ($=11\ 667*(1-0,68)$). Alltså, 100 000 kronor placerade i företaget genererar en skattelättnad på 2 147 kronor ($=5\ 880-3\ 733$) som ett resultat av ett ökat gränsbelopp. Den totala ettåriga arbitragevinsten uppgår till 2 217 kronor ($=2\ 147+70$), vilket motsvarar 2,2 procent av kapitalet.

Den reformerade löneunderlagsregeln innebär dock en motverkande effekt. Eftersom ägarens lönesumma skall få räknas med i lönesumman enligt förslaget, vilket den inte gör idag, kommer den effektiva löneskatten att sjunka – från de 67,6 procent som används i simuleringarna enligt ovan till antingen 62,4 eller 58,9 procent beroende

på nivån på den totala lönesumman.¹ I *tabell 6.1* utgår vi från en effektiv löneskatt på 62,4 procent, vilket motsvarar det fall då 25 procent av ägarens lön ingår i underlaget.

För att belysa ”ränta –på ränta- effekten” av att spara gräns- och lätttnadsbelopp antar vi i stället att företagaren placerar 100 000 kronor i företaget i 10 år. Efter 10 år säljer ägaren företaget och kan då räkna av det satsade beloppet (ökat omkostnadsbelopp), vilket betyder att ägaren ”får tillbaka” det satsade kapitalet utan någon skatteeffekt. Samma övning har sedan gjorts även för 20 års innehav. I tabellen redovisas utfallet av simuleringar i enlighet med denna metodik under ett antagande att statslåneräntan är 5 procent. En klyvningsränta på 12 procent skall förstås som statslåneräntan plus 7 procentenheter, medan en uppräkningsränta på exempelvis 8 procent skall förstås som statslåneräntan plus 3 procentenheter. Rad 1 illustrerar dagens regelsystem, medan raderna 2-5 utgår från de förslag vi lämnar (avskaffade lätttnadsregler, ny löneunderlagsregel, en sänkt effektiv kapitalskatt på utdelningar till 20 procent) för olika kombinationer av klyvnings- och uppräkningsräntor.

Tabell 6.1 Arbitragemöjligheter

	Förutsättningar				Arbitragevinst (%)		
	Klyv./ Upp.	Lätttnad	Lönesumma	Skatt	1 år	10 år	20 år
1	12 / 12	Ja	Nej	30	2,2	104	397
2	12 / 12	Nej	Ja	20	1,7	88	321
3	12 / 8	Nej	Ja	20	1,7	75	218
4	15 / 8	Nej	Ja	20	2,5	89	259
5	14 / 8	Nej	Ja	20	2,2	84	246

6.2 Val av klyvnings- och uppräkningsränta

Mot bakgrund av ovanstående anser vi att klyvnings- och uppräkningsräntorna skall skilja sig åt. Uppräkningsräntan bör enligt vår uppfattning inte vara högre än statslåneräntan ökad med 3 procentenheter för att reglerna skall vara tillräckligt preventiva. Vid en högre uppräkningsränta skapas alltför starka incitament att spara gränsbelopp som urholkar preventionseffekten och ökar avkastningen av rena arbitrageupplägg.

Mot bakgrund av avsaknaden av strikt proportionalitet och av legitimitetsskäl (jfr. avsnitt 2) är det vår uppfattning att tillägget till den riskfria räntan vid bestämmande av klyvningsräntan måste vara större än dagens 7 procentenheter.

Vi föreslår att klyvningsräntan skall bestämmas som statslåneräntan med ett tillägg på 9 procentenheter, dvs. 14 procent då statslåneräntan är 5 procent. Som framgår av rad 5 i *tabell 6.1* sjunker arbitragemöjligheten jämfört med dagens regler.

¹ Löneskatten reduceras med 0,25 eller 0,5 av skillnaden mellan beskattningskonsekvensen av att ta ut inkomst som lön respektive utdelning.

Reglerna om årets gränsbelopp finns i 57 kap. 10 § inkomstskattelagen (1999:1229).

7 Kapitalvinstbeskattningen av kvalificerade andelar

Vi redovisar i detta avsnitt olika frågor kring kapitalvinstbeskattningen av kvalificerade andelar. Vi inleder med hur vinster skall fördelas mellan inkomstlagen kapital och tjänst. Därefter kommenterar vi 100-basbeloppsregeln. För våra förslag till hur kapitalförluster på kvalificerade andelar skall behandlas hänvisar vi till avsnitt 8.

7.1 Fördelningen mellan kapitalinkomst och tjänsteinkomst

Vårt förslag: Den del av kapitalvinsten på kvalificerade andelar som överstiger sparat gränobelopp tas i sin helhet upp i inkomstlaget tjänst inom ramen för en oförändrad 100-basbeloppsregel.

Bakgrunden till vårt förslag: I 3:12-reglerna finns som komplement till reglerna om överutdelning regler om hur kapitalvinster på kvalificerade andelar skall beskattas. För vinstberäkningen och beskattningen gäller i korthet följande. Först beräknas kapitalvinsten enligt allmänna regler som skillnaden mellan försäljningspriset och anskaffningsvärdet. Av denna vinst skall ett belopp motsvarande sparat gränobelopp beskattas i inkomstlaget kapital. Den resterande delen av vinsten fördelas därefter mellan inkomstlagen kapital och tjänst på så sätt att 50 procent förs till kapital och 50 procent förs till tjänst. Dock finns 100-basbeloppsregeln som innebär att det belopp som kommer att beskattas som tjänsteinkomst över en sexårsperiod inte kan överstiga 100 prisbasbelopp. För inkomståret 2005 är detta belopp 3 940 000 kronor.

Mot bakgrund av att utdelning som överstiger gränobeloppet i sin helhet beskattas som tjänsteinkomst är det naturligt att fråga sig varför inte samma regel gäller för behandlingen av kapitalvinster. Bakgrunden till gällande hälftindelning är vissa bedömningar som gjordes i 1990 års skattereform. Man ansåg då att vinstmedel i ett bolag vid försäljning inte värderas till sitt fulla värde – en krona kan inte säljas för en krona utan för ett mindre belopp bl.a. beroende på skattesituationen för köparen. Innebörden av detta är att full tjänstebeskattning av kapitalvinst som överstiger gränobeloppet, alltså motsvarigheten till överutdelning, skulle medföra att för en ägare av kvalificerade andelar skulle nettot efter skatt bli mindre än om inkomsten i bolaget hade delats ut och beskattats som tjänsteinkomst. Skatten på kapitalvinster skulle därmed kunna sättas ned utan att möjligheterna till inkomstomvandling blir alltför stora.

Om man värderar dagens hälftindelning vid de skattesatser som gällde 1991 kan man beräkna att en vinstkrona i bolaget är värd 83 öre. För en formell analys hänvisas till bilaga 5.

Sedan skattereformen har den högsta marginalskatten på tjänsteinkomster – den som är mest relevant i sammanhanget – stigit från 50 procent till 57 procent. Vid en oförändrad hälftindelning innebär detta att den bakomliggande implicita värderingen av en vinstkrona sjunker. Vid dagens skattesatser uppgår värderingen till 76 öre. Av större intresse är naturligtvis att fråga sig vilken justering av andelarna kapitalvinst till

kapital respektive tjänst som skulle behöva göras för att den tidigare implicita värderingen till 83 öre fortfarande skulle gälla. Samma formella analys som tidigare visar att andelen beskattad som tjänsteinkomst skulle behöva höjas från dagens 50 procent till 68 procent.

Skälen till vårt förslag: Som vi just konstaterat finns det anledning att justera upp den andel av kapitalvinster utöver gränsbelopp som skall tjänstebeskaas från dagens nivå på 50 procent, bl.a. därför att den högsta marginalskaen på tjänsteinkomster stigit. Dock menar vi att det finns skäl att ifrågasätta synsättet att det inte är möjligt tillgodogöra sig en vinstkrona i bolaget till dess fulla värde. Detta kan ha gällt vid tiden för skattereformen men bl.a. en effektivisering av kapitalmarknaden gör det mindre sannolikt att detta gäller i dag. I normalfallet torde det vara möjligt att tillgodogöra sig vinstmedel till dess fulla värde.

Utvecklingen sedan skattereformen har alltså ökat incitamenten för ägare till kvalificerade andelar att tillgodogöra sig vinster i bolaget genom avyttring i stället för genom utdelning. Tillgänglig statistik visar också att utdelningarna på kvalificerade andelar är förhållandevis små.

Det slag av internttransaktioner som förekommit under senare år där ägare till kvalificerade andelar genom olika slag av internöverlåtelser tillgodogör sig vinster i företagen skall ses mot denna bakgrund. I sådana fall är ju definitivt en full värdering av vinstmedel möjlig.

I detta läge finns två alternativa åtgärder. En första åtgärd innebär att man höjer andelen av kapitalvinst utöver gränsbelopp som inom ramen för 100-basbeloppsregeln skall beskattas som tjänsteinkomst till en högre nivå än dagens, dock inte till 100 procent, och att denna höjning kombineras med någon form av särreglering vad gäller interna aktieöverlåtelser.

Det andra alternativet innebär att beskattning sker på det systematiskt korrekta sättet, dvs. kapitalvinst utöver gränsbelopp beskattas i sin helhet som tjänsteinkomst inom ramen för 100-basbeloppsregeln. I detta fall behövs ingen särreglering vid interna aktieöverlåtelser.

Vi har provat möjligheten av en särreglering av interna aktieöverlåtelser. En sådan skulle i princip innebära att kapitalvinst utöver gränsbelopp beskattas som utdelning (tjänstebeskaas till 100 procent). Sådana regler skulle emellertid bli mycket komplicerade bl.a. därför att det skulle vara nödvändigt att ge utrymme för vissa nödvändiga "ventiler" för sådana överlåtelser som rimligen bör tillåtas. Gränsdragningen mellan tillåtna och otillåtna fall skulle bli besvärlig att reglera författningsmässigt och dessutom skulle tillämpningsproblemen bli betydande. Försäljning till närstående skulle ofta innebära högre skatt för kapitalvinsten än försäljning till andra, vilket skulle skapa legitimitetsproblem. Därtill skulle det krävas komplicerade regler som förhindrar kringgående genom försäljning via fysiska eller juridiska personer som inte omfattas av särreglerna. Mera generellt riskerar regler som innebär att säljarens skatt beror på vem som uppges vara köpare skapa komplikationer, kontrollproblem, skatteflyktsmöjligheter samt legitimitetsproblem.

En nedsättning av skatten genom att som enligt gällande regler endast 50 procent av kapitalvinsten utöver gränsbeloppet beskattas i inkomstslaget tjänst rymms med hänsyn till våra övriga förslag inte inom det offentligfinansiella utrymmet och är heller inte försvarbar ur lik-

formighets- eller legitimitetssynvinkel. Som framgår ovan uppnås, vid strikt proportionell beskattning, likformighet mellan kvalificerade och andra andelar om och endast om klyvningsräntan är lika med statslåneräntan och all överskjutande utdelning och kapitalvinst beskattas i inkomstslaget tjänst. Vårt förslag innebär att avvikelserna från strikt proportionalitet kompenseras genom

- 1) att klyvningsräntan överstiger statslåneräntan med 9 procentenheter,
- 2) att uppräkningsräntan överstiger statslåneräntan med 3 procentenheter,
- 3) att lönesumman ger ett mycket stort tillkommande utrymme för kapitalbeskattad inkomst på 25-50 procent av lönesumman (jämfört med gällande regler sker förändringar genom att procentsatsen höjs samt genom att företagsledarens lön och ytterligare 10 prisbasbelopp får ingå i basen),
- 4) att årets gränsbelopp alternativt får beräknas enligt schablonregel,
- 5) att beskattningen av kapitalvinster i inkomstslaget tjänst maximeras till 100 inkomstbasbelopp samt
- 6) att utdelningar samt kapitalvinster upp till gränsbeloppet beskattas med 20 i stället för 30 procent.

Avvikelserna från strikt proportionalitet är små för företagare av typfall ett (ensamföretag av typ konsultföretag) men betydligt större för såväl företagare av typfall två (med några anställda och ganska hög risk) som typfall tre (många anställda och därmed hög risk). Ur likformighetssynvinkel är det därför motiverat med ganska stora balanserande skattelättnader särskilt för företag av typfall två och tre. De sex lättnaderna är också utformade för att ge lättnader åt dessa företag medan lättnaderna är, och bör vara, mera begränsade för företag av typfall ett. Trots att avvikelserna från strikt proportionalitet är påtagliga för många företag är enligt vår bedömning dessa sex skattelättnader sammantagna fullt tillräckliga för att kompensera för avvikelserna från strikt proportionalitet. Betraktar man 3:12-företagen som ett kollektiv innebär lättnaderna otvetydigt en överkompensation. De föreslagna reglerna bedöms således avvika från likformighet genom att sammantagna ge en i genomsnitt lägre skatt för kollektivet kvalificerade andelar än för andra andelar. Skattereglerna gynnar således i genomsnitt arbetsinsatser och investeringar i bolag med kvalificerade andelar jämfört med arbetsinsatser och investeringar i andra bolag.

Orsaken till att vi ändå lägger detta förslag är målet om att reglerna i så stor utsträckning som möjligt ska uppfattas som legitima av de berörda företag även när reglerna tillämpas i enskilda fall ex post. Reglerna måste emellertid vara legitima även sett ur löntagarnas synvinkel och får inte skapa allvarliga snedvridningar genom att den progressiva beskattningen av arbetsinkomster kan kringgåas genom att personer bildar bolag med sig själv som enda anställd. De sex lättnaderna är omfattande men utformade så att de ger störst lättnad för företag av typfall två och tre och förhållandevis begränsade lättnader för företag av typfall ett. Trots att lättnaderna är omfattande uppfyller de därför preventionskravet.

Om man utöver dessa sex skattelättnader skulle behålla gällande nedsättning som innebär att endast 50 procent av kapitalvinsten utöver gränsbeloppet beskattas i inkomstslaget tjänst riskerar den sammantagna överkompensationen att bli så stor att kravet på en i genomsnitt

förhållandevis likformig beskattning av kvalificerade och andra andelar inte uppfylls. Än mer allvarligt är att det skulle finnas alltför stora kvarvarande möjligheter till omvandling av arbetsinkomster till lägre beskattade kapitalinkomster särskilt för typfall ett. Även om vissa metoder till kringgående skulle kunna förhindras genom en komplicerad särreglering så skulle arbetsinkomster ändå kunna tas ut som kapitalvinst som till 50 procent beskattas i inkomstslaget kapital. T.ex. skulle en framgångsrik konsult kunna spara betydande arbetsinkomster i sitt fåmansbolag och efter avslutad verksamhet sälja bolaget, varvid 50 procent av kapitalvinsten skulle beskattas i inkomstslaget kapital.

Med utgångspunkt i kraven på likformighet, prevention, legitimitet och förenkling föreslår vi således att hela kapitalvinsten utöver det kraftigt utökade gränsbeloppet, liksom utdelningar utöver gränsbeloppet, beskattas i inkomstslaget tjänst upp till 100 inkomstbasbelopp.

Förslaget om att hela den överskjutande kapitalvinsten upp till 100 inkomstbasbelopp beskattas i inkomstslaget tjänst innebär en skärpning jämfört med nuvarande regler, där 50 procent av överskjutande kapitalvinst beskattas i inkomstslaget kapital. Detta är motiverat av preventions-skäl och kompenseras för hela kollektivet kvalificerade andelar mer än väl av tillkommande lättnader som t.ex. den nya löneunderlagsregeln, schablonregeln och att klyvningsräntan ökar från nuvarande 7 till 9 procent utöver statslåneräntan. Företag med många anställda (typfall 3) påverkas normalt inte av om 50 eller 100 procent av överskjutande kapitalvinst beskattas i inkomstslaget tjänst. Vid stora vinster uppgår nämligen den vinst som redovisas i inkomstslaget tjänst till takbeloppet på 100 inkomstbasbelopp oberoende av om vinsten före denna begränsning beräknas som 50 eller 100 procent av vinsten.

För att beskattning av hela den överskjutande kapitalvinsten upp till 100 inkomstbasbelopp i inkomstslaget tjänst, innan våra övriga förslag fått fullt genomslag, inte skall ge alltför hög skatt vid försäljning under 2006-2010 av andelar i företag motsvarande typfall två eller tre som inte kunnat utnyttja den nya förmånliga löneunderlagsregeln under minst fem år föreslår vi en särskild övergångsregel. Den innebär att det vid försäljningar under 2006-2010 skall finnas en möjlighet att beräkna sparade gränsbelopp på ett alternativt sätt. Alternativet innebär att ägaren i stället för faktiskt sparade gränsbelopp vid beskattningsårets ingång får beräkna gränsbelopp enligt beskattningsårets regler – exempelvis med användande av den reformerade löneunderlagsregeln – för de fem beskattningsår som föregår avyttringsåret. Därvid får faktiska sparade gränsbelopp vid ingången av beräkningsperioden beaktas. Dock skall (jfr. förslaget om inträdesregel i avsnitt 9) uppgifter om de aktuella beskattningsårens inkomstbasbelopp och statslåneränta användas. För år 2005 och tidigare ställs dock inget krav på eget löneuttag.

Vårt förslag föranleder nya regler i 57 kap. 21–23 §§ inkomstskattelagen (1999:1229).

7.2 100-basbeloppsregeln

Vårt förslag: Gällande regler om att den del av kapitalvinster vid avyttring av kvalificerade andelar som beskattas som tjänsteinkomst maximalt kan uppgå till ett belopp motsvarande 100 prisbasbelopp över en sexårsperiod förändras inte utom i det att gränsen i stället uttrycks i inkomstbasbelopp.

Skälen till vårt förslag: I gällande regler maximeras den kapitalvinst på kvalificerade andelar som skall beskattas som tjänsteinkomst till 100 prisbasbelopp. Genom regeln beaktas avyttringar under beskattningsåret och de fem närmast föregående beskattningsåren, vilket innebär att vid successiva avyttringar under sex år kan maximalt 100 prisbasbelopp beskattas som inkomst av tjänst.

I vårt uppdrag ingår särskilt att pröva möjligheterna att utvidga denna regel till att avse även andra tjänstebeskattade inkomster från ett bolag där det finns ägare med kvalificerade andelar. I uppdragsbeskrivningen framhålls att denna särbehandling av kapitalvinster skapar ett incitament för ägare att tillgodogöra sig avkastningen genom avyttring av andelar, helt eller delvis, i stället för genom utdelning. I samhällsekonomiskt avseende uppkommer snedvridningar och inlåsnings effekter.

Vi har i föregående avsnitt vid vår diskussion av den procentuella fördelningen av kapitalvinster överstigande sparade gränobelopp redan konstaterat att dagens regler innebär en skattemässig förmånsbehandling av kapitalvinster i förhållande till utdelningar. Denna förmånsbehandling elimineras dock i betydande omfattning genom vårt förslag att hela kapitalvinsten skall beskattas som tjänsteinkomst inom ramen för 100-basbeloppsregeln.

Ett möjligt reformalternativ skulle vara att utvidga 100-basbeloppsregeln – eventuellt med en justering av nivån – till att inkludera även överutdelning. I denna ram bör i princip också inkluderas ägarens löneuttag utöver gränsen för statlig inkomstskatt. En sådan utvidgad regel skulle motverka kvarvarande incitament till förmån för avyttring eftersom varje utdelnings- eller lönekrona i princip skulle avräknas mot ramen och medföra att andelen kapitalbeskattad kapitalvinst vid en framtida avyttring kommer att öka.

En regel av detta slag skulle emellertid innebära att 3:12-reglerna skulle bli än mer komplexa än i dag. Det skulle exempelvis bli nödvändigt att löpande registrera överutdelningar och löneuttag. I princip skulle en sådan registrering behöva ske från det år andelar förvärvas till dess att de avyttras. Dessutom skulle progressiviteten i arbetsinkomstbeskattningen för ägare med hög intjäningsförmåga sättas ur spel.

Huruvida 100-basbeloppsregeln skall generaliseras på det sätt som skisseras i uppdragsbeskrivningen skall ses i relation till vårt förslag om en reformerad löneunderlagsregel. Denna innebär en ökning av gränobeloppen som ägaren till kvalificerade andelar kan tillgodogöra sig i form av utdelningar. Dessa förhållanden och det önskvärda i att begränsa komplexiteten i regelverket gör att vi avstår från att lämna förslag om en reformerad 100-basbeloppsregel.

I vårt uppdrag ingår också att pröva dagens nivå på basbeloppsregeln. I första hand aktualiseras en sådan justering om övriga tjänstebeskattade inkomster skulle omfattas av en sådan regel. Eftersom vi inte föreslår en

sådan förändring minskar behovet av en justering. Enligt vår mening är också dagens nivå väl avvägd. Med den karenstid på fem år som gäller i dag – dvs. den tid som aktivitetskravet tar fasta på – innebär regeln att man schablonmässigt uppfattar att de årliga arbetsinkomsterna från ett bolag maximalt bedöms kunna uppgå till 20 prisbasbelopp eller till knappt 800 000 kronor per år.

Dagens 100-basbeloppsregel uttrycks i termer av prisbasbeloppet. Då våra övriga förslag innebär att olika gränser uttrycks i inkomstbasbelopp – för skälen till detta hänvisar vi till avsnitt 4 – föreslår vi att detsamma skall gälla för 100-basbeloppsregeln.

Vårt förslag finns i 57 kap. 22 § inkomstskattelagen (1999:1229).

8 20 procent skatt för kapitalavkastning på kvalificerade andelar

Vårt förslag: Utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar upp till ett belopp motsvarande gränobeloppet beskattas med 20 procent.

Skälen för vårt förslag: För utdelning och kapitalvinster på kvalificerade andelar gäller i dag att dessa upp till ett belopp motsvarande gränobeloppet beskattas med 30 procent. Utdelning överstigande gränobeloppet – som i sin helhet beskattas som tjänsteinkomst – träffas av den marginalskatt som för den berörda individen gäller beskattningen av förvärvsinkomster. För en individ med förvärvsinkomster som överstiger den övre brytpunkten i inkomstskatteskalen¹ gäller alltså att hon möter två marginalskatter dels 30 procent, dels 57 procent

För kapitalvinster överstigande gränobeloppet gäller andra marginalskatter än för överutdelning. Detta beror på att sådana vinster till 50 procent beskattas som kapitalinkomst och till 50 procent beskattas som tjänsteinkomst. För en individ som har förvärvsinkomster över den övre brytpunkten ger detta en marginalskatt på 43,5 procent ($0,5 \cdot 30 + 0,5 \cdot 57$). Dock innebär 100-basbeloppsregeln att för tillräckligt stora kapitalvinster beskattas dessa på marginalen som kapitalinkomst med 30 procent. För kapitalvinster gäller alltså i dag att marginalskattetrappan för en sådan individ har tre steg, 30 procent, 43,5 procent och 30 procent.

Utöver de grundläggande 3:12-reglerna finns i dag lättnadsreglerna som innebär att en viss del av utdelning och kapitalvinst ej tas upp till beskattning. Därigenom utökas marginalskattetrappan i botten med ytterligare ett steg med en nollskattesats.

I avsnitt 11 föreslår vi att lättnadsreglerna avskaffas. Detta innebär en skatthöjning för ägare till alla onoterade andelar och däribland ägarna till kvalificerade andelar.

I avsnitt 3 har vi redovisat hur man enligt vår mening skall åstadkomma en större likabehandling av olika slag av företag och andelar i dessa vad gäller villkoren för investeringar och kapitalförsörjning. Där och i avsnitt 2 har vi också diskuterat hur man skall förbättra legitimiteten av 3:12-reglerna. Dessa överväganden ligger bakom den reformering av löneunderlagsregeln vi föreslår i avsnitt 4 och vårt förslag om en kompletterande förenklingsregel i avsnitt 5.

Avskaffandet av lättnadsreglerna samt avsaknad av strikt proportionalitet vid beskattningen av vinster och förluster (jfr. avsnitt 2) motiverar ytterligare lättnader vid beskattningen av kvalificerade andelar eller de företag där det finns kvalificerade ägare.

Vissa allmänna skäl – såvitt gäller olika skatters inverkan på företagets investeringar – talar för att en lättnad läggs på bolagsnivå. Vi anser det dock olämpligt att lägga en skattelättnad på bolagsnivå som skulle vara beroende av ägarbilden i företaget. Detta skulle exempelvis

¹ Rent allmänt gäller att brytpunkterna för statlig skatt i inkomstskatteskalen utgör de gränser i termer av taxerad inkomst (approximativt = lön) där man börjar betala statlig skatt med 20 eller 25 procent. I lagstiftningen anges dock gränserna i termer av beskattningsbar inkomst, skiktgränserna. Mellan brytpunkter och skiktgränser ligger grundavdraget och den avdragsgilla delen av allmän pensionsavgift. För inkomståret 2005 ligger den nedre brytpunkten vid 313 000 kronor och den övre brytpunkten vid 465 200 kronor.

innebära att en högre ägarandel för externa, passiva ägare skulle leda till högre bolagsskatt.²

Därmed återstår att åstadkomma en lättnad på ägarnivå. En enkel modell är att beskatta utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar med exempelvis 20 procent i stället för 30 procent. Det bör noteras att det bara är sådan utdelning och kapitalvinst som ryms inom gränsbeloppet som skall få lägre beskattning. Självfallet skall inte överskjutande avkastning beskattas med den lägre skattesatsen då detta skulle urholka det grundläggande syftet med 3:12-reglerna.

Frågan är dock om ett lägre skatteuttag inte kan leda till ökad skatteanpassning och skatteomvandling. Det är alldeles uppenbart att en generell sänkning av skatten på utdelningar och kapitalvinster – vid oförändrad beskattning av arbetsinkomster – skulle leda till detta om vi inte hade några 3:12-regler. Däremot uppkommer inga särskilda problem om man inom ramen för 3:12-regelverket väljer ett lägre skatteuttag för utdelning och kapitalvinst upp till gränsbeloppet.

Enligt vår mening är 20 procent en lämplig skattenivå vilket ger ungefär samma effekt som gällande lättnadsregler. Detta uppnås tekniskt genom att två tredjedelar av den utdelning och kapitalvinst motsvarande gränsbeloppet beskattas med 30 procent.

Vårt förslag innebär att de nya marginalskatterna på utdelning för en individ med hög förvärvsinkomst blir 20 och 57 procent. För kapitalvinster blir den nya marginalskattetrappan 20 procent, 57 procent³ och 30 procent.

En särskild fråga gäller behandlingen av den del av en kapitalvinst som enligt dagens regler fördelas till inkomstslaget kapital på grund av att indexregeln eller 1992-regeln. Ett exempel belyser innebörden av denna reglering.

Vid en försäljning av andelar för 400 000 kronor antas det faktiska anskaffningsvärdet vara 100 000 kronor, alternativregeln antas innebära ett högre omkostnadsbelopp på 190 000 kronor medan sparat gränsbelopp antas vara 25 000 kronor. Den faktiska kapitalvinsten blir 300 000 kronor (400 000 – 100 000). Denna vinst fördelas mellan kapital och tjänst på följande sätt.

Först beräknas en *fördelningsvinst* genom att försäljningsvärdet minskas med det alternativa omkostnadsbeloppet och sparat gränsbelopp vilket ger 185 000 kronor (400 000 – 190 000 – 25 000). Genom vårt förslag i avsnitt 7 att hela den överskjutande kapitalvinsten skall beskattas som tjänsteinkomst förs hela detta belopp till inkomstslaget tjänst. Resterande del av den *faktiska* vinsten på 300 000 kronor, 115 000 kronor (300 000 – 185 000) skall inte beskattas som arbetsinkomst.

² Ett likartat problem mötte 1992 års Företagsskatteutredning när man undersökte möjligheten av en s.k. omvänd avräkning, där skatten på utdelad vinst på bolagsnivå skulle reduceras med den skatt vissa ägare betalade på sina utdelningsinkomster (typiskt sett ägare skattskyldiga för utdelningar i Sverige). Modellen avvisades bl.a. med att det ansågs olämpligt att exempelvis ett utökat utländskt ägande i företag skulle framkalla högre skatt i bolaget.

³ Att (den högsta) marginalskatten i mellanskiktet blir 57 procent beror på vårt förslag i avsnitt 8 att andelen av överskjutande kapitalvinst som beskattas som tjänsteinkomst höjs till 100 procent.

Frågan är då hur skillnaden mellan det alternativa omkostnadsbeloppet och anskaffningsvärdet – i vårt exempel 90 000 kronor – skall beskattas när kapitalavkastning upp till ett belopp motsvarande gränobeloppet skall beskattas med 20 procent.

Reglerna om fördelningsvinst innebär att äldre aktieinnehav får en gynnsammare behandling än yngre aktieinnehav. Vi anser inte att denna behöver förstärkas ytterligare. Vi föreslår därför att skillnaden mellan det alternativa omkostnadsbeloppet och den verkliga anskaffningskostnaden beskattas med normala 30 procent. Detta innebär att om det vid en försäljning av kvalificerade andelar finns ett omkostnadsbelopp som överstiger anskaffningsvärdet blir marginals-kattetrappan för en individ med hög förvärvsinkomst 30 procent, 20 procent, 57 procent och 30 procent.

Uttryckt med hjälp av det tidigare exemplet innebär vårt förslag att av fördelningsvinsten på 115 000 kronor som inte beskattas som arbetsinkomst skall de 25 000 kronor som svarar mot sparad utdelningsutrymme träffas av 20 procent skatt medan det resterande beloppet, 90 000 kronor, skall beskattas med 30 procent.

En särskild fråga gäller hur kapitalförluster skall behandlas om kapitalvinster beskattas till 2/3-delar. Vi anser inte att det krävs några särskilda regler i detta fall utan kapitalförluster skall behandlas på samma sätt som andra kapitalförluster, dvs. skall efter 2/3-delskvotering exempelvis kunna kvittas mot andra kapitalvinster.

Slutligen vill vi notera att vårt förslag om att kapitalavkastning på kvalificerade andelar beskattas med 20 procent tillsammans med våra övriga förslag innebär att det för vissa ägare till aktiebolag, även om de inte är kvalificerade ägare till ett fåmansföretag, kan vara fördelaktigt att beskattas enligt 3:12-reglerna. Skatteverkets uppgift blir därmed inte bara att säkerställa att de som enligt lagen skall beskattas som kvalificerade ägare också blir det utan också att säkerställa att de som ej är kvalificerade ägare inte kommer att omfattas av de särskilda reglerna.

Våra förslag finns i 57 kap. 9 och 21 §§ inkomstskattelagen (1999:1229).

9 En ny inträdesregel

Vårt förslag: Om en andel blir kvalificerad skall det beräknas ett positivt eller negativt sparat gränsbelopp för den tid andelen innehafts, dock längst fem år. Beräkningen skall i princip ske enligt inträdesårets beskattningsregler som om andelen varit kvalificerad under hela innehavstiden. Lönebaserat utrymme skall, under vissa förutsättningar, beaktas om andelsägaren begär det.

Bakgrunden till vårt förslag. Andel som inte var kvalificerad föregående beskattningsår kan bli kvalificerad t.ex. genom att andelsägaren blir verksam i betydande omfattning eller genom att utomstående ägare säljer sina andelar och den s.k. utomståenderegeln därför inte längre skall gälla.

I de fall andelen aldrig varit kvalificerad får andelsägaren vid nuvarande regler beräkna sitt underlag för gränsbelopp utifrån sitt omkostnadsbelopp. Något sparutdelningsutrymme för den tid andelen inte varit kvalificerad får inte beräknas.

Om andelen förvärvats före år 1990 får indexregeln i 43 kap. 17 § eller före år 1992 kapitalunderlagsregeln i 43 kap 18–27 §§ IL tillämpas.

Det kan också inträffa att en andel som i dag inte betraktas som kvalificerad t.ex. pga. utomståenderegeln, men tidigare varit kvalificerad åter bli kvalificerad.

Skälen för vårt förslag: Vi anser inte att dagens regler för inträde ger ett materiellt tillfredsställande resultat. I stället bör underlaget för klyvning i tjänst och kapital beräknas på ett så ekonomiskt korrekt sätt som möjligt. I princip bör underlaget motsvara det dubbelbeskattade kapital som andelsägaren investerat i företaget.

Vid inträde bör reglerna i möjligaste mån jämställa en ägare som under en period varit passiv med en ägare som under samma period varit aktiv. Det är enligt vår uppfattning inte rimligt att den tidigare passive ägaren får väsentligt lägre eller högre utrymme för kapitalbeskattning än vad den aktive ägaren har. Vidare bör skatteplanering förebyggas. Det skall inte vara möjligt att köpa andelar, erhålla hög utdelning på de då okvalificerade andelarna och kort tid därefter inträda i 3:12-systemet med ett ekonomiskt omotiverat högt kapitalunderlag.

En modell för att åstadkomma detta är att beskatta värdet förändringen på andelen i företaget fram till inträdestillfället i inkomstslaget kapital och utlösa denna beskattning även om avyttring inte skett. Andelsägaren får härefter använda det värde som använts vid avskattningen som underlag. En sådan lösning kan emellertid medföra värderingsproblem och likviditetsproblem, varför vi inte förordar denna.

I stället föreslår vi en inträdesregel som innebär beräkning av ett positivt eller negativt sparat gränsbelopp vid utgången av året före det år då andelen blir kvalificerad som om andelen varit kvalificerad under hela innehavstiden, dock längst fem år. Därvid beräknas årets gränsbelopp för föregående inkomstår. Beräkningen sker i princip enligt inträdesårets skatteregler. Inkomstbasbelopp och statslåneränta skall dock vara de som använts för kvalificerade andelar under respektive inkomstår. Regeln skall vara obligatorisk, vilket innebär att andelsägaren skall vara tvungen att ta hänsyn till såväl ett negativt som positivt sparat gränsbelopp vid

inträdet. Vad gäller lönebaserat utrymme kan det dock vara svårt för andelsägaren och Skatteverket att få fram korrekta uppgifter. Sådant utrymme skall därför endast beaktas om andelsägaren begär att så skall ske och tar fram uppgifter för beräkningen. Om någon annan delägare innehaft någon kvalificerad andel skall sådant utrymme endast beaktas om hon varit berättigad att tillgodoräkna sig löneunderlag under den aktuella tiden. Om ingen delägare innehaft någon kvalificerad andel får löneutrymme ändå beräknas.

Denna regel kan bli komplicerad om beräkningen skall göras lång tid tillbaka. Beräkningen bör därför inte göras för en längre period än fem år.

Beräkning skall även ske för åren före de nya reglerna trätt i kraft. I stället för prisbasbelopp skall inkomstbasbelopp användas för dessa år.

Ett exempel får belysa tekniken. A äger under åren 2-4 aktier i Betong AB. Hon är inte aktiv i bolaget år 2-3. I *tabell 9:1* redovisas storleken på de gränsbelopp som byggs upp med vissa antaganden om omkostnadsbelopp, A:s del av löneunderlag och utdelning. Klyvningsräntan antas vara 14 procent och uppräkningsräntan 8 procent. Av förenklingsskäl används inte olika räntesatser i exemplet. En aktiv ägare i bolaget har tagit ut lön med 500 000 kronor under de aktuella åren. Av tabellen framgår att A kommer att gå in i systemet år 4 med ett ingående sparade gränsbelopp på 306 120 kronor och får använda 419 610 kronor som ingående gränsbelopp år 5. Utdelningen på 120 000 kronor detta första aktiva år kommer att beskattas i inkomstslaget kapital.

Tabell 9:1 Utvecklingen av gränsbelopp under passiva år och under det första aktiva året

År	2	3	4
Omkostnadsbelopp	100 000	100 000	100 000
Löneunderlag	1 000 000	1 100 000	1 300 000
Ingående sparade gränsbelopp	0	164 000	306 120
Uppräkningsfaktor		1,08	1,08
Uppräknat sparade gränsbelopp		177 120	330 610
Årets gränsbelopp kapital.	14 000	14 000	14 000
Årets gränsbelopp lön	150 000	165 000	195 000
Gränsbeloppet	164 000	356 120	539 610
Årets utdelning	0	-50 000	-120 000
Utgående sparade gränsbelopp	164 000	306 120	419 610

Ytterligare ett exempel belyser tekniken när det förekommer negativa sparade gränsbelopp. Samtliga aktier i Handel AB ägs under åren 1-10 av A. Hon är inte aktiv i bolaget år 1-9. A:s omkostnadsbelopp är 100 000 kronor. År 1-8 sker ingen utdelning men år 9 sker utdelning med 200 000 kronor. År 10 blir hon aktiv i bolaget och lyfter under året en utdelning på 120 000 kronor. Klyvningsräntan antas vara 14 % och uppräkningsräntan 8 %.

Beräkningen av gränsbelopp illustreras i *tabell 9:2*. A kommer att gå in i systemet år 10 med ett ingående sparade negativt gränsbelopp på 117 867 kronor. Uppräknat sparade gränsbelopp blir -127 296 kronor.

Efter tillägg av årets gränsbelopp blir gränsbeloppet –113 296 kronor. Utdelning upp till detta belopp skall beskattas i inkomstslaget tjänst och blir en pluspost vid beräkning av gränsbelopp. Resterande utdelning på 6 704 kronor kommer att beskattas i inkomstslaget tjänst enligt ordinarie regler, eftersom det inte finns något positivt gränsbelopp. Utgående sparat gränsbelopp blir noll.

Tabell 9:2 Utvecklingen av gränsbelopp under passiva år och under det första aktiva året vid negativt gränsbelopp

År	5	6	7	8	9	10
Omkostnadsbelopp	100000	100000	100000	100000	100000	100000
Ingående sparat gränsbelopp	0	14000	29120	45450	63086	-117867
Uppräkningsfaktor		1,08	1,08	1,08	1,08	1,08
Uppräknat sparat gränsbelopp		15120	31450	49086	68133	-127296
Årets gränsbelopp kapital	14000	14000	14 000	14000	14000	14000
Gränsbeloppet	14000	29120	45450	63086	82133	-113296
Årets utdelning	0	0	0	0	-200000	120000
Utgående sparat gränsbelopp	14000	29120	45450	63086	-117867	0

Den föreslagna regeln kan förefalla mer komplicerad än den egentligen är. Genom att det är inträdesårets regler som skall tillämpas vid samtliga beräkningar blir det i praktiken endast fråga om att tillämpa samma regel retroaktivt för de tidigare åren. Metoden synas vara den enda möjliga för att åstadkomma en någorlunda likvärdig behandling av de tidigare okvalificerade andelarna och kvalificerade andelar.

Förslaget föranleder ändringar i 17–20 §§ inkomstskattelagen (1999:1229).

10 Förslag avseende tillämpningsområdet för 3:12-reglerna

I detta avsnitt lämnar vi två förslag som rör tillämpningen av 3:12-reglerna. I sammanhanget bör erinras om att 3:12-utredningen lämnade flera förslag vad gäller tillämpningsområdet för dessa regler. Det har inte varit en huvuduppgift för oss att ta ställning till alla dessa förslag i detalj. Vi har inte heller haft den möjligheten på grund av den korta tid som stått till vårt förfogande. Vi har dock uppmärksammat två frågor där vi lämnar förslag till ändrad lagstiftning.

10.1 Begreppet samma eller likartad verksamhet när verksamhet flyttas mellan företag

Vårt förslag: Det klargörs att det inte skall vara möjligt att ”bota” fåmansföretag från 3:12-reglerna genom att flytta verksamhet mellan företag.

Skälen för vårt förslag: En fråga som vi uppmärksammat är om det sedan en lagändring 1995 är möjligt att ”bota” fåmansföretag från 3:12-reglerna genom att verksamhet flyttats mellan olika företag. 3:12-utredningen (SOU 2002:52 s. 324) ansåg att så är fallet och anförde att ”om en person upphör med sin verksamhet i ett fåmansföretag och fortsätter med den i ett annat fåmansföretag är det första företaget numera botat från ”3:12-smittan” så snart femårsperioden löpt ut”. Utredningen föreslår därför en lagändring på sätt att den karensregel som slopades 1995 återinförs.

Ett exempel får belysa problematiken. A är aktiv delägare Affär AB. Företaget upphör med sin verksamhet år 1. A driver dock verksamheten vidare i Butik AB där hon är aktiv delägare. År 7 säljer hon aktierna i Affär AB. Enligt 3:12-utredningen skulle då aktierna i Affär AB inte längre vara kvalificerade och beskattning endast ske i kapital.

Det är osäkert om utredningens tolkning av gällande rätt är riktig. Reglerna bör dock utformas så att det tydligt framgår att det inte skall vara möjligt att kringgå reglerna genom att flytta verksamhet mellan företag. Det kan som 3:12-utredningen föreslagit lämpligen göras genom att den karensregel som gällde fram till 1995 års lagändringar återinförs.

En annan närliggande fråga är att det inte heller skall vara möjligt att i exemplet ovan efter att verksamheten i Affär AB upphört år 1, vara passiv under något år, därefter starta liknande verksamhet i Butik AB och år 7 sälja aktierna i Affär AB utan 3:12-beskattning.

Anledningen till rättsosäkerheten i detta avseende är Regeringsrättens uttalanden i RÅ 1997 ref. 48 och RÅ 1999 ref. 28. 3:12-utredningen drar följande slutsats av dessa rättsfall: *Uttrycket samma eller likartad verksamhet omfattar den situationen att hela eller delar av ett företags verksamhet överflyttas och bedrivs i ett nytt företag. Det skall alltså finnas ett konkret verksamhetssamband. Det är däremot inte tillräckligt att konstatera någon slags koppling mellan företagen, t. ex. ägaridentitet, eller att företagen bedriver vad som i normalt tal anses vara samma eller likartad verksamhet.*

Vi anser att det som i normalt tal är samma eller likartad verksamhet skall omfattas och det även om verksamheten i det senare företaget inte startar direkt men inom en femårsperiod. För att undanröja nuvarande oklarhet är det nödvändigt att ändra i lagtexten, trots att gällande lydelse rent språkligt synes täcka in vad vill uppnå. Enligt vår mening bör detta ske genom att ordet likartad byts ut mot liknande.

Förslaget medför ändringar i 57 kap. 4 § inkomstskattelagen (1999:1229).

10.2 Köpoptioner m.m.

Vårt förslag: Köpoptioner och andra derivat avseende ett fåmansföretag skall likställas med andelar vid tillämpning av 57 kap IL. Reglerna skall gälla för vinstandelsbevis och konvertibla skuldebrev oavsett i vilken valuta det getts ut.

Skälen för vårt förslag: Vi har uppmärksammat fall där köpoptioner används i skatteundandragande syfte. Ett exempel får belysa de situationer vi avser.

En fysisk person äger andelar i ett bolag som hon är kvalificerat aktiv i. Hon ställer ut en köpoption på aktierna och säljer optionen. Hon hävdar att vinsten skall kapitalbeskattas.

Enligt 57 kap. 2 § IL jämföras med andelar andra delägarätter som *getts ut av* företaget. Regeringsrätten har i RÅ 1997 ref. 71 vid sin tolkning av 3 § 12 mom. tredje stycket SIL (numera 57 kap. 2 § andra stycket IL) angett att ”uttrycket av bolaget utfärdade innebär en inskränkning genom att rätten också måste härröra från bolaget”.

Vi anser att reglerna bör ändras så att det framgår att optioner och andra derivat samt liknande tillgångar skall omfattas även om de inte getts ut av företaget.

Vidare anser vi att vinstandelsbevis och konvertibla skuldebrev skall omfattas även om de inte utgetts i svenska kronor.

Förslagen föranleder ändringar i 57 kap. 1 och 2 §§ inkomstskattelagen (1999:1229)..

11 Avskaffade lättnadsregler

Vårt förslag: Reglerna om skattefrihet för viss utdelning och kapitalvinst på onoterade andelar, lättnadsreglerna, avskaffas.

Bakgrunden till vårt förslag: Vid nuvarande regler undantas en del av avkastningen på onoterade andelar från beskattning genom lättnadsreglerna.

När lättnadsreglerna infördes motiverades detta med att det fanns vissa skäl att underlätta små och medelstora företags försörjning med externt riskkapital, särskilt för de företag vars andelar inte var noterade på någon börs. Frånvaron av notering sågs som ett hinder mot riskkapitalförsörjningen.

Lättnadsreglerna är uppbyggda på samma sätt som 3:12-reglerna och innebär att viss del av en schablonmässigt bestämd kapitalavkastning när den tas ut från bolagen inte beskattas hos aktieägaren utan endast belastas med bolagsskatt. På samma sätt som för 3:12-reglerna bestäms det belopp som berörs av reglerna, lättnadsbeloppet, genom att en viss ränta multipliceras med ett underlag.

Den ränta som används utgörs av 70 procent av statslåneräntan. Valet av räntenivå har motiverats med att uttag som utdelning skulle behandlas på samma sätt som om avkastningen från bolaget tillföll ägaren som ränta på inlåning till företaget.

Underlaget för att bestämma lättnadsbeloppet utgörs liksom i 3:12-reglerna som summan av kapitalunderlaget och i förekommande fall löneunderlaget. För att en andelsägare skall få räkna med löneunderlaget ställs samma krav på hennes löneuttag som i 3:12-reglerna.

Liksom för 3:12-reglernas gränobelopp gäller att lättnadsbelopp som inte utnyttjas kan sparas till nästa år och att det sparade beloppet ränteuppräknas, dock endast med 70 procent av statslåneräntan.

Skälen för vårt förslag: Enligt vår mening är det önskvärt att olika slag av aktiebolag, oberoende av om det är noterade på en börs eller inte, så långt som möjligt möter samma skattemässiga villkor. Visserligen gäller att det för onoterade företag kan vara svårare att attrahera riskkapital från potentiella externa ägare eftersom informationen om dessa företag och deras lönsamhets- och produktionsförutsättningar i allmänhet är sämre än för de företag som är noterade på börs. Vi anser dock inte att detta utgör något samhällsekonomiskt skäl för lägre skatt. Det ligger i sakens natur att informationen på marknaden om olika företag varierar men detta är en del av marknadsekonomin funktionssätt och den prövning som löpande skall ske av företag utifrån tillgänglig information om vilka resultat företagen uppnår. Att ge särskilda skattelättnader till företag enbart för att de är onoterade riskerar att störa denna marknadsmässiga prövning och att leda till en samhällsekonomiskt ineffektiv fördelning av riskkapitalet. Skattelättnader till onoterade företag innebär också att företags övergång från att vara onoterat till att bli noterat diskrimineras.

Lättnadsreglerna utgör ett exempel på en s.k. skatteutgift som beräknas ge ett årligt skattebortfall på ca 2,6 miljarder kronor. Regelverket har inte heller varit föremål för någon mer omfattande utvärdering. Dock redovisade RRV 1999 resultatet av en enkätundersökning av vilken ingen

annan säker slutsats kunde dras än att regelverket då var relativt okänt för företagen och bl.a. därför inte i någon betydande omfattning påverkat investeringsbesluten.

Lättnadsreglerna är ett exempel på en lättnad i den ekonomiska dubbelbeskattningen av bolagsinkomster. Under vissa förutsättningar kan det vara motiverat med vissa generella lättnader i den ekonomiska dubbelbeskattningen. Detta är dock en fråga vi inte har anledning att närmare diskutera i detta sammanhang. Vi vill dock notera att den typ av lättnad som dagens lättnadsregler utgör kan ses som en variant i linje med de avräkningssystem som när reglerna infördes fanns i många av EU:s medlemsländer. Då avräkningssystemen i allmänhet numera övergivits bl.a. på grund av att de anses strida mot EG-fördragets regler om kapitalets fria rörlighet, framstår lättnadsreglerna som en internationellt udda konstruktion. Vi anser vidare att eventuella lättnader i den ekonomiska dubbelbeskattningen bör knytas till det dubbelbeskattade kapitalet. Det är också högst tveksamt att som i lättnadsreglerna knyta lättnaderna till de anställdas löner på det sätt som sker i dag.

För ägarna av kvalificerade andelar utgör dagens kombination av 3:12-regler och lättnadsregler en komplikation. Vi anser att ett avskaffande av lättnadsreglerna i kombination med de tillkommande skattelättnader vi föreslår för kvalificerade andelar förenklar skattereglerna i betydande omfattning.

Enligt vår mening finns det alltså samhällsekonomiska skäl mot särregler för onoterade bolag. Detta i förening med osäkerheten kring om regelverket över huvud taget haft några positiva effekter och önskemålet om enklare skatteregler talar för att lättnadsreglerna bör avskaffas. Vårt förslag i denna del skall också ses i relation till våra övriga förslag.

I avsnitt 4 föreslår vi att gällande löneunderlagsregler i 3:12-regelverket reformeras där lönesummor till anställda ges en ökad tyngd. Vi anser inte att det skulle vara rimligt att låta denna utvidgade löneunderlagsregel slå igenom på lättnadsbeloppen. Alternativet att begränsa det utvidgade löneunderlaget till att enbart avse gränsbeloppen skulle å andra sidan innebära att skattereglerna skulle bli mer komplicerade.

I avsnitt 12 föreslår vi att förmögenhetsskatten avskaffas. Detta kommer att förbättra tillgången på riskkapital på den svenska kapitalmarknaden. Detta ökade utbud av riskkapital kommer att fördelas på ett marknadsmässigt mer effektivt sätt än vid dagens oenhetliga regler med förmögenhetsskatteplikt för vissa andelar och med lättnadsregler för vissa slag av andelar. En del av detta ökade riskkapital kommer att kanaliseras till de onoterade företagen. Detta beror bl.a. på att gruppen kapitalstarka personer genom avskaffandet av förmögenhetsskatten indirekt kompenseras för avskaffandet av lättnadsreglerna.

12 Avskaffad förmögenhetsskatt

Vårt förslag: Förmögenhetsskatten avskaffas.

Skälen till vårt förslag: Vi har i avsnitt 3 redovisat de skattemässigt olikformiga villkor som gäller för kapitalförsörjningen till olika slag av aktiebolag. Dessa bidrar till betydande samhällsekonomiska förluster genom att kapitalförsörjningen snedvrids då kapitalet inte fördelas i förhållande till de grundläggande lönsamhets- och produktionsförutsättningarna i olika slag av företag.

Dagens olikformigheter beror dels av lättnadsreglerna, dels av förmögenhetsskatten. I avsnitt 11 föreslår vi att lättnadsreglerna avskaffas. I detta avsnitt behandlar vi den andra källan till olikformighet, förmögenhetsskatten.

Liksom alla former av skatter har förmögenhetsskatten olika slag av effekter och skall liksom övriga skatter prövas mot olika allmänt accepterade samhällsekonomiska mål.

Förmögenhetsskatten har en klar fiskal funktion då den år 2005 med 4,6 miljarder kronor bidrar till att finansiera offentliga utgifter. Vid oförändrade åtaganden och budgetpolitiska ambitioner i övrigt kräver avskaffad eller reducerad förmögenhetsskatt att andra skatter höjs eller att skattelättnader elimineras.

Förmögenhetsskatten är ett inslag i fördelningspolitiken och kan ses som ett progressivt komplement till den proportionella kapitalinkomstbeskattningen. Att avskaffa förmögenhetsskatten kommer, vid en redovisning av statistiskt beräknade effekter på inkomstfördelningen i samhället, att resultera i större förbättringar för de hushåll som efter en rangordning av alla hushåll återfinns i de högre inkomstdecilerna. Detta är en följd av att fördelningen av förmögenheter är ojämn.

Förmögenhetsskattens betydelse för den *vertikala* rättvisan i samhället, alltså för fördelningen mellan individer med olika inkomster, är alltså klar även om dagens förmögenhetsskatt leder till en mindre vertikal omfördelning än om skatten varit mer likformig. Om man ser till hur mycket förmögenhetsskatt alla individer i de två högsta inkomstdecilerna (sammansräknad förvärvs- och kapitalinkomst) betalar i genomsnitt finner man att de i den näst högsta decilen betalar cirka 400 kronor och de i den högsta decilen cirka 3 800 kronor.

Förmögenhetsskattens inverkan på den *horisontella* rättvisan, alltså för behandlingen av individer med samma ekonomiska förhållanden, är starkt negativ. Detta beror på en lång rad av undantag och på en oenhetlig värdering av olika tillgångar.

Ett första undantag gäller vissa mycket förmögna personer som beroende på det s.k. huvudägarundantaget betalar förmögenhetsskatt på en mycket liten del av sin samlade förmögenhet. Ett andra undantag gäller företagsförmögenhet (såvitt denna inte är i form av A-listenoterade andelar). Ingen förmögenhetsskatt tas ut på industriegendom och direkt näringsegendom och inte heller på O-listenoterade och onoterade aktier (utom för kapitalförvaltning), skogsfastigheter, jordbruksfastigheter, hyresfastigheter, m.m.

En betydande del av svenska folkets samlade förmögenhet består av fordringar i form av framtida pensionsutfästelser. En mycket begränsad

del av denna förmögenhet är skattepliktig, nämligen sparande i kapitalförsäkringar. Däremot är pensionsförsäkringar och fordringar på avtalsenliga och offentlig pensioner skattebefriade.

Bostadskapitalet är det efter pensionsfordringarna mest betydelsefulla förmögenhetsslaget. Även här är undantagen och olikformigheterna betydande. Detta beror bl.a. på olikformig värdering av villor och bostadsrätter som innebär att förmögenhetsskatten på villor i regel är betydligt högre än på bostadsrätter med samma marknadsvärde. Vidare är bostadskapital i form av hyresfastigheter befriat från förmögenhetsskatt.

Förutom den långa raden av undantag gäller att de tillgångar som ändå är skattepliktiga värderas på ett oenhetligt sätt. Räntebärande tillgångar som bankmedel och obligationer värderas till fulla värdet medan A-listenoterade aktier värderas till 80 procent. Villor värderas till taxeringsvärdet som skall utgöra 75 procent av marknadsvärdet. Genom att reglerna för fastighetstaxering innebär att marknadsvärdet påverkar taxeringsvärdet med viss fördröjning kommer dock värderingen att ligga på ca 60 procent av marknadsvärdet.

Sammantagna innebär de omfattande undantagen och de oenhetliga värderingsreglerna väsentliga brott mot den horisontella rättvisan. Individer som har samma förmögenhet när denna värderas till marknadsvärdet kan betala högst olika belopp i förmögenhetsskatt beroende på hur förmögenheten är sammansatt.

Förmögenhetsskatten är också kontrollmässigt och administrativt svår att hantera. En effektiv kontroll av annat än svenska finansiella tillgångar och skulder är i det närmaste omöjlig och skulle kräva utomordentligt stora resurser.

Situationen är inte hållbar och den undergräver också skattens legitimitet som ett instrument i fördelningspolitiken. Långsiktigt finns två alternativ.

Det första är en långtgående basbreddning och en korresponderande sänkning av skattesatsen. Eftersom undantagen är så stora borde det i princip vara möjligt att kunna åstadkomma en radikal sänkning av skattesatsen.

Alternativet med basbreddning har dock prövats flera gånger under senare år. Varje form av mer betydelsefull basbreddning visar sig vara problematisk. Att inkludera pensionsförmögenheter i större omfattning skulle bl.a. skapa likviditetsproblem. Att åstadkomma en mer korrekt värdering av bostadskapitalet är också problematiskt. Att inkludera företagsförmögenhet inklusive alla onoterade och noterade andelar samt tillgångar i enskild näringsverksamhet skulle visserligen jämna ut spelplanen vad gäller kapitalförsörjningen till olika slag av företag men är också problematisk genom ett höjt skatteuttag.

Svårigheterna att åstadkomma mer substantiella basbreddningar innebär för vår del att vi inte ser något annat långsiktigt alternativ än att avskaffa förmögenhetsskatten. Vi anser att de samhällsekonomiska snedvridningarna samt de negativa effekterna på den horisontella rättvisan och därmed på skattens legitimitet är så allvarliga att dessa dominerar över de negativa effekterna på den vertikala rättvisan om skatten avskaffas. Därtill kommer att många länder har avskaffat förmögenhetsskatten. Två färskta exempel är Finland, där skatten avskaffats från 1 januari 2005, och Island som aviserat ett avskaffande. I denna

omvärldsmiljö ger ett bibehållande av förmögenhetsskatt allt större ekonomiska nackdelar och det blir också av kontrollskäl allt svårare att behålla skatten.

Ett avskaffande av förmögenhetsskatten skall också ses i relation till dels våra övriga förslag, dels till förmögenhetsskattens effekter på kapitalförsörjningen.

I avsnitt 11 föreslår vi ett avskaffande av lättnadsreglerna vilket ger en budgetförstärkning på ca 2,6 miljarder kronor vilket kan jämföras med budgetförsvagningen på 4,6 miljarder kronor vid en avskaffad förmögenhetsskatt. Även om det statistiska underlaget är ofullständigt är det rimligt att anta att ett avskaffande av lättnadsreglerna till betydande del berör personer i de högre decilgrupperna.

De många undantagen i förmögenhetsskatten innebär starka incitament för hushållen att placera sina förmögenheter i skattebefriade tillgångar. Detta framkallar effektivitetsförluster av olika slag. Sålunda är den höga andelen O-listenoterade aktier ägda av hushåll – i förhållande till deras innehav av A-listenoterade aktier – ingen tillfällighet utan till betydande del skattedriven. Ett annat exempel ges av de höga priserna på jordbruks- och skogsfastigheter som också har en skattebakgrund.

Förutom de mer långsiktiga effekterna på allokeringen av sparande beroende på den olikartade skattebehandlingen finns också mer kortsiktiga effekter i form av transaktioner över årsskiften som syftar till att sänka eller eliminera skatten. När arvs- och gåvobeskattningen avskaffades fr.o.m. 1 januari 2005 kommer intresset för detta slag av kortsiktiga transaktioner att öka liksom intresset för permanenta förmögenhetsöverföringar i syfte att utnyttja fler grundavdrag vid förmögenhetsskatten. Likaså kommer den nyinförda möjligheten att teckna förmögenhetsskattefria kapitalförsäkringar med periodiska utbetalningar att ytterligare inskränka förmögenhetsskattebasen och ytterligare öka olikbehandlingen.

Olikbehandlingen av olika förmögenhetstillgångar i Sverige bidrar alltså till att sparmönstret snedvrids genom att de legala möjligheter lagstiftningen ger utnyttjas. Men de olika undantagen i kombination med en förhållandevis hög skattesats – 1,5 procent – ger också starka incitament att placera förmögenheter utomlands utan att innehavet deklarerats för att därmed illegalt undgå skatten. Skattesatsens höjd är en betydelsefull faktor i detta sammanhang. Tillsammans med inkomstskatten på avkastningen av banksparande och på direktavkastningen på aktier och obligationer absorberar den en betydande del av den reala avkastningen på förmögenheten. EU:s sparandedirektiv med informationsutbyte om räntebetalningar, som för övrigt endast gäller bank- och obligationssparande får inte fullt genomslag förrän år 2010. För över-skådlig tid är därmed möjligheten att upptäcka odeklarerade svenska förmögenheter i utlandet starkt begränsade.

Förmögenhetsskatten har också lett till en skattebetingad legal utflyttning i stor skala. I bilaga 6 presenteras bl.a. uppgifter om skattskyldigas placeringar utomlands och olika skattebetingade förfaranden.

Enligt uppskattningar av Skattebasutredningen uppgår i Sverige bosatta personers i utlandet oredovisade förmögenheter till mellan 150 och 200 miljarder kronor. Detta gäller vid en rent statisk beräkning där värdetillväxten på de förmögenheter som bedömdes finnas i utlandet inte

beaktades. Till detta kommer förmögenheter hos de svenskar som flyttat ut från Sverige samt hos de personer som av skatteskäl inte flyttat till Sverige. Dessa förmögenheter uppgår till avsevärt större belopp.

Förmögenhetsskatten bidrar förmodligen till att betydande kapitalvolymerna länkas bort från den svenska kapitalmarknaden. Samtidigt råder stor osäkerhet om i vilken utsträckning förmögenheterna i utlandet länkas tillbaka till den svenska marknaden. Det kan alltså finnas ett visst mörkertal där det som registreras som utlandsägande i själva verket är i Sverige bosatta personers ägande av svenska företag men via utlandet. Detta mörkertal gäller alltså i första hand förmögenheter som ägs av personer som fortfarande är bosatta i Sverige men i mindre utsträckning sådana ”svenska” förmögenheter som finns i utlandet därför att personer har flyttat ut och bosatt sig där. För sådana utflyttade personer är ”home-bias” – tendensen att placera sitt sparande i tillgångar i Sverige även om avkastningen på dessa skulle vara lägre än på utländska tillgångar – betydligt svagare än för de som bor kvar i Sverige. Förmögna personer är naturligtvis mer benägna att vara ”business angels” för svenska företag om de är bosatta i Sverige än i utlandet.

Förmögenhetsskatten har bidragit till en utflyttning av framgångsrika företagare som sålt sina företag och som flyttat utomlands. För dessa företagare gäller att de avhåller sig från att investera i svenska företag på grund av den s.k. anknytningsregeln i 3 kap. 7 § inkomstskattelagen. Denna regel kan innebära att personer som tidigare varit bosatta i Sverige bedöms ha väsentlig anknytning och därmed vara obegränsat skattskyldig, inklusive skattskyldig till förmögenhetsskatt. Detta gäller om hon bedriver näringsverksamhet här eller om företagaren är ekonomiskt engagerad här genom att inneha tillgångar som, direkt eller indirekt, ger henne ett väsentligt inflytande i näringsverksamhet här. Detta berör bl.a. större investeringar i fåmansföretag. Under de första fem åren efter utflyttningen måste företagaren själv bevisa att hon inte kan anses ha sådan väsentlig anknytning till Sverige. Detta förhindrar utflyttade svenska företagare att investera i och fungera som ”business angels” åt mindre företag i Sverige. I bilaga 6 redovisas ytterligare material rörande denna fråga.

Vår bedömning är att ett avskaffande av förmögenhetsskatten med dess höga skattesats skulle bidra till att det för den svenska marknaden tillgängliga kapitalet skulle öka genom att skattens effektivitetshämmande snedvridningar för kapitalallokeringen försvinner. Härigenom skulle också tillväxtpotentialerna öka. Ett avskaffande skulle därutöver väsentligt förenkla skatteregler som i dag är komplicerade bl.a. genom förekomsten av olika begränsningsregler.

13 Avskaffad nedsättning av socialavgifterna

Vårt förslag: Det generella avdraget vid beräkning av socialavgifter avskaffas.

Bakgrunden till vårt förslag: 1997 infördes en ordning som innebär att socialavgifterna reduceras på visst sätt. Efter några senare gjorda förändringar innebär nuvarande regler att arbetsgivaravgifterna reduceras med 5 procent på en lönesumma upp till 741 600 kronor¹. Detta ger en maximal nedsättning på 37 080 kronor. För enskilda näringsidkare finns en parallell lättnad vilken innebär att nedsättning av egenföretagarnas socialavgifter – det som ibland kallas egenföretagaravgifter – ges med 5 procent för inkomst av näringsverksamhet upp till 180 000 kronor. För de båda lättnaderna finns en samordningsregel som innebär att summa nedsättning av arbetsgivaravgifter och egenföretagaravgifter maximeras till 37 080 kronor.

Utöver den generella nedsättningen gäller sedan år 2000 en extra nedsättning för företag i stödområde A med 10 procentenheter, dvs. för dessa företag uppgår den totala nedsättningen till 15 procent av underlaget.

När systemet infördes angavs som syfte att det genom reduktionen av de indirekta lönekostnaderna skulle stimulera nyanställningar och uppmuntra egenföretagande.

Skälen till vårt förslag: En nedsättning av socialavgifterna på det sätt som sker genom det särskilt avdraget kan under vissa förutsättningar, bl.a. att lönerna ligger fast, ge en ökad efterfrågan på arbetskraft. Denna effekt blir dock mindre till den del det sker en löneanpassning. Väl så viktigt är dock att denna effekt inte uppkommer för företag med en lönesumma överstigande 741 600 kronor. För dessa företag innebär avdraget en ren transferering till företaget utan effekter på arbetskraftsefterfrågan. I budgetmässiga termer uppgår denna s.k. dödviktskostnad en offentligfinansierad belastning på 2,2 miljarder kronor vilket utgör en betydande del av den totala nettokostnaden för systemet som uppgår till 4,8 miljarder kronor efter förslaget i BP05.

Nedsättningen av socialavgifter har granskats av Riksdagens revisorer i en rapport från 2002. Revisorerna var starkt kritiska där man påtalade dels effektivitetsförlusterna i form av stora dödviktskostnader, dels att systemet i dess egenskap av en s.k. skatteutgift inte blir föremål för samma slag av prövning som gäller för ”vanliga” utgifter på budgetens utgiftssida.

Vi gör samma bedömning som riksdagsrevisorerna och anser denna budgetmässigt stora och ineffektiva skattelättnad omotiverad och föreslår att systemet avvecklas. Den inkomstförstärkning som uppkommer kan användas på ett samhällsekonomiskt effektivare sätt genom sänkning av andra skatter på det sätt vi föreslår i övrigt.

I avsnitt 4 föreslår vi en reformerad löneunderlagsregel som innebär att löner till anställda inkl. ägare till kvalificerade andelar direkt påverkar årets gränsbelopp och på ett sådant sätt att gränsbeloppen ökar betydligt. Detta innebär att en större del av de totala uttagen av inkomst som en kvalificerad ägare gör från sitt företag kommer att beskattas som kapital-

¹ För enkelhets skull uttrycks här de olika lättnaderna genom helårseffekterna. I lagstiftningen regleras i stället lättnaden på månadsbasis.

inkomst. Detta gäller även för ägare med ett fåtal anställda men med en hög intjäningsförmåga på marknaden (jfr. exemplet i avsnitt 4.2.4). Enligt vår mening är det inte ur preventionssynpunkt möjligt att införa denna nya löneunderlagsregel och samtidigt behålla nedsättningen av socialavgifter.

Våra övriga förslag berör främst ägare till aktiebolag medan enskilda näringsidkare berörs i mindre grad. Som tidigare framgått innehåller systemet också en särskild nedsättning av socialavgifter som betalas av enskilda näringsidkare. Ett avskaffande av systemet i dess helhet skulle innebära skattehöjningar för den senare gruppen som inte skulle balanseras av några andra åtgärder. Mot bakgrund av detta föreslår vi visserligen att systemet avskaffas i dess helhet men i våra finansiella kalkyler har vi förutsatt att skattehöjningen för enskilda näringsidkare balanseras av annan lättnad.

Vårt förslag berör inte den särskilda nedsättningen i stödområde A.

14 Vårt begränsade alternativförslag – 25 procent skatt på utdelning och kapitalvinst på icke-kvalificerade onoterade andelar m.m

Vårt förslag: Som ett alternativ till vårt huvudförslag föreslår vi att utdelning och kapitalvinst på onoterade andelar som inte är kvalificerade beskattas med 25 procent. Som andra justeringar föreslår vi att gällande avdrag från lönesumman med 10 prisbasbelopp i princip behålls och att 20 procent av den totala lönesumman och 30 procent av lönesumma överstigande 60 inkomstbasbelopp får läggas till gränssbeloppet. Våra alternativa förslag aktualiseras vid ett isolerat genomförande av förslagen i avsnitt 4-11.

Skälen för vårt förslag: I våra överväganden i avsnitt 3 förordar vi en mer långtgående reform av de regler som styr kapitalförsörjningen till svenska företag än den som ligger inom ramen för vårt uppdrag. Därvid har vi föreslagit ett avskaffande av förmögenhetsskatten (avsnitt 12) och ett avskaffande av den generella nedsättningen av socialavgifterna (avsnitt 13). I avsnitt 3 har vi motiverat denna mer långtgående reform.

Om denna mer långtgående reform inte skulle aktualiseras är det ändå motiverat att i största möjliga utsträckning genomföra våra förslag i 3:12-delarna. Dessa har ett betydande värde i sig då de bl.a. innebär att regelverket på ett bättre sätt än dagens regler kommer att förena kraven på prevention, legitimitet och samhällsekonomisk neutralitet. Förslagen i 3:12-delarna kan – efter viss komplettering – genomföras isolerat från våra övriga förslag. I detta avsnitt redovisar vi de kompletteringar och ändringar som behöver göras för det fall det inte är aktuellt med ett avskaffande av förmögenhetsskatten och den generella nedsättningen av socialavgifter.

Såvitt gäller lättnadsreglerna anser vi det av oss föreslagna avskaffandet ryms inom vårt uppdrag och har ett nära samband med förändringarna i 3:12-reglerna eftersom bl.a. löneunderlagsregeln förändras. Detta förslag skall också ses i relation till att vi i avsnitt 7 föreslagit att kapitalavkastningen på kvalificerade andelar skall beskattas lägre än övriga kapitalinkomster med en skattesats på 20 procent. Denna lägre beskattning är motiverad då skattesystemet inte är strikt proportionellt, vilket motiverar ytterligare lättnader för kvalificerade andelar. Dessa tillkommande lättnader bidrar också till att förbättra legitimiteten av 3:12-reglerna.

Ett sänkt skatteuttag på kapitalavkastningen på kvalificerade andelar skulle vid bibehållna lättnadsregler ge ett för lågt skatteuttag och skulle samtidigt innebära mer komplicerade regler. Problemet kan i princip lösas på två alternativa sätt.

Det första alternativet innebär att man behåller lättnadsreglerna i deras nuvarande utformning men tar bort vårt förslag om reducerad skatt på kapitalavkastning på kvalificerade andelar och att man i stället som i dag beskattar avkastningen med 30 procent. Detta alternativ har dock svagheten att man tar bort en väsentlig del av de tillkommande skattelättnader som motiveras av bl.a. frånvaron av ett strikt proportionellt skattesystem. Därtill skulle skattereglerna bli mer komplicerade eftersom löne-

underlaget för lättnadsreglerna nödvändigtvis skulle behöva avvika från det löneunderlag som används vid bestämningen av årets gränsbelopp.

Det andra alternativet innebär just att lättnadsreglerna avskaffas. Vi vill här påminna om lättnadsreglerna i ett internationellt skattepolitiskt perspektiv utgör ett udda inslag och att det i ekonomiskt avseende är mycket svårt att motivera en lättnad i den ekonomiska dubbelbeskattningen vars storlek beror på företagets lönesumma. Dessutom utgör kombinationen av 3:12-regler och lättnadsregler ett starkt komplicerande inslag i skattesystemet.

Som tidigare framgått tillämpas lättnadsreglerna inte bara för kvalificerade andelar utan för alla onoterade andelar. Att avskaffa lättnadsreglerna utan att samtidigt avskaffa förmögenhetsskatten skulle försämra kapitalförsörjningen för sådana onoterade företag som saknar kvalificerade ägare. För denna grupp av företag behövs därför någon form av balanserande åtgärd.

Den enklaste åtgärden – och också den vi föreslår – är att sänka skatteuttaget på kapitalavkastning på onoterade andelar som inte är kvalificerade. Av likformighetsskäl bör det sänkta skatteuttaget gälla all form av kapitalavkastning, såväl utdelning som kapitalvinst. För att finansiellt balansera de avskaffade lättnadsreglerna krävs att skatteuttaget sänks från 30 till 25 procent.

I avsnitt 4 om den reformerade löneunderlagsregeln har vi bl.a. föreslagit att vissa andelar av lönesumman i företag där det finns kvalificerade ägare läggs till årets gränsbelopp. Som en del av detta föreslår vi som en förenkling och som en tillkommande skattelättnad också att dagens avdrag från lönesumman med 10 prisbasbelopp avskaffas.

I avsnitt 4.2.4 har vi bl.a. diskuterat huruvida de nya reglerna om gränsbelopp beräknade på lönesumman och kraven på eget löneuttag kan anses tillfredsställande ur preventionssynpunkt för kvalificerade ägare med hög intjäningsförmåga som äger ett företag med ett fåtal anställda. Av det räkneexempel vi redovisar i avsnittet framgår att avskaffandet av den generella nedsättningen av socialavgifter är viktig i detta avseende. Ett avskaffande av nedsättningen bidrar till att motverka effekten av de ökningar av gränsbeloppen som blir resultatet av den reformerade löneunderlagsregeln.

För det fall det inte är aktuellt med ett avskaffande av nedsättningen försvinner en betydande del av den motverkande effekten. Enligt vår mening är detta inte acceptabelt vilket motiverar vissa justeringar av vårt huvudförslag.

För det första föreslår vi att dagens avdrag från lönesumman med 10 prisbasbelopp behålls. För att få enhetliga regler föreslår vi dock att avdraget istället knyts till inkomstbasbeloppet, dvs. avdraget skall utgöras av 10 inkomstbasbelopp.

Genom justeringen kommer i princip årets gränsbelopp att minska med 60 000 kronor ($=0,15*10*40\ 000$). Vid en marginalsatt på tjänsteinkomst på 50 procent ger detta ett extra skatteuttag i förhållande till vårt huvudförslag på ca 18 000 kronor ($=(0,5-0,2)*60\ 000$) vilket ungefär motsvarar skattelättnaden netto genom nedsättningen av socialavgifter (18 700 kronor).

När man behåller nedsättningen av socialavgifter kommer den stora dödsviktskostnaden på 2,2 miljarder kronor att även fortsättningsvis

belasta statsbudgeten. Vid ett avskaffande av avdraget på 10 basbelopp från underlaget för lönesumman erhålls i huvudsak samma effekt och bättre incitament utan dödviktskostnader.

För att ytterligare bidra till att upprätthålla preventionen i vårt begränsade alternativförslag föreslår vi också att 20 procent av den totala lönesumman, inte 25 procent, får läggas till gränsbeloppet. I denna del innebär vårt förslag också att för lönesumma överstigande 60 inkomstbasbelopp får ytterligare 30 procent ingå dvs. för lönesumma över gränsen gäller samma andel, 50 procent, som i huvudförslaget.

Utöver de ändringar som vårt huvudförslag föranleder medför förslaget dessutom ändringar i 43 kap., 48 kap. 20 och 24 §§ samt 57 kap. 25 och 26 §§.

15 Offentligfinansiella och övriga effekter av våra förslag

I detta avsnitt redovisar vi dels de offentligfinansiella effekterna av våra förslag (avsnitt 15.1), dels effekterna för ett antal typföretag (avsnitt 15.2).

15.1 Offentligfinansiella effekter

Då det gäller relativt omfattande förändringar i den svenska ägarbeskattningen – huvudförslaget berör ju inte bara ägare till fåmansföretag utan också ägare till övriga aktiebolag – är det en vansklig uppgift att uppskatta den sammantagna effekten av de föreslagna åtgärderna. Resultaten av beräkningarna kommer i stor utsträckning vara beroende av ett antal centrala antaganden, exempelvis omfattningen av aktieägarnas anpassning av sitt beteende till de nya reglerna.

I linje med vårt huvudsakliga uppdrag kommer fokus i avsnittet att vara på beskattningen av dem som omfattas av 3:12-reglerna.

Analyserna i avsnittet grundar sig på information från SCB:s dataregister FRIDA. I FRIDA återfinns deklaraionsuppgifter, inklusive balans- och resultaträkningar, för ett urval av de svenska aktiebolagen och dess ägare.

I avsnitt 15.1.1 redovisar vi en del statistik över fåmansföretagen och dess ägare, medan avsnitt 15.1.2 redovisar de överväganden som har gjorts samt de offentligfinansiella effekterna av de föreslagna reglerna – både huvudalternativet och det begränsade alternativförslaget – vad gäller de rena 3:12-åtgärderna (regler som påverkar ägare med kvalificerade andelar). Effekterna av ett avskaffande av lättnadsreglerna, förmögenhetsskatten och nedsättningen av socialavgifter i enlighet med vårt huvudförslag redovisas i avsnitt 15.1.3. I det avslutande avsnittet, 15.1.4, redovisas de sammantagna offentligfinansiella effekterna av våra förslag.

15.1.1 Aktiva fåmansföretagare, nuläget

De deklaraionsuppgifter som används i analyserna hänför sig till inkomstår 2002. I det följande har vi sammanställt beskrivande antalsstatistik utifrån vissa relevanta parametrar. *Tabell 15.1* och *15.2* anger fåmansföretag uppdelade efter total lönesumma i företaget och efter antal anställda.

Tabell 15.1 Fåmansföretag uppdelade efter lönesumma

Lönesumma, tkr	Antal företag, tusental
0 – 500	98
500 – 1 000	25
1 000 – 1 500	11
1 500 – 2 000	7
2 000 – 2 500	4
2 500 – 3 000	2
> 3 000	9
Alla	156

Tabell 15.2. Fåmansföretag uppdelade efter antal anställda

Antal anställda	Antal företag, tusental
0	48
1	31
2	20
3 – 5	28
6 – 10	15
11 – 15	6
16 – 20	3
>20	4
Alla	155

Observera att några företag saknade uppgift om antal anställda.

Av tabellerna framgår tydligt att den stora majoriteten av dessa företag är mycket små, över 60 procent av företagen har till exempel en total lönesumma understigande 500 000 kronor.

Samtliga delägare i fåmansföretag skall deklarerar på K10-blanketten (den blankett där gränsbelopp och lätttnadsbelopp beräknas). Alla delägare räknas dock inte som aktiva ägare. Då det endast är aktiva ägare som berörs av de särskilda 3:12-reglerna är det av vikt att särskilja dessa från de passiva ägarna då effekterna av ändrade regler skall analyseras. Den metod som används i beräkningarna för att identifiera aktiva ägare är att definiera de ägare som erhållit lön från fåmansföretag och/eller erhållit kapitalinkomster som beskattats som inkomst av tjänst. Av de totalt ca 240 000 ägarna som deklarerar på K10-blanketten definieras på detta sätt ca 190 000 ägare som aktiva.

I tabell 15.3 och 15.4 fördelas de aktiva ägarna efter den lön och den utdelning som de erhållit från fåmansföretagen.

Tabell 15.3 Aktiva ägare uppdelade efter lön från fåmansföretag

Egen lön, tkr	Antal ägare, tusental
0	51
– 100	17
100 – 200	29
200 – 300	50
300 – 400	25
400 – 500	9
500 – 600	4
> 600	4
Alla	189

Tabell 15.4 Aktiva ägare uppdelade efter utdelning från fåmansföretag

Aktieutdelning, tkr	Antal ägare
0	132
– 10	18
10 – 20	8
20 – 30	6
30-50	7
50-100	7
100-200	5
>200	6
Alla	189

Återigen bekräftas att det i de flesta fall handlar om verksamheter i liten skala. Löneuttagen är så låga i många fall att det måste vara fråga om bisysslor. Värt att notera är också att det är få företag som betalar utdelning, endast ca en tredjedel av ägarna får utdelning från företagen, trots att ägarna kan motta en utdelning upp till låtnadsbeloppet utan att betala utdelningsskatt.

Kritiken mot de särskilda skattereglerna för aktiva fåmansföretagare riktar framförallt in sig på att utdelning och kapitalvinst härstammande från andelar i fåmansföretag i vissa fall betraktas som inkomst av tjänst. Av *tabell 15.5* framgår att ca 12 000 aktiva ägare får utdelningar överskridande deras utdelningsutrymme. Dessa s.k. överutdelningar uppgår sammanlagt till ca 1 miljard kronor (av en total utdelning på ca 6 miljarder kronor till aktiva ägare).

Tabell 15.5 Aktiva ägare uppdelade efter förekomsten av överutdelning från fåmansföretag

Överutdelning, tkr	Antal ägare, tusental
0	177
- 10	5
10 - 20	2
20 - 30	1
30 - 50	1
>50	3
Alla	189

Antalet ägare som vid avyttring av andelar behöver ta upp en del av vinsten som inkomst av tjänst uppgår till ca 6 000 enligt tabell 15.6. Totalt antal aktiva ägare som deklarerade för kapitalvinster år 2002 uppgick till ca 7 000. De sammanlagda kapitalvinster som förs till inkomst av tjänst uppgick till ca 2,4 miljarder kronor (av totala kapitalvinster på ca 10 miljarder kronor).

Tabell 15.6 Aktiva ägare uppdelade efter förekomsten av kapitalvinst från fåmansföretag som beskattas som inkomst av tjänst

Kapitalvinst, tkr	Antal ägare, tusental
0	183
- 50	2
50 - 100	1
100 - 200	1
200- 500	1
>500	1
Alla	189

Den extrabeskattnings som kritiseras uppkommer därför att marginalskatten på tjänsteinkomster är högre än den på kapitalinkomster för ägare som betalar statlig skatt på sina tjänsteinkomster. Om vi för enkelhets skull antar att samtliga ägare betalar 25 procents statlig skatt på de sammanlagt 3,4 miljarder kronor av kapitalvinster och utdelningar som förs till inkomstslaget tjänst finner vi alltså att den tillkommande skatt som 3:12-reglerna ger upphov till i dagsläget maximalt uppgår till ca 850 miljoner kronor.

15.1.2 Nytt regelverk för aktiva ägare

Det föreslagna regelverket har utformats så att det sammantaget ger lägre skatt för ägare till kvalificerade andelar i fåmansföretag. Såvitt gäller 3:12-reglerna innebär förslagen bl.a. en modifierad lönesummeregeln, en schablonregel, en högre klyvningsränta samt en lägre effektiv skattesats på utdelningar och kapitalvinster. Förslaget innehåller dock också delar som innebär att beskattningen skärps, bl.a. genom avskaffade lättnadsregler, en lägre uppräkningsränta, avskaffad nedsättning av social-

avgifterna och att 100 procent, istället för 50 procent, av fördelningsvinsten skall beskattas i inkomstslaget tjänst.

I det följande kvantifieras effekterna av förslaget. Som jämförelsenorm används 2002 års regelverk (det innebär bland annat att klyvningsrätten bestäms som statslånerätten plus fem procentenheter).

Beräkningsmetodik

Det centrala antagande som görs i det följande är att det representativa urvalet av företag och ägare för inkomståret 2002 också är representativt för alla kommande år. Detta innebär alltså bl.a. att en given procent av alla företag är av viss ålder, har ett visst antal anställda, en viss vinst, att antalet avyttrade aktier samt kapitalvinsterna är detsamma för varje år framöver. Med detta antagande blir det möjligt att använda informationen i FRIDA för att simulera hur ett förändrat regelverk påverkar skattebetalningarna för typiska företag och företagare även framtida år.

De nya reglerna ger starka incitament för ägarna att anpassa löne- och utdelningsuttaget för att på så sätt dra nytta av den reformerade lönesummeregeln. De företagare som uppfyller löneuttagskravet får ju, via ett mer omfattande gränsbelopp, större möjligheter än i dagsläget att tillgodogöra sig avkastningen i företaget som kapitalbeskattad utdelning och kapitalvinst. Dessa ägare kan alltså genom att förändra uttagsmixen – skifta lön till utdelning – i många fall göra en skattevinst. Även i den grupp av ägare som i dagsläget inte uppfyller löneuttagskravet kommer incitamenten att förändra uttagsbeteendet vara starka. I dessa fall handlar det om att öka det egna löneuttaget för att på så sätt få större gränsbelopp, och därmed större möjligheter till kapitalbeskattade uttag i framtiden.

Då den offentligfinansiella kostnaden i stor utsträckning kommer att vara beroende av i vilken mån, och i vilken takt, ägarna anpassar sitt uttagsbeteende till det nya regelverket blir uppskattningen av dessa anpassningar viktig. En fullständig anpassning till de nya reglerna tar dessutom tid och därigenom kommer genomslaget av förslagen att skilja sig åt på kort och på lång sikt.

På kort sikt räknar vi med en relativt begränsad anpassning då företagarnas handlingsfrihet i många fall är låst. Exempelvis kan redan fattade beslut rörande verksamheten, såsom investerings- och finansieringsbeslut, göra det svårt att snabbt förändra nivån på det totala uttaget ur företaget. Detta gör att vi på kort sikt väljer att hålla ägarnas totala uttag ur varje enskilt företag oförändrat, men att uttagsmixen kan ändras. Praktiskt innebär det att vi får följande anpassningsmekanism på kort sikt:

- De aktiva ägare som i dag inte tar ut en tillräcklig lön för att uppfylla kraven för den föreslagna lönesummeregeln ökar sitt löneuttag och minskar sin utdelning om erhållen utdelning räcker till för att täcka ”lönegapet”.
- De aktiva ägare som i dag tar ut mer lön än de behöver för att få använda sig av den föreslagna lönesummeregeln sänker sin lön och höjer istället sin utdelning i motsvarande mån. Detta skift utförs dock

endast så länge den extra utdelningen ryms inom (det nya) gränsbeloppet.

Ytterligare ett skäl till att räkna med relativt begränsade uttagsanpassningar på kort sikt är att i realiteten påverkas också utdelningarna till passiva ägare av en uttagsväxling enligt ovan. Detta förhållande kommer naturligtvis i högsta grad påverka hur lönsam, och möjlig, en växling är för den enskilde ägaren. För enkelhets skull bortser vi från detta och antar att utdelningarna till passiva ägare inte påverkas.

På lång sikt kommer dock delägarna att fullt ut anpassa sig till ett nytt regelverk. Exakt hur lång tid detta tar, och vad exakt en fullständig anpassning innebär i praktiken är ytterst vanskligt att bedöma. Det står dock klart att den årliga intjäningsförmåga som företagen, och företagarna, besitter någon gång skall överföras till ägarna. Ett mått på den varaktiga effekten vid en övergång till de föreslagna reglerna är att beräkna skattekonsekvensen av att ägarna tillgodogör sig den årliga intjäningsförmåga under gällande och föreslaget regelverk. Att beräkna den varaktiga effekten med hjälp av en sådan ”flödesanalys” – skattebelastningen på den årliga intjäningsförmågan bestäms med hjälp av de under året intjänade lättnads- och gränsbeloppen – har den fördelen att den låter sig tolkas som den offentligfinansiella kostnaden för förslagen i en långsiktig jämvikt.

De olika regelsystemen innebär att ägarna väljer olika sätt att tillgodogöra sig intjäningsförmågan. Med gällande regler får vi följande uttagsregler:

- 1) utdelning upp till det för året intjänade lättnadsbeloppet,
- 2) lön upp till gränsen för statlig skatt,
- 3) utdelning upp till det för året intjänade gränsbeloppet, och slutligen
- 4) lön.

De föreslagna reglerna i sin tur innebär att det fördelaktigaste sättet att ta ut medel ur företagen blir:

- 1) utdelning upp till det för året intjänade gränsbeloppet,
- 2) lön.

Med de föreslagna reglerna antar vi dock att ägarna, om intjäningsförmågan är stor nog, i första hand tar ut en lön som är tillräcklig för att få tillgodoräkna sig den nya lönesummeregeln. Då även gällande regler innehåller bestämmelser som medför att ägaren måste ta ut en viss lön för att få tillgodoräkna sig löneunderlaget borde en fullständig optimering under gällande regler inkludera detta element. Då den erforderliga lönen delvis beror på lön till övriga anställda saknas dock möjlighet att på ett korrekt sätt ta hänsyn till dessa lönerestriktioner. Genom att vi bortser från dagens lönerestriktioner kommer våra beräkningar att något underskatta den sanna skattebelastningen vid uttag med dagens regler.

Huvudförslaget, varaktig effekt

I *tabell 15.7* redovisas resultaten från experimentet där ägarna tillgodogör sig hela sin intjäningsförmåga genom omedelbart uttag på ett så skatteförmånligt sätt som möjligt under gällande och föreslagna regler. Intjäningsförmågan definieras som ägarens andel av överskott från

näringsverksamheten plus utbetald lön (inklusive sociala avgifter) till ägaren.

Tabell 15.7 Skatteeffekter m.m. för aktiva ägare med positiv intjäningsförmåga. Miljarder kronor.

	Gällande regler	Föreslagna regler
Intjäningsförmåga	74,0	74,0
Årets lättnadsbelopp	2,4	--
Årets gränsbelopp	6,7	21,9
Lön från företagen	49,3	43,1
Utdelning	6,1	12,0
Inkomstskatt (tjänst)	19,8	16,7
Utdelningsskatt	1,2	2,4
Bolagsskatt	2,4	4,7
Arbetsgivaravgifter	16,2	14,1
<i>Summa skatter och avgifter</i>	<i>39,5</i>	<i>37,9</i>

Ca 150 000 ägare, beräkningarna omfattar inte aktiva ägare som avyttrar sina andelar.

Som vi ser i tabell 15.7 innebär alltså de föreslagna reglerna att de aktiva ägarna kan ta ut hela den inkomst som genereras i företagen med lägre sammanlagd skatt och avgift än vid de regler som gällde 2002. Skattelättnaden blir ca 1,6 miljarder kronor i 2002 års miljö. En framskrivning med nominell BNP-utveckling ger då en skattelättnad i 2005 års miljö på ca 1,8 miljarder kronor. Bilden som ges i tabell 15.7 är dock inte komplett. I det nuvarande regelverket ges de aktiva ägarna, via 50/50-regeln vid avyttringar, en möjlighet att tillgodogöra sig en något större del av intjäningsförmågan som kapitalbeskattad inkomst än vad som framgår av beräkningarna redovisade i tabell 15.7. Denna möjlighet avskaffas i det föreslagna regelverket genom att all kapitalvinst överstigande sparade gränsbelopp beskattas som inkomst av tjänst inom ramen för 100-basbeloppsregeln. De förändrade reglerna för beskattning av kapitalvinster beräknas ge en varaktig skatteökning i 2005 års miljö på ca 300 miljoner kronor. Sammantaget innebär det att huvudförslaget beräknas ge en varaktig skattelättnad för aktiva ägare på ca 1,5 miljarder kronor.

Huvudförslaget, effekter på kort sikt

Anpassningen av löner och utdelningar – som syftar till att minska skattebelastningen via ett större utrymme för kapitalbeskattad utdelning och kapitalvinst – påverkar individernas inkomstskatt, utdelningsskatter, bolagens vinster, och därigenom också bolagsskatten och arbetsgivaravgifterna. I tabell 15.8 sammanfattas effekterna av den antagna dynamiska anpassningen för ikraftträdandeåret.

Tabell 15.8 Skatteeffekter m.m. för aktiva ägare. Förändring jämfört med gällande regler. Miljarder kronor.

	kvalificerade andelar
Gränsbelopp	+ 9,36
Inkomstskatt (tjänst)	- 0,52
Utdelningsskatt	+ 0,24
Bolagsskatt	+ 0,36
Arbetsgivaravgifter	- 0,32
Kapitalvinstskatt	0*
<i>Summa skatter och avgifter</i>	<i>-0,24</i>

*Att den kortsiktiga effekten på kapitalvinstskatten blir lägre än den varaktiga beror på övergångsreglerna för lättnads- och gränsbeloppen. Vi uppskattar att dessa övergångsregler medför att den kortsiktiga effekten på kapitalvinstskatten blir försumbar.

I tabell 15.8 ser vi att de föreslagna reglerna, även med vårt antagande om en begränsad uttagsväxling, leder till ett kraftigt ökat gränsbelopp (+9,36 miljarder kronor) jämfört med gällande regler.

På kort sikt leder de ökade möjligheterna för aktiva ägare att ta ut avkastningen som kapitalbeskattad inkomst till att den samlade skattebelastningen för dessa, i 2002 års miljö, minskar med ca 240 miljoner kronor. Framskrivet med nominell BNP-utveckling finner vi att ett införande av våra föreslagna regler skulle innebära att skatten för aktiva ägare minskar med ca 270 miljoner kronor år 2005.

Begränsat alternativförslag, varaktig effekt

Om den mer långtgående reformen enligt vårt huvudförslag inte är aktuell anser vi det alltså ändå vara motiverat att genomföra de rena 3:12-åtgärderna samt att avskaffa lättnadsreglerna. I det begränsade alternativförslaget kommer alltså den generella nedsättningen av socialavgifterna vara kvar. Som en följd härav måste den reformerade lönesummeregeln utformas annorlunda för att reglerna skall bli tillräckligt preventiva. *Tabell 15.9* redovisar resultatet av vårt begränsade alternativförslag.

Tabell 15.9 Skatteeffekter m.m. för aktiva ägare med positiv intjäningsförmåga. Miljarder kronor.

	Gällande regler	Föreslagna regler
Intjäningsförmåga	74,0 mdkr	74,0 mdkr
Årets lättnadsbelopp	2,4	--
Årets gränsbelopp	6,7	17,8
Lön från företagen	49,3	45,1
Utdelning	6,1	10,1
Inkomstskatt (tjänst)	19,8	17,7
Utdelningsskatt	1,2	2,0
Bolagsskatt	2,4	3,9
Arbetsgivaravgifter	16,2	14,8
<i>Summa skatter och avgifter</i>	<i>39,5</i>	<i>38,5</i>

Ca 150 000 ägare, beräkningarna omfattar inte aktiva ägare som avyttrar sina andelar.

Även med en omläggning enligt det begränsade alternativförslaget får de aktiva ägarna en lägre skatt. Den varaktiga skattelättnaden uppgår till ca 1,0 miljarder kronor. Omräknat från 2002 till 2005 blir den varaktiga lättnaden ca 1,1 miljarder kronor. Liksom i huvudförslaget har vi dock en motverkande effekt på cirka 300 miljoner kronor genom förslaget om beskattning av hela kapitalvinsten som tjänsteinkomst. Sammantaget innebär detta att det begränsade alternativförslaget beräknas ge en varaktig skattelättnad för aktiva ägare på cirka 0,8 miljarder kronor.

Begränsat alternativförslag, effekter på kort sikt

I tabell 15.10 redovisas de kortsiktiga effekterna av vårt begränsade alternativförslag.

Tabell 15.10 Skatteeffekter m.m. för aktiva ägare. Förändring jämfört med gällande regler. Miljarder kronor.

	kvalificerade andelar
Gränsbelopp	+6,82
Inkomstskatt (tjänst)	-0,24
Utdelningsskatt	+0,16
Bolagsskatt	+0,16
Arbetsgivaravgifter	-0,14
Kapitalvinstskatt	0*
<i>Summa skatter och avgifter</i>	<i>-0,06</i>

* Att den kortsiktiga effekten på kapitalvinstskatten blir lägre än den varaktiga beror på övergångsreglerna för lättnads- och gränsbeloppen. Vi uppskattar att dessa övergångsregler medför att den kortsiktiga effekten på kapitalvinstskatten blir försumbar.

Även det begränsade alternativförslagets lönesummeregeln leder till ett kraftigt ökat gränsbelopp (+6,82 miljarder kronor) jämfört med gällande regler. Med den antagna anpassningen på kort sikt (konstant uttag ur företagen) finner vi att den samlade skattebördan på kort sikt sjunker med ca 60 miljoner kronor och framskrivet till 2005 får vi en skatte-sänkning på ca 70 miljoner kronor.

15.1.3 Effekten av övriga förslag

Avskaffade lättnadsregler eller sänkt skatt på utdelning och kapitalvinst, effekter för övriga ägare av onoterade andelar

Dagens lättnadsregler omfattar inte bara kvalificerade andelar i fåmansföretag. De gäller för samtliga andelar i onoterade aktieföretag. Om lättnadsreglerna avskaffas i enlighet med våra förslag skulle alltså skattebördan öka för samtliga ägare av onoterade aktier. Den varaktiga skatteskärpningen som avskaffade lättnadsregler beräknas ge för denna grupp uppgår till ca 1,6 miljarder kronor. Den kortsiktiga effekten blir dock endast ca hälften så stor då ägarna ges möjlighet att utnyttja sparade lättnadsbelopp under en femårsperiod.

Om det inte är aktuellt att redan nu genomföra den mer långtgående reformen att avskaffa förmögenhetsskatten enligt vårt huvudförslag behöver andra balanserande åtgärder vidtas för denna grupp. Vårt förslag är att skatten på utdelning och kapitalvinst på onoterade andelar som inte är kvalificerade beskattas med 25 procent. Beräkningar på passiva ägare i fåmansaktieföretag (information rörande ägare i övriga onoterade företag finns inte tillgänglig) visar att en sänkning av kapitalvinstskatten till 25 procent på lång sikt ger ett i det närmaste likvärdigt skatteuttag som dagens system med lättnadsregler.

Avskaffad förmögenhetsskatt

Enligt senast tillgängliga uppgifter beräknas inkomsten från förmögenhetsskatten för 2005 till 4,6 miljarder kronor.

Avskaffad nedsättning av socialavgifterna

Under beaktande av den reduktion av nedsättningen (det maximala avdraget sänks) som gäller från och med 1 januari 2005 beräknas den offentligfinansiella effekten av att helt avskaffa nedsättningen till 3,5 miljarder kronor årligen (netto, med hänsyn tagen till att socialavgifter är avdragsgilla vid bolagsbeskattningen). Därvid har inte inkluderats effekterna av reducerade egenavgifter för enskilda näringsidkare.

15.1.4 De sammantagna offentligfinansiella effekterna av förslagen

I tabell 15.11 och 15.12 sammanfattas effekterna av dels de rena 3:12-åtgärderna, dels övriga åtgärder i enlighet med huvudförslaget och det begränsade alternativförslaget. De periodiserade effekterna redovisas för åren 2006 till 2008, uttryckta i 2005 års förhållanden.

Tabell 15.11 Offentligfinansiella effekter av huvudförslaget. Periodiserade och varaktiga effekter i 2005 års ekonomiska förhållanden. Miljarder kronor.

	2006	2007	2008	Varaktigt
Åtgärder för aktiva ägare	-0,3	-0,3	-0,3	-1,5
Avskaffade lätttnadsregler övriga ägare onoterade andelar	+0,8	+0,8	+0,8	+1,6
Avskaffad förmögenhetsskatt	-4,6	-4,6	-4,6	-4,6
Avskaffad nedsättning av socialavgifter	+3,5	+3,5	+3,5	+3,5
<i>Sammantaget</i>	<i>-0,6</i>	<i>-0,6</i>	<i>-0,6</i>	<i>-1,0</i>

Tabell 15.12 Offentligfinansiella effekter av det begränsade alternativförslaget. Periodiserade och varaktiga effekter i 2005 års ekonomiska förhållanden. Miljarder kronor.

	2006	2007	2008	Varaktigt
Åtgärder för aktiva ägare	-0,1	-0,1	-0,1	-0,8
Avskaffade lätttnadsregler övriga ägare onoterade andelar	+0,8	+0,8	+0,8	+1,6
25 procents kapitalskatt, övriga*	-0,8	-0,8	-0,8	-1,6
<i>Sammantaget</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,8</i>

* Då vi inte känner tidsprofilen för nettot av avskaffade lätttnadsregler och sänkt kapitalskatt har vi gjort det förenklande antagandet att det är statsfinansiellt neutralt redan vid införandet.

Såväl huvudförslaget som det begränsade alternativförslaget rymms inom den ekonomiska ramen på 1 miljard kronor.

15.2 Våra förslags effekter på några typföretag

I detta avsnitt redovisar vi hur vårt huvudförslag påverkar några olika typföretag i form av räkneexempel. I exemplen beaktas våra förslag på 3:12-området, de avskaffade lätttnadsreglerna och avskaffandet av den generella nedsättningen av socialavgifter. Genomgående jämför vi effekter vid gällande och föreslagna regler.

Genom de olika typföretagen har vi sökt fånga in ett brett spektrum av företag med olika antal anställda och olika storlek på kapitalet, olika vinstlägen och olika intjäningsförmåga hos den kvalificerade ägaren. Vi gör dock inte anspråk på att ha konstruerat representativa typföretag men förhoppningsvis illustrerar de olika exemplen sammantagna de olika och delvis nya mekanismer som de nya reglerna ger upphov till.

Genomgående gäller att räkneexemplen förutsätter 2002 års ekonomiska miljö med de pris- och inkomstbasbelopp som då gällde. Som en förenkling förutsätter vi dock en statslåneränta på 5 procent. De olika ingångsvärdena för exemplen återges i *tabell 15.13*.

Tabell 15.13 Olika centrala ingångsvärden för de olika räkneexemplen

	Gällande regler	Föreslagna regler
Klyvningsränta	12 %	14 %
Lättnadsränta	3,5 %	-
Skatt kapitalavkastning	30 %	20 %
Marginalskatt tjänsteinkomst	32-57 %	32-57%
Marginalskatt överkapitalvinst	31-43,5 %	Ej tillämpligt
Prisbasbelopp	37 900	
Inkomstbasbelopp		38 800

Allmänt om beräkningarna

Vi koncentrerar oss på skatteeffekterna vid uttag av bolagsinkomst – dvs. andraledsbeskattningen. Vi beaktar alla relevanta skatteregler inom 3:12-området; dock gäller att vi inte beaktat skatten på ägarens eget löneuttag. För jämförelsen mellan de olika regelverken spelar detta ingen roll så länge det egna löneuttaget inte förändras när ägaren ställs inför de nya skattereglerna. Om löneuttaget förändras – de nya löneuttagskraven ger ju sådana incitament – skulle detta kunna påverka jämförelsen. I allmänhet gäller dock att exempelvis ett ökat eget löneuttag balanseras av en minskad bolagsvinst. Vi förutsätter här att ökningen av socialavgifter balanseras av en minskad bolagsskatt och den ökade inkomstskatten på de högre lönen balanseras av ökad skatt på tjänstebesattad överutdelning. Viss misstämning kan föreligga men inte av någon större betydelse.

Baserat på uppgifter om kapital, lönesumma i företaget och eget löneuttag beräknas årets gränsbelopp för de olika regelverken. I vissa fall kan dessa gränsbelopp överstiga vinsten efter bolagsskatt som ger ett tak för årets utdelning. Här uppkommer alltså sparade gränsbelopp som inte ger någon skatteeffekt under året. I exemplen särredovisas dessa sparade gränsbelopp utan att någon skatteeffekt beräknas. För att så skall kunna ske krävs antaganden om hur dessa sparade gränsbelopp utnyttjas under kommande år vilket kan ske genom utdelning eller genom att andelar avyttras. Här krävs ställningstagande till när utnyttjandet sker och i vilken utsträckning det finns vinstmedel i företag som täcker sparade och uppräknade gränsbelopp.

För de gränsbelopp som kan utnyttjas under året görs en skatteberäkning. För gällande regler beaktas lättnadsreglerna vid denna beräkning – lättnadsbeloppet utgör en del av gränsbeloppet som inte beskattas.

Genomgående gäller att gränsbeloppen blir högre vid föreslagna regler än vid gällande regler och detta innebär att skatten på utdelning motsvarande gränsbeloppet – även med beaktande av den lägre skattesatsen på 20 procent – blir större än vid gällande regler. För att jämförelsen mellan reglerna skall bli rättvisande är det nödvändigt att på något sätt korrigera för skillnaden i gränsbelopp mellan de olika regelverken där gränsbeloppen vid respektive regelverk i förekommande fall justeras ned till vinsten efter bolagsskatt. Korrigeringen görs genom att ägaren vid gällande regler antas göra en fiktiv avyttring av vinster motsvarande

skillnaden i justerade gränsbelopp mellan de olika reglerna. Skatteeffekten på denna avyttring ges av den skattesats som bestäms av 50/50-regeln. Detta är en försiktig korrigerings som ger förhållandevis låg skatteeffekt – om skillnadsbeloppet i stället tagits ut som överutdelning eller som lön hade skatteeffekten blivit större.

Vårt förslag innebär ju också att den generella nedsättningen av socialavgifter avskaffas. I våra exempel redovisas effekten av detta som en skattelättnad vid gällande regler som – när lönesumman i företaget överstiger 741 600 kronor – uppgår till 18 700 kronor, dvs. vi redovisar nettoeffekten av nedsättning med hänsyn tagen till effekter på bolagsskatt och skatt på utdelning (jfr. avsnitt 4.2.4).

Genomgående gäller alltså att vi koncentrerar oss på skatteeffekterna på inkomsterna för ett år. Vi beaktar exempelvis inte förekomst av sparade gränsbelopp (och sparade lättnadsbelopp) från tidigare år och – vilket redan framgått – inte heller effekter under framtida år.

Resultat

Resultaten lämnas för 6 olika typföretag i form av standardiserade tabeller där de företagsspecifika förutsättningarna anges i tabellernas övre del och beräkningarna av gränsbelopp och skatteeffekter i den nedre delen.

I *exempel 1* beskrivs effekterna för ett mindre industriföretag med i storleksordningen 7-8 anställda och med ett förhållandevis litet kapital. Det egna löneuttaget ligger vid båda regelverken på en sådan nivå att löneunderlagsreglerna kan användas. De nya reglerna innebär att årets gränsbelopp ökar som ett resultat av den höjda klyvningsräntan men framför allt genom de nya löneunderlagsreglerna. För gällande regler är årets gränsbelopp mindre än vinsten efter bolagsskatt medan årets gränsbelopp vid förslaget är större varför det i det senare fallet uppkommer att sparat gränsbelopp.

De större gränsbeloppet enligt förslaget innebär att skatteeffekten på årets använda gränsbelopp bli högre än vid gällande regler. Den stora skillnaden i gränsbelopp medför dock att det finns en tillkommande skatteeffekt vid gällande regler som gör att den samlade skatteeffekten blir högre än vid förslaget även då hänsyn tas till avskaffande av nedsättningen av socialavgifterna. Därutöver representerar det sparade gränsbeloppet ett värde för kommande år.

Exempel 1 Litet industriföretag med 7- 8 anställda

	<i>Gällande</i>	<i>Förslag</i>
Förutsättningar		
Kapitalunderlag	500 000	500 000
Lönesumma	2 250 000	2 250 000
Eget löneuttag	420 000	420 000
Vinst efter bolagsskatt	600 000	600 000
Årets gränsbelopp, skatter m.m.		
Gränsbelopp på kapitalunderlag	60 000	70 000
Gränsbelopp på löneunderlag	174 120	562 500
Årets gränsbelopp	234 120	632 500
Skattefri utdelning	67 550	0
Skatt på årets använda gränsbelopp	49 971	120 000
Skatteeffekt nedsatta socialavgifter	-18 700	0
Skatt på skillnad i använda gränsbelopp	159 158	0
Summa skatteeffekt	190 429	120 000
Sparad del av årets gränsbelopp	0	32 500

I *exempel 2* beskrivs en handlare eller hantverkare med en liten rörelse med omkring 3-4 anställda och med ett kapital på miniminivå. Vid gällande regler ligger ägarens eget löneuttag på en förhållandevis låg nivå där hon ändå kan använda sig av löneunderlagsregeln därför att det egna löneuttaget överstiger 120 procent av lönen till den högst avlönade av de anställda. De nya reglerna innebär att det egna löneuttaget behöver öka för att löneunderlagsregeln skall kunna användas. Om det egna löneuttaget ökar till 350 000 kronor kommer årets gränsbelopp att nära nog femdubblas. Gränsbeloppet enligt förslaget kommer att överstiga vinsten efter bolagsskatt vilket innebär att det uppkommer ett sparad gränsbelopp.

Även i detta fall balanseras mer än väl den högre skatten på det högre gränsbeloppet vid förslaget av skatteeffekten på skillnaden i gränsbelopp mellan de olika regelverken och med beaktande av den avskaffade nedsättningen av socialavgifter. Vidare representerar det sparade gränsbeloppet enligt förslaget ett värde för kommande år.

Exempel 2 Handlare och hantverkare med liten rörelse

	<i>Gällande</i>	<i>Förslag</i>
<i>Förutsättningar</i>		
Kapitalunderlag	100 000	100 000
Lönesumma	1 040 000	1 150 000
Eget löneuttag	240 000	350 000
Vinst efter bolagsskatt	290 000	180 000
<i>Årets gränsbelopp, skatter m.m.</i>		
Gränsbelopp på kapitalunderlag	12 000	14 000
Gränsbelopp på löneunderlag	50 520	287 500
Årets gränsbelopp	62 520	301 500
Skattefri utdelning	17 500	0
Skatt på årets använda gränsbelopp	13 506	36 000
Skatteeffekt nedsatta socialavgifter	-18 700	0
Skatt på skillnad i använda gränsbelopp	48 167	0
Summa skatteeffekt	42 973	36 000
Sparad del av årets gränsbelopp	0	121 500

I *exempel 3* handlar det om ett åkeriföretag med ett stort kapitalunderlag och ett förhållandevis stor antal anställda (ca 20). I båda fallen ligger det egna löneuttaget på en sådan nivå att löneunderlagsreglerna kan användas. På grund av den nya löneunderlagsregeln kommer årets gränsbelopp nära nog att tredubblas. Vid båda regelverken täcks inte gränsbeloppen av vinsten efter bolagsskatt vilket ger sparade gränsbelopp. Detta gäller emellertid särskilt vid förslaget – där det sparade gränsbeloppen är mer än den dubbla årsvinsten efter bolagsskatt.

För detta typföretag kommer den samlade skatteeffekten att blir något högre vid förslaget än vid gällande regler. Det betydligt större sparade gränsbeloppet – drygt 2,2 miljoner kronor – representerar dock ett betydande tillkommande värde för framtida år.

Exempel 3 Åkeriföretag

	<i>Gällande</i>	<i>Förslag</i>
<i>Förutsättningar</i>		
Kapitalunderlag	5 000 000	5 000 000
Lönesumma	6 000 000	6 000 000
Eget löneuttag	1 000 000	1 000 000
Vinst efter bolagsskatt	900 000	900 000
<i>Årets gränsbelopp, skatter m.m.</i>		
Gränsbelopp på kapitalunderlag	600 000	700 000
Gränsbelopp på löneunderlag	554 520	2 418 000
Årets gränsbelopp	1 154 520	3 118 000
Skattefri utdelning	336 000	0
Skatt på årets använda gränsbelopp	169 200	180 000
Skatteeffekt nedsatta socialavgifter	-18 700	0
Skatt på skillnad i använda gränsbelopp	0	0
Summa skatteeffekt	150 500	180 000
Sparad del av årets gränsbelopp	254 520	2 218 000

I *exempel 4* beskrivs effekterna för ett stort industriföretag med ett betydande kapitalunderlag och en stor lönesumma (uppemot 500 anställda). Vid båda regelverken kan löneunderlagsreglerna användas. I detta exempel förutsätts ägaren vid de nya reglerna sänka sitt egna löneuttag till den maximala nivån enligt uttagsreglerna. Vid gällande regler behöver löneuttaget vara högre beroende på den särskilda 50-regeln som innebär att en ägare endast kan tillgodogöra sig löneunderlag motsvarande 50 gånger det egna löneuttaget. Vid förslaget blir gränsbeloppet på löneunderlaget mer än 8 gånger så stort som vid gällande regler och det totala gränsbeloppet kommer att ligga på drygt 75 procent av årsvinsten medan gränsbeloppet vid gällande regler ligger på en sjättedel av årsvinsten. Vid båda regelverken gäller att gränsbeloppen ligger inom ramen för vinsten efter bolagsskatt varför inga sparade gränsbelopp uppkommer.

Liksom i de två första exemplen balanseras den högre skatteeffekten på det högre gränsbeloppet vid förslaget mer än väl av skatteeffekten på skillnaden i gränsbelopp.

Exempel 4 Stort industriföretag

	<i>Gällande</i>	<i>Förslag</i>
<i>Förutsättningar</i>		
Kapitalunderlag	65 000 000	65 000 000
Lönesumma	120 000 000	119 400 000
Eget löneuttag	1 200 000	600 000
Vinst efter bolagsskatt	90 000 000	90 600 000
<i>Årets gränsbelopp, skatter m.m.</i>		
Gränsbelopp på kapitalunderlag	7 800 000	9 100 000
Gränsbelopp på löneunderlag	7 200 000	59 118 000
Årets gränsbelopp	15 000 000	68 218 000
Skattefri utdelning	4 375 000	0
Skatt på årets använda gränsbelopp	3 187 500	13 643 600
Skatteeffekt nedsatta socialavgifter	-18 700	0
Skatt på skillnad i använda gränsbelopp	16 505 400	0
Summa skatteeffekt	19 674 200	13 643 600
Sparad del av årets gränsbelopp	0	0

I *exempel 5* handlar det om en ensamföretagare med låg intjäningsförmåga. Vid gällande regler uppkommer inget gränsbelopp på löneunderlag eftersom eget löneuttag inte får medräknas. Vid föreslagna regler gäller detsamma vid oförändrat löneuttag på grund av löneuttagskravet. I detta fall (*Förslag alt 1 i tabellen*) ger emellertid den föreslagna schablonregeln ett större gränsbelopp än vid gällande regler. En viss del av detta högre gränsbelopp överstiger dock vinsten vilket gör att det uppkommer ett sparad gränsbelopp.

Vid förslaget kan ägaren genom att höja det egna löneuttaget tillgodogöra sig gränsbelopp på löneunderlaget (*Förslag alt 2 i tabellen*). Genom en begränsad höjning kommer gränsbeloppet att öka med ca 60 000 kronor i form av ett sparad gränsbelopp.

Även om ägaren inte varje år kan utnyttja sig av löneunderlagsregeln går det att variera löneuttaget så att löneunderlagsregeln används vissa år, den föreslagna schablonregeln andra år.

Exempel 5 Ensamföretagare med låg intjäningsförmåga

Gällande Förslag alt 1 Gällande Förslag alt 2

<i>Förutsättningar</i>				
Kapitalunderlag	100 000	100 000	100 000	100 000
Lönesumma	280 000	280 000	280 000	300 000
Eget löneuttag	280 000	280 000	280 000	300 000
Vinst efter bolagsskatt	20 000	20 000	20 000	0
<i>Årets gränsbelopp, skatter m.m.</i>				
Gränsbelopp på kapitalunderlag	12 000	14 000	12 000	14 000
Gränsbelopp på löneunderlag	0	0	0	75 000
Årets gränsbelopp	12 000	29 100	12 000	89 000
Skattefri utdelning	3 500	0	3 500	0
Skatt på årets använda gränsbelopp	2 550	5 820	2 550	0
Skatteeffekt nedsatta socialavgifter	-7 060	0	-7 060	0
Skatt på skillnad i använda gränsbelopp	5 301	0	-3 720	0
Summa skatteeffekt	791	5 820	-8 230	0
Sparad del av årets gränsbelopp	0	9 100	0	89 000

I exempel 6 handlar det om en ensamföretagare med hög intjäningsförmåga och där ett stort löneuttag är möjligt. Vid gällande regler medför dock avdraget för egen lön att det inte uppkommer något gränsbelopp på lönesumman. Vid förslaget blir detta däremot möjligt och där uppkommer också ett sparat gränsbelopp eftersom årets gränsbeloppet överstiger vinsten efter bolagsskatt.

Även i detta fall balanseras den högre skatten på det högre gränsbeloppet av skatteeffekten på skillnaden i gränsbelopp vid de olika regelverken även då hänsyn tas till avskaffandet av nedsättningen av socialavgifter. Därutöver representerar det sparade gränsbeloppet vid förslaget ett värde för kommande år.

Exempel 6 Ensamföretagare med hög intjäningsförmåga

Gällande Förslag

<i>Förutsättningar</i>		
Kapitalunderlag	100 000	100 000
Lönesumma	1 000 000	1 000 000
Eget löneuttag	1 000 000	1 000 000
Vinst efter bolagsskatt	200 000	200 000
<i>Årets gränsbelopp, skatter m.m.</i>		
Gränsbelopp på kapitalunderlag	12 000	14 000
Gränsbelopp på löneunderlag	0	250 000
Årets gränsbelopp	12 000	264 000
Skattefri utdelning	3 500	0
Skatt på årets använda gränsbelopp	2 550	40 000
Skatteeffekt nedsatta socialavgifter	-18 700	0
Skatt på skillnad i använda gränsbelopp	81 780	0
Summa skatteeffekt	65 630	40 000
Sparad del av årets gränsbelopp	0	64 000

16 Hanteringskostnader för skattskyldiga och Skatteverket

En utgångspunkt för vårt arbete har varit önskemålet om ett enklare regelsystem som medför förenklingar och lägre hanteringskostnader för de skattskyldiga men även för Skatteverket. Rent allmänt gäller att vi utformat våra förslag så att alla de uppgifter – förutom årets utdelning – som i normalfallet behövs för den skattskyldiges beräkningar vid deklarationen kan förtryckas på deklarationsblanketten. För de olika delarna av vårt huvudförslag vill vi särskilt framhålla följande.

Löneunderlagsregeln utvidgas och görs mindre komplicerad genom att löner till alla anställda (alltså även löner till kvalificerade ägare) skall räknas med och genom att dagens avdrag med 10 basbelopp tas bort. Vidare slopas den takregel, som innebär att löneunderlaget inte får utnyttjas till den det överstiger ett belopp motsvarande 50 gånger den kvalificerade delägarens lön.

Förslaget om en alternativ förenklingsregel som främst riktar sig till företag med litet kapital och ett fåtal anställda. Regeln innebär att en kvalificerad ägare som ett alternativt gränobelopp får använda 75 procent av ett inkomstbasbelopp, 30 000 kronor. Regeln kommer att medföra att skattskyldiga inte tvingas att i deklarationen genomföra de annars förhållandevis komplicerade beräkningar som krävs för att beräkna gränobeloppet. En väsentlig förenkling uppnås genom borttagandet av lättnadsreglerna som särskilt för ägare till kvalificerade andelar är komplicerade att tillämpa samtidigt med 3:12-reglerna.

Vidare medför borttagandet av förmögenhetsskatten enklare regler för de skattskyldiga men även stora administrativa lättnader för Skatteverket främst vad gäller kontrollen men även genom mindre gränsdragningsproblem och beträffande vilka uppgifter som behövs i data-systemen. De problem som haft att göra med sambeskattningen av förmögenhet försvinner till stor del. Lagen (2004:126) om skattereduktion för statlig förmögenhetsskatt kan slopas. Vidare kommer lagen (1997:324) om begränsning av skatt enbart att tillämpas på personer med mycket låg inkomst som betalar statlig skatt. Uppgifter om vilka personer som ingår i ett hushåll kommer dock fortfarande att behövas för att lagen (2001:906) om skattereduktion för fastighetsskatt skall kunna tillämpas. Av förenklingskäl vore det önskvärt att helt avskaffa de två sistnämnda lagarna. Vi avstår dock från att lämna några sådana förslag. Även förslaget om att avskaffa nedsättningen av socialavgifter innebär att reglerna bli enklare.

Vissa av våra andra förslag som behövs för att systemet skall upplevas som legitimt, vara neutralt samt effektivt kan uppfattas som komplicerade t.ex. den nya inträdesregeln. Det torde emellertid i dessa fall röra sig om förhållandevis få fall. De allra flesta fåmansföretagare berörs inte av dessa förslag. Sammantaget bedömer vi att våra förslag medför betydande förenklingar både för de skattskyldiga och för Skatteverket.

Vad gäller vårt modifierade förslag bedömer vi att detta sammantaget medför förenklingar för det stora flertalet fåmansföretagare liksom för

Skatteverket. Förenklingsvinsterna är dock inte så stora som i vårt huvudförslag.

17 Författningsförslag för vårt huvudförslag

17.1 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹

dels att 43 kap. och 57 kap. 11 a § skall upphöra att gälla,

dels att nuvarande 43 kap. 17–27 §§ skall betecknas 57 kap. 29–39 §§, nuvarande 57 kap. 5 § skall betecknas 6 §, nuvarande 57 kap. 6 § skall betecknas 7 §, nuvarande 57 kap. 6 a § skall betecknas 8 §, nuvarande 57 kap. 11 § skall betecknas 16 §, nuvarande 57 kap. 12 a § skall betecknas 24 §, nuvarande 57 kap. 13 § skall betecknas 40 § samt nuvarande 57 kap. 14 § skall betecknas 41 §.

dels att rubrikerna närmast före 43 kap. 17 och 18 §§ skall sättas närmast före 57 kap. 29 och 30 §§, rubrikerna närmast före 57 kap. 7, 10, 12, 13 och 14 §§ skall sättas närmast före 57 kap. 9, 15, 21, 40 och 41 §§,

dels, att rubrikerna före 43 kap. 19 och 24 § skall utgå,

dels att 2 kap. 1 §, 48 kap. 20 och 24 §§, 48 a kap. 8 a och 10 §§ samt 57 kap. 1, 2, 4, 5 och 9–14 §§, nya 57 kap. 6–8 §§, 16, 24 och 29–41 §§ samt rubriken till 57 kap. och rubrikerna före 57 kap. 9, 15 och 21 §§, skall ha följande lydelse,

dels att det skall införas 14 nya paragrafer, 2 kap. 27 a § och 57 kap. 15, 17–23 och 25–28 §§ samt närmast före 2 kap. 27 a §, 57 kap. 17 och 25 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §²

I detta kapitel finns definitioner av vissa begrepp samt förklaringar till hur vissa termer och uttryck används i denna lag. Det finns definitioner och förklaringar också i andra kapitel.

Bestämmelser om betydelsen av följande begrepp, termer och uttryck samt förklaringar till hur vissa termer och uttryck används finns i nedan angivna paragrafer:

-----
industrienhet i 15 §

-----
industrienhet i 15 §

inventarier i 18 kap. 1 §

inkomstbasbelopp i 27 a §

inventarier i 18 kap. 1 §
-----

¹ Senaste lydelse av
43 kap. 2 § 2003:224
43 kap. 7 § 2004:1040
43 kap. 8 § 2002:536
43 kap. 12 § 2001:1176
43 kap. 15 § 2000:997
43 kap. 16 § 2000:997

57 kap. 6 a § 2000:78
57 kap. 11 a § 2004:1040
57 kap. 12 a § 2002:536.

² Senaste lydelse 2004:985.

Inkomstbasbelopp

27 a §

Med inkomstbasbelopp avses det inkomstbasbelopp som enligt 1 kap. 6 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension gäller året före taxeringsåret.

48 kap.

20 §³

Kapitalförluster på andra marknadsnoterade delägarätter än sådana som avses i 21 § samt kapitalförluster på sådana andelar i svenska aktiebolag och utländska juridiska personer som inte är marknadsnoterade skall dras av i sin helhet mot kapitalvinster på sådana tillgångar.

Kapitalförluster på andra marknadsnoterade delägarätter än sådana som avses i 21 § samt kapitalförluster på sådana andelar i svenska aktiebolag och utländska juridiska personer som inte är marknadsnoterade skall dras av i sin helhet mot *skattepliktiga* kapitalvinster på sådana tillgångar.

För kvalificerade andelar gäller dock att kapitalförluster är avdragsgilla till två tredjedelar vid tillämpning av första stycket.

24 §⁴

Om inte hela kapitalförlusten skall dras av enligt bestämmelserna i 20, 21 eller 23 §, skall 70 procent dras av.

Om *det uppstår ett underskott enligt 20 § eller om* inte hela kapitalförlusten skall dras av enligt bestämmelserna i 21 eller 23 §, skall 70 procent *av underskottet eller 70 procent av kapitalförlusten* dras av.

Kapitalförluster på kvalificerade andelar som inte dragits av eller föranlett ett underskott enligt 20 § skall dras av till två tredjedelar av 70 procent.

48 a kap.

8 a §⁵

Om den avyttrade andelen var en kvalificerad andel, skall det göras en beräkning av de belopp som skulle ha tagits upp i inkomstslaget kapital (kapitalbeloppet) och i inkomstslaget

Om den avyttrade andelen var en kvalificerad andel, skall det göras en beräkning av de belopp som skulle ha tagits upp i inkomstslaget kapital (kapitalbeloppet) och i inkomstslaget

³ Senaste lydelse 2000:540.

⁴ Senaste lydelse 2000:540.

⁵ Senaste lydelse 2004:1040.

tjänst (tjänstebeloppet) om bestämmelserna om framskjuten beskattning inte varit tillämpliga. Om det sparade *utdelningsutrymme* som har fördelats på de mottagna andelarna enligt 57 kap. 11 a § är högre än det sparade *utdelningsutrymme* som belöper på de mottagna andelarna när de avyttras, skall *hälften av* mellanskillnaden läggas till tjänstebeloppet.

tjänst (tjänstebeloppet) om bestämmelserna om framskjuten beskattning inte varit tillämpliga. Om det sparade *gränsbelopp* som har fördelats på de mottagna andelarna enligt 57 kap. 16 § är högre än det sparade *gränsbelopp* som belöper på de mottagna andelarna när de avyttras, skall mellanskillnaden läggas till tjänstebeloppet.

10 §⁶

Mottagna andelar skall anses förvärvade för en ersättning som motsvarar det omkostnadsbelopp som gällde för den avyttrade andelen.

Sparat lättnadsutrymme som hänför sig till de avyttrade andelarna skall fördelas på de mottagna andelarna.

Om de mottagna andelarna hänför sig till ett företag som är marknadsnoterat, skall det sparade lättnadsutrymmet läggas till anskaffningsutgiften vid beräkning av omkostnadsbeloppet för de mottagna andelarna. Är andelarna i det marknadsnoterade företaget kvalificerade, skall i stället det sparade lättnadsutrymmet beaktas när kapitalvinsten fördelas enligt 57 kap. 12 §.

57 kap.

Utdelning och kapitalvinst på andelar i fåmansföretag

Utdelning och kapitalvinst på kvalificerad andel

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om utdelningar, räntor och kapitalvinster på andelar *och andra delägarrätter som getts ut av fåmansföretag* och tidigare fåmansföretag.

(nuvarande 2 § andra stycket)

Vid tillämpning av detta kapitel likställs med andelar *andra delägarrätter som getts ut av företaget*

I detta kapitel finns bestämmelser om utdelningar, räntor och kapitalvinster på andelar *i eller avseende fåmansföretag* och tidigare fåmansföretag. Vid tillämpningen av detta kapitel likställs med andel,

- *annan delägarrätt,*
- *vinstandelsbevis,*
- *konvertibelt skuldebrev,*

⁶ Senaste lydelse 2004:1040.

och med utdelning ränta på sådana delägarrätter.

– termin och option vars underliggande tillgångar består av aktier eller termin och option som avser aktieindex, och

– annan tillgång med liknande konstruktion eller verkningssätt.

Med utdelning likställs ränta på sådan andel.

2 §⁷

Utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar skall hos fysiska personer i den omfattning som anges i 7 och 12 §§ tas upp i inkomstslaget tjänst i stället för i inkomstslaget kapital. Som utdelning behandlas även vinst vid nedsättning av aktiekapital genom inlösen av aktier och vinst vid överlåtelse till ett aktiebolag av dess egna aktier.

Vid tillämpning av detta kapitel likställs med andelar andra delägarrätter som getts ut av företaget och med utdelning ränta på sådana delägarrätter.

Utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andel skall hos fysiska personer i den omfattning som anges i 9 och 21 §§ tas upp i inkomstslaget tjänst i stället för i inkomstslaget kapital. Som utdelning behandlas även vinst vid nedsättning av aktiekapital genom inlösen av aktier och vinst vid överlåtelse till ett aktiebolag av dess egna aktier.

4 §⁸

Med kvalificerad andel avses andel i ett fåmansföretag under förutsättning att

En andel i ett fåmansföretag är kvalificerad om andelsägaren eller någon som är eller har varit närstående till honom under beskattningsåret eller under något av de fem föregående beskattningsåren varit verksam i betydande omfattning i företaget.

Likaså är en andel i eller avseende ett fåmansföretag kvalificerad om

1. andelsägaren eller någon närstående till honom under beskattningsåret eller något av de fem föregående beskattningsåren varit verksam i betydande omfattning i företaget eller i ett annat fåmansföretag eller i ett fåmanshandelsbolag som bedriver samma eller likartad verksamhet, eller .

1. andelsägaren eller närstående är eller har varit verksam i betydande omfattning i ett annat fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag som bedriver eller har bedrivit samma eller liknande verksamhet under förutsättning att denna verksamhet inte påbörjades senare än fem år efter det att verk-

⁷Senaste lydelse 2000:78.

⁸Senaste lydelse 2001:1176.

samheten i företaget upphörde, eller

2. företaget, direkt eller indirekt, under beskattningsåret eller något av de fem föregående beskattningsåren har ägt andelar i ett annat fåmansföretag eller i ett fåmanshandelsbolag och andelsägaren eller någon närstående till honom under beskattningsåret eller något av de fem föregående beskattningsåren varit verksam i betydande omfattning i detta fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag.

Om en sådan andel i ett fåmansföretag som inte skall anses vara kvalificerad enligt bestämmelserna i första stycket förvärvats under beskattningsåret eller något av de fem föregående beskattningsåren genom sådan utdelning på kvalificerad andel i ett annat fåmansföretag som på grund av bestämmelserna i 42 kap. 16 § inte har beskattats, skall villkoren i första stycket tillämpas som om det företag som den utdelade aktien avser vore det företag som delat ut aktien.

Dör ägaren till en kvalificerad andel, anses andelen kvalificerad även hos dödsboet. Delägare i dödsboet likställs då med närstående.

5 §⁹

(nuvarande 4 § andra och tredje stycket)

Om en sådan andel i ett fåmansföretag som inte *skall anses vara* kvalificerad enligt bestämmelserna i *första stycket* förvärvats under beskattningsåret eller något av de fem föregående beskattningsåren genom sådan utdelning på kvalificerad andel i ett annat fåmansföretag som på grund av bestämmelserna i 42 kap. 16 § inte har beskattats, skall villkoren i *första stycket* tillämpas som om det företag som den utdelade aktien avser vore det företag som delat ut aktien.

Dör ägaren till en kvalificerad andel, anses andelen kvalificerad även hos dödsboet. Delägare i dödsboet likställs då med närstående.

Om en sådan andel i ett fåmansföretag som inte *är* kvalificerad enligt bestämmelserna i 4 § förvärvats under beskattningsåret eller något av de fem föregående beskattningsåren genom sådan utdelning på kvalificerad andel i ett annat fåmansföretag som på grund av bestämmelserna i 42 kap. 16 § inte har beskattats, skall villkoren i 4 § tillämpas som om det företag som den utdelade aktien avser vore det företag som delat ut aktien.

⁹ Senaste lydelse 2001:1176.

6 §¹⁰

(nuvarande 5 §)

Om utomstående, direkt eller indirekt, i betydande omfattning äger del i företaget och, direkt eller indirekt, har rätt till utdelning, *skall* en andel *anses* kvalificerad bara om det finns särskilda skäl. Vid bedömningen skall förhållandena under beskattningsåret och de fem föregående beskattningsåren beaktas.

Med företag avses här det företag i vilket delägaren eller någon närstående till honom varit verksam i betydande omfattning under den tid som anges i första stycket.

Ett företag anses ägt av utomstående utom till den del det ägs av fysiska personer som

1. äger kvalificerade andelar i företaget,
2. indirekt äger andelar i företaget som hade varit kvalificerade om de ägts direkt, eller
3. äger kvalificerade andelar i ett annat fåmansföretag som avses i 4 eller 5 §§ eller andelar i ett fåmanshandelsbolag som avses i de paragraferna.

7 §¹¹

(nuvarande 6 §)

Upphör ett företag att vara fåmansföretag, *anses* en andel kvalificerad under fem beskattningsår därefter eller den kortare tid som följer av 4 §. Detta gäller dock bara om andelsägaren eller någon närstående till honom

1. ägde andelen när företaget upphörde att vara fåmansföretag och andelen då var kvalificerad, eller
2. har förvärvat andelen med stöd av en sådan andel som avses i 1.

Om en kvalificerad andel avyttras genom ett andelsbyte, *anses* mottagna andelar kvalificerade hos andelsägaren. Detsamma gäller om andelen därefter övergår till någon annan genom arv, testamente, gåva eller bodelning. En andel skall också *anses* kvalificerad om den förvärvats med stöd av en sådan kvalificerad andel.

8 §

(nuvarande 6 a §)

Om en aktieägare överlåter en kvalificerad andel i ett aktiebolag till bolaget och bolaget därefter

Om utomstående, direkt eller indirekt, i betydande omfattning äger del i företaget och, direkt eller indirekt, har rätt till utdelning, *är* en andel kvalificerad bara om det finns särskilda skäl. Vid bedömningen skall förhållandena under beskattningsåret och de fem föregående beskattningsåren beaktas.

Upphör ett företag att vara fåmansföretag, *är* en andel kvalificerad under fem beskattningsår därefter eller den kortare tid som följer av 4 *eller* 5 §§. Detta gäller dock bara om andelsägaren eller någon närstående till honom

Om en aktieägare överlåter en kvalificerad andel i ett aktiebolag till bolaget och bolaget därefter

¹⁰ Senaste lydelse 2002:1143.

¹¹ Senaste lydelse 2003:1200.

överlåter en egen aktie till honom, *skall* den från bolaget förvärvade aktien *anses som* en kvalificerad andel hos aktieägaren i det fall den till bolaget överlåtna andelen skulle ha varit kvalificerad om han fortfarande innehaft den.

Utdelning

(nuvarande 7 § tredje stycket)

Om *lätnadsbeloppet enligt 43 kap. 3 §* överstiger gränsbeloppet, *tillämpas bestämmelserna i första stycket på utdelningen minskad med skillnaden.*

överlåter en egen aktie till honom, *är* den från bolaget förvärvade aktien en kvalificerad andel hos aktieägaren i det fall den till bolaget överlåtna andelen skulle ha varit kvalificerad om han fortfarande innehaft den.

Utdelning på kvalificerad andel

9 §

Utdelning upp till positivt gränsbelopp enligt 10 § skall tas upp till två tredjedelar. Utdelning skall tas upp i inkomstslaget tjänst till den del den överstiger gränsbeloppet. Om gränsbeloppet är negativt skall utdelning tas upp i inkomstslaget tjänst.

Om *sparat lätnadsutrymme enligt punkt 3 av övergångsbestämmelserna* överstiger gränsbeloppet *skall utdelning utöver sparat lätnadsutrymme tas upp i inkomstslaget tjänst.*

10 §

Med gränsbelopp avses årets gränsbelopp plus det från föregående år sparade gränsbeloppet som multipliceras med 103 procent plus statslåneräntan.

Årets gränsbelopp utgör summan av

– *antingen ett kapitalunderlag enligt 12 § multiplicerat med statslåneräntan plus 9 procentenheter samt lönebaserat utrymme enligt bestämmelserna i 25–28 §§, eller*

– *ett schablonbelopp motsvarande tre fjärdedelar av ett inkomstbasbelopp fördelat med lika belopp på andelarna i företaget.*

Årets gränsbelopp tillgodoses den som äger andelen vid det första utdelningstillfället under året eller, om utdelning inte sker, den som äger andelen vid utgången av året.

11 §

Med statslåneräntan vid tillämpning av 10 § avses statslåneräntan vid utgången av november året före beskattningsåret.

12 §

Kapitalunderlaget är det omkostnadsbelopp som skulle ha använts om andelen hade avyttrats vid tidpunkten för årets första utdelning eller, om utdelning inte lämnats under beskattningsåret, det omkostnadsbelopp som skulle ha använts om andelen hade avyttrats vid beskattningsårets utgång.

13 §¹²

(nuvarande 8 § andra stycket)

Vid beräkning av *omkostnadsbeloppet* tillämpas bestämmelserna om uppräknings i 43 kap. 17 § och, för svenska andelar, bestämmelserna om kapitalunderlaget i 43 kap. 18 §.

Vid beräkning av *kapitalunderlag* enligt 12 § tillämpas bestämmelserna i 29–39 §§.

14 §¹³

(nuvarande 8 § tredje stycke)

Bestämmelserna om *löneunderlag* i första stycket 3 och om *omkostnadsbeloppet* i andra stycket gäller inte för andra delägarätter än aktier och andelar.

Bestämmelserna om *schablonbelopp* i 10 §, *kapitalunderlag* i 13 § och om *lönebaserat utrymme* i 25–28 §§ tillämpas endast för andelar. Vid beräkning av årets *gränsbelopp* enligt 10 § för tillgångar som avses i 1 § andra meningen skall statslåneräntan ökas med en procentenhet och *sparat gränsbelopp* multipliceras med 101 procent plus statslåneräntan

Sparat utdelningsutrymme

Sparat gränsbelopp

15 §

(nuvarande lydelse 10 §)

Om utdelningen understiger

Om utdelningen under beskatt-

¹² Senaste lydelse 2004:1040.

¹³ Senaste lydelse 2002:1143.

gränsbeloppet, skall skillnaden (sparat utdelningsutrymme) föras vidare till nästa beskattningsår. Lämnar företaget inte någon utdelning, skall hela gränsbeloppet, beräknat vid beskattningsårets utgång, föras vidare.

ningsåret understiger gränsbeloppet, benämns skillnaden sparat gränsbelopp.

Om avyttring inte sker under året förs sparat gränsbelopp vidare till nästa beskattningsår. Om andel avyttras före det att utdelning skett under året skall det från föregående år sparade gränsbeloppet uppräknat med statslåneräntan plus tre procentenheter beaktas vid kapitalvinstberäkningen enligt 21 §. Om andel avyttras efter det att utdelning skett under året skall årets sparade gränsbelopp beaktas vid kapitalvinstberäkningen enligt 21 §.

16 §

(nuvarande 11 §)

Om en kvalificerad andel övergår till en ny ägare genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt, tar förvärvaren över den tidigare ägarens sparade utdelningsutrymme.

(nuvarande 11 a §)

Om kvalificerade andelar avyttras genom ett andelsbyte, skall sparat utdelningsutrymme fördelas på de mottagna andelarna.

Om en kvalificerad andel övergår till en ny ägare genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt, tar förvärvaren över den tidigare ägarens sparade gränsbelopp.

Om kvalificerade andelar avyttras genom ett andelsbyte, skall sparat gränsbelopp fördelas på de mottagna andelarna.

Inträdesregel

17 §

För en kvalificerad andel som året före beskattningsåret inte varit kvalificerad, skall det beräknas ett positivt eller negativt sparat gränsbelopp på grundval av förhållandena under den tid som andelen innehafts.

För andel som innehafts längre än sedan ingången av femte året före beskattningsåret, skall beräkningen utgå från ett sparat gränsbelopp på noll vid ingången av femte året före beskattningsåret.

Det sparade positiva eller negativa gränsbeloppet enligt första

stycket skall sedan andelen blivit kvalificerad anses som sparat gränsbelopp enligt 10 §.

18 §

Gränsbeloppet skall beräknas enligt beskattningsårets regler som om andelen varit kvalificerad om inte annat anges i 19–20 §§. Statslåneränta liksom beloppen som anges i 25 och 28 §§ skall dock var de gällande under respektive beskattningsår.

Beskattningsårets regler skall användas även om andelarna varit kvalificerade under något eller några av de år som beräkningen avser.

19 §

Om utdelningen överstiger gränsbeloppet utgör skillnaden ett negativt sparat gränsbelopp som multipliceras med 103 procent plus statslåneräntan och förs vidare till nästa år.

20 §

Lönebaserat utrymme skall endast beaktas om den skattskyldige begär att så skall ske. Sådant utrymme skall i så fall beräknas för de år som någon ägare som innehåft kvalificerade andelar uppfyllt villkoren för att tillgodoräkna sig lönebaserat utrymme. Om ingen delägare innehåft kvalificerade andelar något år, får lönebaserat utrymme ändå beräknas för detta år.

Kapitalvinst

Kapitalvinst på kvalificerad andel

21 §

Kapitalvinst på en kvalificerad andel upp till sparat positivt gränsbelopp som anskaffats under eller efter 1992 skall tas upp till två tredjedelar Kapitalvinst på en kvalificerad andel upp till sparat

positivt gränsbelopp som anskaffats före år 1992 tas i sin helhet upp som inkomst av kapital. Om andelsägaren begär det, skall dock kapitalvinst upp till sparade positivt gränsbelopp tas upp till två tredjedelar. Som förutsättning för att så skall ske, gäller, i den mån det finns en skillnad mellan det högsta uppräknade omkostnadsbeloppet beräknat enligt 23 § och omkostnadsbeloppet beräknat enligt 44 kap. 14 §, att denna skillnad i sin helhet först skall tas upp som inkomst av kapital.

(nuvarande 12 § första stycket)

Av en kapitalvinst på en kvalificerad andel skall 50 procent av den del som överstiger det sparade utdelningsutrymmet tas upp i inkomstslaget tjänst.

Kapitalvinst som överstiger sparade positivt gränsbelopp skall tas upp i inkomstslaget tjänst

Om gränsbeloppet är negativt skall kapitalvinst tas upp i inkomstslaget tjänst i den mån vinsten motsvarar det negativa gränsbeloppet. Härefter skall, om andelsägaren begär det, beskattning i inkomstslaget kapital ske i den mån det finns en skillnad mellan det högsta uppräknade omkostnadsbeloppet beräknat enligt 23 § och omkostnadsbeloppet beräknat enligt 44 kap. 14 §. Kapitalvinst som därefter återstår skall tas upp i inkomstslaget tjänst.

22 §

(nuvarande 12 § tredje stycket)

En kapitalvinst skall inte tas upp i inkomstslaget tjänst till den del det skulle medföra att den skattskyldige och närstående till honom under avyttringsåret och de fem föregående beskattningsåren sammanlagt tagit upp högre belopp än som motsvarar 100 gånger det prisbasbelopp enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring som gällde för avyttringsåret

(nuvarande 12 § tredje stycket)

En kapitalvinst skall inte tas upp i inkomstslaget tjänst till den del det skulle medföra att den skattskyldige och närstående till honom under avyttringsåret och de fem föregående beskattningsåren sammanlagt tagit upp högre belopp än som motsvarar 100 gånger det prisbasbelopp enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring som gällde för avyttringsåret.

23 §

(nuvarande 12 § andra stycket)

Den kapitalvinst som enligt första stycket skall fördelas får beräknas med utgångspunkt i ett omkostnadsbelopp som bestäms med tillämpning av bestämmelserna om uppräknings i 43 kap. 17 § och, för svenska andelar, bestämmelserna om kapitalunderlaget i 43 kap. 18 §. Bestämmelserna i detta stycke gäller inte för andra delägarätter än aktier och andelar.

(nuvarande lydelse 12 § tredje stycket)

Om sparlat lättadsutrymme enligt 43 kap. 6 § eller 48 a kap. 10 § tredje stycket sista meningen överstiger sparlat utdelningsutrymme, tillämpas bestämmelserna i första stycket på kapitalvinsten minskad med mellanskillnaden.

Kapitalvinst enligt 21 § får beräknas med utgångspunkt i ett omkostnadsbelopp som bestäms med tillämpning av bestämmelserna i 29–39 §§. Detta gäller dock endast för andelar.

Om sparlat lättadsutrymme enligt punkt 3 av övergångsbestämmelserna överstiger sparlat gränsvärde tillämpas bestämmelserna i 21 § på kapitalvinst som överstiger sparlat lättadsutrymme.

24 §

(nuvarande lydelse 12 a §)

Bestämmelserna i 12 § gäller inte om kapitalvinsten på grund av andelsavyttringen skall tas upp som överskott av passiv näringsverksamhet enligt 49 a kap. 11 §.

Bestämmelserna i 21–23 §§ gäller inte om kapitalvinsten på grund av andelsavyttringen skall tas upp som överskott av passiv näringsverksamhet enligt 49 a kap. 11 §.

Lönebaserat utrymme

25 §

(nuvarande 43 kap. 14 §)

Löneunderlaget är den del av den sammanlagda ersättningen som överstiger ett belopp som motsvarar tio gånger det prisbasbelopp enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring som gällde året före beskattningsåret. Löneunderlaget fördelas med lika belopp på andelar i företaget.

Det lönebaserade utrymmet baseras på löneunderlaget beräknat enligt 26–27 §§. Det lönebaserade utrymmet utgör vid 2007 års taxering 25 procent av löneunderlaget plus 25 procent av löneunderlag utöver x kronor.

Vid 2008 års och de därpå följande taxeringarna uppgår beloppet ovan till beloppet för föregående taxeringsår multiplicerat med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan inkomstbasbeloppet andra

året före taxeringsåret och inkomstbasbeloppet tredje året före taxeringsåret. Beloppen fastställs av regeringen före utgången av andra året före taxeringsåret och avrundas nedåt till helt tusental kronor.

Det lönebaserade utrymmet fördelas med lika belopp på andelarna i företaget.

26 §

(nuvarande lydelse 43 kap 12 §)

Löneunderlaget skall beräknas på grundval av ersättning som ingår i underlaget för beräkning av avgifter enligt 2 kap. socialavgiftslagen (2000:980) eller skatt enligt 1 § lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster och som under året före beskattningsåret har lämnats till arbetstagarna i företaget och i dess dotterföretag.

Om ersättningen avser arbetstagare i ett dotterföretag som inte är helägt, skall så stor del av ersättningen räknas med som motsvarar moderföretagets andel av det sammanlagda antalet andelar i dotterföretaget.

Löneunderlaget skall beräknas på grundval av sådan kontant ersättning som hos arbetstagaren skall tas upp i inkomstlaget tjänst och som under året före beskattningsåret har lämnats till arbetstagarna i företaget och i dess dotterföretag. Ersättning som utbetalats till arbetstagare i utlandet inräknas också i löneunderlaget om arbetstagaren är bosatt i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Som kontant ersättning avses vid tillämpning av denna paragraf inte kostnadsersättning.

Om ersättningen avser arbetstagare i ett dotterföretag som inte är helägt, skall så stor del av ersättningen räknas med som motsvarar moderföretagets andel av det sammanlagda antalet andelar i dotterföretaget. Om ett dotterföretag har ägts under del av det år som löneunderlaget avser skall endast ersättning som utbetalats under denna tid räknas med.

27 §

(nuvarande lydelse 43 kap. 13 §)

Vid beräkningen av löneunderlaget skall följande ersättningar inte räknas med:

1. ersättningar som täcks av statliga bidrag för lönekostnader, och

2. ersättningar till arbetstagare som har kvalificerade andelar som

Vid beräkningen av löneunderlaget skall löner som täcks av statliga bidrag inte räknas med.

getts ut av företaget eller av ett annat företag inom samma koncern.

28 §

(nuvarande lydelse 57 kap. 15 §)

Om andelsägaren året före beskattningsåret varit verksam i betydande omfattning i företaget eller i dess dotterföretag, skall löneunderlag beräknas bara om andelsägaren för nämnda år har fått ersättning från företagen som ingår i underlaget för beräkning av avgifter enligt 2 kap. socialavgiftslagen (2000:980) eller skatt enligt 1 § lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster med belopp som sammanlagt inte understiger det lägsta av

– 120 procent av den högsta löneunderlagsgrundande ersättningen samma år till en arbetstagare, och

– tio prisbasbelopp för året före beskattningsåret.

Löneunderlag skall vid 2007 års taxering endast beräknas om andelsägaren eller någon i hans närstående krets enligt 56 kap 4 § under år 2006 fått kontant ersättning från företagen som skall tas upp i inkomstlaget tjänst på minst det lägsta av

– x kronor med tillägg för 5 procent av hela löneunderlaget i företaget och i dess dotterföretag, och

– y kronor .

Vid 2008 års och de därpå följande taxeringarna gäller för beloppen ovan vad som sägs i 25 § andra stycket.

29 §

(nuvarande lydelse 43 kap. 17 §)

Anskaffningsutgiften för andelar som har förvärvats före år 1990 skall vid beräkning av omkostnadsbeloppet enligt 4 § räknas upp med hänsyn till förändringarna i det allmänna prisläget från och med förvärvsåret, dock tidigast från och med år 1970, till år 1990. Motsvarande gäller för ovillkorliga kapitaltillskott som gjorts före år 1990.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte om omkostnadsbeloppet beräknas med tillämpning av 18 §.

Omkostnadsbeloppet för andel som har förvärvats före år 1990 skall vid beräkning av kapitalunderlaget enligt 12 § och kapitalvinsten enligt 21 § räknas upp med hänsyn till förändringarna i det allmänna prisläget från och med förvärvsåret, dock tidigast från och med år 1970, till år 1990. Motsvarande gäller för ovillkorliga kapitaltillskott som gjorts före år 1990.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte om omkostnadsbeloppet beräknas med tillämpning av 30 §.

30 §

(nuvarande lydelse 43 kap. 18 §)

Som anskaffningsutgift för andelar som har förvärvats före år 1992 får vid beräkning av om-

Som omkostnadsbelopp för andel som har förvärvats före år 1992 får vid beräkning av

kostnadsbeloppet enligt 4 § första stycket 1 tas upp det justerade kapitalunderlaget i företaget enligt 19–27 §§ fördelat med lika belopp på andelarna i företaget. Hänsyn får inte tas till ovillkorliga kapitaltillskott som gjorts före utgången av det beskattningsår som avses i 19 §.

Som förutsättning för tillämpning av första stycket gäller att denna beräkning används för samtliga andelar i företaget som andelsägaren förvärvat före år 1992.

kapitalunderlaget enligt 12 § och kapitalvinsten enligt 21 § tas upp det justerade kapitalunderlaget i företaget enligt 31–39 §§ fördelat med lika belopp på andelarna i företaget. Hänsyn får inte tas till ovillkorliga kapitaltillskott som gjorts före utgången av det beskattningsår som avses i 31 §.

Vad som sägs i första stycket gäller endast i fråga om andelar i juridiska personer som hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

32 §

(nuvarande 43 kap. 20 §)

Tillgångarna skall tas upp till det skattemässiga värdet, om inte annat följer av andra stycket eller av 21 eller 22 §.

Sådana andelar i svenska handelsbolag som är kapitaltillgångar tas upp till den justerade anskaffningsutgiften enligt 50 kap.

Tillgångarna skall tas upp till det skattemässiga värdet, om inte annat följer av andra stycket eller av 33 eller 34 §.

Sådan andel i svenska handelsbolag som är kapitaltillgång tas upp till den justerade anskaffningsutgiften enligt 50 kap.

33 §

nuvarande 43 kap. 20 §)

Andelar i andra dotterföretag än handelsbolag skall tas upp till ett värde som motsvarar kapitalunderlaget i dotterföretaget. Om dotterföretaget inte var helägt, skall så stor del av detta värde tas upp som motsvarar moderföretagets andel av antalet andelar i dotterföretaget.

Andel i andra dotterföretag än handelsbolag skall tas upp till ett värde som motsvarar kapitalunderlaget i dotterföretaget. Om dotterföretaget inte var helägt, skall så stor del av detta värde tas upp som motsvarar moderföretagets andel av antalet andelar i dotterföretaget.

Vad som sägs i första stycket gäller endast i fråga om andel i dotterföretag som hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

34 §

(nuvarande 43 kap. 22 §)

Fastigheter i Sverige som var kapitaltillgångar och som har förvärvats före utgången av år 1990 får i stället anses förvärvade den

Fastigheter som var kapitaltillgångar och som har förvärvats före utgången av år 1990 får i stället anses förvärvade den

1 januari 1991. I sådant fall skall hänsyn inte tas till utgifter och avdrag före år 1991, utöver vad som anges i andra stycket.

Vid tillämpning av första stycket skall anskaffningsutgiften anses motsvara den i det följande angivna delen av fastighetens taxeringsvärde för år 1991 minskad med värdeminskningssavdrag vid 1982-1991 års taxeringar, till den del avdraget per år uppgått till minst 10 procent av denna del av taxeringsvärdet.

Den del av taxeringsvärdet som skall användas är för

1. småhusenheter 70 procent,
  2. hyreshusenheter 60 procent,
  3. industrienheter 75 procent,
- och
4. lantbruksenheter 100 procent.

Om marknadsvärdet på byggnader, mark och markanläggningar som anses förvärvade den 1 januari 1991 vid beskattningsårets utgång understeg 75 procent av anskaffningsutgiften enligt andra stycket, skall denna utgift justeras i skälig mån.

Vad som sägs om värdeminskningssavdrag gäller också liknande avdrag såsom skogsavdrag och avdrag för substansminskning samt sådana belopp med vilka ersättningsfonder och liknande fonder tagits i anspråk.

(nuvarande 43 kap. 24 §)

Om företaget gjorde avsättning till skatteutjämningsreserv vid 1994 års taxering, får 28 procent av det belopp som enligt lagen (1993:1540) om återföring av skatteutjämningsreserv minst skall återföras vid 1995–2002 års taxeringar tas upp som skuld i stället för vad som anges i 23 § första stycket 1. Om avdraget för avsättning är lägre än det avdrag som avses i nämnda bestämmelse,

1 januari 1991. I sådant fall skall hänsyn inte tas till utgifter och avdrag före år 1991, utöver vad som anges i andra stycket.

Vid tillämpning av första stycket skall anskaffningsutgiften *för fastighet i Sverige* anses motsvara den i det följande angivna delen av fastighetens taxeringsvärde för år 1991 minskad med värdeminskningssavdrag vid 1982-1991 års taxeringar, till den del avdraget per år uppgått till minst 10 procent av denna del av taxeringsvärdet. *För fastighet i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, skall fastighetens taxeringsvärde anses motsvara 75 procent av fastighetens marknadsvärde vid utgången av år 1989.*

Den del av taxeringsvärdet *eller marknadsvärdet* som skall användas är för

1. småhusenheter 70 procent,
  2. hyreshusenheter 60 procent,
  3. industrienheter 75 procent,
- och
4. lantbruksenheter 100 procent.

Om företaget gjorde avsättning till skatteutjämningsreserv vid 1994 års taxering, får 28 procent av det belopp som enligt lagen (1993:1540) om återföring av skatteutjämningsreserv minst skall återföras vid 1995–2002 års taxeringar tas upp som skuld i stället för vad som anges i 35 § första stycket 1. Om avdraget för avsättning är lägre än det avdrag som avses i nämnda bestämmelse,

36 §

skall kapitalunderlaget minskas med 28 procent av skillnaden.

skall kapitalunderlaget minskas med 28 procent av skillnaden.

38 §

(nuvarande 43 kap. 26 §)

Vinstutdelning som lämnas för senare räkenskapsår än som avses i 25 § skall minska kapitalunderlaget till den del utdelat belopp överstiger nettovinsten enligt fastställd balansräkning eller, i förekommande fall, fastställd koncernbalansräkning.

Kapitalunderlaget i ett aktiebolag skall minskas med belopp som motsvarar utbetalningar från bolaget som gjorts i samband med nedsättning av aktiekapitalet eller reservfonden, om utbetalningen skett efter utgången av det räkenskapsår då underlaget beräknades.

Kapitalunderlaget i en ekonomisk förening skall minskas med belopp som motsvarar utbetalningar enligt 10 kap. 1 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar vid nedsättning av medlemsinsatsernas belopp eller enligt 4 kap. 3 § samma lag vid återbetalning av överskjutande medlemsinsatser. Detta gäller bara om utbetalningen skett efter utgången av det räkenskapsår då underlaget beräknades.

Vinstutdelning som lämnas för senare räkenskapsår än som avses i 37 § skall minska kapitalunderlaget till den del utdelat belopp överstiger nettovinsten enligt fastställd balansräkning eller, i förekommande fall, fastställd koncernbalansräkning.

39 §

(nuvarande 43 kap. 27§)

När kapitalunderlaget justeras på grund av utdelningar och andra utbetalningar som avses i 26 §, tillämpas det nya kapitalunderlaget för utdelningar som görs och kapitalvinster som uppkommer efter den utbetalning som medfört justeringen.

När kapitalunderlaget justeras på grund av utdelningar och andra utbetalningar som avses i 38 §, tillämpas det nya kapitalunderlaget för utdelningar som görs och kapitalvinster som uppkommer efter den utbetalning som medfört justeringen.

40 §

(nuvarande 13 §)

Om en mottagen andel som är kvalificerad enligt 6 § andra stycket avyttras, skall den del av kapitalvinsten som tas upp i inkomstslaget tjänst inte överstiga tjänstebeloppet enligt 48 a kap. 8 a § vid andelsbytet. Detsamma gäller om delägarens andel upphör att existera.

Första stycket gäller inte om en mottagen andel är kvalificerad enligt 4 § eller 6 § första stycket då den avyttras.

Om en mottagen andel som är kvalificerad enligt 7 § andra stycket avyttras, skall den del av kapitalvinsten som tas upp i inkomstslaget tjänst inte överstiga tjänstebeloppet enligt 48 a kap. 8 a § vid andelsbytet. Detsamma gäller om delägarens andel upphör att existera.

Första stycket gäller inte om en mottagen andel är kvalificerad enligt 4, 5 eller 7 §§ första stycket då den avyttras.

Bestämmelser om fördelning mellan inkomstlagen tjänst och kapital av ersättning i pengar vid andelsbyten finns i 48 a kap. 9 §.

41 §

(nuvarande 14 §)

Om andelsägarens make i betydande omfattning är eller under någon del av den senaste femårsperioden har varit verksam i ett fåmansföretag som avses i 4 §, gäller följande. Understiger andelsägarens beskattningsbara förvärvsinkomst, bortsett från vad som enligt detta kapitel skall tas upp i inkomstlaget tjänst (tjänsteintäkten), makens beskattningsbara förvärvsinkomst skall skatten på tjänsteintäkten beräknas enligt 65 kap. 5 § som om andelsägarens beskattningsbara förvärvsinkomst, bortsett från tjänsteintäkten, motsvarade makens beskattningsbara förvärvsinkomst.

Om andelsägarens make i betydande omfattning är eller under någon del av den senaste femårsperioden har varit verksam i ett fåmansföretag som avses i 4 § eller 5 §, gäller följande. Understiger andelsägarens beskattningsbara förvärvsinkomst, bortsett från vad som enligt detta kapitel skall tas upp i inkomstlaget tjänst (tjänsteintäkten), makens beskattningsbara förvärvsinkomst skall skatten på tjänsteintäkten beräknas enligt 65 kap. 5 § som om andelsägarens beskattningsbara förvärvsinkomst, bortsett från tjänsteintäkten, motsvarade makens beskattningsbara förvärvsinkomst.

Vad som sägs om make i första stycket skall, om andelsägaren fyller högst 18 år under beskattningsåret, i stället avse dennes föräldrar.

Som makar anses vid tillämpning av denna paragraf de som skall behandlas som makar under större delen av beskattningsåret.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006 och tillämpas första gången vid 2007 års taxering.

2. Om det vid utgången av år 2005 finns sparad utdelningsutrymme enligt 57 kap. 10 § skall det anses som sparad gränsbelopp enligt 57 kap. 15 § i dess lydelse efter ikraftträdandet. Detta gäller dock inte för andelar som inte var kvalificerade vid denna tidpunkt.

3. Om det vid utgången av år 2005 finns sparad lättnadsutrymme enligt 43 kap. 6 § får detta föras över till kommande beskattningsår och utnyttjas under beskattningsåren 2006–2010 enligt vad som anges i denna punkt. Dessa beskattningsår skall utdelning tas upp bara till den del det överstiger sparad lättnadsutrymme. Om utdelningen understiger sparad lättnadsutrymme, skall skillnaden föras vidare som sparad lättnadsutrymme till nästa beskattningsår. Av en kapitalvinst som uppkommer under beskattningsåren 2006–2010 skall ett belopp tas upp bara till den del den överstiger det sparade lättnadsutrymmet. Detta gäller inte om kapitalvinsten skall tas upp som överskott av passiv näringsverksamhet enligt 49 a kap. Om en andel övergår till en ny ägare genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt, tar förvärvaren över den tidigare ägarens sparade lättnadsutrymme. Om en andel avyttras genom ett andelsbyte och villkoren i 48 a kap. för framskjuten beskattning är uppfyllda, skall sparad lättnadsutrymme som hänförs till de avyttrade andelarna fördelas på de mottagna andelarna.

Om de mottagna andelarna hänför sig till ett företag som är marknadsnoterat, skall det sparade lättadsutrymmet läggas till anskaffningsutgiften vid beräkning av omkostnadsbeloppet för de mottagna andelarna. Är andelarna i det marknadsnoterade företaget kvalificerade, skall i stället det sparade lättadsutrymmet beaktas när kapitalvinsten fördelas enligt 57 kap. 21–23 §§. Ett företag anses marknadsnoterat om någon andel i företaget är marknadsnoterad.

4. I de fall beräkning av gränsbelopp skall ske enligt 57 kap. 18 § för beskattningsåren 2001–2005 skall vid tillämpning av 57 kap. 25 § i stället för x kronor, år 2001 gälla y kronor, år 2002 z kronor, år 2003 u kronor, år 2004 v kronor och år 2005 w kronor. De krav som ställs för att beräkna löneunderlag i 57 kap. 28 §, skall inte gälla dessa år.

5. För andel som innehafts vid utgången av år 2005 gäller följande vid överlåtelse under beskattningsåret 2006. Om andelsägaren begär det skall som sparad gränsbelopp vid ingången till beskattningsåret 2006, anses ett gränsbelopp beräknat på grundval av förhållandena under beskattningsåren 2001–2005 enligt följande. För andel som innehafts längre än sedan ingången av beskattningsåret 2001, skall beräkningen utgå från det faktiska sparade gränsbeloppet vid ingången av detta år. Det sparade gränsbeloppet vid ingången av beskattningsåret 2006 beräknas enligt de regler som gäller den 1 januari 2006. Statslåneräntan skall dock vara den som gällt under respektive beskattningsår. Vid tillämpning av 57 kap. 25 § skall i stället för x kronor de belopp som anges i punkt 4 gälla. Det krav för att beräkna löneunderlag som ställs i 57 kap. 28 § skall inte gälla vid beräkning för beskattningsåren 2001–2005. Löneunderlaget skall beräknas på grundval av ersättning som ingår i underlaget för beräkning av avgifter enligt 2 kap. socialavgiftslagen (2000:980) eller skatt enligt 1 § lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster och som under året före beskattningsåret lämnats till arbetstagarna i företaget och i dess dotterföretag. Motsvarande ersättning som utbetalats till arbetstagare i utlandet inräknas också om arbetstagaren är bosatt i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

6. Vid överlåtelse under beskattningsåret 2007 gäller vad som sägs i punkt 5 för ett gränsbelopp beräknat på grundval av förhållandena under beskattningsåren 2002–2005. För andel som innehafts längre än sedan ingången av beskattningsåret 2002, skall beräkningen utgå från det faktiska sparade gränsbeloppet vid ingången av detta år. Det sparade gränsbeloppet vid ingången av beskattningsåret 2006 beräknas enligt de regler som gäller den 1 januari 2007, förutom vad som anges i punkt 5 om statslåneränta och löneunderlag.

7. Vid överlåtelse under beskattningsåret 2008 gäller vad som sägs i punkt 5 för ett gränsbelopp beräknat på grundval av förhållandena under beskattningsåren 2003–2005. För andel som innehafts längre än sedan ingången av beskattningsåret 2003, skall beräkningen utgå från det faktiska sparade gränsbeloppet vid ingången av detta år. Det sparade gränsbeloppet vid ingången av beskattningsåret 2006 beräknas enligt de regler som gäller den 1 januari 2008, förutom vad som anges i punkt 5 om statslåneränta och löneunderlag.

8. Vid överlåtelse under beskattningsåret 2009 gäller vad som sägs i punkt 5 för ett gränsbelopp beräknat på grundval av förhållandena under beskattningsåren 2004–2005. För andel som innehafts längre än sedan

ingången av beskattningsåret 2004, skall beräkningen utgå från det faktiska sparade gränsbeloppet vid ingången av detta år. Det sparade gränsbeloppet vid ingången av beskattningsåret 2006 beräknas enligt de regler som gäller den 1 januari 2009, förutom vad som anges i punkt 5 om statslåneränta och löneunderlag.

9. Vid överlåtelse under beskattningsåret 2010 gäller vad som sägs i punkt 5 för ett gränsbelopp beräknat på grundval av förhållandena under beskattningsåret 2005. För andel som innehafts längre än sedan ingången av beskattningsåret 2005, skall beräkningen utgå från det faktiska sparade gränsbeloppet vid ingången av detta år. Det sparade gränsbeloppet vid ingången av beskattningsåret 2006 beräknas enligt de regler som gällt den 1 januari 2010, förutom vad som anges i punkt 5 om statslåneränta och löneunderlag.

17.2 Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreslås att 2 kap. 28–30 §§ samt 3 kap. 18 och 19 §§ socialavgiftslagen (2000:980) skall upphöra att gälla vid utgången av år 2005.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006. De upphävda bestämmelserna i 2 kap. 28–30 §§ tillämpas fortfarande på arbetsgivaravgifter som belöper på tid före ikraftträdandet. De upphävda bestämmelserna i 3 kap. 18 och 19 §§ tillämpas fortfarande på beskattningsår som börjat före utgången av år 2005.

17.3 Förslag till lag om upphävande av lagen (1997:323) om förmögenhetsskatt.

Härigenom föreskrivs att lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt skall upphöra att gälla vid utgången av år 2005.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006 och tillämpas första gången vid 2007 års taxering.

17.4 Förslag till lag om upphävande av lagen (2004:126) om skattereduktion för förmögenhetsskatt

Härigenom föreskrivs att lagen (2004:126) om skattereduktion för förmögenhetsskatt skall upphöra att gälla vid utgången av år 2005.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006 och tillämpas första gången i fråga om slutlig skatt enligt 2007 års taxering

18 Författningsförslag för vårt begränsade alternativförslag

Förslaget medför endast ändringar i inkomstskattelagen (1999:1229) och återges endast i de delar det skiljer sig från vårt huvudförslag om ändring av denna lag.

18.1 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹
dels att 43 kap. 4–16 §§ och 57 kap. 11 a § skall upphöra att gälla,
dels att nuvarande 43 kap. 2 § skall betecknas 3 §, nuvarande 43 kap. 17–27 §§ skall betecknas 57 kap. 29–39 §§, nuvarande 57 kap. 5 § skall betecknas 6 §, nuvarande 57 kap. 6 § skall betecknas 7 §, nuvarande 57 kap. 6 a § skall betecknas 8 §, nuvarande 57 kap. 11 § skall betecknas 16 §, nuvarande 57 kap. 12 a § skall betecknas 24 §, nuvarande 57 kap. 13 § skall betecknas 40 § samt nuvarande 57 kap. 14 § skall betecknas 41 §.

dels att rubrikerna närmast före 43 kap. 17 och 18 §§ skall sättas närmast före 57 kap. 29 och 30 §§, rubrikerna närmast före 57 kap. 7, 10, 12, 13 och 14 §§ skall sättas närmast före 57 kap. 9, 15, 21, 40 och 41 §§,

dels att rubrikerna närmast före 43 kap. 19 och 24 §§ skall utgå,
dels att 2 kap. 1 §, 43 kap. 1–2 §§, 48 kap. 20 och 24 §§, 48 a kap. 8 a och 10 §§ samt 57 kap. 1, 2, 4, 5 och 9–14 §§, nya 43 kap. 3 §, nya 57 kap. 6–8 §§, 16, 24, 29–41 §§ samt rubriken till 57 kap. och rubrikerna före 57 kap. 9, 15 och 21 § skall ha följande lydelse,

dels att det skall införas 14 nya paragrafer, 2 kap. 27 a § och 57 kap. 15, 17–23 och 25–28 §§ samt närmast före 2 kap. 27 a §, 57 kap. 17 och 25 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

43 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om att utdelningar och kapitalvinster på andelar *i viss utsträckning inte skall tas upp*.

I detta kapitel finns bestämmelser om att utdelningar och kapitalvinster på andelar *under vissa förutsättningar skall tas upp till fem sjättedelar*.

Bestämmelserna gäller utdel-

¹ Senaste lydelse av
43 kap. 2 § 2003:224
43 kap. 7 § 2004:1040
43 kap. 8 § 2002:536
43 kap. 12 § 2001:997
43 kap. 15 § 2000:997
57 kap. 6 a § 2000:78
57 kap. 11 a § 2004:1040
57 kap. 12 a § 2002:536

ningar och kapitalvinster på

- aktier i svenska aktiebolag,
- andelar i svenska ekonomiska föreningar som inte är kooperativa, och
- andelar i utländska juridiska personer, om inkomstbeskattningen av den utländska juridiska personen är jämförlig med inkomstbeskattningen enligt denna lag av ett svenskt företag med motsvarande inkomster.

2 §²

(nuvarande 1 § andra stycket)

Bestämmelserna gäller utdelningar och kapitalvinster på

- aktier i svenska aktiebolag,
- andelar i svenska ekonomiska föreningar som inte är kooperativa, och
- andelar i utländska juridiska personer, om inkomstbeskattningen av den utländska juridiska personen är jämförlig med inkomstbeskattningen enligt denna lag av ett svenskt företag med motsvarande inkomster.

Utdelning och kapitalvinst skall tas upp till fem sjättedelar på

- aktier i svenska aktiebolag,
- andelar i svenska ekonomiska föreningar som inte är kooperativa, och
- andelar i utländska juridiska personer, om inkomstbeskattningen av den utländska juridiska personen är jämförlig med inkomstbeskattningen enligt denna lag av ett svenskt företag med motsvarande inkomster.

Första stycket tillämpas inte på kvalificerade andelar.

3 §

(nuvarande 2 §)

Bestämmelserna tillämpas inte på utdelning från ett företag, om

1. företaget är marknadsnoterat,
2. företaget under det räkenskapsår som beslutet om utdelning avser eller under något av de fyra föregående räkenskapsåren, direkt eller genom dotterföretag, ägt aktier med en röst- eller kapitalandel på tio procent eller mer i ett svenskt marknadsnoterat aktiebolag eller en marknadsnoterad utländsk juridisk person, eller
3. företaget är ett privatbostadsföretag.

Ett företag anses marknadsnoterat om någon andel i företaget är marknadsnoterad. *I fråga om marknadsnoterade företag finns bestämmelser i 9 och 10 §§.*

Ett företag anses marknadsnoterat om någon andel i företaget är marknadsnoterad.

² Senaste lydelse 2003:224

48 kap.

20 §²

Kapitalförluster på andra marknadsnoterade delägarätter än sådana som avses i 21 § samt kapitalförluster på sådana andelar i svenska aktiebolag och utländska juridiska personer som inte är marknadsnoterade skall dras av i sin helhet mot kapitalvinster på sådana tillgångar.

Kapitalförluster på andra marknadsnoterade delägarätter än sådana som avses i 21 § skall dras av i sin helhet samt kapitalförluster på sådana andelar i svenska aktiebolag och utländska juridiska personer som inte är marknadsnoterade skall dras av *till fem sjättedelar* mot skattepliktiga kapitalvinster på tillgångar *av dessa två slag*.

För kvalificerade andelar gäller dock att kapitalförluster är avdragsgilla till två tredjedelar vid tillämpning av första stycket.

24 §³

Om inte hela kapitalförlusten skall dras av enligt bestämmelserna i 20, 21 eller 23 §, skall 70 procent dras av.

Om *det uppstår ett underskott enligt 20 § eller om inte hela kapitalförlusten* skall dras av enligt bestämmelserna i 21 eller 23 §, skall 70 procent av *underskottet eller 70 procent av kapitalförlusten* dras av.

Kapitalförluster på andelar i svenska aktiebolag och utländska juridiska personer som inte är marknadsnoterade eller kvalificerade och som inte dragits av eller föranlett ett underskott enligt 20 § skall dras av till fem sjättedelar av 70 procent.

Kapitalförluster på kvalificerade andelar som inte dragits av eller föranlett ett underskott enligt 20 § skall dras av till två tredjedelar av 70 procent.

57 kap.

25 §

(nuvarande 43 kap. 14 §)

Löneunderlaget är den del av den sammanlagda ersättningen som överstiger ett belopp som motsvarar tio gånger det prisbasbelopp enligt 1 kap. 6 § lagen

Det lönebaserade utrymmet baseras på löneunderlaget beräknat enligt 26–27 §§. Det lönebaserade utrymmet utgör vid 2007 års taxering 20 procent av löneunderlaget

² Senaste lydelse 2000:540.

³ Senaste lydelse 2000:540

(1962:381) om allmän försäkring som gällde året före beskattningsåret. Löneunderlaget fördelas med lika belopp på andelar i företaget.

plus 30 procent av löneunderlag utöver x kronor.

Vid 2008 års och de därpå följande taxeringarna uppgår beloppet ovan till beloppet för föregående taxeringsår multiplicerat med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan inkomstbasbeloppet andra året före taxeringsåret och inkomstbasbeloppet tredje året före taxeringsåret. Beloppen fastställs av regeringen före utgången av andra året före taxeringsåret och avrundas nedåt till helt tusental kronor.

Det lönebaserade utrymmet fördelas med lika belopp på andelarna i företaget.

26 §

(nuvarande lydelse 43 kap 12 §)

Löneunderlaget skall beräknas på grundval av ersättning som ingår i underlaget för beräkning av avgifter enligt 2 kap. socialavgiftslagen (2000:980) eller skatt enligt 1 § lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster och som under året före beskattningsåret har lämnats till arbetstagarna i företaget och i dess dotterföretag.

Om ersättningen avser arbetstagare i ett dotterföretag som inte är helägt, skall så stor del av ersättningen räknas med som motsvarar moderföretagets andel av det sammanlagda antalet andelar i dotterföretaget

(nuvarande 43 kap. 14 §)

Löneunderlaget är den del av

Löneunderlaget skall beräknas på grundval av sådan kontant ersättning som hos arbetstagaren skall tas upp i inkomstslaget tjänst och som under året före beskattningsåret har lämnats till arbetstagarna i företaget och i dess dotterföretag. Ersättning som utbetalats till arbetstagare i utlandet inräknas också i löneunderlaget om arbetstagaren är bosatt i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Som kontant ersättning avses vid tillämpning av denna paragraf inte kostnadsersättning.

Om ersättningen avser arbetstagare i ett dotterföretag som inte är helägt, skall så stor del av ersättningen räknas med som motsvarar moderföretagets andel av det sammanlagda antalet andelar i dotterföretaget. Om ett dotterföretag har ägts under del av det år som löneunderlaget avser skall endast ersättning som utbetalats under denna tid räknas med.

Löneunderlaget är den del av

den sammanlagda ersättningen som överstiger ett belopp som motsvarar tio gånger det *prisbasbelopp* enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring som gällde året före beskattningsåret. *Löneunderlaget fördelas med lika belopp på andelar i företaget*

den sammanlagda ersättningen som överstiger ett belopp som motsvarar tio gånger det *inkomstbasbelopp* enligt 1 kap. 6 § lagen (1998:674) om *inkomstgrundad ålderspension* som gällde året före beskattningsåret.

19 Författningskommentar

19.1 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

2 kap.

1 §

Uttrycket inkomstbasbelopp har tagits med i *andra stycket* i den lista i inkomstskattelagen (1999:1229) som skall hjälpa läsaren att hitta olika begrepp, termer och uttryck.

27 a §

Uttrycket inkomstbasbelopp används i förslaget till 57 kap. på många ställen. I paragrafen anges att det är inkomstbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension som avses. Ett tillägg görs som anger att det är inkomstbasbeloppet för året före taxeringsåret som generellt åsyftas.

En motsvarande reglering för uttrycket prisbasbelopp finns i 27 §.

48 kap.

20 §

Första stycket har inte ändrats förutom att det anges att kapitalförluster skall dras av i sin helhet mot skattepliktiga kapitalvinster. Ändringen har skett för att markera att fullt avdrag i vissa fall kan komma att medges mot nedkvoterade skattepliktiga kapitalvinster.

I ett nytt *andra stycke* sägs att kapitalförluster på kvalificerade andelar är avdragsgilla till två tredjedelar när de dras av mot sådana tillgångar som avses i *första stycket*.

24 §

Bestämmelsen har fått ändrad lydelse till följd av att kapitalförluster på kvalificerade andelar skall var avdragsgilla till två tredjedelar enligt 20 § andra stycket. Om det uppstår ett underskott enligt 20 § skall detta vara avdragsgillt till 70 procent. Detsamma skall gälla för kapitalförluster som inte är avdragsgilla enligt 21 eller 23 §§. Det kan t.ex. vara fråga om förluster på premieobligationer eller icke marknadsnoterade fordringsrätter.

I andra stycket sägs att kapitalförluster på kvalificerade andelar som inte dragits av eller föranlett ett underskott enligt 20 § skall dras av till två tredjedelar av 70 procent. Detta är fallet om den skattskyldige saknar kapitalvinster på sådana tillgångar som anges i 20 §.

48 a kap.

8 a §

I bestämmelsen har termen sparutdelningsutrymme bytts ut mot sparat gränsbelopp samt har en konsekvensändring gjorts till följd av att inkomst över sparutdelningsutrymme i sin helhet skall beskattas som inkomst av tjänst.

10 §

Andra och tredje styckena har flyttats till punkt 3 av övergångsbestämmelserna, eftersom sparade lättbudsutrymme endast kommer att kunna utnyttjas t.o.m. beskattningsåret 2010.

57 kap. Utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar

Rubriken till kapitlet har ändrats genom att uttrycket kvalificerade lagts till och uttrycket fåmansföretag tagits bort.

1 §

I *första meningen* anges att andelar i eller avseende fåmansföretag omfattas. I en ny *andra mening* har de bestämmelser som i dag finns i 2 § andra stycket jämfört med 48 kap. 2 § tagits in. Av bestämmelsen framgår att andra delägarätter, vinstandelsbevis, konvertibla skuldebrev, terminer och optioner samt liknande tillgångar skall likställas med andelar vid tillämpning av 57 kap. Ändringarna medför att inte bara värdepapper som getts ut av ett fåmansföretag kommer att omfattas utan även t.ex. optioner avseende ett fåmansföretag som överlåts av en andelsägare som är verksam i betydande omfattning i företaget. Vidare har tillämpningsområdet utökats för vinstandelsbevis och konvertibla skuldebrev så att inte bara vinstandelsbevis som avser lån i svenska kronor och konvertibla skuldebrev i svenska kronor omfattas. Bestämmelsen har motiverats i avsnitt 10.

2 §

I *första stycket* har hänvisningarna till bestämmelserna om utdelning och kapitalvinst ändrats så de stämmer överens med den föreslagna lydelsen av 57 kap.

Andra stycket har utgått och motsvaras av *andra meningen* i 1 §.

4 §

I bestämmelsen anges under vilka förutsättningar en andel i ett fåmansföretag är kvalificerad. Bestämmelsen har utformats så att det inte skall vara möjligt att kringgå regelsystemet genom att flytta verksamhet mellan företag. Motiv för bestämmelsen finns i avsnitt 10. Med begreppet samma eller liknande verksamhet skall anses vad som i normalt språkbruk omfattas av detta begrepp. För att markera att bestämmelsen skall tolkas vidare än i dag har uttrycket likartad bytts ut mot liknande. I förhållande till gällande lydelse har också vissa redaktionella ändringar gjorts. Nuvarande andra och tredje styckena har flyttats till en ny 5 §.

5 §

Bestämmelsen motsvaras av nuvarande 57 kap. 4 § andra och tredje styckena. En redaktionell ändring har skett i *första stycket* genom att uttrycket ”skall anses” har bytts ut mot ”är”.

6, 7 och 8 §§

Paragraferna har fått ny numrering och motsvarar äldre 5, 6 och 6 a §§. Samma redaktionella ändring har gjorts som 5 §.

9 §

Rubriken före 9 § har fått ny lydelse genom att det lagts till att andelarna är kvalificerade I paragrafens *första stycke* anges till en början att utdelning upp till positivt gränsbelopp skall tas upp till två tredjedelar. Genom denna kvotering åstadkommes att skattesatsen för dessa inkomster blir 20 procent. Detta har motiverats i avsnitt 7. Vidare anges att utdelning härutöver skall tas upp i inkomstslaget tjänst. I 10 § anges vad som menas med gränsbelopp. Om det undantagsvis uppkommit ett negativt gränsbelopp enligt de nya inträdesreglerna i 17–20 §§ skall utdelning tas upp i inkomstslaget tjänst.

I *andra stycket* finns den bestämmelse som motsvaras av den regel som i dag finns 7 § tredje stycket. Bestämmelsen kan bli aktuell om det finns sparade lättnadsutrymme vid utgången av år 2005 när lättnadsreglerna i 43 kap. upphör att gälla. Undantagsvis kan nämligen det sparade lättnadsutrymme vara högre än gränsbeloppet. Detta kan inträffa om en tidigare passiv delägare blivit aktiv. I sådana fall skall endast utdelning som överstiger det sparade lättnadsutrymme beskattas vilket framgår av punkt 3 av övergångsbestämmelserna. För att åstadkomma att resterande utdelning skall beskattas i inkomstslaget tjänst sägs i *andra stycket* att om sparade lättnadsutrymme enligt punkt 3 av övergångsbestämmelserna överstiger gränsbeloppet skall utdelning utöver sparade lättnadsutrymme tas upp i tjänst. Regeln har i förenklande syfte utformats annorlunda än nuvarande 7 § tredje stycket men ger samma effekt.

10 §

I paragrafen behandlas termen gränsbelopp. I *första stycket* sägs att gränsbeloppet består dels av årets gränsbelopp, dels av det från föregående år sparade gränsbeloppet som skall multipliceras med 103 procent plus statslåneräntan. Av 15 § framgår vad som menas med sparade gränsbelopp. Med statslåneräntan avses enligt 11 § statslåneräntan vid utgången av november året före beskattningsåret.

I *andra stycket* förklaras vad som utgör årets gränsbelopp. Detta utgör antingen ett kapitalunderlag enligt 12 § multiplicerat med statslåneräntan plus 9 procentenheter samt lönebaserat utrymme enligt bestämmelserna i 25–28 §§ eller ett schablonbelopp. Schablonbeloppet motsvarar tre fjärdedelar av inkomstbasbeloppet fördelat med lika belopp på andelarna i företaget.

Tekniken för beräkning av gränsbeloppet skiljer sig från dagens teknik i flera avseenden främst beroende på att flera räntesatser skall användas till skillnad mot i dag och att lönesumman särskilt beaktas.

I *tredje stycket* regleras de fall då andelar överlåtits under året. I sådana fall är det den andelsägare som äger en andel vid första utdelningstillfället som skall tillgodoräknas årets gränsbelopp. Om det inte skett någon utdelning skall den som äger andelen vid årets slut tillgodoräknas gränsbeloppet.

11 §

I bestämmelsen anges att det är statslåneräntan vid utgången av november året före beskattningsåret som skall användas vid beräkning av gränsbelopp enligt 10 §.

12 §

I paragrafen klarläggs att kapitalunderlaget som skall användas vid beräkning av gränsbelopp i 10 § andra stycket är det omkostnadsbelopp som skulle ha använts om andelen hade avyttrats vid årets första utdelning. Om utdelning inte lämnats skall omkostnadsbeloppet vid årets utgång användas.

13 §

I paragrafen görs en hänvisning till de alternativa sätten att beräkna kapitalunderlag för andelar förvärvade före 1990 och 1992 i 29–39 §§. Dessa bestämmelser har flyttats från det upphävda 43 kap.

14 §

I paragrafen sägs att reglerna om schablonbelopp, lönebaserat utrymme och om alternativa kapitalunderlag endast får tillämpas för andelar i fåmansföretag. Beträffande tillgångar som avses i 1 § andra meningen t.ex. delägarätter och vinstandelsbevis i utländsk valuta gäller vidare att statslåneräntan skall ökas med endast en procentenhet i stället för nio vid beräkning av årets gränsbelopp samt att sparat gränsbelopp skall multipliceras med 101 procent plus statslåneräntan i stället för med 103 procent plus statslåneräntan som gäller för andelar i fåmansföretag.

Anledningen till undantaget är att risken för bl.a. konvertibla skuldebrev och vinstandelsbevis ofta är mera begränsad samt att räntan är avdragsgill för företaget. Ett motsvarande undantag har funnits sedan 3:12-reglernas tillkomst.

15 §

I *rubriken* före 15 § har termen sparat gränsbelopp ersatt termen sparat utdelningsutrymme. I *första stycket* anges att om utdelningen under beskattningsåret understiger gränsbeloppet benämns skillnaden sparat gränsbelopp. Sådant gränsbelopp uppkommer också om ingen utdelning lämnats. I *andra stycket* sägs att sparat gränsbelopp förs vidare till nästa beskattningsår om andelen inte avyttrats under året. Vidare klargörs hur sparat gränsbelopp skall beaktas vid kapitalvinstberäkningen enligt 21 §. Om en andel avyttrats före det att utdelning skett under året skall det från föregående år sparade gränsbeloppet användas. Om däremot en andel avyttrats efter det att utdelning skett under året skall årets sparade gränsbelopp beaktas vid kapitalvinstberäkningen.

16 §

I paragrafen som motsvarar nuvarande 11 och 11 a §§ har termen sparat utdelningsutrymme bytts mot sparat gränsbelopp.

17 §

I de nya bestämmelserna 17–20 §§ ges inträdesregler för de fall att en andel som inte omfattas av 3:12-reglerna blir kvalificerad. Motiven för reglerna och tekniken för hur de skall tillämpas framgår av avsnitt 9. Före 17 § har en ny rubrik placerats.

Av *första stycket* framgår att det skall beräknas ett positivt (eller negativt) gränsbelopp på grundval av förhållandena under den tid som andelen innehafts.

Av *andra stycket* framgår att beräkningen, vid längre tids innehav, inte skall göras för längre tid än fem år och att i sådana fall beräkningen skall utgå från ett gränsbelopp på noll vid ingången av femte året före beskattningsåret.

I *tredje stycket* sägs att det beräknade sparade positiva eller negativa gränsbeloppet skall anses som sparade gränsbelopp sedan andelen blivit kvalificerad. I avsnitt 9 ges två exempel på hur övergången skall ske.

18 §

I paragrafens första stycke sägs att beräkningen skall ske enligt beskattningsårets regler om inte annat anges i 19–20 §§. De belopp som är bestämmande för om och hur lönebaserat utrymme skall få användas skall dock vara de som faktiskt gällt för beräkning av gränsbelopp under respektive inkomstår. I de fall beräkning skall ske för år före de nya reglerna skall tillämpas anges i punkt 4 av övergångsbestämmelserna vilka belopp som skall gälla för beräkning av lönebaserat utrymme. I *andra stycket* klargörs att beskattningsårets regler skall användas även om andelarna faktiskt varit kvalificerade under tid som beräkningen avser. En konsekvens av detta är att eventuella sparade gränsbelopp eller utdelningsutrymmen som uppkommit under denna tid bortfaller. Även sparade gränsbelopp eller utdelningsutrymmen från tidigare år bortfaller. Att sparade utdelningsutrymmen på icke kvalificerade aktier inte får föras in i det nya systemet klargörs i punkt 2 av övergångsbestämmelserna.

19 §

I bestämmelsen anges hur negativt sparade gränsbelopp skall beräknas och föras vidare. Anledningen till att negativt sparade gränsbelopp skall beaktas är det inte skall vara möjligt att erhålla höga kapitalbeskattade utdelningar och kort tid därefter inträda i 3:12-reglerna med ett ekonomiskt omotiverat högt kapitalunderlag.

20 §

Av bestämmelsen framgår att lönebaserat utrymme endast skall beaktas om den skattskyldige begär att så skall ske. Det kan nämligen vara svårt att få fram korrekta uppgifter i dessa fall. Det ligger i sakens natur att det är den skattskyldige som i samband med sin begäran skall ta fram uppgifter för beräkningen. En förutsättning är vidare att någon delägare som innehåft kvalificerade andelar uppfyllt villkoren för att tillgodoräkna sig lönebaserat utrymme. Denna bedömning skall i sådana fall göras enligt inträdesårets regler. Dock skall de belopp som anges i 25 och 28 §§ och som är bestämmande för om och hur lönebaserat utrymme skall få användas vara de som faktiskt gällt under den aktuella tiden. Som sägs under 18 § anges i punkt 4 av övergångsbestämmelserna vilka belopp som skall gälla för beräkning av lönebaserat utrymme i de fall beräkning skall ske för år före de nya reglerna skall tillämpas. I de fall som inga kvalificerade andelar funnits får på begäran lönebaserat utrymme ändå beräknas.

21 §

I paragrafen anges hur kapitalvinst på en kvalificerad andel skall beskattas. I *första stycket första meningen* sägs att kapitalvinst på en kvalificerad som anskaffats under eller efter år 1992 upp till positivt gränobelopp skall tas upp till två tredjedelar vilket, i praktiken innebär en skattesats på 20 procent. I *andra meningen* sägs att kapitalvinst upp till sparat positivt gränobelopp på en kvalificerad andel som anskaffats före år 1992 i sin helhet tas upp som inkomst av kapital. Om andelsägaren begär det, skall dock kapitalvinst upp till sparat positivt gränobelopp tas upp till två tredjedelar. Som förutsättning för att så skall ske, gäller, i den mån det finns en skillnad mellan det högsta uppräknade omkostnadsbeloppet beräknat enligt 23 § och omkostnadsbeloppet beräknat enligt 44 kap. 14 §, att denna skillnad i sin helhet först skall tas upp som inkomst av kapital.

I *andra stycket* sägs att kapitalvinst som överstiger positivt sparat gränobelopp skall tas upp i inkomstslaget tjänst. I dag gäller att 50 procent av denna del av vinsten beskattas i detta inkomstslag och 50 procent i inkomstslaget tjänst. Ändringen motiveras i avsnitt 7 och gäller oavsett när andelen är anskaffad. I *tredje stycket* anges vad som skall gälla då det finns ett negativt gränobelopp.

22 §

I paragrafen återfinns den s.k. 100-basbelopsregeln som inte föreslås ändrad, förutom att gränsen uttrycks i inkomstbasbelopp i stället för som i dag i prisbasbelopp. Regeln motiveras i avsnitt 7.2.

23 §

I paragrafen görs en hänvisning till de alternativa sätten att beräkna omkostnadsbelopp för andelar förvärvade före år 1990 och 1992 i 29–39 §§. Dessa bestämmelser har flyttats från det upphävda 43 kap. De alternativa beräkningssätten används endast för andelar i fåmansföretag och således inte för tillgångar som anges i 1 § andra meningen.

I *andra stycket* finns en bestämmelse för kapitalvinst som vad gäller utdelning motsvaras av förslaget till 9 § andra stycket. Här hänvisas till kommentaren under det lagrummet.

24 §

Bestämmelsen fanns tidigare i 12 a § och har inte ändrats i sak.

25 §

De nya bestämmelserna om lönebaserat utrymme har placerats i 25–28 §§ och en ny *rubrik* har placerats före 25 §. Bestämmelserna om löneunderlag fanns tidigare i 43 kap. 12–16 §§. Reglerna motiveras i avsnitt 4.

I *första stycket* anges att det lönebaserade utrymmet vid 2007 års taxering utgör 25 procent av hela löneunderlaget plus 25 procent av den del av löneunderlaget som överstiger x kronor. I *andra stycket* anges att summan om x kronor årligen skall justeras utifrån hur inkomstbasbeloppet förändras. Beloppen skall fastställas av regeringen före utgången av andra året före taxeringsåret vilket innebär att beloppen kommer att vara kända före beskattningsårets ingång. En liknade

reglering finns i 65 kap. 5 § tredje stycket vad avser förändringar av skiktgränser för statlig inkomstskatt.

I *tredje stycket* anges på samma sätt som gäller i dag för löneunderlag att löneutrymmet skall fördelas med lika belopp på andelarna i företaget.

26 §

I paragrafen redogörs för hur beräkningen av löneunderlaget skall gå till. Endast sådan kontant ersättning som hos arbetstagaren skall tas upp i inkomstslaget tjänst ingår i löneunderlaget. Kostnadsersättningar motsvaras normalt av avdragsrätt med ett belopp motsvarande kostnadsersättningen och ingår därför inte i underlaget. I syfte att förhindra onödigt administrativt merarbete pga. av bl. a. långdragna processer om värdering av förmåner föreslås att endast kontant ersättning skall få medräknas. Förslaget är i denna del hämtat från 3:12-utredningen.

Vidare föreslås att även ersättning som utgår till arbetstagare utomlands inräknas om arbetstagaren är bosatt i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Detta förslag är en följd av utgången i rättsfallen RÅ 2000 ref. 38 och RÅ 2000 ref. 47 I och II. I sammanhanget bör nämnas att Regeringsrätten den 13 oktober 2004 (mål. nr 1543-03) begärt förhandsavgörande från EG-domstolen om löneunderlagsregeln när ersättning utgått till arbetstagare som var bosatta i Ryssland, med vilket land Sverige har ingått ett avtal som innehåller en artikel om informationsutbyte. Hur ersättningar skall behandlas i fall där ersättning utgått till arbetstagare i länder som Sverige har sådana skatteavtal med är således ännu oklart, varför det inte lämnas något förslag om dessa fall.

I *andra stycket* sägs hur ersättningar till arbetstagare i dotterföretag skall behandlas.

27 §

I paragrafen anges att löner som täcks av statliga bidrag inte skall räknas med. Motsvarande bestämmelse finns i dag i 43 kap. 13 § första stycket 1. Bestämmelsen har ändrats redaktionellt.

28 §

I bestämmelsen, som motiveras närmare i avsnitt 4.2.3, anges kraven på eget eller närståendes löneuttag för att löneunderlag skall få beräknas. På samma sätt som gäller för summan x kronor i 25 § skall de angivna beloppen på x kronor och y kronor räknas upp med ett jämförelsetal som baserar sig på förändringar i inkomstbasbeloppet.

29 §

I paragrafen som hämtats från nuvarande 43 kap. 17 § och endast ändrats redaktionellt finns den s.k. indexregeln som gäller för andelar som förvärvats före år 1990.

30, 32, 33, 34, 36, 38, 39, 40 och 41 §§

Nuvarande 43 kap. 18–27 §§ som gäller för andelar förvärvade före år 1992 har flyttats till 57 kap. 30–39 §§. Bestämmelserna är huvudsak oförändrade men några redaktionella ändringar har skett. Vidare har

bestämmelserna på samma sätt som skett beträffande löneunderlaget i 26 § anpassats till EG-rätten.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna

Punkt 2. I andra punkten sägs att sparad utdelningsutrymme enligt de gamla reglerna skall anses som sparad gränsbelopp enligt de nya. Bestämmelsen föreslås eftersom termen sparad utdelningsutrymme ersatts av termen sparad gränsbelopp. Vidare klarläggs att sparade utdelningsutrymme förfaller i de fall andelarna inte längre är kvalificerade. Om andelarna åter blir kvalificerade skall i stället de nya inträdesreglerna i 17–20 §§ tillämpas.

Punkt 3. I denna punkt regleras vad som skall gälla för sparade lättnadsutrymme efter att lättnadsreglerna i 43 kap. upphävts. Sparad lättnadsutrymme får i dessa fall föras över till kommande beskattningsår och utnyttjas t.o.m. beskattningsåret 2010. Om det sparade lättnadsutrymme inte utnyttjats förfaller det.

Punkt 4. Beräkning av gränsbelopp enligt inträdesregeln i 57 kap. 17–20 §§ skall även kunna ske för innehav under åren före de nya reglerna börjat tillämpas. Eftersom beräkningen som längst skall gå fem år tillbaka, är år 2001 det första år som blir aktuellt. Beräkningen skall i princip ske enligt inträdesårets regler, men för statslåneränta och belopp för beräkning av lönebaserat utrymme skall de gällande reglerna för åren under innehavstiden tillämpas. Övergångsvis måste det dock fastställas vilka belopp som skall gälla för det lönebaserade utrymme, eftersom beloppen numera fastställs exakt inte som tidigare i prisbasbelopp. Beloppen som grundar sig på förändringar i inkomstbasbeloppen för 2002–2005 och förändringar i prisbasbeloppen anges här. I konsekvens med vad som skall gälla övergångsvis enligt punkterna 5–9 vid överlåtelse under beskattningsåren 2006–2010 skall de krav för att beräkna löneunderlag som ställs 57 kap. 28 § inte gälla när beräkningen sker för beskattningsåren 2001–2005.

Punkt 5. I punkterna 5–9 finns bestämmelser som skall gälla vid överlåtelse under beskattningsåren 2006–2010. Reglerna har motiverats i avsnitt 7.1 och innebär att det skall finnas en möjlighet att beräkna sparad gränsbelopp på alternativt sätt. I punkt 5 anges vad som skall gälla vid överlåtelse under beskattningsåret 2006. Andelsägaren kan begära att sparad gränsbelopp vid ingången av 2006 beräknas enligt de regler som gällt den 1 januari 2006. Statslåneräntan skall dock vara den som gällt för beräkningar av gränsbelopp under respektive beskattningsår. Vidare skall vid tillämpning av 57 kap. 25 § belopp som anges i punkt 4 gälla. Kravet på eget löneuttag i 57 kap. 28 § skall inte gälla vid denna övergångsregel. I syfte att förenkla för andelsägaren skall de ersättningar som ger rätt att beräkna löneunderlag definieras enligt vad som gällt under de aktuella beskattningsåren dvs. som ersättning som ingår i underlaget för beräkning av avgifter enligt 2 kap. socialavgiftslagen (2000:980) eller skatt enligt 1 § lagen (1990:659) om särskild löneskatt. Om andelen innehafts längre än sedan ingången av år 2001 utgår beräkningen från det faktiska sparade gränsbeloppet vid ingången av detta år.

Punkt 6-9. I dessa punkter som gäller överlåtelser under beskattningsåren 2007–2010 fasas rätten att använda övergångsbestämmelserna successivt ut.

20 Författningskommentar för vårt begränsade alternativförslag.

Förslaget medför endast ändringar i inkomstskattelagen (1999:1229) och kommenteras endast i de delar det skiljer sig från vårt huvudförslag om ändring av denna lag. Förslaget motiveras i avsnitt 14.

43 kap.

1 §

I paragrafen sägs att det i kapitlet finns bestämmelser om att utdelningar och kapitalvinster under vissa förutsättningar skall tas upp till fem sjättedelar. På så sätt uppnås att beskattning sker efter en procentsats på 25 procent.

2 §

I bestämmelsen anges i vilka andelar som skall erhålla skattelättnaden. Bestämmelsen är hämtad från nuvarande 43 kap. 1 § andra stycket. I *andra stycket* sägs att bestämmelserna inte gäller för kvalificerade andelar.

3 §

Bestämmelsen är hämtad från nuvarande 43 kap. 2 § och anger i vilka fall bestämmelserna inte skall tillämpas på utdelning. I sammanhanget bör nämnas att nuvarande regler i 43 kap. 9 och 10 §§ som medför att lättnadsreglerna under vissa förutsättningar skall tillämpas efter en marknadsnotering inte har motsvarande tillämpning i de nya reglerna.

48 kap.

20 §

Första stycket har ändrats genom att det anges att kapitalförluster på onoterade andelar kommer att dras av till fem sjättedelar mot skattepliktiga kapitalvinster. Att kapitalvinsterna är skattepliktiga innebär att de kan vara nedkvoterade till två tredjedelar eller fem sjättedelar.

I ett nytt *andra stycke* sägs att kapitalförluster på kvalificerade andelar är avdragsgilla till två tredjedelar när de dras av mot sådana tillgångar som avses i *första stycket*.

24 §

Bestämmelsen har fått ändrad lydelse till följd av att ändringarna 20 § Om det uppstår ett underskott enligt 20 § skall detta vara avdragsgillt till 70 procent. Detsamma skall gälla för kapitalförluster som inte är avdragsgilla enligt 21 eller 23 §§. Det kan t.ex. vara fråga om förluster på premieobligationer och icke marknadsnoterade fordringsrätter.

I *andra stycket* anges att kapitalförluster på andelar i svenska aktiebolag och utländska juridiska personer som inte är marknadsnoterade eller kvalificerade och som inte dragits av eller föranlett ett underskott enligt 20 § skall dras av till fem sjättedelar av 70 procent. I *tredje stycket* sägs att kapitalförluster på kvalificerade andelar som inte dragits av eller gett underskott enligt 20 § skall dras av till 2/3 av 70 procent.

Andra och tredje styckena är tillämpliga om den skattskyldige saknar kapitalvinster på sådana tillgångar som anges i 20 §.

57 kap.

25 §

Bestämmelsen har kommenterats i författningskommentaren till huvudförslaget. Det lönebaserade utrymmet utgör dock 20 procent av löneunderlaget plus 30 procent av löneunderlag över x kronor i det begränsade alternativförslaget i stället för 25 procent plus 25 procent.

26 §

Första och andra styckena har kommenterats i författningskommentaren till vårt huvudförslag. I *tredje stycket* har en regel tagits in som enbart föreslås i vårt begränsade alternativförslag och säger att löneunderlaget skall reduceras med tio inkomstbasbelopp. Motiv för regeln finns i avsnitt 14. En motsvarande regel finns i dag i 43 kap. 14 § .

Bilaga 1 Det fortsatta 3:12-arbetet – ett särskilt uppdrag

Bakgrund

I BP04 redovisade regeringen sin bedömning av det fortsatta arbetet med 3:12-reglerna. I denna proposition aviserade också regeringen ett första steg i reformeringen av reglerna genom en höjning av riskpremien i den s.k. klyvningsräntan från 5 till 7 procent. I en proposition under hösten 2003 lämnades också ett sådant förslag och riksdagen har beslutat i enlighet med förslaget.

För det fortsatta arbetet aviserade regeringen i BP04 olika alternativa skattelättnader som tillsammans med den redan genomförda åtgärden skulle ge en varaktig skattesänkning på 1 miljard kronor. Ett alternativ är en ytterligare höjning av klyvningsräntan. Ett andra alternativ är en justering av den lönesummeregeln som i dag bestämmer hur löner till anställda på visst sätt får medräknas i underlaget för beräkning av kapitalbeskattad utdelning och kapitalvinst. Ett tredje alternativ är en förändring av reglerna för kapitalvinstbeskattning och ett fjärde den s.k. BEK-modellen.

I den efterföljande diskussionen, bl.a. i anslutning till tillväxtsamtalen, har ytterligare alternativ aktualiserats. Ett sådant gäller införande av regler där ägare till kvalificerade andelar under vissa förutsättningar (vid en viss storlek på antalet anställda och företagsledarens/ägarens egna löneuttag) inte skulle omfattas av 3:12-reglerna. Ett annat alternativ har gällt möjligheten att utvidga den s.k. takregeln. Denna regel begränsar i dag den del av kapitalvinster som skall tjänstebeskattas. Utvidgningen skulle innebära att även tjänstebeskattade inkomster skulle beaktas.

Ett av de möjliga reformalternativ som pekades ut i BP04 var den s.k. BEK-modellen. Enligt gällande rätt används – i princip – företagarens egna anskaffningskostnader för aktierna som underlag för att beräkna hur stor del av en utdelning, och indirekt även den del av framtida kapitalvinster, som skall kapitalinkomstbeskattas. BEK-modellen innebär att i underlaget skall också ingå en viss del av företagets beskattade kapital. Modellen har sina förespråkare men kan också kritiseras. En utvidgning av detta slag skulle bidra till att sänka skattebelastningen på investeringar som finansieras med kvarhållna vinstmedel. Samtidigt skulle det innebära en förmånsbehandling av investeringar i 3:12-företag i förhållande till vad som gäller för andra aktieföretag och också innebära ökade möjligheter till omvandling av arbetsinkomster till lägre beskattade kapitalinkomster. De begränsningar av den ”fulla” BEK-modellen som föreslogs av 3:12-utredningen i syfte att motverka omfattande skatteomvandling riskerar att inte bli stabila.

Utredningen föreslog att ett införande av BEK-modellen skulle finansieras genom att kapitalvinster i sin helhet beskattas som tjänsteinkomst, inte som i dag till 50 procent. Detta skulle kunna medföra betydande skatteskärpningar i vissa fall.

Nackdelarna med BEK-modellen får anses överväga fördelarna. Modellen bör därför avvisas. I anslutning till detta bedöms den föreslagna

finansieringen – full tjänsteinkomstbeskattning av kapitalvinster – inte längre vara aktuell.

Bedömningen av BEK-modellen skall ses i relation till de alternativa åtgärder som redovisades i BP04 men också till de senare aktualiserade alternativen. Särskilt de senare alternativen ger ett delvis nytt perspektiv på det fortsatta reformarbetet. Det finns anledning att fördjupa analysen av dessa alternativ och utgångspunkterna för detta analysarbete redovisas nedan.

Det fördjupade analysarbetet innebär inte att de i BP04 utpekade alternativen skulle vara inaktuella. En ytterligare höjning av riskpremien i klyvningsräntan kan dock ha svagheten att öppna för visst slag av skattearbitrage. En förändring av lönesummeregeln skulle visserligen kunna medföra en tillkommande skattelättnad för de allra minsta företagen. För de något större företagen, och motsvarande en stor del av den totala offentlig-finansiella kostnaden, skulle dock skattelättnaden ske i form av ett fast belopp och därmed ha begränsade tillväxteffekter. En utvidgning av lönesummeregeln skulle vidare utan särskilda ingrepp också komma att tillfalla ägare till onoterade aktier utanför det kvalificerade området via de s.k. lättnadsreglerna.

Uppdraget

I det särskilda uppdraget ingår att genomföra en fördjupad prövning av hur den fortsatta reformeringen av 3:12-reglerna bör ske. Som allmän utgångspunkt gäller att man skall undersöka sådana förändringar av 3:12-reglerna som kan öka den skattemässiga likformigheten i behandlingen av olika inkomster och som kan förbättra den skattemässiga behandlingen av riskfyllda investeringar. I uppdraget ingår att lämna förslag till lämpliga förändringar. I detta sammanhang är en utvidgning av takregeln och alternativet där under vissa förutsättningar 3:12-reglerna inte skall tillämpas av särskilt intresse.

En utvidgad takregel

Vid gällande regler begränsas tjänsteinkomstbeskattningen av kapitalvinster på kvalificerade andelar av den s.k. 100-prisbasbeloppsregeln. Regeln innebär att efter hälftendelning av kapitalvinsten (den enligt allmänna regler definierade kapitalvinsten efter avdrag för eventuellt sparade gränsbelopp) jämförs det erhållna tjänstebeloppet med 100 prisbasbelopp. Om tjänstebeloppet överstiger 100 prisbasbelopp skall den överskjutande delen i stället kapitalinkomstbeskattas. Denna regel omfattar inte bara det aktuella årets kapitalvinst utan hänsyn tas också till eventuella (tjänstebeskattnings) kapitalvinster under de närmast 5 föregående beskattningsåren.

Gällande takregel omfattar alltså enbart kapitalvinster och leder i vissa fall till att utdelningar beskattas hårdare än kapitalvinster. Detta kan skapa ett incitament för ägarna till kvalificerade aktier att helt eller delvis avyttra bolaget i stället för att tillgodogöra sig avkastningen i bolaget genom utdelningar. I samhällsekonomiskt hänseende kan detta leda till

snedvridningar bl.a. genom i övrigt opåkallade avyttringar samt även s.k. inlåsnings effekter.

En första uppgift för uppdraget är att pröva möjligheten att utvidga takregeln så att även tjänstebeskattade inkomster skulle beaktas. I detta sammanhang bör också analyseras vilken nivå taket skall ha (100 prisbasbelopp som i dag eller något annat). Om det vid den analysen skulle visa sig att den nuvarande takregeln bör läggas på en annan nivå ingår det i uppdraget att också föreslå en sådan justering.

En undantagsmodell

Gällande 3:12-regler har kritiserats eftersom de för riskfyllda investeringar med hög lönsamhet skulle medföra ett för högt skatteuttag. Konstruktionen med en fast klyvningsränta innebär att investeringar som i efterhand visar sig avkasta mer efter bolagsskatt än den schablonmässiga klyvningsräntan delvis kommer att tjänsteinkomstbeskattas. Reglerna innebär samtidigt att investeringar som i efterhand avkastar mindre än denna ”norm” kommer beskattas lägre genom att det outnyttjade utrymmet för kapitalbeskattning kan användas för att sänka skatten på arbetsinkomster i bolaget. I många fall kan det dock föreligga faktisk asymmetri där skattereduktionen i förlustfallen understiger skatten vid hög lönsamhet.

I gällande regler påverkas fördelningen av utdelningar och kapitalvinster mellan inkomstlagen tjänst och kapital även av löner till de anställda i och med att dessa löner adderas till kapitalunderlaget. Denna lönesummeregeln bidrar till att en viss del av de risker som är förknippade med företagande, bl.a. att anställningsbeslut medför vissa kostnader, redan beaktas i skattereglerna och kompletterar det hänsynstagande till risk som ligger i valet av klyvningsränta. Särskilt för företag med ett lågt aktiekapital och många anställda innebär lönesummeregeln ett lägre skatteuttag.

I debatten har föreslagits en modell där antalet anställda på ett mer direkt sätt skulle påverka beskattningen av utdelningar och kapitalvinster. Modellen innebär i korthet att om antalet anställda under ett visst antal år överstigit 10 heltidsanställda skall inte 3:12-reglerna tillämpas, dvs. all utdelning och kapitalvinst beskattas som kapitalinkomst. I modellen finns också ett kompletterande krav på att företagsledaren/ägaren under samma period gjort egna löneuttag på minst 10 basbelopp per år.

Då modellen innebär att utdelning och kapitalvinst under vissa förutsättning skulle undantas från beskattning enligt 3:12-reglerna kallas den fortsättningsvis undantagsmodellen. Denna kan i ett grundläggande avseende utformas på två olika sätt. Ett första alternativ skulle innebära att 3:12-reglerna skulle tillämpas fullt ut så länge samtliga villkor i fråga om antalet anställda m.m. inte är uppfyllda. Ett andra alternativ är att reglerna ges den utformningen att 3:12-inslaget blir mindre och mindre allteftersom villkoren uppfylls för att helt försvinna när samtliga villkor är uppfyllda.

En andra uppgift för uppdraget är att pröva den just beskrivna undantagsmodellen. En huvudfråga gäller vilka konsekvenser denna modell samt den ovan beskrivna utvidgade takregeln skulle få för neutraliteten mellan olika företagsformer och olika investeringar och för risktagandet.

En annan lika viktig fråga gäller möjligheterna att motverka skattebetingad inkomstomvandling, där progressiviteten i arbetsinkomstbeskattningen riskerar att urholkas i de två alternativen. Båda dessa frågor har i hög grad att göra med vilka värden som väljs på takbeloppet i takregeln samt, för den senare modellen, antalet anställda/lönesumma för dessa och krav på löneuttag för företagsledaren/ägaren.

Utöver analyser av de två ovan beskrivna huvudalternativen – takregeln och undantagsmodellen – skall utredningen även bedöma om den nuvarande nivån på riskpremien i klyvningsräntan är lämplig eller bör förändras. Vidare bör möjligheterna att åstadkomma förenklingar i regelverket för de allra minsta företagen beaktas. Allmänt sett gäller att olika modeller och förslag skall prövas mot önskemålet om enkelhet, begriplighet och transparens för de skattskyldiga och om låga administrativa kostnader för företagen såväl som för skatteförvaltningen.

Inom ramen för uppdraget kan också finnas anledning att uppmärksamma utformningen av s.k. lättnadsreglerna – enligt vilka en viss del av den kapitalbeskattade utdelning och kapitalvinsten på onoterade aktier är skattefri – och särskilt hur dessa regler samspelar med 3:12-reglerna.

Olika förslag skall i offentlig-finansiellt avseende rymmas inom det tidigare avsatta ramen om 1 miljard kronor, räknat som varaktig effekt, och med beaktande av effekterna av den tidigare beslutade höjningen av klyvningsräntan. Om kostnaderna för föreslagna åtgärder överstiger ramen skall finansiering föreslås genom förändrade skatteregler för företag och/eller dess finansiärer.

Uppdraget skall redovisas senast vid utgången av oktober 2004.

Bilaga 2 Beskattning av fåmansaktiebolag – en ekonomisk-teoretisk analys

Syftet med denna bilaga är att visa hur de speciella delningsreglerna i enlighet med kapitalavkastningsmodellen påverkar neutraliteten mellan fåmansföretag och aktiebolag med ett spritt ägande. I det första delavsnittet presenteras en enkel modell utan risk. Denna del är till stora delar ett referat och sammanfattning av Lindhe, Södersten och Öberg (2002, 2004), där Lindhe *et al* (2002) presenterar en fullskalig modell medan Lindhe *et al* (2004) utgår från ett enstaka investeringsprojekt vid härledning av kapitalkostnader i aktiebolag med ett spritt ägande och fåmansaktiebolag. I det andra delavsnittet, vilket består av citat ur Södersten (2002), modelleras risk explicit i modellen. För en mer utförlig redovisning av modellen redovisas till dessa artiklar. I det tredje delavsnittet redovisas ett numeriskt exempel som visar på det principiellt korrekta i att beskatta även mycket höga avkastningar som tjänsteinkomst i ett strikt proportionellt skattesystem för att uppnå neutralitet.

B2.1 Neutralitet mellan olika företagsformer

En alltsedan skattereformen 1990/91 vägledande princip vid utformande av skattessystemet är neutralitetsprincipen. Denna innebär att aktörernas beteende i så liten utsträckning som möjligt skall påverkas av skattessystemet. På företagsnivå är det viktigt att skapa neutralitet mellan olika företagsformer för att inte reglerna skall innebära att en form gynnas framför en annan. Det är sedan en längre tid accepterat, både nationellt och internationellt, att som ett mått på graden av neutralitet mellan olika företagsformer jämföra företags kapitalkostnader, dvs. företags förräntningskrav på nyinvesteringar. För att beräkna kapitalkostnaden för företag med ett spritt ägande finns det i dag etablerade och internationellt erkända metoder, antingen i fullskaliga modeller över ett företags verksamhet eller via att undersöka enskilda investeringsprojekt. Kapitalkostnaden i aktiebolag med ett spritt ägande utgör referensramen. Utifrån denna referensram beaktas sedan hur speciella regler för olika företagsformer (exempelvis fåmansaktiebolag) och dess ägare påverkar företagets kapitalkostnad.

Kapitalkostnad beror bl.a. av hur (den marginella) investeringen finansieras. Finansieringsformerna kvarhållen vinst och nyemitterat kapital beaktas i denna bilaga.

Kapitalkostnaden i företag med ett spritt ägande

För att så enkelt som möjligt visa hur reglerna om inkomstuppdelning enligt kapitalavkastningsmodellen påverkar kapitalkostnaden används en ytterst förenklad modell där ett enstaka investeringsprojekt (investeringskostnad lika med en enhet) analyseras och där delar i skattessystemet, som exempelvis avskrivningar och reserveringar, ignoreras. Låt τ beteckna bolagsskatten och anta att avkastningen betalas till ägarna i form av

utdelning. Utdelning beskattas med utdelningsskattesatsen τ_{pd} , medan τ_{pc} är skattesatsen på kapitalvinster. Den formella skattesatsen sammanfaller för dessa, 30 procent, men jag antar att den effektiva (löpande) kapitalvinstskattesatsen är lägre beroende på att den faktiska kapitalvinstskatten betalas först vid realisation. Om k betecknar ägarens avkastningskrav efter skatt måste avkastningen på den marginella investeringen π satisfiera villkoret

$$kq = \pi(1-\tau)(1-\tau_{pd}), \quad (1)$$

för att ägaren skall vara indifferent mellan att investera i företaget, med avkastningen i enlighet med höger led i (1), och placera pengarna i en alternativ placering med avkastningen k , dvs. vänster led i (1) där q är lika med marknadsvärdet på av ägaren insatt kapital i företaget. Då investeringen finansieras med nyemitterat kapital är $q=1$, dvs. ägaren ”uppoftar” en enhet då en enhet investeras i företaget. Genom omskrivning fås förräntningskravet på den marginella investeringen som

$$\pi = \frac{k}{(1-\tau)(1-\tau_{pd})}, \quad (2)$$

vilket är lika med kapitalkostnaden för ett företag med spritt ägande då investeringen finansieras via nyemitterat kapital.

Om investeringen i stället finansieras med kvarhållen vinst antar q ett annat värde. Det av ägaren uppoftade beloppet är inte längre en enhet utan i stället $1-\tau_{pd}$, värdet efter utdelningsskatt, beroende på att alternativet till att behålla vinstmedel i företaget är att betala utdelning som beskattas med utdelningsskatt. Men för att ägaren skall acceptera att vinstmedel kvarhålls i företag för investering kräver hon en värdeökning på aktierna. När värdeökningen realiseras beskattas den med kapitalvinstskatten, vilket betyder att ägaren erhåller netto $1-\tau_{pc}$ av värdeökningen. Marknadsvärdet av ägarens insats i företaget ges således av jämviktssambandet $(1-\tau_{pd}) = q(1-\tau_{pc})$, dvs. $q = (1-\tau_{pd})/(1-\tau_{pc})$. Via substitution i (1) fås kapitalkostnaden i fallet med kvarhållen vinst som finansieringskälla som

$$\pi = \frac{k}{(1-\tau)(1-\tau_{pc})}. \quad (3)$$

Skillnaden i kapitalkostnad för de två finansieringsalternativen beror alltså endast av den skillnad som råder mellan utdelningsskatten τ_{pd} och den effektiva kapitalvinstskatten τ_{pc} .

Kapitalkostnaden i fåmansaktiebolag

För att hålla modellen så enkel som möjligt beaktas här endast hur inkomsten klyvs i vad som skall beskattas som inkomst av kapital respektive tjänst. Det innebär att andra specifika regler – lönesumme-

regeln, möjligheten till att spara gränsbelopp, speciella regler vid försäljning, etc. – inte beaktas, vilket dock inte ändrar de principiella slutsatser som kan dras från modellen.

Ägaren till ett fåmansföretag kan ta ut pengar från företaget antingen i form av utdelning eller i form av lön. Lönekostnader är avdragsgilla i företaget men medför att arbetsgivaravgifter måste betalas. På löneinkomster över brytpunkten för statlig inkomstskatt utgör arbetsgivaravgifterna en ren skatt vilket betyder att den totala skattebördan på en enhet som betalas ut som lön är $(p + \tau_{pw})/(1 + p)$, där τ_{pw} är tjänsteinkomstskattesatsen och p är arbetsgivaravgifter. Detta betyder vidare att nettobehållningen efter skatt är $(1 - \tau_{pw})/(1 + p)$.

Utdelningsinkomster beskattas antingen som inkomst av kapital eller som inkomst av tjänst. Utdelningar upp till gränsbeloppet (vilket definieras nedan) beskattas som inkomst av kapital τ_{pd} , medan utdelningar över detta belopp beskattas som inkomst av tjänst τ_{pw} . Utdelning efter ägarskatt blir alltså $(1 - \tau)(1 - \tau_{pd})$ eller $(1 - \tau)(1 - \tau_{pw})$. Utifrån rådande nivåer på skattesatser innebär detta att det är lönsammast att ta ut inkomst från företaget som kapitalbeskattad utdelning (total skattebörd på 49,6 procent). Därefter kommer inkomst i form av lön (67,6 procent), medan utdelning beskattad som inkomst av tjänst är minst gynnsam (69,0 procent). Då det inte råder någon begränsning på hur mycket lön som ägaren kan ta ut från företaget finns det inget motiv att betala utdelning som beskattas som inkomst av tjänst. Det innebär vidare att kvarhållna vinster på marginalen kommer att utgöras av tjänsteinkomst. Detta är en viktig skillnad i jämförelse med företag med ett spritt ägande där kvarhållna vinster resulterar i minskade utdelningar.

Efter att ha klarlagt finansieringskällorna för fåmansaktiebolag – vilka alltså är nyemitterat kapital och kvarhållna vinst i form av sänkt ägarlön – är det dags att modellera de speciella delningsreglerna och på så sätt se hur dessa påverkar kapitalkostnaden.

Genom nyemissionen ökar det egna kapitalet i företaget vilket i sin tur medför att årets gränsbelopp ökar, dvs. den del av inkomsten som beskattas som inkomst av kapital ökar. Om klyvningsräntan betecknas ρ måste följande jämviktssamband gälla

$$kq = \frac{\rho}{1 - \tau}(1 - \tau)(1 - \tau_{pd}) + \left(\pi - \frac{\rho}{1 - \tau} \right) \left(\frac{1 - \tau_{pw}}{1 + p} \right). \quad (4)$$

Vänster led i (4) är detsamma som i fallet med företag med spritt ägande i (1). Höger led i (4) fångar upp delningsreglerna. Den del av avkastningen som täcks av klyvningsräntan, före bolagsskatt, kommer att beskattas som inkomst av kapital (första delen i höger led), medan resterande del av avkastningen beskattas som inkomst av tjänst (andra delen i höger led). Eftersom $q = 1$ i nyemissionsfallet fås kapitalkostnaden, efter vissa omskrivningar av (4), som

$$\pi = \frac{k}{(1-\tau)(1-\tau_{pd})} + \left(\frac{k}{1-\tau_{pd}} - \rho \right) \left(\frac{(1-\tau)(1-\tau_{pd}) - \left(\frac{1-\tau_{pw}}{1+p} \right)}{(1-\tau) \left(\frac{1-\tau_{pw}}{1+p} \right)} \right). \quad (5)$$

Innan detta uttryck analyseras närmare härleds kapitalkostnaden för fallet då kvarhållen vinst, dvs. sänkt ägarlön, utgör finansieringskällan. I detta fall ökar inte underlaget för att beräkna gränsbeloppet, vilket innebär att bruttoavkastningen π kommer att beskattas fullt ut som inkomst av tjänst. Detta innebär att den marginella investeringen nu måste satisfiera följande uttryck (jämför med (1) ovan där avkastningen kapitalinkomstbeskattas)

$$kq = \pi \left(\frac{1-\tau_{pw}}{1+p} \right). \quad (6)$$

Återstår nu att bestämma värdet för ägaren av den marginella investeringen, dvs. q , vilket görs genom att i princip föra samma resonemang som ovan när (3) härleddes. En investering på en enhet i företaget motsvarar ett belopp på $1/(1-\tau)$ före bolagsskatt. Om detta belopp istället hade betalats ut som arbetsinkomst hade ägarens nettobehållning varit $(1/(1-\tau))((1-\tau_{pw})/(1+p))$. Detta belopp skall jämföras med det fall ägaren väljer att återinvestera och i stället tillgodogöra sig en högre kapitalvinst, som beskattas med den effektiva kapitalvinstskatten τ_{pc} .

$$\left(\frac{1}{1-\tau} \right) \left(\frac{1-\tau_{pw}}{1+p} \right) = q(1-\tau_{pc}), \quad (7)$$

vilket ger – eliminera q genom att slå ihop (6) och (7) – kapitalkostnaden

$$\pi = \frac{k}{(1-\tau)(1-\tau_{pc})}, \quad (8)$$

i det fall den marginella investeringen finansieras med kvarhållen vinst i ett fåmansaktiebolag.

Villkor för neutralitet

I Tabell 1 sammanfattas kapitalkostnadsuttrycken för aktiebolag med ett spritt ägande (AB) och fåmansaktiebolag (FÅAB).

Tabell 1. Kapitalkostnaden i aktiebolag och fåmansaktiebolag vid olika finansieringskällor

	Kvarhållen vinst	Nyemission
AB	$\frac{k}{(1-\tau)(1-\tau_{pc})}$	$\frac{k}{(1-\tau)(1-\tau_{pd})}$
FÅAB	$\frac{k}{(1-\tau)(1-\tau_{pc})}$	$\frac{k}{(1-\tau)(1-\tau_{pd})} + \left(\frac{k}{1-\tau_{pd}} - \rho \right) \left(\frac{(1-\tau)(1-\tau_{pd}) - \frac{1-\tau_{pw}}{1+p}}{(1-\tau) \left(\frac{1-\tau_{pw}}{1+p} \right)} \right)$

Resultaten för aktiebolag med ett spritt ägande (rad AB) är standard i den nationalekonomiska litteraturen. Om den marginella finansieringskällan utgör kvarhållna vinstmedel är kapitalkostnaden lika med ägarens förräntningsanspråk efter skatt k ”upplåst” med ett minus bolagsskatten och ett minus kapitalvinstskatten (varken bolagsskatten eller den personliga kapitalvinstskatten är avdragsgilla, därför ”blåser de upp” avkastningskravet). Kapitalkostnaden för nyemissionsfallet ser snarlik ut, men där den effektiva kapitalvinstskatten nu är ersatt med utdelningsskatten (eftersom utdelning betalas löpande och inte återinvesteras). Notera att utdelningsskatten inte påverkar kapitalkostnaden när investeringen finansieras med kvarhållna vinster. Detta resultat är känt som *The New view of Equity* och förklaras av att det av ägaren uppoffrade kapitalet vid en investering med kvarhållen vinst exakt reduceras med utdelningsskatten.

Låt oss nu se hur de speciella klyvningsreglerna för fåmansföretag påverkar kapitalkostnaden (rad FÅAB). Reglerna påverkar inte kapitalkostnaden så länge finansieringen utgörs av kvarhållna vinster, vilket förklaras av ”new view” mekanismen enligt ovan. Kapitalkostnaden vid nyemission beror dock både av klyvningsräntans nivå och av ägarens tjänsteinkomstbeskattning. Som en följd av beroendet av klyvningsräntan kommer kapitalkostnaden att variera. Den första delen i kapitalkostnadsuttrycket, dvs. $\frac{k}{(1-\tau)(1-\tau_{pd})}$, överensstämmer med

kapitalkostnaden för AB. För att neutralitet skall råda mellan AB och FÅAB måste således den andra delen i kapitalkostnadsuttrycket för FÅAB, dvs.

$$\left(\frac{k}{1-\tau_{pd}} - \rho \right) \left(\frac{(1-\tau)(1-\tau_{pd}) - \frac{1-\tau_{pw}}{1+p}}{(1-\tau) \left(\frac{1-\tau_{pw}}{1+p} \right)} \right),$$

vara lika med noll. Utifrån gällande

skatteparametrar är denna del lika med noll i de fall $\frac{k}{1-\tau_{pd}} = \rho$.

I en riskfri värld är ägarnas avkastningskrav lika med räntan efter skatt – dvs. $k = (1-\tau_{pi})i$, där τ_{pi} är skatten på ränteinkomster och i är en riskfria ränta, exempelvis statslåneräntan – vilket betyder att klyvningsränta skall sättas som $\rho = i$ för att neutralitet skall uppnås. Om klyvningsräntan sätts högre kommer kapitalkostnaden i FÅAB att bli lägre än i AB (beroende på att en viss del av avkastningen över ägarens avkastningskrav kommer att beskattas som inkomst av kapital).

B2.2 Kapitalkostnad och risk

I bilaga 3 till 3:12-utredningens betänkande Beskattning av småföretagare (SOU 2002:52) analyserar professor Jan Södersten effekten av att explicit införa risk i den typ av modell som redogjordes för ovan. I detta delavsnitt citeras tre olika delar, avskilda sinsemellan med en vertikal punktrad, ur denna bilaga för att visa hur slutsatsen från ovan – att i en riskfri värld skall klyvningsräntan sättas lika med den riskfria räntan för att neutralitet mellan fåmansföretag och aktiebolag med ett spritt ägande skall uppnås – står sig i en värld med risk.

Citat börjar:

En skatt har allmänt sett två motverkande effekter av betydelse för investeringsurvalet. Det första och självklara är att skatten minskar avkastningen från investeringsprojekten, och detta tenderar naturligtvis att begränsa investeringsviljan. Men beskattningen reducerar för det andra också skillnaderna mellan de goda och de dåliga utfallen. När man i ekonomiska analyser talar om en investerings risk, avses just spännvidden mellan de goda och dåliga utfallen, eller mer allmänt, fördelningen (spridningen) av utfallen kring den förväntade avkastningsnivån. Beskattningen fyller med andra ord en slags försäkringsfunktion, där statsmakterna är med och tar en del av investeringsrisken. Allt annat lika tenderar detta att öka investeringsefterfrågan.

Den exakta innebörden i beskattningens försäkringsfunktion beror dels på skattesatsen, dels på i vilken utsträckning skattelagstiftningen erbjuder möjligheter till förlustutjämning över tiden och/eller kvittning mot andra inkomstkällor. I ett fullständigt symmetriskt skattesystem [strikt proportionellt skattesystem; min kommentar] faller spridningen mellan goda och dåliga utfall (mätt t.ex. som standardavvikelsen runt det förväntade utfallet) i proportion till skattesatsen, dvs. i samma utsträckning som beskattningen beskär den förväntade avkastningen.

Vilken av de två motverkande effekterna av skatteuttaget som dominerar kan i de flesta fall inte avgöras utifrån teoretiska överväganden. Investeringsbeslutet innebär ju en avvägning mellan förväntad avkastning och risk, och beroende på skillnader i riskaversion kan denna avvägning komma att skilja sig mellan olika investerare. En placerare med hög riskaversion kan komma att satsa på relativt säkra projekt med en låg förväntad avkastning, medan en investerare med låg riskaversion kan komma att välja mer riskabla placeringsalternativ som ger en högre förväntad avkastning. Utan att känna investerarens preferenser kan vi alltså i allmänhet inte uttala oss om beskattningens effekter. Som vi skall se i det följande utgör dock – under vissa förutsättningar – beskattningen av fåmansbolagen ett specialfall, där vi genom kombinationen av kapitalinkomstbeskattning av normalutdelningen och tjänstebeskattnings av överutdelning/löneuttag faktiskt kan bestämma beskattningens inverkan på investerarens riskersättning och därmed också på det riskjusterade förräntningskravet vid nyinvesteringar.

Medan den *riskaverse* investeraren gör en avvägning mellan förväntad avkastning och risk och kräver en riskpremie som är högre ju större projektens (systematiska) risk är, gäller för en *riskneutral* placerare, att det är det förväntade utfallet, oberoende av spridningen runt medelvärdet, som är avgörande för investeringsbeslutet. Också för den riskneutralt placeraren får emellertid osäkerheten betydelse om de negativa utfallen

inte ger full skatterabatt. Ett enkelt exempel kan klargöra. Antag att den riskfria räntan är 7 procent. En investerare överväger som alternativ ett riskabelt projekt som före skatt ger en avkastning på antingen 27 procent eller minus 7 procent, och där sannolikheten är lika för bägge utfallen. Den förväntade avkastningen före skatt är alltså 10 procent. Med en 50 procentig beskattning och full skatterabatt för det negativa utfallet, blir den förväntade avkastningen efter skatt därmed 5 procent, att jämföra med 3,5 procent för den riskfria placeringen. Den riskabla placeringen kommer därmed alltid att föredras av den riskneutrale investeraren. Om skattelagstiftningen emellertid inte skulle medge förlustavdrag, blir den förväntade avkastningen efter skatt 3,25 procent $((0,5 \cdot 27 - 7)/2)$, dvs. den "effektiva" beskattningen är hela 67,5 procent $(100 \cdot (10 - 3,25)/10)$. Bristen på symmetri gör alltså att den riskfria placeringen ger en högre avkastning efter skatt.

Låt oss emellertid återvända till en *riskavers* investerare, för vilken alla investeringsbeslut måste innebära en avvägning mellan förväntad avkastning och risk. Hur denna avvägning närmare bestämt kan gå till behandlas inom den s.k. *mean-variance* teorin som också ligger till grund för modern portföljvalsteori. Portföljvalsteorin har fått en omfattande praktisk tillämpning också utanför forskningen och utnyttjas exempelvis fortlöpande av de flesta finansförvaltare. Med hjälp av denna teori kan man bl.a. härleda regler för hur avkastningen på en förmögenhetsportfölj kan maximeras, givet den risk investeraren vill acceptera (och omvänt, hur man genom valet av portföljsammansättning kan minimera risken, givet en viss önskad avkastning). Portföljvalsanalysen kan också – i en enkel tappning – användas för att bestämma hur specialreglerna för beskattningen av fåmansaktiebolagen påverkar det riskjusterade förräntningskravet vid nyinvesteringar.

Låt oss alltså för resonemangets skull tänka oss en riskavers ägare till ett fåmansbolag, som genom sin förmögenhetsförvaltning vill maximera den förväntade nyttan av sin förmögenhetsportfölj. Vi antar då på gängse sätt att denna nytta påverkas positivt av storleken på portföljens förväntade avkastning och negativt av portföljens risk (mätt med avkastningens varians, som är ett statistiskt mått på risk). FÅAB-ägarens portfölj antas ha enklast tänkbara sammansättning, med två typer av riskabla tillgångar och en riskfri. Den ena av de riskabla tillgångarna kan vara aktier i familjeföretaget, den andra andelar i en börsnoterad aktiefond. Den riskfria tillgången kan vara ett bankkonto eller utgöras av räntebärande statspapper.

I frånvaro av beskattning har då FÅAB-ägarens portföljvalsproblem en enkel och intuitivt begriplig lösning, som säger att den förväntade riskjusterade avkastningen på FÅAB-aktierna (skrivs som $E(R_w)$ nedan) måste motsvara den riskfria avkastningen (R_f) plus en riskpremie. Riskpremiens storlek bestäms av graden av ägarens riskaversion (som skrivs c , och som enkelt uttryckt motsvarar ägarens krav på riskersättning per enhet risk) multiplicerad med den risk som FÅAB-aktierna bidrar med i hans förmögenhetsportfölj. Detta riskbidrag utgörs i sin tur av ett vägt genomsnitt av variansen för avkastningen på FÅAB-aktierna (skrivs som σ_w^2) och kovariansen (graden av samvariation) mellan avkastningen på FÅAB-aktierna och på aktiefonden (skrivs som σ_{wA}). Vikterna är portföljandelarna för tillgångarna i fråga (α_w och α_A). Formellt uttryckt är alltså den förväntade avkastningen, $E(R_w)$, på FÅAB-aktierna

$$E(R_w) = R_f + c \left[\alpha_w \sigma_w^2 + \alpha_A \sigma_{wA} \right] \quad (1)$$

För den FÅAB-ägare som gör en rationell kalkyl genom att formulera och lösa ett konventionellt portföljvalsproblem, blir riskpremien således bestämd som en del av optimeringsproblemet, och beror av den valda portföljsammansättningen och av hur tillgångarnas avkastning varierar respektive samvarierar (kovarians). Med denna uppläggning fångar vi också in det faktum att FÅAB-ägaren ofta tvingas placera en mycket stor andel av sina förmögenhetstillgångar i det egna företaget, och därmed inte har de möjligheter till diversifiering som andra kapitalplacerare kan ha. Med gängse terminologi kommer det riskjusterade avkastningsanspråket på FÅAB-aktierna att beakta både den systematiska och den osystematiska risk som fåmansbolaget genererar (σ_w^2 mäter båda typerna av risk). .....

.....Att inkludera hänsynstagande till skatt i placerarens modellbaserade överväganden är nu i princip ganska rättfram. Med några enkla räkneoperationer kan man visa att den förväntade avkastningen *efter* skatt på FÅAB-aktierna måste motsvara den riskfria räntan *efter* skatt plus en skattejusterad riskpremie. Beräkningarna måste då också justeras med hänsyn till att investeraren betalar kapitalinkomstskatt på avkastningen från FÅAB-aktierna inom den gräns som sätts av 3:12-reglernas klyvningsränta, och tjänstebeskattas för överskjutande avkastning. Om vi vidare antar att statslåneräntan, som ingår i klyvningsräntan, är riskfri (och, med modellens beteckningar, är lika med R_f) kan vi slutligen räkna om till ett motsvarande förräntningskrav före personlig skatt på FÅAB-aktierna:

$$E(R_w) = R_f - \lambda \frac{(\tau_{pw} - \tau_{pd})}{1 - \tau_{pw}} + c \left[\alpha_w (1 - \tau_{pw}) \sigma_w^2 + \alpha_A (1 - \tau_{pd}) \sigma_{wA} \right] \quad (2)$$

Uttrycket (2) visar den avkastning före (personlig) skatt – men med hänsyn till skatt – som den rationellt kalkylerande FÅAB-ägaren måste kräva av sitt företag, givet tänkta alternativa placeringsmöjligheter i form av riskfria statspapper och en börsnoterad aktiefond, och den risk som är förknippad både med investering i det egna bolaget och i aktiefonden. Detta avkastningskrav är i sin tur avgörande för företagets kapitalkostnad.

Ägarens förräntningskrav före skatt bestäms enligt (2) av tre faktorer. Den första av dessa är den riskfria räntan. Denna är opåverkad av beskattningen, helt enkelt därför att en avkastning motsvarande den riskfria komponenten i 3-12 reglernas klyvningsränta kapitalinkomstbeskattas, dvs får samma skattebehandling som vi antar gäller för det riskfria placeringsalternativet. Den andra termen i (2) anger effekten av att klyvningsräntan också innehåller ett tillägg (på 5 procentenheter enligt gällande regler), tänkt att kompensera för investerarens risktagande. Symbolen λ anger storleken av detta tillägg till (den riskfria) statslåneräntan. Produkten av λ och faktorn $\frac{(\tau_{pw} - \tau_{pd})}{1 - \tau_{pw}}$, som uttrycker skillnaden mellan skatteuttaget på

”överutdelning” (τ_{pw}) och kapitalinkomst (τ_{pd}), ger därmed den reduktion i ägarens förräntningsanspråk som tilläget medför. Den tredje termen i (2), slutligen, är investerarens riskpremie. Jämfört med motsvarande delkomponent i uttrycket (1), är det klart att ägarens behov av

riskkompensation sjunker (allt annat lika) då hänsyn tas till skatt. Den ekonomiska förklaringen till detta är, som diskuterats ovan, att statsmakterna övertar en del av investerarens risktagande då skatteuttaget reducerar spännvidden mellan de goda och de dåliga utfallen.

I frånvaro av 3:12 regler som begränsar det kapitalinkomstbeskattade utrymmet för utdelningar, blir motsvarande uttryck för ägarens förräntningskrav före skatt, men med hänsyn till skatt

$$E(R_w) = R_f + c \left[\alpha_w (1 - \tau_{pd}) \sigma_w^2 + \alpha_A (1 - \tau_{pd}) \sigma_{wA} \right] \quad (3)$$

Vid en jämförelse mellan uttrycken (2) och (3) är det tydligt att FÅAB-ägaren genom de speciella 3:12-reglerna kan ställa ett lägre förräntningskrav på sina investeringar. Skillnaden bestäms dels av "risktillägget" i klyvningsräntan (betecknad λ i uttrycket (2)), dels av att den jämfört med kapitalbeskattningen högre tjänste(överutdelnings)beskattningen har en kraftigare riskreducerande effekt. ....

.....Vi har konstaterat att det i de flesta fall inte är möjligt att utifrån principiella överväganden bestämma i vilken riktning beskattningen påverkar efterfrågan efter riskabla investeringsprojekt, eller förräntningskravet vid sådana investeringar. Skälet är att beskattningen har motverkande effekter, genom att både beskära avkastningen och reducera spännvidden mellan de goda och de dåliga utfallen. För att något precisera 3:12-reglernas funktion har vi emellertid gjort tankeexperimentet att ägaren till ett fåmansbolag bestämmer sitt förräntningsanspråk med hjälp av en enkel och helt konventionell portföljvalsmodell. Resultatet blev att beskattningen av löneuttag/överutdelning entydigt sänker FÅAB-ägarens förräntningsanspråk, räknat före personlig skatt, och därmed också företaget kapitalkostnad. Resultatet förutsätter – vilket är oproblemiskt – att ägarens riskfria placeringsalternativ beskattas som kapitalinkomst, men också att skattesystemet är helt symmetriskt. Som vi redan påpekat är det senare antagandet kritiskt. För ett företag vars avkastning varierar starkt men alltid är positiv är det rimligt att utgå ifrån att beskattningen faktiskt har den riskreducerande funktion modellen förutsätter. Om vinstnivåerna tidvis är negativa och ägaren också räknar med en inte obetydlig risk för konkurs, torde skattesystemets försäkringsegenskaper dock vara betydligt mer begränsade. Som vi visat med hjälp av ett enkelt sifferexempel kan bristen på symmetri också komma att innebära en avsevärd skärpning i det "effektiva" skatteuttaget från investeringsprojekt med osäker avkastning.

Ett symmetriskt skattesystem verkar i sig riskreducerande, och som också framgår av uttryck (2), finns i ett sådant system inget behov av en särskild "riskpremie" (kallad λ i ekvationen) i klyvningsräntan. Risktillägget kan dock ges en pragmatisk motivering som ett sätt att kompensera investeraren för de i praktiken sannolikt begränsade möjligheterna att få full skatteåterbäring för de dåliga utfallen.

Citat slutar.

B2.3 Numeriskt exempel som illustrerar det principiellt riktiga i att beskatta mycket höga avkastningar som tjänsteinkomst

I det avslutande delavsnittet – vilket baseras på insikten från de två föregående, mer teoretiska, delavsnitten – illustreras med hjälp av ett

numeriskt exempel att det vid ett strikt proportionellt skattesystem ur neutralitetssynvinkel är motiverat att beskatta även mycket höga utfall som tjänsteinkomst. Som framgår i huvudtexten måste man dock beakta att skattesystemet inte är strikt proportionellt samt legitimitetsaspekter, vilket har föranlett förslaget att införa speciella regler – såsom 60/40-klyvningen och 100 inkomstbasbeloppsregeln – vid försäljning av 3:12-andelar.

Det numeriska exemplet utgår från att en person sätter in 10 miljoner kronor som (dubbelbeskattat) kapital i ett företag år 0, vilket då kommer att utgöra anskaffningskostnad. Aktiebolaget köper en kapitaltillgång för detta belopp samt säljer tillgången år 20, varefter all verksamhet avslutas. Personen har därtill faktiska arbetsinkomster som kommer in i bolaget på 25 inkomstbasbelopp (ibb) per år som hon tar ut årligen från företaget. Arbetsinkomsterna beskattas med marginalskattesatsen 55 procent.

Inledningsvis tas hela arbetsinkomsten ut som lön men år 20 samt i den mån som krävs år 19, 18, 17, osv. reduceras löneuttaget så att det sparade gränsbeloppet blir noll efter år 20 samt så att personen hela tiden håller sig i tjänsteinkomstintervallet där marginalskatten är 55 procent. För enkelhets skull antas att klyvnings- och uppräkningsräntan sammanfaller och uppgår till 9 procent. De årliga gränsbeloppen sparas till år 20, då hela kapitalavkastningen tas ut som utdelning. Det sparade gränsbeloppet år 20 blir då 46 miljoner kronor ($= 10 * 1,09^{20} - 10$), dvs. underlaget (anskaffningskostnaden) sparas och förräntas i 20 år och minskas med anskaffningskostnaden.

Låt oss nu jämföra utfallet för två olika investeringsalternativ, investering A som är riskfri och investering B som är förknippad med risk.

Investering A, en riskfri investering

Aktiebolaget placerar kapitalet i en tillgång som ger en säker avkastning på 9 procent. Värdet av investeringen efter 20 år är 56 miljoner kronor ($= 10 * 1,09^{20}$). Kapitalvinsten i bolaget blir då lika med 46 miljoner kronor ($= 56 - 10$). Hela det sparade gränsbeloppet på 46 miljoner tas således i anspråk för utdelningen år 20 som därmed beskattas i inkomstslaget kapital. Detta medför att den årliga arbetsinkomsten på 25 ibb blir beskattade som tjänsteinkomst vartenda år. Full likformighet uppnås därmed jämfört med en löntagare som har arbetsinkomsten utanför bolaget men i övrigt är identisk, dvs. gör nämnda investering i ett bolag.

Investering B, en riskfylld investering

I detta fall investerar aktiebolaget i en riskfylld investering som efter 20 år med 99 procents sannolikhet är värd 54 miljoner kronor och med 1 procents sannolikhet är värd 254 miljoner, dvs. bolagets kapitalvinst blir 44 miljoner kronor med 99 procents sannolikhet och 244 miljoner kronor med 1 procents sannolikhet. Exemplet är konstruerat så att den av ägaren

förväntade avkastningen är lika med 46 miljoner kronor ($= 0,01 * 254 + 0,99 * 44$).

Vid ”dåligt” utfall kan 2 miljoner (dvs. sparat gränsbelopp på 46 minus vinst på 44 miljoner kronor) av det som egentligen är arbetsinkomst tas ut som utdelning i stället för som lön under år 20 och eventuellt år 19, 18, osv., varvid 55 procent marginals katt undviks på detta belopp (beskattningen blir istället 30 procent). Vid ”bra” utfall skulle – under förutsättning att inga specialregler finns – överutdelning på 198 miljoner kronor ($= 244 - 46$) beskattas som inkomst av tjänst med 55 procent.

Jämfört med det uppenbart principiellt riktiga skatteutfallet för investering A enligt ovan innebär investering B således i) att 2 miljoner kronor av det som egentligen är arbetsinkomst undviker 55 procents marginals katt med 99 procents sannolikhet, samt ii) att 198 miljoner beskattas som inkomst av tjänst med 1 procents sannolikhet. Den förväntade ”extra” skattebetalningen i inkomstslaget tjänst blir således 0 miljoner kronor ($= 0,01 * 198 + 0,99 * (-2)$).

Om inte alla 198 miljoner beskattas med 55 % marginals katt blir den förväntade skattebetalningen lägre för investering B än för investering A. Utfallet blir då principiellt fel i den meningen att den förväntade skattebetalningen vid investering B blir lägre än den förväntade beskattningen vid investering A.

Sammanfattning

Slutsatsen är alltså att för att investering B skall likabehandlas med investering A i den meningen att neutralitet ska uppnås innan utfallet av investeringen är känt (dvs. investeraren vet inte om det blir ett ”bra” eller ”dåligt” utfall) måste hela avkastningen även vid ett mycket ”bra” utfall beskattas med 55 procent. I annat fall blir skattelättnaden vid dåligt utfall större än extraskatten vid bra utfall, dvs. investeringsbeslutet snedvrids till förmån för investering B jämfört med investering A. Med andra ord, det blir förmånligare att ha egna arbetsinkomster i det bolag där investering B görs jämfört att vara löntagare utanför bolaget.

Full beskattning även av mycket höga utfall är således ur neutralitetssynvinkel principiellt riktigt. Det kvarstår dock ett legitimitetsproblem eftersom en person som får det goda utfallet med en kapitalvinst i bolaget på 244 miljoner kronor 20 år senare inte finner det legitimt att betala 55 procents skatt på kapitalvinsten. Det är i denna situation svårt att finna förståelse från personer som haft ett mycket bra utfall att tjänstebeskattningen av 198 miljoner kronor exakt balanserar den lättnad på 2 miljoner kronor för det mycket mera sannolika fallet att investeringen skulle ha gått dåligt.

Referenser Bilaga 2

Lindhe, T., J. Södersten och A. Öberg, 2002, ”Economic Effects of Taxing Closed Corporations under a Dual Income Tax,” *ifo Studien* 4/2002.

Lindhe, T., J. Södersten och A. Öberg, 2004, "Economic effects of taxing different organizational forms under the nordic dual income tax", *International Tax and Public Finance*, vol. 11, nr 4.

Södersten, J., 2002, "Kapitalkostnad och risktagande – effekter av 3:12-reglerna", Beskattning av småföretagare, betänkande av 3:12-utredningen (SOU 2002:52).

Bilaga 3 En explicit undantagsmodell och dess tillämpningsmöjligheter

Vi har haft i uppdrag att särskilt pröva möjligheterna att explicit undanta vissa ägare till kvalificerade andelar från 3:12-reglerna. Bakgrunden ges av den s.k. entreprenörmodell som förra året presenterades av svenskt Näringsmodell. En sådan modell skulle innebära att 3:12-reglerna inte skulle tillämpas under förutsättning att (a) företagen under ett visst antal år haft ett minsta antal anställda och att (b) ägaren till en kvalificerad andel, också under ett antal år, gjort egna löneuttag överstigande en viss nivå. Undantaget skulle innebära att all utdelning och kapitalvinst på i sig kvalificerade andelar skulle beskattas som inkomst av kapital.

Vi har preciserat en undantagsmodell för att kunna värdera modellens egenskaper och möjligheten att tillämpa den i praktiken. Vi redovisar i denna bilaga våra analyser av modellen och vår värdering av den.

3.1 En undantagsmodells principiella uppbyggnad

En undantagsmodell kan i principiellt avseende utformas på två olika sätt. Det ena innebär att modellen ges en ”tudelad” utformning där man skulle arbeta med skarpa, kvantitativa gränser för de villkor som ställs upp, dvs. för kravet på eget löneuttag och för kraven på lönesumma till anställda och antalet anställda. Om de olika gränserna samtidigt är uppfyllda skulle 3:12-reglerna inte alls tillämpas – de kvalificerade ägarna undantas. Om däremot något av gränsvillkoren inte skulle vara uppfyllt skulle 3:12-reglerna tillämpas fullt ut.

Alternativet till en tudelad modell med skarpa gränser skulle vara en modell med ett eller flera ”utfasningsinslag”. Dessa skulle innebära att man för ett visst intervall för åtminstone en av de olika faktorerna (eget löneuttag, lönesumma till anställda och antalet anställda) tillämpar någon form av kvoteringsregel som styr till vilken del 3:12-reglerna skall tillämpas. I praktiken skulle detta innebära att de andelar av överutdelning och överkapitalvinst som beskattas som kapitalinkomst – och omvänt de andelar som skall tjänsteinkomstbeskattas – på ett eller annat sätt kommer att variera med storleken på utfasningsfaktorn.

I våra överväganden, kring möjligheterna av en undantagsmodell och rent allmänt, har förenklingsaspekterna vägt tungt. En modell med utfasningsinslag skulle bli mer komplicerad än en tudelad modell. Å andra sidan skulle också en tudelad modell skapa problem genom att man då tvingas hantera situationer där skattskyldiga ett visst beskattningsår är inne i systemet, ett annat beskattningsår inte alls berörs av systemet. Detta skulle kräva särskilda regler som varje beskattningsår kan komma att omfatta ett betydande antal skattskyldiga.

3.2 Modellen något mer i detalj

Vår fortsatta prövning av undantagsmodellen har byggts på en precisering av modellen. Det visar sig nödvändigt att arbeta med inte mindre än tre

separata kriterier som i en preliminär ”lagteknisk” form kunde sammanfattas på följande sätt:

Under förutsättning att någon i företagsledarens närståendekret under beskattningsåret och de närmast X föregående beskattningsåren

(I) under hela perioden gjort ett eget löneuttag på minst NX inkomstbasbelopp

och att företaget

(II) till de anställda utbetalat löner med för hela perioden sammanlagt minst NY inkomstbasbelopp

och

(III) under vart och ett av beskattningsåren haft minst L anställda där för var och av dessa den utbetalda lönen uppgått till minst Z inkomstbasbelopp

skall 3:12-reglerna inte tillämpas dvs. all utdelning och kapitalvinst på det som enligt gällande regler utgör kvalificerade andelar skall beskattas som kapitalinkomst.

Om något av villkoren (I)–(III) inte är uppfyllt skall 3:12-reglerna tillämpas på ”vanligt” sätt.

Det första villkoret – (I) – skulle säkerställa att en tillräckligt stor del av ersättningen till företagaren/ägaren arbetsinkomstbeskattades. Villkoret tog sikte på löneuttaget under hela perioden och därigenom undveks i princip onödiga tröskeeffekter.

Villkoren (II) och (III) skulle sammantagna säkerställa att lönerna till de anställda och antal anställda legat på viss nivå. Av enkelhetsskäl hade det varit önskvärt att arbeta med antingen bara lönesumman för de anställda eller antalet anställda men detta skulle tyvärr inte vara möjligt. Att enbart utgå från lönesumman till anställda är inte möjligt då det vid en sådan ordning skulle vara möjligt för att fåtal högavlönade att gå samman och därmed bli undantagna från 3:12-reglerna. Att å andra sidan enbart basera villkoret på antalet anställda utan hänsyn till lönerna till dessa skulle göra det möjligt att undvika 3:12-reglerna genom man laborerar med ett stort antal korttidsanställningar. Vi uppfattade villkor (III) som en kompletteringsregel som skulle bidra till att undantag medges under förutsättning att företaget varit tillräckligt stabilt i termer av antalet anställda och av minsta löner till dessa räknat på årsbasis.

Det kan noteras att villkor (III) till skillnad från villkoren (I)-(II) skulle ha inneburit att kravet på antalet anställda med en viss minsta lön skulle gälla för varje enskilt år under ”kvalifikationsperioden”.

Varför skall förhållanden under flera år beaktas?

Av vår ”analytiska” skiss till undantagsmodell framgår att man på olika sätt skulle behöva beakta förhållanden under en följd av år. Varför skulle det då inte vara möjligt att enbart se till förhållandena under det beskattningsår som taxeringen avser?

En begränsning till aktuellt beskattningsår är problematisk då de vinstmedel som finns i bolaget är ett resultat av verksamhet, inte bara under detta år, utan även under tidigare år. För berörda bolag – alltså de med ägare av kvalificerade andelar – innebär detta att bolaget kan innehålla sparade arbetsinkomster. Om beskattningen av dessa enbart skulle styras av villkoren under det aktuella beskattningsåret skulle skatteutfallet kraftigt kunna avvika från det åsyftade – att arbetsinkomster beskattas som arbetsinkomster och kapitalinkomster som kapitalinkomster.

Skatteutfallet skulle bli för lågt om företaget under ett enstaka år knyter ett tillräckligt antal anställda med tillräckligt höga löner och företagsledaren gör ett tillräckligt stort eget löneuttag. Förutsättningen är förstås att de gränser som skulle tillämpas för detta enstaka år skulle reflektera något långsiktigt årsgenomsnitt för de olika variablerna; om gränserna skulle läggas väsentligt högre kan naturligtvis problemet undvikas men gränserna skulle då behöva läggas på svårmotiverat höga nivåer.

En ”årsvis” tillämpning skulle vidare ge en betydande ryckighet i tillämpningen av undantagsmodellen där årsvariationer i de olika villkoren skulle medföra mer frekventa byten mellan de olika skatteregimerna.

Vid en undantagsmodell skulle det alltså vara nödvändigt att beakta förhållanden för ett betydande antal år. I vår analytiska skiss arbetade vi med 5 år som tidsmässigt exempelvis sammanfaller med den period under vilken en taxering kan omprövas.

Vår sammanfattande värdering

En undantagsmodell skulle innebära, visserligen var för sig nödvändiga och välmotiverade, komplikationer. I vår fortsatta prövning var frågan om dessa komplikationer skulle vara möjliga att hantera för skattskyldiga och för skatteförvaltningen. I denna prövning har vi samrått med Skatteverket som givit sina preliminära synpunkter på den analytiska skissen.

Vår sammanfattande bedömning är att det inte skulle vara försvarbart att införa en undantagsmodell. Det finns fyra skäl till detta.

För det första skulle kraven på uppgifter avseende de olika villkoren om löner till anställda och löneuttag för kvalificerade ägarna för en följd av år rent allmänt sett vara svåra att tillgodose och kontrollera. Här handlar det bl.a. om att hantera förändringar i företagsstruktur och i ägarkretsar över åren som gör det svårt att arbeta med förtryckta uppgifter på deklarationsblanketterna – något som vi allmänt sett anser önskvärt för att hålla ner hanteringskostnaderna. ”Manuella” utredningar kan behövas såväl av de skattskyldiga som av skatteförvaltningen.

För det andra väcker modellen en del frågor av integritetskaraktär särskilt in anslutning till de uppgifter på egna löneuttag inom olika närståendekretsar som skulle krävas.

För det tredje skulle en undantagsmodell, särskilt med en tudelad utformning, innebära att man i ett betydande antal fall skulle behöva hantera det som i det interna utredningsarbetet beskrivits som

”innanför/utanförproblemet” dvs. vilka regler som skall gälla för en ägarkrets som varit undantagen från 3:12-reglerna men där man återigen skall omfattas av reglerna därför att något av undantagsmodellens villkor inte längre uppfyllt (exempelvis vid en ekonomisk nedgång). Sådana regler krävs i och för sig även utan en undantagsmodell – jämför avsnitt 9 – men kommer vid en undantagsmodell att behöva tillämpas i fler fall. Önskemålet om förenklingar talar alltså mot undantagsmodellen.

För det fjärde skulle en undantagsmodell aktualisera centrala lagsystematiska och lagtekniska frågor eftersom den skulle innebära en pålagring på dagens regelverk. Detta regelverk bygger på en särskild flerstegsprövning där man efter en prövning mot den allmänna fåmansföretagsdefinitionen bedömer ägarens aktivitetsgrad som avgör om andelen skall anses kvalificerad. Dessutom innehåller dagens regler den s.k. utomstående regeln. Att infoga en undantagsmodell bland övriga regler – där man i vissa fall skulle undanta i och för sig kvalificerade andelar från 3:12-beskattning – skulle förmodligen kräva betydande systematiska ingrepp.

Bilaga 4 Den reformerade löneunderlagsregeln

I denna bilaga redovisas mer i detalj innebörden av och egenskaperna hos den reformerade löneunderlagsregeln. Intresset fokuseras på hur regeln kan påverka en kvalificerade ägares uttag av bolagsinkomster, särskilt vilka möjligheter som ges att ta ut kapitalbeskattad utdelning från bolaget under förutsättning att hon under ett enstaka år tar ut hela intjäningsförmågan på ett så skattebilligt sätt som möjligt. Vid analysen redovisas hur regeln bestämmer storleken på årets gränsbelopp och också i vilken utsträckning det uppkommer ett överskott på gränsbelopp, dvs. sparade gränsbelopp.

I analysen används en del formell analys samtidigt som de olika sambanden beskrivs diagrammatiskt.

Löneunderlagsregeln består av två delar dels den som styr vilka andelar av lönesumman i företaget som får läggas till årets gränsbelopp, dels de krav på eget löneuttag som ägaren minst måste göra för att gränsbelopp på lönesumman skall kunna bildas. Det är samspelet mellan dessa två regler – *gränsbebeloppsregeln* och *löneuttagsregeln* – som bestämmer fördelningen mellan uttag som utdelning och uttag som lön och gränsbeloppens storlek.

Gränsbeloppsregeln

Gränsbeloppsregeln innebär att under vissa villkor kan 25 procent av lönesumman i företag läggas till gränsbeloppet. Om lönesumman överstiger 60 inkomstbasbelopp – 2,4 miljoner kronor – får ytterligare 25 procent av den överskjutande delen läggas till. Om ägarens intjäningsförmåga betecknas med W^* kan ägarens uttag som lön, W_a , beskrivas som skillnaden mellan uttaget som lön och gränsbeloppet. Gränsbeloppet beror i sin tur på den totala lönesumman i företaget, W . Ägarens löneuttag kan då beskrivas genom följande samband

$$(1) \quad W_a = W^* - 0,25 * [\lambda * 60IBB + (1-\lambda) * W] - 0,5 * \lambda * (W - 60IBB)$$

där IBB står för inkomstbasbelopp och där λ är en variabel som anger om lönesumman i företaget överstiger 60 IBB eller inte. Om lönesumman är mindre eller lika med 60 IBB är $\lambda=0$ och vid större lönesumma är $\lambda=1$. Detta innebär att sambandet (1) alternativt kan beskrivas genom

$$(2a) \quad W_a = W^* - 0,25 * W \text{ för } W < 60IBB$$

och

$$(2b) \quad W_a = W^* + 15IBB - 0,5 * W \text{ för } W > 60IBB$$

Sambanden (2a) och (2b) beskriver sammantagna grafiskt en knäckt rät linje med negativ lutning och där knäckpunkten ligger vid en lönesumma på 60 IBB (se vidare diagram 1) – med stigande lönesumma i företaget

minskar ägarens uttag som lön och ett större uttag som kapitalbeskattad utdelning blir möjlig. När summan passerar 60 IBB blir lutningen mer negativ vilket beror på att en större andel (50 procent) av den övrskjutande lönesumman då utgör gränsbelopp.

Löneuttagsregeln

Löneuttagsregeln består av två delar dels regeln om ett uttagskrav på 15 IBB, dels alternativregeln med 7 IBB med tillägg för 5 procent av lönesumman. Utagskravet innebär att löneuttaget skall utgöra det minsta av dessa två krav. Detta innebär att ägarlönen också kan beskrivas som

$$(3) \quad W_a = \min(15\text{IBB}; 7\text{IBB} + 0,05*W)$$

Nu finns en kritisk lönesumma i företaget över vilken kravet på 15 IBB bestämmer löneuttaget. Denna kritiska lönesumma bestäms av följande olikhet

$$(4) \quad 7\text{IBB} + 0,05*W > 15 \text{ IBB}$$

vilket ger

$$(5) \quad W > 160\text{IBB}$$

för att regeln om 15 IBB skall gälla. Med ett inkomstbasbelopp på 40 000 kronor innebär denna regel styr när lönesumman är över 6,4 miljoner kronor.

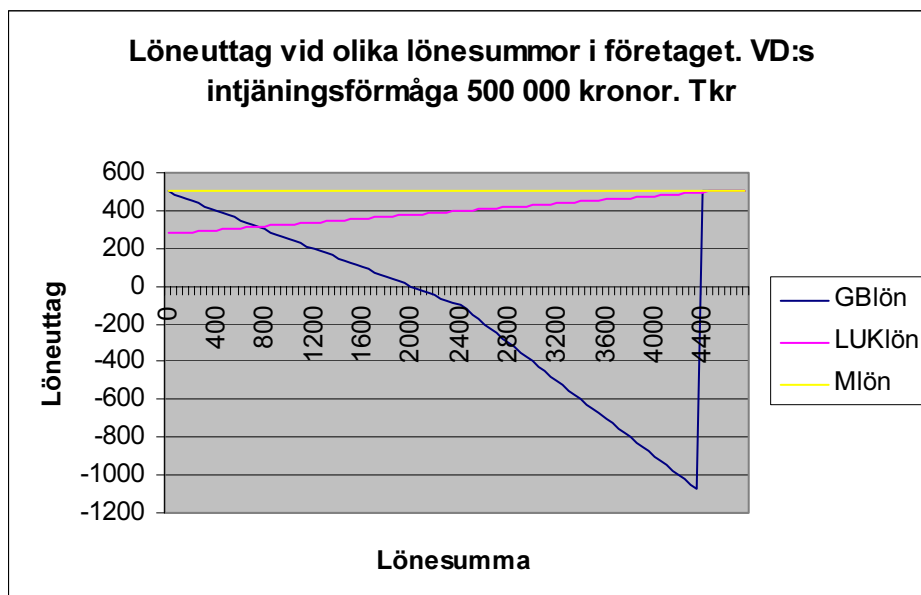
Det dubbla uttagskravet innebär att löneuttagskravet grafiskt kan beskrivas genom två linjer: Vid lönesummor under 160 IBB stiger ägarlönen med lönesumman medan vid lönesummor över den kritiska gränsen ägarlönen ligger fast på 15 IBB oberoende av lönesumman i företaget.

Samspelet mellan de två reglerna

Av redovisningen ovan har framgått att de två reglerna på olika sätt beskriver sambandet mellan ägarens löneuttag och lönesumman i företaget. Frågan är då vilken av de båda reglerna som styr löneuttaget. Denna fråga kan belysas med hjälp av *diagram 1* där de olika ägarlönelinjerna lagts in.

I diagrammet beskrivs situationen när den kvalificerade ägaren har en intjäningsförmåga på 500 000 kronor¹ -- illustrerad genom den övre horisontella linjen i diagrammet, det vi fortsättningsvis kallar I-linjen.

¹ Av de tre exemplen i avsnitt 4.2.4 har alltså mellanalternativet valts. I detta alternativ har ägaren en förhållandevis god intjäningsförmåga på marknaden och då är det av särskilt intresse att studera konsekvenserna vid ett fåtal anställda i företaget. Vi återkommer till denna fråga senare i bilagan.

Den negativt lutande linjen i diagrammet – kallad GB-lön (**gränsbeloppslön**) – beskriver ägarlönen som skillnaden mellan intjäningsförmågan och gränsbeloppet och hur denna beror av lönesumman i företaget. Redan nu kan noteras att gränsbeloppet i diagrammet ges av det vertikala avståndet mellan den horisontella I-linjen och den fallande GB-lönelinjen. Med stigande lönesumma ökar detta avstånd – gränsbeloppen ökar.

Det ”krav” på eget löneuttag som följer av gränsbeloppsregeln sjunker alltså med stigande lönesumma i företaget. Exempelvis blir vid en lönesumma i företaget på 600 000 kronor detta indirekta krav på eget löneuttag 350 000 kronor. Detta belopp utgörs alltså av skillnaden mellan intjäningsförmågan på 500 000 kronor och andelen till gränsbelopp på 150 000 kronor ($0,25 \cdot 600\,000$). På motsvarande sätt blir vid en lönesumma på 1 000 000 kronor kravet på eget löneuttag 250 000 kronor ($500\,000 - 0,25 \cdot 1\,000\,000$).

Den positivt lutande linjen i diagrammet – kallad LUK-lön (**löneuttagskravlön**) – beskriver det explicita uttagskravet för olika lönesummor i företaget. I diagrammet redovisas enbart den variabla delen av löneuttagskravet dvs. 7 IBB med tillägg av 5 procent lönesumman². Vid en lönesumma på 600 000 kronor ligger detta uttagskrav på 310 000 kronor ($7 \cdot 40\,000 + 0,05 \cdot 600\,000$) och vid en lönesumma på 1 000 000 kronor på 330 000 ($7 \cdot 40\,000 + 0,05 \cdot 1\,000\,000$).

Frågan är då vilket av de olika kraven som ”binder” och bestämmer det faktiska löneuttaget. Det är rimligt att anta att ägaren söker fördela uttaget av inkomsten motsvarande intjäningsförmågan på ett så skattebilligt sätt som möjligt. Detta innebär inkomsten antingen tas ut som kapitalbeskattad utdelning eller som lön. Att ta ut en del av inkomsten som tjänstebesattad utdelning – i stället för som lön – leder däremot till högre total skatt eftersom förstaledsskatten på utdelning

² Genom att exemplet bygger på en intjäningsförmåga på 500 000 kronor kommer inte det fasta kravet på 15 inkomstbasbelopp (600 000 kronor) inte att vara aktuellt.

genom bolagsskatt är högre än förstaledsskatten på lön genom uttaget av arbetsgivaravgifter³.

Det kan nu noteras att i diagrammet ligger GB-lönelinjen över LUK-lönelinjen upp till en viss nivå på lönesumman i företag. I formella termer beskrivs detta genom följande olikhet

$$(6) \quad W^* - 0,25*W > 7IBB + 0,05*W$$

och villkoret för lönesumman ges av

$$(7) \quad W < [1/(0,25+0,05)]*(W^* - 7IBB)$$

Vid en intjäningsförmåga på 500 000 kronor ligger den kritiska lönesummegränsen vid 733 333 kronor.

Vi har tidigare noterat att i diagrammet ges gränsbeloppet av det vertikala avståndet mellan den horisontella I-linjen och GB-lönelinjen. För lönesummor under den kritiska nivån återstår för uttag av inkomsten motsvarande intjäningsförmågan två möjliga former. Den första är det belopp som svarar mot avståndet mellan LUK-lönelinjen och y-axeln. Detta är löneuttaget enligt uttagskravet. Det andra möjliga formen är det som svarar mot avståndet mellan GB-lönelinjen och LUK-lönelinjen – och detta är just eventuell överutdelning. Men eftersom uttag som överutdelning är oförmånligare än uttag som lön följer att för lönesummor under den kritiska nivån kommer gränsbeloppsregeln att styra. Önskemålet att undvika högre beskattad överutdelning driver alltså upp löneuttaget över den nivå som ges av uttagsregeln.

När de båda linjerna skär varandra – i diagramexemplet vid en lönesumma på 733 333 kronor – tar emellertid explicita uttagskravet över. De faktiska löneuttagen kommer alltså att bestämmas av vilken av GB- och LUK-lönelinjerna som ligger högst i diagrammet. Först sjunker löneuttaget upp till en lönesumma motsvarande den kritiska nivån för att därefter stiga. Omvänt kommer uttaget som utdelning – motsvaras i diagrammet av avståndet mellan den horisontella I-linjen och det högsta av GB- och LUK-lönelinjerna – först att stiga för att sedan sjunka när den kritiska lönesummenivån passerats. I det valda exemplet är alltså utdelningen maximal vid en lönesumma på 733 333 kronor och uppgår där till 183 333 kronor ($=0,25*733333$). I denna punkt är det faktiska löneuttaget 316 667 kronor ($=500000 - 0,25*733333 = 7*40000 + 0,05*733333$).

För lönesummor överstigande den kritiska lönesummegränsen kommer alltså löneuttagskravet att ge lägre utdelningsbelopp än vid lönesummegränsen. Samtidigt innebär ju en högre lönesumma att årets gränsbelopp blir högre. Men under de givna förutsättningarna kan inte hela detta gränsbelopp utnyttjas för uttag som kapitalbeskattad utdelning. I stället uppkommer sparade gränsbelopp. I diagrammet beskrivs dessa

³ För en individ som har förvärvsinkomster över förmånstaket i socialförsäkringar (7,5 basbelopp) utgör de bakomliggande arbetsgivaravgifterna i sin helhet skatter. De sammanlagda avgifter med tillägg för allmän löneavgift uppgår till 32,70 procent räknat som påslag på lönen. Om denna avgiftssats omvandlas till en avgiftssats på lönen inklusive avgiften – så att det skall bli möjligt att direkt jämföra med vinstbeskattningen – erhålls 24,26 procent ($=32,70/132,70$) som är lägre än bolagsskattesatsen på 28 procent.

för varje lönesumma av det vertikala avståndet mellan LUK-lönelinjen och GB-lönelinjen. Det kan noteras att de sparade gränsbeloppen blir särskilt stora när lönesumman överstiger 60 IBB där ju det tillkommande gränsbeloppet utgör 50 procent av lönesumman över 60 IBB.

I diagrammet ökar det sparade gränsbeloppet med lönesumman upp till den nivå där LUK-lönelinjen skär den horisontella I-linjen. När denna punkt passeras överstiger uttagskravet ägarens intjäningsförmåga och om ägaren inte tar högre lön kan hon inte tillgodräkna sig något gränsbelopp på lönesumma under året. Det bör dock observeras att i exemplet antas ägaren det aktuella året ta ut ett belopp från företaget motsvarande hela intjäningsförmågan. I praktiken finns möjlighet att variera uttagen från år till år. Det är exempelvis möjligt för en ägare med en intjäningsförmåga på 500 000 kronor att ta ut 350 000 kronor ett år och att nästa år ta ut 650 000 kronor. Därigenom kommer ägaren under vissa år visserligen inte att få något löneberoende gränsbelopp men kompenserar detta genom sådana gränsbelopp under år med tillräckliga löneuttag. Om löneuttaget de senare åren överstiger det fasta beloppet på 15 IBB uppkommer också stora sparade gränsbelopp.

Bilaga 5 Fördelning av kapitalvinst på kvalificerade andelar mellan kapital och tjänst

I denna bilaga behandlas vilken värdering av vinstmedel vid försäljning av kvalificerade andelar som dagens regler bygger på. Med hjälp av lite formell analys kan detta värde härledas. En krona i överutdelning blir efter skatt $1-t_i$, där t_i är marginalskatten på tjänsteinkomster. Kravet på lika behållning i utdelnings- och avyttringsfallen innebär att följande samband skall vara uppfyllt, nämligen

$$(1) \quad 1 - t_i = \eta - \mu\eta t_k - (1 - \mu)\eta t_i$$

där η är det värde en krona kan avyttras för ($\eta < 1$) och där μ är andelen av vinsten som beskattas som kapital ($\mu = 0,5$ i dagens regler). Efter utvärdering erhålls följande uttryck för η , nämligen

$$(2) \quad \eta = (1 - t_i) / [1 - \mu t_k - (1 - \mu)t_i]$$

Efter skattereformen uppgick den högsta marginalskatten till 50 procent (vid kommunalskatt på 30 procent). Med en kapitalskattesats på 30 procent och med hälftendelningsregeln ger detta $\eta = 5/6$ eller 0,83 som utgjorde den implicita värderingen av en vinstkrona vid försäljning.

Om man gör en motsvarande beräkning för dagens förhållanden, med en kommunalskatt på 32 procent och med en högsta statlig skatt på 25 procent vilket ger en genomsnittlig högsta marginalskatt på 57 procent, erhålls i stället $\eta = 0,761$, dvs. den antagna implicita värderingen faller förhållandevis kraftigt. Om man skulle hålla fast vid den i skattereformen implicita värderingen skulle fördelningen mellan kapital och tjänst behöva ändras. Efter en alternativ utvärdering av fördelningstalet μ med hjälp av (3) erhålls

$$(4) \quad \mu = (1 - t_i)((1 - \eta) / [\eta(t_i - t_k)])$$

Insättning av $\eta = 0,833$ ger $\mu = 0,319$. Detta innebär att ett fasthållande av den implicita värderingen i skattereformen skulle motivera att en större andel av överkapitalvinst – ca 68 procent – skulle beskattas som inkomst av tjänst. Detta beror givetvis på att den högsta marginalskatten på tjänsteinkomster har stigit sedan skattereformen.

Bilaga 6 Förmögenhetsskatt, internationalisering och utflyttning

I denna bilaga redovisas vissa uppgifter och förfaranden knutna till den legala utflyttningen av svenskar och där den svenska förmögenhetsskatten kan ha varit en bidragande orsak.

Enligt uppgifter i Veckans Affärer (2002-04-08) fanns för några sedan 34 svenska miljardärer utomlands med en sammanlagd förmögenhet på 508 miljarder kronor.. Därtill kommer det kapital som de utflyttade icke-miljardärerna innehar.

Utöver vad som anförts i avsnitt 12 angående hur kapital länkas bort från den svenska kapitalmarknaden och hur skattereglerna i praktiken fungerar som ett hinder för utflyttade svenskar – inte minst framgångsrika företagare – att engagera sig med riskkapital och rådgivning i utvecklingsbara svenska mindre företag utvecklas också andra mekanismer som verkar i samma riktning. Kombinationen av 3:12-regler och förmögenhetsskatt har motiverat ett nytt slag av utflyttning. Ett exempel kan vara när akademisk spetsforskning står inför kommersialisering. I syfte att undgå 3:12-reglerna vid en framtida aktieförsäljning, dvs. vid s.k. exit, bildar forskarna ett utländskt bolag, exempelvis i Nederländerna. Därefter brukar två olika vägar användas.

En handlingsväg är att till utlandet överföra den ännu inte patenterade och därmed svårvärderade uppfinningen. När uppfinningen sedan kommersialiseras flyttar forskaren ut ur Sverige varefter det utländska bolaget säljs utan att beskattas enligt 3:12-reglerna. Den kvardröjande skattskyldigheten för försäljning av svenska aktier efter utflyttningen gäller inte utländska aktier. Efter utflyttningen blir det heller ingen förmögenhetsskatt.

En annan handlingsväg är att låta det utländska bolaget bilda ett svenskt dotterbolag dit uppfinningen överförs. Efter kommersialiseringen kan då det holländska bolaget sälja det svenska dotterbolaget skattefritt. Därefter kan forskaren vid en senare tidpunkt, vilken han själv väljer, flytta utomlands och när det passar sälja det utländska moderbolaget utan några svenska skattekonsekvenser, eftersom försäljning av utländska aktier inte innefattas i den kvardröjande skattskyldigheten efter utflyttningen.

Ett avskaffande av förmögenhetsskatten skulle kunna bidra till att sådana forskare i högre grad skulle exploatera sina uppfinningar i Sverige och betala skatt i Sverige.